

МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Друге видання

В.П. НАУМЕНКО

П.В. ПАШКО

В.А. РУССКОВ

Знання

**МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

В.П. Науменко, П.В. Пашко, В.А. Руссов

У серії “Митна справа в Україні” вийшли друком:

“Основи митної справи”

“Митний контроль та митне оформлення”

“Таможенное оформление морских грузов”

“Основы таможенного дела в Украине”

“Митний контроль на автомобільному транспорті”

“Митний контроль на залізничному транспорті”

“Митне оформлення автотранспортних засобів”

“Основи митної справи в Україні”

“Митний контроль на повітряному транспорті”

“Митний кодекс України та нормативно-правові акти,
що регулюють його застосування”

“Порядок заповнення ВМД”

Серія "МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ"

Серію засновано у 2001 році

Редакційна колегія:

П.В. Пашико (голова),

В.П. Науменко,

В.В. Ченцов,

В.Г. Деркач,

О.В. Мірза

В.П. Науменко, П.В. Пашко, В.А. Руссков

ПАШКО П.В.

Мітне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

2-ге видання,
перероблене і доповнене

Наву Володимирівичу!

*З повагою та
щирою*

Київ

"Знання"

2006

УДК 351.713+336.24(075.4)

ББК 65.9(4УКР)8

НЗ4

*Рекомендовано вченою радою Академії митної служби України
(протокол № 5 від 5 лютого 2004 р.)*

Рецензенти:

[П.П. Падун] — ректор Академії митної служби України, професор;

В.В. Ченцов — начальник факультету післядипломної освіти, начальник кафедри державного права та митної політики Академії митної служби України

Науменко В.П., Пашко П.В., Руссков В.А.

НЗ4 Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2006. — 394 с. — (Митна справа в Україні).

ISBN 966-346-132-2

У пропонованому виданні детально розглядаються особливості здійснення контрольних операцій на всіх етапах митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, застосування вантажної митної декларації, оцінюються різноманітні фактори, що впливають на процедури митного оформлення товарів і транспортних засобів. Книгу підготовлено із урахуванням вимог нового Митного кодексу України, законодавчих та нормативно-правових актів України з питань митної справи. Друге видання перероблене і доповнене.

Розраховано насамперед на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності й митних брокерів, власників митних ліцензійних складів, міжнародних перевізників і експедиторів, юристів та інших осіб, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Книга може бути використана також студентами вищих закладів освіти, що готують фахівців у галузі зовнішньоекономічної діяльності, працівниками митних органів України.

УДК 351.713+336.24(075.4)

ББК 65.9(4УКР)8

© В.П. Науменко, П.В. Пашко,
В.А. Руссков, 2004

© В.П. Науменко, П.В. Пашко,
В.А. Руссков, зі змінами, 2006

© Видавництво "Знання", 2006

ISBN 966-346-132-2

ЗМІСТ

Список скорочень	9
Передмова	11
Глава 1. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа в Україні	15
1.1. Митна політика України	15
1.2. Митна служба України та її складові	19
1.3. Поняття митного контролю та митного оформлення товарів	25
1.4. Пункти пропуску через державний кордон України	32
Глава 2. Загальна характеристика державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	37
2.1. Мета й особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	37
2.2. Суть митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	40
2.3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	47
2.4. Функції, принципи та пріоритети діяльності ГАТТ/СОТ	51

Глава 3. Декларування товарів	57
3.1. Повноваження на декларування товарів. Обов'язки декларанта	57
3.2. Документи, потрібні для декларування товарів ...	58
3.3. Місце декларування та митного оформлення товарів.....	62
Глава 4. Вантажна митна декларація як основний документ митного оформлення	65
Глава 5. Митні режими, що застосовуються при митному оформленні товарів і транспортних засобів	70
5.1. Імпорт	72
5.2. Експорт	73
5.3. Транзит	74
5.4. Тимчасове ввезення (вивезення)	78
5.5. Митний склад	84
5.6. Реімпорт	87
5.7. Реекспорт	90
5.8. Спеціальна митна зона	93
5.9. Магазин безмитної торгівлі	95
5.10. Переробка на митній території України	101
5.11. Переробка за межами митної території України	108
5.12. Знищення або руйнування	112
5.13. Відмова на користь держави	117
Глава 6. Особливості застосування митних режимів	120
Глава 7. Особливості використання складів тимчасового зберігання	127
Глава 8. Митний контроль та митне оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації	134
8.1. Порядок здійснення митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації	135

8.2. Особливості здійснення митного контролю та митного оформлення товарів	135
Глава 9. Класифікація товарів для цілей здійснення митного контролю та митного оформлення	155
Глава 10. Митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України	166
10.1. Визначення митної вартості імпортованих товарів	167
10.2. Процедура контролю за правильністю визначення митної вартості товарів	169
10.3. Документи, що використовуються для підтвердження митної вартості товарів	174
10.4. Методи визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну	177
10.4.1. Метод оцінки за ціною договору щодо товарів, які імпортуються	177
10.4.2. Метод оцінки за ціною договору щодо ідентичних товарів	194
10.4.3. Метод оцінки за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів	199
10.4.4. Метод оцінки на основі віднімання вартості.....	204
10.4.5. Метод оцінки на основі додавання вартості	210
10.4.6. Резервний метод	213
10.5. Визначення митної вартості товарів, що експортуються за межі митної території України	216
10.6. Декларування митної вартості	220
10.7. Використання Правил ІНКОТЕРМС для визначення митної вартості	223
Глава 11. Податки й збори, що справляються при митному оформленні товарів і транспортних засобів	232
11.1. Мито	232
11.2. Податок на додану вартість	238
11.3. Акцизний збір	239
11.4. Митні збори	251
11.5. Оподаткування товарів відповідно до заявленого митного режиму	254

Глава 12. Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил	269
12.1. Контрабанда. Відповідальність за її вчинення	269
12.2. Види порушень митних правил, відповідальність за такі правопорушення	288
12.3. Повноваження митних органів під час провадження в справах про порушення митних правил	319
Глосарій	337
Додатки	359
Література	382

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВМД	Вантажна митна декларація
ГАТТ	Генеральна угода з тарифів та торгівлі
ГС	Гармонізована система
Держмитслужба України, ДМСУ	Державна митна служба України
Держмитком України, ДМКУ	Державний митний комітет України
ДМВ	Декларація митної вартості
ЄС	Європейський союз
ЗЕД	Зовнішньоекономічна діяльність
ЗУ	Закон України
КМУ	Кабінет Міністрів України
КН ЄС	Комбінована номенклатура Європейського Співтовариства
Мінекономіки України	Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України

Мінтранс України	Міністерство транспорту України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
ПДВ	Податок на додану вартість
ПД	Попередня декларація
ПП	Попереднє повідомлення
ПКМУ	Постанова Кабінету Міністрів України
УКТЗЕД	Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
СТЗ	Склад тимчасового зберігання
СНД	Співдружність Незалежних Держав
СОТ	Світова організація торгівлі

ПЕРЕДМОВА

Процедура переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України досить складна й потребує професійних знань у галузі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також законодавчої бази України, що регулює митну справу, детальних знань особливостей здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, які є предметом зовнішньоекономічних угод.

Прийнятий Верховною Радою України 11 липня 2002 р. новий Митний кодекс України суттєво вплинув на здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами та організаціями, які переміщують товари й транспортні засоби через митний кордон України. У новому Митному кодексі України більш детально порівняно з попереднім Кодексом регламентовано процедури здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, розширено перелік митних режимів, у які розміщуватимуться ці товари, змінено підходи до декларування товарів, унесено багато інших змін до правил, що існували в Україні понад 10 років.

У цьому посібнику розглянуто суть зовнішньоекономічної діяльності та митної справи України, проаналізовано основні

аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та його вплив на процедури митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Розглянуто державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаної з переміщенням товарів через митний кордон України, надано практичні рекомендації для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та митних брокерів при застосуванні засобів митно-тарифного та нетарифного регулювання. Особливу увагу приділено питанням визначення країни походження товару, застосування ставок зв'язного та вивізного мита, запропоновано методику визначення митної вартості, яка базується на детальному аналізі положень Генеральної угоди з тарифів та торгівлі, Угоди щодо застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 р., Митного кодексу України й нормативно-правових актів, прийнятих на його виконання.

Значну увагу приділено питанням декларування та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, з використанням вантажної митної декларації.

У посібнику детально розглянуто всі митні режими, що застосовуються з метою митного оформлення товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, а також етапи здійснення митного контролю й митного оформлення товарів і транспортних засобів із застосуванням вантажної митної декларації та особливості проведення контрольних операцій на кожному з етапів.

В останньому розділі посібника розглянуто питання контрабанди та види порушень митних правил, відповідальність за їх вчинення, а також повноваження митних органів під час провадження в справах про порушення митних правил.

Посібник містить глосарій, який побудовано з урахуванням нового Митного кодексу й складається з основних термінів, якими визначено поняття, що використовуються у митному регулюванні зовнішньої торгівлі. Для зручності опанування матеріалу в кінці посібника представлено зразки основних

документів, що використовуються при здійсненні митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Головна причина підготовки цього видання — це відсутність літератури з теоретичних та практичних проблем здійснення зовнішньоторговельних операцій, яка б урахувала положення нового Митного кодексу України, чинних законодавчих і нормативно-правових актів України з питань митної справи.

Сподіваємося, що наведена в посібнику інформація буде корисною при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, пов'язаних з переміщенням товарів і транспортних засобів, і дасть можливість здійснювати їх з мінімальними ризиками.

Глава 1

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

1.1. Митна політика України

Входження України до світової системи господарювання потребує вивчення та узагальнення всіх ланок управління економікою країни, регіонів і підприємств, шляхів та методів розвитку світових інтеграційних процесів. Як свідчить світова практика, зовнішньоекономічна діяльність є невід'ємною частиною розвинутої економіки та здійснює ефективний стратегічний вплив на вирішення економічних проблем кожної країни на різних рівнях народногосподарського комплексу. При цьому зовнішньоекономічна діяльність країни має бути науково обґрунтована, упорядкована та відрегульована відповідно до загальноприйнятих у світовій практиці норм.

Після створення України як суверенної держави її входження на ринок світового господарства ускладнювалась певними чинниками. Відсутність своєї, самостійної зовнішньоекономічної політики під час перебування України в складі Радянського Союзу призвела до необхідності її створення в уже сформованих відносинах світової системи господарювання. Порівняно з більшістю інших країн, які формували свою зовнішньоекономічну діяльність поступово, одночасно з роз-

витком світового господарства, Україна опинилась перед складним завданням формування зовнішньоторговельної політики й побудови національної системи зовнішньої торгівлі в максимально стислі строки. Крім того, вихід України на зовнішній ринок ускладнила правова спадщина Радянського Союзу, у якому переважала державна монополія ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Аналогічні проблеми виявились й у *митній політиці*, яка, будучи частиною зовнішньоторговельної політики, покликана захищати національні економічні інтереси та забезпечувати раціональне застосування інструментів державного регулювання на території країни. Відомо, що митна політика відіграє істотну роль у можливості виходу держави на світовий ринок, адже саме вона визначає основні цілі й завдання митної справи, порядок переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів, принципи митного регулювання, пов'язаного з установленням і справлянням митних платежів, процедурою митного контролю й митного оформлення, втіленням у життя інших засобів митної політики.

Ухвалення Верховною Радою України в липні 2002 р. нового Митного кодексу України мало вирішальне значення для України. В основу митної політики Митним кодексом України покладено систему принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів і безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі. Метою митної політики як складової внутрішньої та зовнішньої політики держави визначено захист національних інтересів і економічної безпеки країни шляхом підтримання мирного та взаємовигідного співробітництва з членами міжнародної спільноти за загальноприйнятими принципами й нормами міжнародного права.

Прийнятий Митний кодекс України визначає засади організації та здійснення митної справи в Україні, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові й соціальні аспекти діяльності митної служби України. Кодекс спрямований на забезпечення захисту економічних інтересів України, створення сприятливих умов для розвитку її економіки, захист прав

та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності й громадян, а також забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи.

Цей документ окреслює широкий спектр питань реалізації зовнішньоекономічних зв'язків, діяльності митної служби в системі органів державного управління, а також участі України в міжнародному співробітництві з митних питань. Новий Митний кодекс України в цілому узгоджується з нормами міжнародного права, закріплюючи в національному законодавстві основні положення ряду міжнародних конвенцій та угод з питань митної справи, у тому числі й тих, до яких Україна лише має намір приєднатися.

Правові норми Кодексу регулюють процедурні питання експортно-імпорتنних операцій; законодавчо закріплюють 13 митних режимів та особливості їх застосування; визначають особливості здійснення митних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України морським, річковим, авіаційним, залізничним та автомобільним транспортом; деталізують процесуальні норми провадження в справах про порушення митних правил тощо.

Митним кодексом України передбачено, що митне регулювання¹ в Україні повинно здійснюватися на основі таких принципів:

- виключної юрисдикції України на її митній території;
- виключної компетенції митних органів України в митній справі;
- законності;
- єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- системності;

¹ У Законі України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 № 959-ХІІ під терміном "митне регулювання" розуміється регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит і митних зборів, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України.

- ефективності;
- додержанні прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб;
- гласності та прозорості.

Принципи, закладені в основу митного регулювання, устанавлюють так звані “правила гри” упровадження в життя митної політики й у повному обсязі повинні враховуватися при використанні інструментів митної справи в процесі митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Згідно зі статтею 11 Митного кодексу України на митні органи покладено такі завдання:

- виконання та контролю за додержанням законодавства України з питань митної справи;
- захисту економічних інтересів України;
- забезпечення виконання зобов’язань, передбачених міжнародними договорами України з питань митної справи;
- сприяння захисту інтелектуальної власності учасників зовнішньоекономічних зв’язків, інших юридичних та фізичних осіб;
- застосування відповідно до закону заходів тарифного² й нетарифного регулювання при переміщенні товарів через митний кордон України;
- здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, удосконалення форм і методів їх здійснення;
- контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;
- здійснення спільно з іншими вповноваженими органами державної влади заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів і щодо додержання учасниками зовнішньоекономічних зв’язків державних інтересів на зовнішньому ринку;

² Принципової різниці між митно-тарифним та тарифним регулюванням для вимог застосування митного законодавства України не існує.

- створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;
- боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил;
- розвитку міжнародного співробітництва в галузі митної справи;
- ведення митної статистики;
- ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- верифікації (установлення достовірності) сертифікатів про походження товару з України.

Враховуючи спрямованість митної політики на захист національних інтересів та економічної безпеки країни, зазначимо, що тільки комплексне виконання митними органами покладених на них завдань може забезпечити реалізацію митної політики та ефективне здійснення митної справи.

1.2. Митна служба України та її складові

Митна служба України являє собою єдину загальнодержавну систему, яка складається з митних органів та спеціалізованих митних установ і організацій.

Відповідно до Митного кодексу України в митній службі України можуть створюватися експлуатаційні, транспортні, інформаційно-аналітичні, кінологічні спеціалізовані установи та освітні організації. Зазначимо, що безпосереднє здійснення митної справи покладається на митні органи України³, якими є Державна митна служба України, регіональні митниці, митниці, а спеціалізовані митні установи та організації створюються виключно для забезпечення виконання завдань, покладених на митні органи.

³ Термін “митні органи” досить часто використовується в нормативно-правових актах Держмитслужби України, тому розуміння того, що митним органом є і Держмитслужба України, і регіональна митниця, і митниця, має важливе значення при підготовці до здійснення зовнішньоекономічної операції.

Розглянемо докладніше складові митної служби України.

Державна митна служба України (далі — Держмитслужба України) спрямовує, координує та контролює діяльність митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій з виконання законодавства України з питань митної справи, у межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання. Держмитслужба України здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Митного кодексу, законів України та інших нормативно-правових актів.

Завдання структурних підрозділів Держмитслужби України визначаються з урахуванням завдань, покладених на митні органи Митним кодексом та іншими законодавчими актами України. Кожен з підрозділів Держмитслужби України, окрім покладених на нього завдань, координує та контролює діяльність підрозділів регіональних митниць і митниць з питань, що належать до його компетенції.

До структури центрального апарату Держмитслужби України на сьогодні входять:

- керівництво;
- Апарат Голови Держмитслужби;
- Департамент організаційного забезпечення;
- Департамент організації митного контролю;
- Департамент податків та тарифного регулювання;
- Департамент боротьби з митними правопорушеннями;
- Департамент правового забезпечення;
- Департамент кадрового забезпечення та роботи з персоналом;
- Департамент фінансового забезпечення.

Регіональна митниця є митним органом, який на території закріпленого за ним регіону в межах своєї компетенції здійснює митну справу та забезпечує комплексний контроль за додержанням законодавства України з питань митної справи, керівництво діяльністю підпорядкованих йому митниць,

спеціалізованих митних установ і організацій, і координацію цієї діяльності. Регіональна митниця є юридичною особою й здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та положення про регіональну митницю.

Митниця є митним органом, який безпосередньо забезпечує виконання законодавства України з питань митної справи, справляння податків і зборів та виконання інших завдань, покладених на митну службу України. Митниця підпорядковується регіональній митниці та Держмитслужбі України або безпосередньо Держмитслужбі України й діє в межах території, що визначається Держмитслужбою України. Митниця є юридичною особою і здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та положення про митницю.

Для забезпечення виконання регіональними митницями та митницями завдань можуть створюватися митні пости.

Митний пост є структурним підрозділом регіональної митниці або митниці й безпосередньо здійснює митний контроль та митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Митні пости створюються в міру потреби Держмитслужбою України в населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та на інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності регіональної митниці або митниці.

У багатьох виданнях, що стосуються митної справи, класифікація митних органів розглянута з різних позицій. На думку авторів цієї книги, найбільш удаюю є класифікація, представлена російським автором А.Д. Єршовим у навчальному посібнику "Основы управления и организации в таможенном деле", у якому розглянуто такі організаційні ознаки митних органів:

- міжнародна кваліфікаційна;
- адміністративно-територіальна;
- просторово-організаційна;
- за характером транспортних засобів і вантажів;
- за специфікою митної діяльності;

- за рівнем підпорядкування;
- за обсягом виконуваних робіт.

Для отримання більш повної характеристики митних органів розглянемо цю класифікацію стосовно системи митних органів України.

Міжнародна кваліфікаційна ознака. Стосовно всіх митниць світу діюча у Всесвітній митній організації класифікація митних органів передбачає три категорії митниць.

Перша категорія (“митниця для митниці”) охоплює митниці з початковим періодом організації та розвитку, тобто такі, що перебувають у стані формування. Істотне місце в роботі таких митниць займають проблеми опрацювання механізмів функціонування митних органів, напрацювання технологічних процесів тощо.

Друга категорія (“митниця для уряду”) — митниці, провідне місце серед функцій яких займає фіскальна функція, здійснювана з метою забезпечення доходної частини державного бюджету.

Третя категорія (“митниця для учасників зовнішньоекономічної діяльності”) — найвища категорія митниці, функціонування якої спрямовано, окрім виконання своїх основних завдань, на сприяння провадженню зовнішньоекономічної діяльності її суб'єктами.

Аналізуючи діяльність митних органів України на сучасному етапі можна стверджувати, що українська митниця належить до другої категорії. З позицій сьогодення, ураховуючи вагомість фіскальної функції митних органів, а також впровадження сучасних технологічних процесів здійснення митної справи, що перехід до другої категорії був здійснений наприкінці 1996 р. — під час реорганізації Державного митного комітету України та створення принципово нової структури управління в митній справі — Держмитслужби України.

Адміністративно-територіальна ознака. Митниця діє в межах регіону, який визначається для неї Держмитслужбою

України. На сучасному етапі для ефективного втілення в життя митної справи, забезпечення централізованого обліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, установлення дійової системи контролю за результатами митного контролю територію України умовно поділено на регіони, у межах яких діють регіональні митниці та митниці.

Ця ознака є визначальною при виборі суб'єктом підприємницької діяльності митного органу, в якому цей суб'єкт стане на облік як учасник зовнішньоекономічної діяльності та який проводитиме митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуватимуться останнім.

Просторово-організаційна ознака. Підставою для класифікації митних органів за цією ознакою є місце розташування митного органу в межах України, а саме:

- на митному кордоні, який збігається з державним кордоном України;
- у пункті пропуску на державному кордоні, через який здійснюється транспортне сполучення, або в іншому місці митної території України;
- у пунктах, розташованому на митному кордоні України в місці, де він співпадає з межами спеціальної митної зони, або на території спеціальної митної зони.

Залежно від місця розташування митниці умовно розподіляються на митниці, які мають підрозділи на митному кордоні (так звані прикордонні митниці), та митниці, які не мають таких підрозділів (так звані внутрішні митниці). Прикордонні митниці, одним із завдань яких є здійснення контролю за фактичним переміщенням через митний кордон України товарів і транспортних засобів, розташовано безпосередньо на митному кордоні. Внутрішні митниці розташовуються в місцях концентрації учасників зовнішньоекономічної діяльності й здійснюють митний контроль та митне оформлення переміщуваних через митний кордон України товарів у відповідному митному режимі.

За характером транспортних засобів і вантажів. Митниці можна класифікувати за цією ознакою з урахуванням виду транспорту (морський, річковий, поромний, автомобільний, залізничний, повітряний тощо), яким переміщуються контрольовані товари. Так, у пунктах пропуску через державний кордон України функціонують підрозділи митниць з контролю за переміщенням товарів автомобільним, залізничним, морським, авіаційним та іншими видами транспорту. Так само у внутрішніх митницях можуть створюватися підрозділи, до компетенції яких входить митне оформлення товарів, що перевозяться конкретно визначеним видом транспорту (відділи оформлення транспортних засобів, відділи оформлення товарів, переміщуваних залізничним транспортом, річковим транспортом тощо).

За специфікою митної діяльності. Спеціалізація митних органів устанавлюється Держмитслужбою України з урахуванням таких особливостей, як місце розташування митного органу, вид транспорту, яким здійснюються перевезення в зоні його діяльності, характер контрольованих товарів, специфіка їх митного оформлення тощо. Як правило, метою встановлення спеціалізації митниць є удосконалення механізмів обліку окремих експортно-імпорتنих операцій, створення оптимального режиму діяльності окремих регіонів, в цілому удосконалення митної справи в Україні.

За рівнем підпорядкування. Митниці можна поділити на безпосередньо підпорядковані Держмитслужбі України (регіональні митниці, митниці прямого підпорядкування) та на підпорядковані регіональній митниці (митниці в регіоні). Перед митницями різного рівня підпорядкування висувуються й різні завдання.

За обсягом виконуваних робіт. Основою для класифікації митниць за цією ознакою є завантаженість митного органу під час здійснення ним митної справи. За основні показники беруться обсяги перерахованих до Державного бюджету податків і зборів, кількість оформлених митних та вантажних

митних декларацій, вагові показники оформлених товарів, кількість пропущених через митний кордон України транспортних засобів тощо.

Результати аналізу таких даних дають змогу проводити оцінку ефективності діяльності митного органу, коригувати штатну чисельність або розглядати питання доцільності подальшого функціонування окремих підрозділів митниці. Крім того, постійний аналіз завантаженості митного органу дає можливість оцінювати ефективність технологічних процесів здійснення митної справи в зоні його діяльності та проводити їх коригування. Проте слід ураховувати, що на сьогодні оцінка роботи митниці за показниками виконання нею фіскальних функцій є хоч і основоположною, але не завжди дійовою формою оцінки. Багато в чому економічні показники роботи митних органів залежать від покладених на них завдань. Так, прикордонні митниці переважно стягують податки та збори під час переміщення товарів громадянами. На відміну від внутрішніх митниць, які стягують такі податки й збори в процесі митного оформлення товарів, переміщуваних суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, економічні показники роботи прикордонних митниць можуть бути значно меншими, але їх значна роль у пропуску товарів через митний кордон України не підлягає сумніву. Не завжди є важливими показниками й вагові характеристики проконтрольованих товарів, оскільки вони ні в якому разі не свідчать про фізичну завантаженість посадових осіб митного органу.

1.3. Поняття митного контролю та митного оформлення товарів

Як було зазначено вище, одним із завдань митних органів є здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Митний контроль — це сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу України, за-

конів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку (стаття 1 Митного кодексу України).

Митний контроль займає провідне місце в системі інструментів здійснення митної справи. Від ефективності застосованих до товарів, що переміщуються через митний кордон України, процедур митного контролю залежить повнота виконання всього комплексу завдань, покладених на митні органи (виявлення контрабанди й порушень митних правил, сплата до Державного бюджету податків та зборів, виконання вимог державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності тощо).

Форми митного контролю згідно зі статтею 41 Митного кодексу України наведено на рис. 1.1.

Під час проведення митного контролю посадовими особами митних органів самостійно визначаються його форми та обсяги. Вибір форми митного контролю залежить від виду товару, що переміщується через митний кордон України, вимог державного регулювання щодо переміщуваних товарів, митного режиму, у який вони заявлені, а також багатьох інших факторів, які мають комплексний вплив.

Розглянемо стисло суть та особливості форм митного контролю.

Перевірка документів та відомостей, необхідних для митного контролю. Застосування цієї форми митного контролю передбачає перевірку посадовою особою митного органу документів та відомостей, що надаються декларантом для митного оформлення товарів.

Митним кодексом України (стаття 45) передбачено, що особи, які переміщують товари й транспортні засоби через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою покладено на митні органи, зобов'язані надавати документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю. Перелік таких документів та відомостей, порядок їх надання визначаються Кабінетом Міністрів України відповідно до Митного кодексу. Статтею 54 Митного кодексу встановлено, що документи подаються митному органу при:

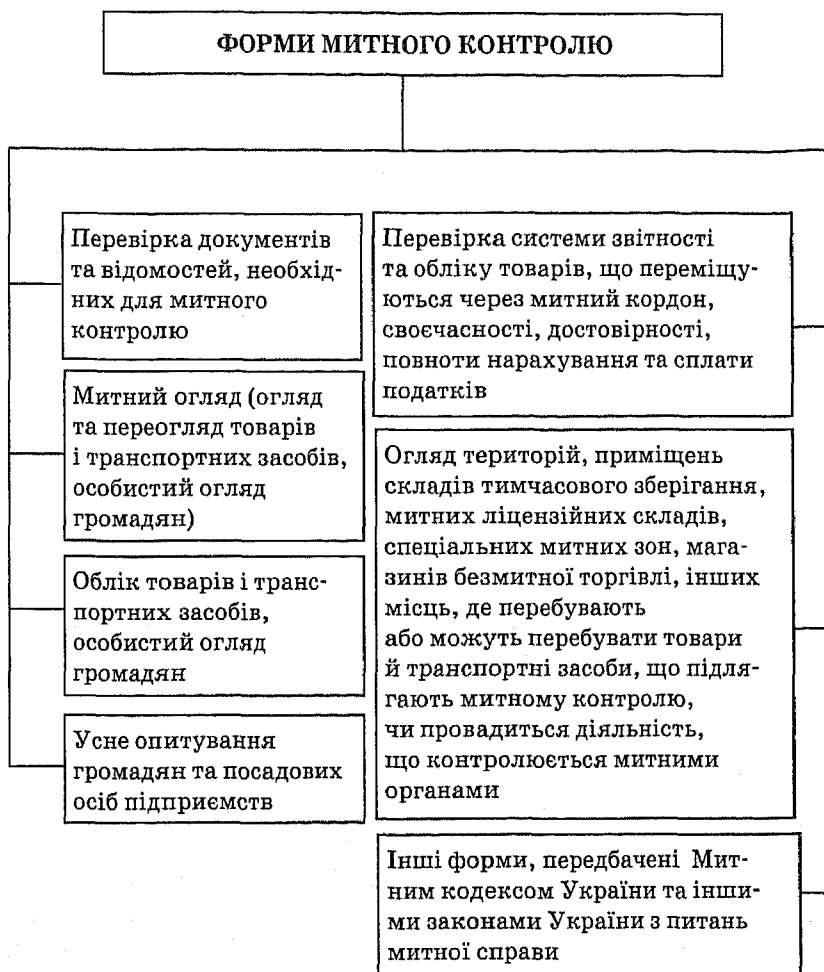

Рис. 1.1. **Форми митного контролю**

- 1) перетинанні товарами й транспортними засобами митного кордону України;
- 2) декларуванні товарів і транспортних засобів;
- 3) повідомленні митного органу про намір здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

4) здійсненні митними органами інших контрольних функцій відповідно до Митного кодексу України.

Митний огляд (огляд та переогляд товарів і транспортних засобів, особистий огляд громадян). З метою перевірки законності переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів митний орган має право проводити огляд цих товарів і транспортних засобів. Переогляд товарів і транспортних засобів може бути здійснений за рішенням керівника митного органу або його заступника, якщо є підстави вважати, що ці товари й транспортні засоби переміщуються через митний кордон України з порушенням норм Митного кодексу та інших законів України з питань митної справи.

Особистий огляд громадянина як виняткова форма митного контролю проводиться за письмовою постановою керівника митного органу або особи, яка його заміщує, якщо є достатні підстави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або в транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України. На митному посту особистий огляд може також проводитися за письмовою постановою керівника поста або особи, яка його заміщує, з обов'язковим повідомленням протягом доби керівника відповідного митного органу про підстави й результати такого огляду. Форму постанови про проведення особистого огляду та форму протоколу особистого огляду затверджено наказом Держмитслужби України від 21.04.2003 № 262.

Облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Передбачає реєстрацію митним органом таких товарів і транспортних засобів з метою здійснення їх митного контролю. Для цього в митних органах використовуються журнали реєстрації товарів та транспортних засобів, які ведуться за формами, установленними постано-

вами Кабінету Міністрів України або наказами Держмитслужби України.

Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств. Посадовими особами митного органу для забезпечення митного контролю може проводитись усне опитування громадян та посадових осіб підприємств. Головна мета усного опитування — отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією.

Перевірка системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів. Така перевірка передбачає проведення митними органами на підприємствах певних дій для встановлення відповідності документації про заявлені товари й транспортні засоби вимогам, установленим Митним кодексом та іншими законами України.

Огляд територій, приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де перебувають або можуть перебувати товари й транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, що контролюється митними органами. Статтею 61 Митного кодексу України встановлено, що такий огляд може здійснюватися посадовими особами митних органів з метою:

а) перевірки законності ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів, дотримання порядку їх ввезення, а також правильності нарахування та повноти сплати податків і зборів;

б) перевірки відповідності фактичної кількості ввезених товарів і транспортних засобів відомостям, заявленим у митній декларації;

в) перевірки дотримання встановлених Митним кодексом та іншими законами України правил провадження діяльності, контроль за якою покладено на митні органи.

За результатами огляду територій та приміщень складається акт, форму якого затверджено наказом Держмитслужби України від 04.07.2003 № 435. Копія акта вручається відповідно власникові складу тимчасового зберігання, митного ліцензійного складу, магазину безмитної торгівлі або керівникові чи заступникові керівника органу управління спеціальної митної зони.

Специфічною є можливість застосування декількох перелічених форм митного контролю до переміщуваних товарів. Наприклад, перевірка документів і відомостей щодо переміщуваних товарів вважається найпростішою формою митного контролю, але застосування саме цієї форми митного контролю дає підстави для прийняття подальшого рішення про обсяг митних процедур та контрольні дії, що застосовуватимуться до товару.

Ще одним з основних інструментів здійснення митної справи, який застосовується митними органами, є митне оформлення товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Під **митним оформленням** розуміється виконання митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, та мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів.

Митне оформлення здійснюється посадовими особами митного органу з метою засвідчення відомостей, одержаних під час митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, та оформлення результатів такого контролю, а також для статистичного обліку товарів і транспортних засобів, що ввозяться на митну

територію України, вивозяться за її межі або переміщуються транзитом через цю територію.

Застосування митними органами до товарів і транспортних засобів установлених законодавством дій (процедур) забезпечує здійснення митного контролю й митного оформлення в повному обсязі, а саме: контролю за дотриманням порядку переміщення товарів, їх огляду, оформлення документів, накладення митного забезпечення, перевірки правильності заповнення митної декларації, нарахування сум, які підлягають сплаті, підготовки статистичних даних, проведення інших дій. У новому Митному кодексі України під діями (процедурами) розуміються митні процедури, тобто операції, пов'язані зі здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також зі справлянням передбачених законом податків і зборів.

Отже, розглянуто суть митної справи України, митної політики та систему митної служби України. Незважаючи на те, що структура митної служби й функції митних органів у їх сучасному вигляді склалися не так давно, проблема їх удосконалення залишається актуальною. Сучасний етап політичного й соціально-економічного розвитку України, подальше розширення митної справи й необхідність лібералізації зовнішньоекономічної діяльності вимагають суттєвого перегляду завдань й повноважень Держмитслужби України, удосконалення її внутрішньої організації. З прийняттям нового Митного кодексу України сформульовані цілі та завдання митної політики, основні функції митних органів, що, безумовно, має знайти своє відображення в структурі митної служби України. Функції митних органів та їх структурних підрозділів, зокрема, мають бути чітко визначені відповідно до вимог і умов ринкової економіки, а їх діяльність повинна сприяти залученню України до активної участі в міжнародному співробітництві в галузі митної справи та її розвитку в напрямі гармонізації й уніфікації із загальноприйнятими міжнародними нормами та практикою.

1.4. Пункти пропуску через державний кордон України

Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України здійснюється через пункти пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України.

Пункт пропуску — це спеціально виділена територія на залізничній чи автомобільній станції, у морському чи річковому порту, аеропорту (на аеродромі) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю й пропуск через державних кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

Положення про пункти пропуску затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.2000 № 1203 (зі змінами та доповненнями). Це Положення визначає статус пунктів пропуску через державний кордон, установлює єдиний порядок їх відкриття, діяльності та закриття. Згідно з Положенням пункти пропуску класифікуються:

- *за категоріями* — на міжнародні (пропуск через державний кордон громадян і транспортних засобів будь-яких держав); міждержавні (пропуск через державний кордон громадян і транспортних засобів України й суміжної держави); місцеві (пропуск через державний кордон громадян України й суміжної держави, які проживають у прикордонних областях (районах), і транспортних засобів, що їм належать);
- *за видами сполучення* — для автомобільного, залізничного, морського, пішохідного, повітряного, поромного, річкового;
- *за характером транспортних перевезень* — на пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські;
- *за режимом функціонування* — на постійні, тимчасові;

- *за часом роботи* — на такі, що працюють цілодобово та такі, що працюють у визначений час.

Пункти пропуску відкриваються (закриваються) за рішенням Кабінету Міністрів України. Обов'язковою умовою для прийняття такого рішення є наявність договору України з відповідною суміжною державою. На залізничних станціях, в акваторіях морських і річкових портів та в аеропортах (на аеродромах) згідно з рішеннями Кабінету Міністрів України можуть діяти пункти контролю. Пункт пропуску може бути закритий на підставі:

- міжнародного договору України про припинення сполучення через державний кордон;
- припинення дії міжнародного договору, стороною якого є Україна;
- пропозицій заінтересованого міністерства або іншого центрального органу виконавчої влади щодо недоцільності або неможливості подальшої діяльності пункту пропуску, узгоджених з Мінтрансом України, з комісією для проведення перевірки можливості відкриття пунктів пропуску та з компетентними органами суміжної держави.

Режим у пунктах пропуску встановлюється органами охорони державного кордону за погодженням з Держмитслужбою України та Мінтрансом України, а в місцевих пунктах пропуску — з органами місцевого самоврядування. У пунктах пропуску створюється режимна зона, у який підрозділ органу прикордонного контролю устанавлює та затверджує наказом додаткові режимні правила, що регламентують порядок допуску в цю зону осіб, у тому числі тих, які беруть участь у здійсненні контролю та обслуговуванні осіб і транспортних засобів закордонного прямування, у відправленні з пунктів пропуску транспортних засобів, товарів, з урахуванням їх завдань і повноважень, а також визначає інші обмеження для запобігання незаконному перетинанню державного кордону.

Україна межує із сьома країнами. Відповідно до міжурядових угод із суміжними державами й рішень Кабінету Міністрів України визначено 234 пункти пропуску через державний кордон, з них:

- міжнародних — 144;
- міждержавних — 36;
- місцевих — 55.

З визначених Угодами 234 пунктів пропуску на цей час працює 210, у тому числі міжнародних і міждержавних:

- для залізничного сполучення — 42;
- для повітряного сполучення — 18;
- для морського і річкового сполучення — 39;
- для поромного сполучення — 4;
- для автомобільного сполучення — 77.

У табл. 1.1 представлено загальну характеристику пунктів пропуску, розташованих на державному кордоні України.

Таблиця 1.1. Загальна характеристика пунктів пропуску через державний кордон України

№ з/п	Країна на кордоні	Довжина кордону, км	Залізничні пункти пропуску	Автомобільні пункти пропуску	Всього пунктів пропуску
1	Російська Федерація	2484	12	24	36
2	Білорусь	975	6	13	19
3	Молдова	1191	10	28	38
4	Польща	543	6	6	12
5	Угорщина	135,1	2	3	5
6	Румунія	625,41	4	2	6
7	Словаччина	98,5	2	2	4

Перелік угод України із суміжними країнами про відкриття пунктів пропуску через державний кордон України зведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2. Угоди України з суміжними країнами про відкриття пунктів пропуску через державний кордон України

№ з/п	Назва країни	Угода (протокол)
1	Російська Федерація	Угода про пункти пропуску через державний кордон між Україною і Російською Федерацією від 08.02.95; Протокол про режим роботи пунктів пропуску через державний кордон між Україною і Російською Федерацією від 29.01.96
2	Білорусь	Угода про пункти пропуску від 17.12.92; Протокол від 12.03.99 про внесення змін та доповнень до Угоди від 17.12.92; Угода про порядок перетинання українсько-білоруського державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах від 12.12.98; Протокол про режим роботи пунктів місцевого (спрощеного) пропуску через українсько-білоруський державний кордон від 28.03.2000
3	Молдова	Угода про пункти пропуску через українсько-молдовський державний кордон і спрощений пропуск громадян, які проживають у прикордонних районах від 11.03.97
4	Польща	Угода про пункти пропуску через державний кордон від 18.05.92
5	Угорщина	Угода про пункти пропуску через державний кордон від 26.02.93
6	Румунія	Угода про спрощений порядок перетинання спільного державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах та повітах, від 29.03.96
7	Словаччина	Угода про пункти пропуску через спільний державний кордон від 15.06.95

При здійсненні зовнішньоекономічних операцій слід також урахувати й можливість кожного пункту пропуску пропустити певний товар. Так, для пропуску окремих товарів Кабінетом Міністрів України затверджено такі постанови:

- “Про затвердження переліку шляхів і напрямків транзиту підакцизних товарів через територію України та пункти на митному кордоні, через які здійснюється ввезення і вивезення цих товарів, та граничні терміни транзиту підакцизних товарів автомобільним і залізничним транспортом через територію України” від 06.05.96 № 484;
- “Про подальше посилення контролю за ввезенням, вивезенням та переміщенням транзитом через територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів, на які встановлено акцизний збір” від 12.08.96 № 938;
- “Про затвердження переліку пунктів пропуску для повітряного сполучення, через які дозволяється вивезення спирту етилового, що експортується” від 06.11.97 № 1241;
- “Про затвердження переліку пунктів пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон України для переміщення громадянами транспортних засобів та шасі і кузовів до них” від 25.12.2002 № 1987;
- “Про затвердження переліку пунктів пропуску через митний кордон України, через які дозволяється переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів” від 25.12.2002 № 1950.

Отже, розглянуто організацію діяльності пунктів пропуску через державний кордон України. Під час планування зовнішньоекономічних операцій слід пам’ятати про положення статті 95 Митного кодексу України, якою передбачено, що переміщення окремих видів товарів через митний кордон України може здійснюватися тільки через спеціально визначені пункти пропуску через державний кордон України.

Глава 2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Мета й особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Причин регулювання зовнішньоекономічної діяльності існує багато. Головна з них — та, що без підтримки держави розвиток національного виробництва неможливий, а безмитна торгівля з її гострою конкуренцією в умовах світового господарства унеможливило створення національної промисловості.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності проводить кожна країна, і воно безпосередньо залежить від зовнішньоекономічної політики країни.

Під *зовнішньоекономічною політикою* розуміється система заходів, що здійснюються країною, спрямована на досягнення економікою цієї країни певних переваг на світовому ринку та одночасно на захист внутрішнього ринку. Фактично зовнішньоекономічна політика регулює економічні відносини країни з іншими державами й відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного використання зовнішнього фактора в національній економіці. Зовнішньоекономічна політика виконує завдання зі стимулювання чи обмеження експорту або імпорту товарів, а основними формами її реалізації є лібералізація та протекціонізм.

Лібералізація як комплекс заходів, спрямований на сприяння зовнішньоекономічній діяльності, виявляється в поступовому скасуванні існуючих обмежень у зовнішній торгівлі, зниженні ставок ввізного та вивізного мит, наданні тарифних пільг під час здійснення зовнішньоекономічних операцій.

Протекціонізм на відміну від лібералізації спрямовано на стимулювання розвитку національної економіки шляхом надання певних переваг вітчизняним товаровиробникам та утворення певних бар'єрів для проникнення іноземних конкурентів на внутрішній ринок. Протекціонізм здійснюється як за рахунок підвищення ставок ввізного мита, так і шляхом застосування технічних бар'єрів на шляху переміщення товарів.

Ще однією з форм реалізації зовнішньоекономічної політики є *стимулювання експорту*, яке полягає в заохоченні державою експортної діяльності національних підприємств. До основних засобів стимулювання експорту належать: державне субсидування, кредитування, податкові пільги експортерам, інформування та консультування підприємств, дипломатична підтримка експортерів, державна політика розвитку експортної бази, підготовка кадрів для зовнішньої торгівлі тощо.

Засоби зовнішньоекономічної політики будь-якої держави мають або форму самостійних односторонніх актів її уряду, що встановлюють режим зовнішньої торгівлі цієї країни, або форму угод з урядами інших держав, що регулюють торговельні взаємовідносини. Звідси витікає два основні правові джерела торговельно-політичних засобів:

- національне законодавство, яке встановлює режими експорту та імпорту товарів;
- торговельні договори та угоди (двосторонні, багатосторонні) уряду однієї держави з урядами інших держав.

Основним документом, що регламентує зовнішньоекономічну діяльність в Україні є Закон "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 № 959-ХІІ, який запровадив правове

регулювання видів зовнішньоекономічної діяльності, заклав основи зовнішньоекономічного законодавства України, а також принципи та загальну політику державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законом встановлено, що Україна самостійно формує систему та структуру державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на її території. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності повинно забезпечувати:

- захист економічних інтересів України та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- створення рівних можливостей для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності розвивати всі види підприємницької діяльності незалежно від форм власності та всі напрями використання доходів і здійснення інвестицій;
- заохочення конкуренції та ліквідацію монополізму у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Цим Законом також визначено принципи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а саме:

- суверенітету народу України в здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- свободи зовнішньоекономічного підприємництва;
- юридичної рівності й недискримінації;
- верховенства закону;
- захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів.

У міру розвитку міжнародних економічних відносин у світі сформувався певний арсенал інструментів зовнішньоекономічної політики, який дозволяє країнам упливати як на формування структури й напрямів розвитку власних зовнішньоекономічних зв'язків, так і на зовнішньоторговельну політику інших держав. Україна як і інші країни світу використовує стан-

дартний набір інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законодавчо це закріплено статтею 7 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” відповідно до якої “регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється, у тому числі, за допомогою передбачених у законах України актів *тарифного* і *нетарифного регулювання*, які видаються державними органами України в межах їх компетенції” (рис. 2.1).

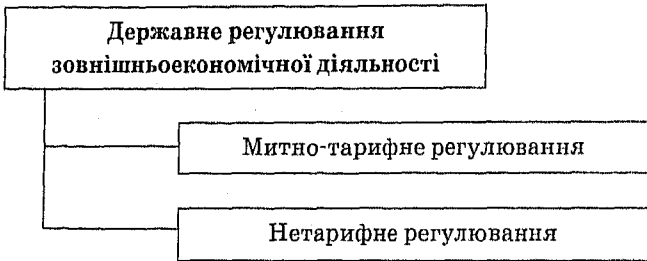

Рис. 2.1. Заходи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Показані на рис. 2.1 заходи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності застосовуються Україною в комплексі. Розглянемо їх докладніше.

2.2. Суть митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Митно-тарифне регулювання зовнішньої торгівлі є одним з найважливіших економічних методів управління. Ефективно діючий механізм митно-тарифного регулювання є невід’ємною умовою проведення країною активної й цілісної економічної політики, а також реалізації митними органами завдань із забезпечення економічної безпеки України, захисту її економічних інтересів.

Питання митно-тарифного регулювання визначаються низкою міжнародних договорів, угод, конвенцій, у яких сформульо-

вано на багатосторонній основі принципи, правила, умови митно-тарифного регулювання. Характер і завдання митно-тарифного регулювання тісно пов'язані із загальною економічною ситуацією в країні, з внутрішніми та зовнішніми умовами її розвитку. Складові митно-тарифного регулювання України представлено на рис. 2.2.

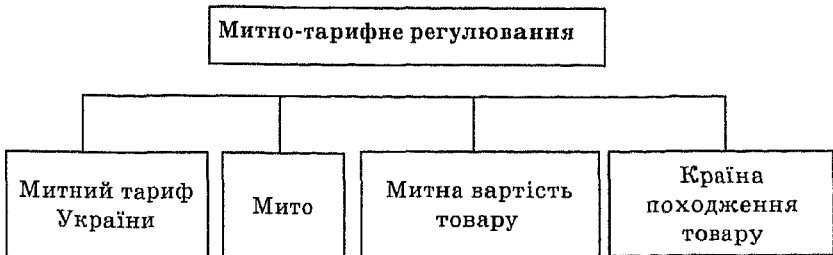

Рис. 2.2. Складові митно-тарифного регулювання

Митний тариф України — це систематизований за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі — УКТЗЕД) перелік ставок увізного мита, яким обкладаються товари, що ввозяться в Україну.

УКТЗЕД базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів.

Мито являє собою податок із товарів, що переміщуються через митний кордон України. Згідно із Законом України “Про Єдиний митний тариф” від 05.02.92 № 2097-XII розрізняють вивізне й увізне мито.

Увізне мито нараховується із товарів, що ввозяться в Україну, а вивізне — з товарів, що вивозяться за її межі. Для цілей застосування Митного тарифу розрізняють також види та ставки мита, а також спеціальні мита.

Митна вартість товарів — це елемент митно-тарифного регулювання, який використовується під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, з метою:

- обкладення товарів ввізним або вивізним митом;
- ведення митної та зовнішньоекономічної статистики;
- застосування нетарифних заходів регулювання (квотування, ліцензування тощо).

Країна походження товару як елемент митно-тарифного регулювання визначається з метою застосування відповідних заходів регулювання ввезення товарів в Україну та вивезення товарів за її межі.

Як основний документ, що підтверджує дані про країну походження, використовується сертифікат про походження товару, а належність товару до тієї або іншої країни суттєво впливає на рівень його обкладання податками та зборами.

Етапи розвитку митно-тарифного регулювання в Україні подано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1. Етапи розвитку митно-тарифного регулювання в Україні

Назва етапу	Суть етапу
<p>I етап (1991 — 1993 рр.)</p> <p>Орієнтація на регулювання експорту</p>	<p>Практично відсутнє митно-тарифне регулювання. Справляння мита має суто фіскальні функції, перевага надається експортному миту.</p> <p>Імпортне мито до початку 1993 р. справляється згідно з Митним тарифом СРСР, який має дві основні особливості: сировина, устаткування й обладнання не обкладаються митом; продукти харчування та товари широкого вжитку обкладаються за ставками від 10 до 50 %.</p> <p>Єдиний митний тариф, прийнятий на початку 1993 р., містив середньарифметичну ставку увізного мита — 15 %, рівень ставок увізного мита визначався залежно від ступеня обробки й економічної доцільності ввезення того чи іншого виду товару.</p> <p>Спрямованість митно-тарифного регулювання на експорт з метою наповнення внутрішнього ринку за рахунок імпорту товарів, експортні поставки з ринку СНД на західні ринки, наповнення бюджету за рахунок валютної виручки та вивізного мита</p>

Назва етапу	Суть етапу
<p>II етап (1994 — 1995 рр.)</p> <p>Орієнтація на податкові надходження від зовнішньоекономічної діяльності</p>	<p>У зв'язку з лібералізацією зовнішньоторговельної діяльності створюється механізм митно-тарифного регулювання, спрямований на отримання податкових надходжень, тобто на забезпечення суто фіскальної функції, а також на захист товаровиробника.</p> <p>Закладаються основи для проведення узгодженої митно-тарифної політики. З метою наповнення Держбюджету України за рахунок оподаткування імпорту Митно-тарифною радою в 1994 р. прийнято перше рішення щодо зміни ставок увізного мита, у якій прослідковується фіскальний характер</p>
<p>III етап (1996 — 1998 рр.)</p> <p>Орієнтація на товаровиробника</p>	<p>Посилення протекціонізму в поєднанні із заходами до приведення системи митно-тарифного регулювання у відповідність до вимог ГАТТ/СОТ у зв'язку з переговорним процесом щодо приєднання України до неї. Перегляд національної системи преференцій. Механізм митно-тарифного регулювання спрямовується на захист вітчизняного товаровиробника. Фіскальні надходження від мита переважно за рахунок підвищення ставок увізного мита на рентабельну на українському ринку іноземну продукцію (підакцизних, високоліквідних товарів) та за рахунок заходів, пов'язаних із контролем за правильністю визначення митної вартості, тарифної позиції та країни походження товару.</p> <p>Уведення вивізного мита на експорт деяких товарів з метою захисту внутрішнього виробника. У зв'язку з обмеженістю заходів митно-тарифного регулювання (стосуються лише близько 30 % імпорту) поступово перевага надається адміністративним та технічним заходам</p>

Закінчення табл. 2.1

Назва етапу	Суть етапу
<p>IV етап (1998 — 2001 рр.)</p> <p>Удосконалення митно-тарифного регулювання відповідно до норм ГАТТ/СОТ</p>	<p>Рішення щодо змін ставок мита приймаються Митно-тарифною радою один раз на рік. Рішення, прийняті протягом поточного року, спрямовано на стимулювання внутрішнього виробництва, тобто ставки мита знижено на сировину і підвищено на готову продукцію, аналоги якої випускаються в Україні.</p> <p>Зниження ставок увізного мита на значну номенклатуру товарів текстильної промисловості відповідно до зобов'язань України перед ЄС</p>
<p>V етап (2001 — 2002 рр.)</p> <p>Прийняття Митного тарифу України</p>	<p>Прийняття Митного тарифу України (на базі УКТЗЕД) з метою створення законодавчої бази для приєднання до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів, оптимізація тарифної номенклатури за рахунок запровадження національної деталізації на рівні 9 та 10 знаків опису й кодування товарів. Досягнення відповідної передбачуваності в прийнятті рішень щодо зміни ставок ввізного мита; здійснення “прозорої” митно-тарифної політики</p>
<p>Сучасний етап</p>	<p>Законодавче закріплення в новому Митному кодексі України системи методів визначення митної вартості, які застосовуються у світовій практиці.</p> <p>Приєднання до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів</p>

Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності дають можливість захистити національний ринок, національного виробника, а також виконати певні міжнародні зобов'язання України. Нетарифні заходи є ефективним засобом регулювання зовнішньої торгівлі й упроваджуються

шляхом установлення певних вимог та обмежень до суб'єктів господарської діяльності при виході їх на зовнішній ринок.

Нетарифне регулювання полягає в установленні державою *кількісних обмежень та технічних бар'єрів*.

Кількісні обмеження — адміністративна форма нетарифного державного регулювання торговельного обороту, яка визначає товари, дозволені до експорту або імпорту. Ці обмеження застосовуються за рішенням уряду однієї країни або на основі міжнародних угод, що координують торгівлю певними групами товарів.

До кількісних обмежень відносять *квотування (контингування)* і *ліцензування*, які являють собою обмеження на певний строк кількості, обсягу або вартості товарів та полягають в отриманні відповідного документа (ліцензії).

Обмеження експорту полягає в застосуванні країнами-імпортерами політичних та економічних важелів, зокрема пропонуванні країні-експортерів зменшити обсяги продажу певних товарів на зовнішньому ринку.

У більшості країн установлюються також заборони на ввезення (вивезення) товарів. Переважно це товари, які або становлять національне, історичне чи культурне надбання народу, або містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду, або переміщуються з порушенням прав інтелектуальної власності тощо.

До бар'єрів *технічного характеру* відносять ті, що утруднюють вільну торгівлю між державами, зокрема: національні стандарти та вимоги, системи сертифікації продукції; вимоги, установлені санітарними, ветеринарними та здравоохоронними органами; вимоги екологічного характеру; специфічні вимоги до упаковки та маркування товарів тощо. Головною метою у застосування бар'єрів технічного характеру є захист споживачів від увезення в країну недоброякісних товарів та продукції, а при вивезенні — забезпечення дотримання міжнародних норм і стандартів.

Існує тісний взаємозв'язок між заходами державного регулювання — митно-тарифним та нетарифним: вони завжди існують

ють у комплексі й при розумному їх застосуванні можуть ефективно вплинути на стан економіки країни. Розглянемо ефективність заходів державного регулювання на прикладі регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.

Не є таємницею, що Україна та інші пострадянські країни на початку свого розвитку після розпаду Радянського Союзу зробили певні кроки на шляху “оздоровлення” економіки інших країн. З початку 1992 р. з близького та дальнього зарубіжжя в країни пострадянського простору спрямовувався імпорт готових харчових продуктів іноземного виробництва. Товари, склад і якість яких бажали кращого, користувалися підвищеним попитом у споживачів через невелику ціну, яскраву упаковку та розуміння того, що ці товари є товарами іноземного виробництва.

17 липня 1997 р. в Україні був прийнятий Закон (№ 468/97-ВР) “Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції”, яким встановлено порядок тарифного й нетарифного регулювання імпорту сільськогосподарської сировини та продуктів її переробки для створення рівних умов конкуренції для продукції вітчизняного виробництва та продукції нерезидентів України, а також деякі методи цінової підтримки сільськогосподарських товаровиробників України. Цим Законом значно збільшено ставки ввізного мита, скасовано ряд пільг, що застосовувалися раніше при ввезенні сільськогосподарської продукції, заборонено відстрочення сплати мита та податку на додану вартість, встановлено щорічні квоти на ввезення окремих видів сільськогосподарської продукції тощо.

Зокрема Законом встановлено, що сільськогосподарська продукція, яка ввозиться на митну територію України, підлягає обов'язковій сертифікації; санітарно-епідеміологічному контролю; радіологічному контролю; ветеринарному контролю (для окремих товарів). Підставою ж для “перевезення такої продукції через митний кордон України є сертифікат відповідності, або свідоцтво про визнання іноземного сертифіката”.

Також цим Законом встановлено вимоги до імпортних продуктів, призначених для продажу населенню. Такі товари, походженням з країн, вільних від карантину, можуть бути випу-

щені з-під митного контролю на територію України за умови наявності на тарі (коробах, упаковках, розфасовках), а у випадках, визначених Урядом України — безпосередньо на продукті відомостей про назву продукту, його масу (об'єм), склад, із зазначенням використаних у процесі виготовлення інших продуктів харчування, харчових добавок (консервантів), барвників тощо, хімічних речовин або сполук, а також сертифіката про походження продукту. Окремо повинні наводитися відомості про енергомісткість, граничний строк використання, побічні ефекти споживання або їх відсутність, назви харчових добавок (консервантів) за їх наявності, місце виготовлення, найменування й адресу виробника продукту та посилання на власника торгової марки за його наявності; для підакцизних товарів відомості зазначаються згідно із законами України. Такі відомості повинні бути наведені українською мовою, за винятком торгової марки, логотипу компанії чи її назви або власної назви продукту, які можуть зазначатися іноземною мовою.

Після запровадження цього Закону в Україні спостерігається зміна структури імпорту: перевага українськими імпортерами надається ввезенню обладнання для виробництва сільськогосподарських товарів, і, як наслідок, починають розвиватися національні підприємства, що працюють у цій галузі.

2.3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Принципово структура інституту управління зовнішньоекономічною діяльністю у країнах світу переважно однакова. Вона, як правило, включає уряд, міністерство зовнішньої торгівлі, митні органи, центральний банк, податкове відомство тощо.

Відомості про органи, що здійснюють державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні відповідно до Закону “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91 № 959-ХІІ та їх компетенцію, подано в табл. 2.2.

Таблиця 2.2. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх компетенція

№ з/п	Назва органу	Компетенція органу
1	Верховна Рада України	<p>Прийняття, зміна та скасування законів, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності;</p> <p>визначення головних напрямів зовнішньоекономічної політики України;</p> <p>розгляд, затвердження та зміна структури органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;</p> <p>укладення міжнародних договорів України та приведення законодавства України у відповідність до правил, установлених цими договорами;</p> <p>установлення ставок та умов оподаткування, митного тарифу, митних зборів та митних процедур при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;</p> <p>установлення спеціальних режимів зовнішньоекономічної діяльності на території України;</p> <p>затвердження списків товарів, експорт та імпорт яких підлягають ліцензуванню або забороняються</p>
2	Кабінет Міністрів України	<p>Ужиття заходів до реалізації зовнішньоекономічної політики України;</p> <p>координація діяльності міністерств та відомств України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності;</p> <p>координація роботи торговельних представництв України в іноземних державах;</p> <p>прийняття нормативних актів із питань управління зовнішньоекономічною діяльністю;</p> <p>проведення переговорів і укладення міжурядових договорів України з питань зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення виконання міжнародних договорів України з питань зовнішньоекономічної діяльності всіма державними органами, підпорядкованими Уряду, та залучення до їх виконання інших суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на договірних засадах;</p>

№ з/п	Назва органу	Компетенція органу
		<p>унесення на розгляд Верховної Ради України пропозицій про систему міністерств і відомств — органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, повноваження яких не можуть бути вищими за повноваження Кабінету Міністрів України, які вона має згідно із законами України;</p> <p>складення платіжного балансу, зведеного валютного плану України;</p> <p>здійснення заходів щодо забезпечення раціонального використання коштів Державного валютного фонду України;</p> <p>забезпечення виконання рішень Ради безпеки ООН з питань зовнішньоекономічної діяльності</p>
3	Держмитслужба України	Здійснення митного контролю в Україні
4	Національний банк України	<p>Зберігання й використання золотовалютного резерву України та інших державних коштовностей, які забезпечують платоспроможність України;</p> <p>представлення інтересів України у відносинах з центральними банками інших держав, міжнародними банками та іншими фінансово-кредитними установами та укладення міжбанківських угод;</p> <p>регулювання курсу національної валюти України щодо грошових одиниць інших держав;</p> <p>здійснення обліку та розрахунків за наданими й одержаними державними кредитами і позиками, проведення операцій з централізованими валютними ресурсами, які виділяються з Державного валютного фонду України в розпорядження Національного банку України;</p> <p>забезпечення гарантій кредитам, що надаються суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності іноземними банками, фінансовими і іншими міжнародними організаціями під заставу Державного валютного фонду та іншого державного майна України</p>

Закінчення табл. 2.2

№ з/п	Назва органу	Компетенція органу
5	Міністерство економіки України	<p>Проведення єдиної зовнішньоекономічної політики при виході суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на зовнішній ринок, координація їх зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі відповідно до міжнародних договорів України;</p> <p>контроль за додержанням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законів України та умов міжнародних договорів України;</p> <p>здійснення заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема реєстрації окремих видів контрактів;</p> <p>проведення антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних розслідувань</p>
6	Антимонопольний комітет України	Контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності антимонопольного законодавства
7	Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі	<p>Оперативне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні відповідно до законодавства України;</p> <p>прийняття рішень про порушення й проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань та застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів</p>

Як видно з даних, представлених у табл. 2.2, Держмитслужба України належить до органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Під *митним регулюванням* розуміється регулювання питань, пов'язаних з установленням мит і митних зборів, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України. Митні правила України, які повинні включати порядок декларування товарів, сплати мит і митних зборів, надання митних пільг та інші умови прохо-

дження митного контролю, установлюються законами України про митне регулювання.

Під час здійснення митної справи митні органи України відповідно до статті 11 Митного кодексу України повинні застосовувати заходи тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні товарів через митний кордон України.

2.4. Функції, принципи та пріоритети діяльності ГАТТ/СОТ

У світі поступово склалося розуміння того, що світове господарство не в змозі стабільно функціонувати за відсутності якихось спільних для всіх країн механізмів координації й управління, тому буквально протягом десятиліття виникла ціла система міждержавних економічних і фінансових організацій із “мандатом” спостерігати за світовим економічним розвитком, попереджати дисбаланси, що виникають, і надавати країнам у разі потреби всебічну підтримку, розпочався активний процес регіональної економічної інтеграції⁴.

У 1946 р. 23 країни вирішили провести переговори з метою зниження та закріплення митних тарифів. Друга світова війна щойно закінчилася, тому вони хотіли якомога швидше стимулювати лібералізацію торгівлі й розпочати виправлення важкої спадщини протекціоністських заходів. Розроблений ними пакет торговельних правил став відомим як *Генеральна угода з тарифів та торгівлі* (далі — ГАТТ), яка набрала чинності 01.01.48. Згадані країни стали членами — засновниками ГАТТ. З 1948 р. ці країни запроваджують певні правила й відіграють провідну роль у світовій торгівлі, визначаючи принципи та правові норми, якими

⁴ За матеріалами Секретаріату Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ “Результати уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів”: Тексти офіційних документів.

повинні керуватися в торговельних відносинах держави — учасниці ГАТТ.

У рамках ГАТТ було проведено *вісім раундів* багатосторонніх торговельних переговорів. Якщо в першому раунді переговорів брали участь лише 23 країни, то учасниками восьмого раунду (Уругвайського) були вже 123 країни.

До 1963 р. головним у роботі ГАТТ було розв'язання питань зниження митних тарифів. У результаті проведення п'яти раундів переговорів були узгоджені певні взаємні поступки учасників у зниженні митних тарифів та розглянуті заходи щодо регулювання нетарифних торговельних бар'єрів.

Важливою віхою на шляху розвитку багатосторонньої торговельної системи стали переговори шостого раунду ("Кеннеді-раунду", 1964—1967). Крім досягнення домовленостей щодо зниження тарифів на промислові товари (у середньому на 35 % до кінця 1971 р.), на раунді була досягнута домовленість про нові антидемпінгові процедури в рамках ГАТТ.

Завдяки домовленостям "Токіо-раунду" (1973—1979) протягом 8 років (починаючи з 1980 р.) відбулося зниження ставок увізного мита на промислову продукцію на 33 %. Були закладені нові регулятивні механізми світової торгівлі у вигляді угод про субсидії, антидемпінгові процедури тощо (загалом 12 угод і домовленостей).

Останній — Уругвайський — раунд багатосторонніх переговорів у рамках ГАТТ був найдовшим і найрезультативнішим. Стартувавши в 1986 р., семирічний марафон закінчився 15 грудня 1993 р. Уругвайський раунд завершився не тільки зниженням торговельних тарифів і новим етапом загальної лібералізації виходу країн-учасниць на ринки, але й включенням до системи ГАТТ нових секторів: торгівлі послугами, текстилем, сільгосппродукцією й товарами інтелектуальної власності; державних закупівель. Запроваджено важливі зміни в порядку здійснення торговельних субсидій, компенсаційних, захисних і антидемпінгових заходів, процедур застосування стандартів і сертифікації товарів, урегулювання торговельних суперечок, механізмів формування загальної торговельної по-

літики. І нарешті найважливішим було рішення про створення Світової організації торгівлі (СОТ)⁵.

Делегації 147 держав і понад 30 міжнародних організацій, у тому числі Організація об'єднаних націй, Міжнародний валютний фонд тощо, підбили підсумки Уругвайського раунду під час світової конференції в Марракеші (Марокко), у ході якої 15 квітня 1994 р. була підписана угода про створення СОТ. Створення СОТ ознаменувало найбільшу реформу світової торгівлі за період, що минув з кінця Другої світової війни, реалізувавши у більш сучасній формі спробу створення у 1948 р. Міжнародної організації торгівлі. Таким чином:

- *по-перше*, завершено формування основного комплексу універсальних договорів системи ГАТТ, що свідчить про створення нового глобального правового порядку в галузі торговельних, тарифних, митних, інвестиційних та інших міжнародних економічних відносин, до чого держави — члени ГАТТ прагнули протягом останніх 50 років;

- *по-друге*, створено організаційний (інституційний) механізм реалізації комплексу угод системи ГАТТ (з моменту створення СОТ і підписання комплексу угод і домовленостей у рамках Уругвайського раунду система ГАТТ/СОТ виступає як торговельно-економічна Організація об'єднаних націй, де угоди — це правова основа, а СОТ — інституційний механізм забезпечення дії цієї системи);

- *по-третє*, визначено, що головною умовою набуття членства в СОТ є відповідність національного законодавства базовим стандартам і нормам, які містяться в угодах системи ГАТТ/СОТ: метою яких є забезпечення кожному її членові безпечного й передбачуваного міжнародного торговельного середовища, а також продовження лібералізації торгівлі, сприяння економічному зростанню й розвитку;

⁵ Світова організація торгівлі (World Trade Organization) — це єдиний міжнародний інститут із розроблення та запровадження глобальних правил торгівлі між країнами, її розвитку та передбачуваності максимально можливою мірою. Сьогодні на долю країн — членів СОТ припадає понад 90 % обсягів світової торгівлі.

- *по-четверте*, правова система ГАТТ/СОТ є балансом між правами, вигодами членів та зобов'язаннями;
- *по-п'яте*, СОТ виконує роль міжнародного форуму для торгових переговорів, урегулювання торговельних суперечок, а також постійно діючого інституту моніторингу національної торговельної політики країн-членів.

Після Уругвайського раунду відбулося вже дві конференції міністрів СОТ — у Сінгапурі (грудень 1996 р.) та Женеві (травень 1998 р.), — які продовжили процес багатосторонньої лібералізації торгівлі товарами й послугами для окремих секторів. 44 країни, включаючи дві країни, що не є членами СОТ, приєдналися до прийнятої на Конференції міністрів СОТ у Сінгапурі *Декларації щодо торгівлі продукцією інформаційних технологій*, 70 країн-членів є учасниками нової *Угоди про торгівлю фінансовими послугами* та 78 — нової *Угоди про послуги у сфері телекомунікацій*.

Процес лібералізації світової торгівлі та створення системи міжнародних економічних відносин, побудованих на узгоджених правилах, надав поштовху процесові створення міждержавних інтеграційних об'єднань на основі багатосторонніх політичних угод. Найбільш розвиненим інтеграційним об'єднанням, свого роду показовим прикладом економічної інтеграції став Європейський Союз (далі — ЄС). Розпочавши процес інтеграції угодою про створення *Європейського співтовариства вугілля і сталі* (1951), шість європейських країн уже в 1957 р. укладають ще дві угоди про створення Євратому та Європейського економічного співтовариства (далі — ЄЕС). Остання угода ("Римський договір") заклала основи правової системи ЄЕС та започаткувала процес створення митного, а в подальшому — економічного союзу, у межах якого функціонують єдиний ринок товарів, послуг, праці й капіталу, єдина валютна система й обіг єдиної європейської валюти — євро.

За результатами Уругвайського раунду країнам, що бажають приєднатися до системи ГАТТ/СОТ, надається семирічний перехідний період для адаптації економіки до вимог, передба-

чених зобов'язаннями будь-якої держави, у тому числі максимально лібералізувати свою зовнішню торгівлю.

Для України як незалежної держави, яка на сьогодні має певні економічні проблеми, важливим є вирішення питання, яким чином міжнародна торговельна система може допомогти вийти на шлях стабільного розвитку. У світі, де окремі держави все більше залежать у своєму економічному розвитку від стану всієї економічної системи, кожна країна відіграє певну роль у вирішенні сьогоднішніх глобальних економічних проблем. Україна має зайняти належне їй місце в міжнародній торговельній системі й світовій економіці в цілому. Процес приєднання України до системи ГАТТ/СОТ розпочався 17 грудня 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ була подана офіційна заявка України про намір приєднатися до ГАТТ. Слід зазначити, що членство України в системі ГАТТ/СОТ відкриває для неї широкі можливості щодо:

- зменшення митно-тарифних і нетарифних обмежень для українських товарів практично на всіх світових ринках;
- системної трансформації українського економічного законодавства відповідно до принципів, норм і стандартів системи ГАТТ/СОТ, апробованих протягом десятиліть у багатьох країнах світу;
- можливості не лише кількісно збільшити обсяги експорту, а й змінити його структуру;
- забезпечення справедливого вирішення торговельних спорів;
- застосування антидемпінгових і компенсаційних заходів як ефективного інструмента боротьби із заниженням цін на імпортовані товари з метою захисту внутрішнього ринку від субсидованого експорту;
- підвищення ставок імпортного мита й застосування кількісних обмежень з метою уникнення серйозної шкоди вітчизняним виробникам, яка може бути спричинена надмірним обсягом імпорту;
- забезпечення передбачуваного розвитку торговельно-економічних відносин з основними торговельно-економічними

партнерами, а саме: ЄС, країнами СЕРТА⁶, країнами СНД і Балтії, які перебувають на різних етапах процесу приєднання до системи ГАТТ/СОТ, та іншими.

Найвагоміша перевага участі країни в СОТ — це доступ до ринків держав — членів організації. А ринок з його ліберально-торговельним режимом (вільною конкуренцією), якраз і є тим механізмом, який сприяє економічному зростанню країни в цілому. Вступ до СОТ означає прийняття державою юридично зафіксованих зобов'язань стосовно рівнів тарифного захисту й використання інших захисних процедур, які складають регулятивну базу міжнародної торгівлі та є обов'язковими для всіх членів СОТ. Суть наступної переваги полягає в тому, що кожна країна — член СОТ незалежно від масштабів національної економіки та місця в системі світового господарства має можливість скористатися механізмом об'єктивного розгляду й вирішення потенційних торговельних претензій навіть до провідних учасників міжнародної торгівлі, запобігаючи виснажливим "торговельним" війнам. Приведення національних зовнішньоекономічних режимів у відповідність до норм та правил ГАТТ/СОТ підвищує довіру до країни з боку торговельних партнерів.

⁶ Центральноевропейська зона вільної торгівлі, до складу якої входять Болгарія, Польща, Румунія, Словенія, Словаччина, Угорщина, Чехія.

Глава 3

ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ

3.1. Повноваження на декларування товарів. Обов'язки декларанта

При здійсненні зовнішньоекономічних операцій підприємство, яке переміщує товари через митний кордон України, *може самостійно без будь-яких обмежень декларувати* ці товари митним органам України. Під час вибору способу декларування підприємство оцінює свої потенційні можливості й визначає готовність своїх співробітників до проведення процедури декларування товарів.

У відносинах з митними органами інтереси підприємств можуть представляти також митні брокери та інші особи на підставі відповідного договору, укладеного з цим підприємством (стаття 26 Митного кодексу України).

Митний брокер (посередник) — це підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на провадження діяльності митного брокера.

Митним брокером може бути тільки підприємство — резидент України, а від його імені декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, може здійснювати його відокремлений структурний

підрозділ (філія, представництво тощо) (стаття 176 Митного кодексу України).

Безпосередньо декларування товарів і транспортних засобів здійснює декларант. Статтею 87 Митного кодексу України визначено, що **декларантом** є особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Декларантами можуть бути і підприємства, і громадяни, яким належать товари й транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, або вповноважені ними митні брокери (посередники).

Декларант виконує всі обов'язки з декларування й несе в повному обсязі відповідальність за це, передбачену Митним кодексом України, незалежно від того, чи він є власником товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, чи митним брокером, чи іншою вповноваженою особою. При цьому декларант зобов'язаний:

- здійснити декларування товарів й транспортних засобів відповідно до порядку, встановленого Митним кодексом України;
- на вимогу митного органу пред'явити товари й транспортні засоби для митного контролю та митного оформлення;
- надати митному органу передбачені законодавством документи й відомості, потрібні для виконання митних процедур;
- сплатити податки та збори.

3.2. Документи, потрібні для декларування товарів

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою *точних відомостей* про товари й транспортні засоби, мету їх переміщення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності через митний кордон України, а також інших відомостей, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (стаття 81 Митного кодексу України). Умови та порядок застосування форм декларування, перелік

відомостей, потрібних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються Кабінетом Міністрів України, а порядок заповнення митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, устанавлюється Держмитслужбою України.

У Класифікаторі документів, затвердженому наказом Держмитслужби України “Про затвердження Інструкції про порядок заповнення вантажної митної декларації” від 09.07.97 № 307 (зі змінами та доповненнями), визначено основні групи документів, що використовуються під час декларування та митного оформлення товарів і транспортних засобів:

- митні документи (вантажні митні декларації, попередні декларації, попередні повідомлення про намір ввезти товари в Україну, листи-узгодження на митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем державної реєстрації суб’єкта тощо);
- транспортні документи (коносаменти, автомобільні, авіаційні та залізничні накладні, свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, книжки МДП (Carnet TIR), свідоцтва про допущення транспортного засобу до перевезень під митними пломбами тощо);
- комерційні документи (рахунки-фактури, пакувальні листи, страхові поліси, сертифікати тощо);
- договори та контракти (зовнішньоекономічні договори, контракти, доповнення до них, внутрішні договори тощо);
- ліцензії, сертифікати, погодження, дозволи вповноважених органів;
- інші документи.

Перелік документів, що повинні подаватися до оформлення декларантом, залежить від різних факторів. З усіх документів, наведених у зазначеному Класифікаторі, можна виділити такі, що постійно супроводжують товари (товаротransпортні, комерційні документи тощо), і документи, потреба подання яких митниці певною мірою залежить від вимог дер-

жавного регулювання зовнішньоекономічної діяльності до переміщуваних товарів. Мова йде про дозвільні документи державних органів, що є підставою для переміщення товарів через митний кордон України та митного оформлення. Наприклад, ліцензії Мінекономіки України будуть вимагатися при митному оформленні лише у випадках, коли товар, що є предметом зовнішньоекономічної угоди, підлягає ліцензуванню. Якщо товари при переміщенні через митний кордон підлягають контролю з боку вповноважених державних органів, то для оформлення подаються відповідні документи, що є підтвердженням проведення такого контролю.

Порядком здійснення митного контролю й митного оформлення товарів і транспортних засобів із застосуванням вантажної митної декларації, затвердженим наказом Держмитслужби України від 20.04.2005 № 314, встановлено, що декларант подає митниці для здійснення митного оформлення такі документи та потрібну кількість їх копій:

- а) документи, що підтверджують повноваження декларанта на декларування товарів;
- б) товаросупровідні документи;
- в) дозволи й сертифікати вповноважених державних органів (у встановлених законодавством випадках) та інші документи, зазначені в графі 44 ВМД;
- г) документи, зазначені в графі 40 ВМД;
- г) декларацію митної вартості (у встановлених законодавством випадках) та її електронну копію;
- д) документи, що підтверджують заявлені декларантом відомості про митну вартість товарів.

На вимогу митного органу декларантом подаються й інші документи, потрібні для здійснення митного контролю та митного оформлення, подання яких визначено законодавством України.

Копії поданих до оформлення документів засвідчуються написом "Копія. Згідно з оригіналом", підписом і печаткою декларанта.

Якщо документ є довгостроковим і його використання для цілей митного контролю й митного оформлення не припиняється після митного оформлення першої партії товарів, то при декларуванні першої партії товарів декларант може подати митному органу додаткову копію документа для зберігання її в окремій справі суб'єкта ЗЕД у підрозділі митного оформлення.

Довгострокові документи, строк дії яких закінчився, архівуються в установленому порядку.

На вимогу митного органу декларантом надається переклад⁷ на державну мову поданих до оформлення документів. Правильність перекладу засвідчується особою, що здійснила переклад.

По закінченні оформлення документи (завірені в установленому порядку їх копії), що були підставою для митного оформлення конкретної партії товару, залишаються разом з вантажною митною декларацією на зберігання в митному органі.

При здійсненні процедури декларування товарів доцільно враховувати положення статті 330 Митного кодексу України, якою встановлено, що “неподання митному органу в установленій законодавством строк документів, передбачених відповідно до цього Кодексу для здійснення митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, незалежно від подання письмової декларації, — тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств — до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Отже, повноті, комплектності документів, що подаються під час декларування товарів приділяється особлива увага з боку митних органів, а неподання митному органу в установленій законодавством строк документів є порушенням митних правил.

⁷ При цьому не слід забувати про існування ст. 77 Митного кодексу, відповідно до якої документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою, поширеною у світі.

3.3. Місце декларування та митного оформлення товарів

Статтею 71 Митного кодексу України визначено, що митне оформлення товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України резидентами України (крім громадян), за винятком випадків переміщення товарів і транспортних засобів через територію України в митному режимі транзиту, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташований цей резидент.

Відповідно до статті 71 Митного кодексу України Кабінетом Міністрів України прийнято постанову “Про затвердження Порядку визначення місця здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються резидентами та нерезидентами через митний кордон України” від 23.04.2003 № 584.

Ураховуючи особливості здійснення окремих зовнішньоекономічних операцій, пов’язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, а також потребу створення сприятливих умов для підприємств, митне законодавство в окремих випадках передбачає можливість вибору суб’єктом зовнішньоекономічної діяльності місця митного оформлення товарів. Статтею 71 Митного кодексу України встановлено, що у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, митне оформлення в іншому митному органі може здійснюватися за письмовим погодженням між цим митним органом і митним органом, у зоні діяльності якого розташований відповідний резидент.

Порядком визначення місця здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються резидентами та нерезидентами через митний кордон України, передбачено, що за письмовим зверненням резидента та письмовим погодженням між митним органом, у зоні діяльності якого він розташований, і митним органом, в зоні діяльності якого перебувають товари, що підлягають вивезенню, або митним

органом у пункті пропуску через державний кордон України за місцем вивезення цих товарів митне оформлення товарів може здійснюватися відповідно митним органом, у зоні діяльності якого перебувають товари, або митним органом у пункті пропуску через державний кордон України за місцем вивезення товарів.

У цьому разі резидент подає митному органу, у зоні діяльності якого він розташований, лист про потребу погодження питання здійснення митного оформлення товарів, що підлягають вивезенню, з митним органом, у зоні діяльності якого перебувають товари, або митним органом у пункті пропуску через державний кордон України за місцем вивезення товарів.

Порядок розгляду та прийняття митними органами погодженого рішення з цього питання визначається Держмитслужбою України.

Митне оформлення товарів, що вивозяться з України нерезидентами, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого перебувають товари, що підлягають вивезенню.

Товари, що ввозяться в Україну резидентами, крім товарів, переміщуваних через територію України в митному режимі транзиту, підлягають митному оформленню митним органом, у зоні діяльності якого розташовані ці резиденти. За бажанням резидента та за письмовим погодженням з митними органами митне оформлення товарів, що ввозяться в Україну, може здійснюватися митним органом, у зоні діяльності якого розташований одержувач зазначених товарів, або митним органом у пункті пропуску через митний кордон України за місцем ввезення цих товарів.

Митне оформлення товарів, що ввозяться в Україну нерезидентами, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташований одержувач товарів.

Митне оформлення транспортних засобів, що використовуються резидентами та нерезидентами для переміщення товарів через митний кордон України, здійснюється разом із цими товарами, за винятком морських, річкових і повітряних суден,

митне оформлення яких здійснюється в порту чи аеропорту прибуття на митну територію України або відправлення з митної території України.

Митне оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через територію України в митному режимі транзиту, здійснюється митним органом у пункті пропуску через державний кордон України за місцем увезення цих товарів і транспортних засобів на митну територію України.

На підставі письмового звернення резидента чи нерезидента та рішення відповідного митного органу митне оформлення товарів і транспортних засобів може здійснюватися поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митних органів. Порядок прийняття такого рішення митним органом установлюється Держмитслужбою України.

Глава 4

ВАНТАЖНА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ДОКУМЕНТ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ

Вантажна митна декларація (далі — ВМД) — письмова заява встановленої форми, що подається митному органу й містить відомості про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, митний режим, у який вони заявляються, а також іншу інформацію, потрібну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків і зборів.

Основним документом, який установлює форми ВМД, умови їх застосування та подання митним органам, визначає загальний порядок оформлення ВМД, є Положення про вантажну митну декларацію, затверджене постановою Кабінету Міністрів України (зі змінами та доповненнями) від 09.06.97 № 574.

Положенням встановлено, що ВМД застосовується під час декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України юридичними або фізичними особами, яким вони належать, чи уповноваженими ними особами. ВМД являє собою уніфікований адміністративний документ форми МД-2, що складається з п'яти зброшурованих

основних аркушів різного кольору та необхідної кількості додаткових аркушів уніфікованого адміністративного документа форми МД-3. У встановлених випадках замість аркушів форми МД-3 допускається використання формуляра-специфікації форми МД-8.

Форма МД-2 — основний аркуш ВМД, який містить загальні відомості про характер поставки, реквізити контрагентів, відомості про декларанта та характеристики одного товару, який зазначено в цьому аркуші. За наявності в одній переміщуваній партії товарів декількох найменувань форма МД-2 використовується як основний аркуш декларації. У разі наявності в партії товарів декількох найменувань в основному аркуші зазначається товар, що має найбільшу вартість. Бланк форми МД-2 містить графи з 1 до 54 і чотири розділи, позначені латинськими літерами (А, В, С, D).

Форма МД-3 є додатковим аркушем ВМД і використовується одночасно з формою МД-2, якщо партія складається з товарів, які мають різні коди згідно з УКТЗЕД, а також якщо товари з однаковим кодом згідно з УКТЗЕД мають різні дані (країну походження, ознаки та характеристики, що впливають на рівень оподаткування, тощо).

Один додатковий аркуш дає можливість задекларувати товари не більше трьох найменувань. Загальна кількість аркушів форми МД-3 не повинна перевищувати 33, а одна ВМД із застосуванням додаткових аркушів складається на товари не більше 99 найменувань. Аркуші форми МД-3 можуть використовуватися, якщо митний режим, застосований до внесених до них товарів, збігається з митним режимом, застосованим до товару, зазначеного у формі МД-2. Бланк додаткового аркуша містить графи 1, 2 (8), 3, 31 — 46, 47 і розділ, позначений латинською літерою "С".

Формуляр-специфікація форми МД-8 використовується замість форми МД-3 виключно у випадках, коли декларуються товари п'ятьох або більше найменувань. Він виготовляється друкарським способом або за допомогою комп'ютера. Кількість формулярів-специфікацій форми МД-8, що становлять один комплект з основним аркушем ВМД — формою МД-2, не може

перевищувати 33 аркушів, тобто за однією ВМД при використанні бланків МД-8 декларуються не більше 265 найменувань товарів.

Держмитслужбою України встановлено, що формуляр-специфікація форми МД-8 може застосовуватися замість форми МД-3 у таких випадках:

- при митному оформленні товарів, що надійшли на митну територію України як гуманітарна допомога;
- при митному оформленні товарів у митний режим тимчасового ввезення (вивезення);
- при митному оформленні запасів, призначених для споживання, що поставляються на транспортні засоби;
- при митному оформленні товарів, що продані в магазині безмитної торгівлі протягом календарного місяця, та українських товарів, які перебувають в магазині безмитної торгівлі, що ліквідується;
- під час розміщення товару на митному ліцензійному складі, власником якого є транспортно-експедиційна організація, у митному режимі митного складу;
- при митному оформленні товарів, що передаються підприємствам на зберігання під митним контролем.

Положенням встановлено, що ВМД заповнюється на партію⁸ товарів, які належать юридичним чи фізичним особам (підприємцям), за умови, що до всіх товарів цієї партії застосовується єдиний митний режим. Положенням також встановлено, що ВМД заповнюється:

⁸ Під партією товарів розуміються товари, що:

- переміщуються на адресу одного одержувача за одним перевізним документом (транспортною накладною, коносаментом тощо);
- належать юридичним або фізичним особам (суб'єктам підприємницької діяльності) і переміщуються в ручній поклажі однією фізичною особою в пасажирському відділенні (салоні) транспортного засобу, яким прямує ця особа.

- на товари, які переміщуються через митний кордон України юридичними і фізичними особами (підприємцями) і митна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 євро, крім підакцизних товарів, які декларуються незалежно від їх вартості;
- на товари, що підлягають державному експортному контролю;
- на товари, що переміщуються в режимі митного складу;
- на товари, що безпосередньо ввозяться фізичними особами в супроводжуваному багажі або пересилаються в несупроводжуваному багажі, надходять на адреси фізичних осіб чи вивозяться фізичними особами у випадках, передбачених законодавством;
- на товари незалежно від їх митної вартості в інших випадках, передбачених законодавством;
- на транспортні засоби у випадках, передбачених законодавством.

ВМД заповнюється державною мовою за допомогою комп'ютера. Під час заповнення ВМД може застосовуватися іноземна мова, якщо переклад державною мовою назв суб'єктів або фірмового (комерційного) найменування товару є недоцільним та істотно не впливає на принцип застосування заходів митно-тарифного або нетарифного регулювання. Разом із ВМД подається її електронна копія, яка використовується для прискорення проведення процедури митного оформлення товару й митної статистики зовнішньоекономічної діяльності. Інформація, унесена до електронної копії ВМД, повинна відповідати інформації, внесеної декларантом до оригіналу. Форма та структура електронної копії ВМД, кодування символів, засоби пересилання визначаються Держмитслужбою України.

ВМД вважається оформленою за наявності на всіх її аркушах відбитка особистої номерної печатки посадової особи митниці, що здійснила митне оформлення товарів і транспортних засобів. Оформлена ВМД є підтвердженням надання особі права на розміщення товарів та/або транспортних засобів у заявленому митному режимі й підтвердженням прав та обов'язків

зазначених у ВМД осіб щодо здійснення ними відповідних фінансових, господарських та інших операцій.

На виконання Положення про вантажну митну декларацію наказом Держмитслужби України від 09.07.97 № 307 (зі змінами та доповненнями) затверджено Інструкцію про порядок заповнення вантажної митної декларації. Інструкція встановлює загальний порядок заповнення граф і розділів ВМД. Порядки заповнення граф ВМД відповідно до конкретних митних режимів, визначаються окремими наказами Держмитслужби України.

Ураховуючи необхідність формування електронної копії ВМД, декларант користується спеціальною комп'ютерною програмою для її формування. Існуючі на ринку України програмні продукти із заповнення ВМД мають широкий набір ефективних засобів для максимального спрощення процедури заповнення ВМД різноманітних типів і форм.

Найпопулярнішою на ринку України є інформаційно-аналітична програма автоматизованого заповнення ВМД *QD Professional*, виконана у Windows-середовищі. Її використання дає можливість декларанту заповнювати ВМД на товари, розміщені в будь-який митний режим, і формувати її електронну копію для подання митному органу. Програма містить необхідну довідкову базу, яка складається з митних та інших класифікаторів, УКТЗЕД в електронному вигляді, базу із міжнародних, законодавчих і нормативно-правових актів, якими регулюється зовнішньоекономічна діяльність в Україні. Використання програми дає можливість отримувати повну інформацію про товари з урахуванням коду товару, країни його походження, митного режиму, країни на кордоні, виду транспорту, яким переміщується товар, дати запиту. Така інформація являє собою готове рішення для здійснення зовнішньоекономічної операції й містить дані про ставки податків і зборів, перелік дозвільних документів, що є підставою для митного оформлення, перелік пунктів пропуску, через які дозволяється пропуск конкретного товару, а також перелік можливих ризиків, що можуть виникнути на шляху переміщення товару.

Глава 5

МИТНІ РЕЖИМИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Митний режим — це сукупність норм, що встановлені законами з питань митної справи й залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються.

Декларант самостійно обирає митний режим, у який розміщуються товари, відповідно до мети їх переміщення через митний кордон України, і на підставі документів, що подаються митному органу для здійснення митного контролю й митного оформлення (стаття 186 Митного кодексу України). Зміна митного режиму допускається за умови виконання всіх належних процедур щодо заявленого режиму, дотримання вимог законодавства щодо тарифних і нетарифних заходів регулювання та подання митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів відповідних документів, що підтверджують заявлений режим.

Визначення митного режиму для цілей декларування товарів є одним з перших кроків декларанта й здійснюється з урахуванням різноманітних факторів, головними з яких є ха-

рактик зовнішньоекономічної угоди, за якою переміщуються товари, напрямок переміщення їх через митний кордон України, платоспроможність контрагентів угоди, вимоги державного регулювання щодо переміщуваних товарів та інші.

Роль митного органу при прийнятті товарів до митного оформлення полягає в *ухваленні рішення про можливість поміщення конкретного товару в митний режим*, обраний декларантом, тобто в наданні дозволу на використання митного режиму або про відмову в такому дозволі, виходячи з умов розміщення товару в цей митний режим.

Митним кодексом України передбачено застосування таких митних режимів:

- імпорту;
- експорту;
- транзиту;
- тимчасового ввезення (вивезення);
- митного складу;
- реімпорту;
- реекспорту;
- спеціальної митної зони;
- магазину безмитної торгівлі;
- переробки на митній території України;
- переробки за межами митної території України;
- знищення або руйнування;
- відмови на користь держави.

Розглянемо стисло характеристики митних режимів, що використовуються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

5.1. Імпорт

Імпорт — митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень (стаття 188 Митного кодексу України).

Цей митний режим найчастіше застосовується суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Він застосовується до товарів, що ввозяться в Україну на підставі зовнішньоекономічних договорів (контрактів) купівлі-продажу про здійснення бартерних (товарообмінних) операцій, до товарів, що використовуються для взаєморозрахунків під час проведення операцій з давальницькою сировиною, до товарів, що ввозяться для формування статутного фонду підприємств з іноземними інвестиціями або ввозяться на підставі договорів про спільну інвестиційну діяльність, а також в інших передбачених законодавством випадках. При здійсненні бартерних (товарообмінних) операцій оформленню в митному режимі імпорту підлягає імпортна частина товарів, що надходять в Україну за бартерним договором (контрактом).

Розміщення товарів у митний режим імпорту передбачає:

- подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів на митну територію України (оформлення товарів здійснюється з використанням ВМД ІМ.40);
- сплату податків і зборів, якими товари обкладаються відповідно до законів України під час ввезення на митну територію України;
- дотримання вимог, передбачених законом, щодо застосування заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

З огляду на заходи державного регулювання, що застосовуються до товарів, які розміщуються в цей митний режим, мож-

на стверджувати, що розміщення товарів у митний режим імпорту є найбільш складною процедурою для декларантів.

Під час здійснення імпорتنих операцій доцільно розрізняти операції, пов'язані з імпортом товарів⁹ (наприклад, звичайну купівлю-продаж або бартер), та операції, пов'язані з увезенням майна (наприклад, увезення майна для формування статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями). Так, товари, що ввозяться за останніми операціями оформлюються в режимі імпорту з використанням ВМД ІМ.40, але до них не в повній мірі застосовуються вимоги державного регулювання, які б застосовувалися при звичайному імпорті цих товарів.

5.2. Експорт

Експорт — митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без установлення умов їх використання за межами митної території України.

Розміщення товарів у митний режим експорту здійснюється декларантами на підставі договорів (контрактів) купівлі-продажу, про здійснення бартерних (товарообмінних) операцій, а також інших зовнішньоекономічних угод, якими передбачено вивезення за межі митної території України товарів, що належать резидентам України, без їх зворотного ввезення. При здійсненні бартерних (товарообмінних) операцій оформленню в цьому митному режимі підлягає експортна частина товару за зовнішньоекономічним бартерним (товарообмінним) договором (контрактом).

⁹ Згідно з Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ *імпорт (імпорт товарів)* — "купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами".

Вивезення товарів за межі митної території України в митному режимі експорту передбачає:

- подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України (оформлення товарів здійснюється з використанням ВМД ЕК.10);
- сплату встановлених податків і зборів з експортованих товарів;
- дотримання експортером вимог, передбачених законом.

Під час здійснення експортних операцій доцільно брати до уваги визначення поняття “експорт (експорт товарів)”¹⁰, яке міститься в Законі України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91 № 959-ХІІ, що є важливим для підготовки пакета документів, необхідних для здійснення декларування та митного оформлення товарів.

5.3. Транзит

Транзит — митний режим, відповідно до якого товари й транспортні засоби переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання таких товарів і транспортних засобів на митній території України (стаття 200 Митного кодексу України).

Цей митний режим використовується в разі транзитного перевезення товарів через митну територію України. Використання його передбачає, що під час увезення товарів в Україну

¹⁰ Згідно з цим Законом експорт (експорт товарів) це “продаж товарів українськими суб’єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб’єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб’єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України”.

в пункті пропуску подається ВМД, оформлена в митному режимі транзиту (ВМД ТР.80), наявність якої є підставою для перевезення товарів під митним контролем у митницю призначення в установленій митницею відправлення строк.

Слід зауважити, що стаття 155 Митного кодексу України розрізняє два види транзитних перевезень: прохідний та внутрішній митний транзит.

Прохідний митний транзит — це переміщення товарів під митним контролем з одного пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, — пункту ввезення на митну територію України — в інший пункт пропуску, розташований на митному кордоні України, — пункт вивезення за межі митної території України.

Внутрішнім митним транзитом вважається переміщення товарів під митним контролем:

1) з пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, — пункту ввезення на митну територію України — в митний орган, розташований на митній території України;

2) з митного органу, розташованого на митній території України, у пункт пропуску, розташований на митному кордоні України, — пункт вивезення за межі митної території України;

3) з одного митного органу, розташованого на митній території України, в інший митний орган, розташований на митній території України.

Товари, що переміщуються транзитом, повинні перебувати в незмінному стані (винятком є зміни внаслідок природного зношення або втрати за нормальних умов транспортування та зберігання), не використовуватися на території України ні з якою іншою метою, крім транзиту, і бути доставлені в митний орган призначення в строк, визначений митним органом відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення товарів, виходячи з виду транспорту, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення. До цього строку не включаються час зберігання товарів на складах у разі переванта-

ження з одного виду транспорту на інший, а також час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами, дозволених митними органами.

Транзит товарів через територію України здійснюється за маршрутами, які визначаються перевізниками на власний розсуд¹¹ виходячи з міркувань економічної доцільності, за умови додержання вимог, визначених Кабінетом Міністрів України відповідно до Митного кодексу України.

Статтею 158 Митного кодексу України встановлено, що граничні строки прохідного митного транзиту залежно від виду транспорту встановлюються Кабінетом Міністрів України.

У цей час діє постанова Кабінету Міністрів України "Про встановлення граничних термінів прохідного митного транзиту товарів" від 13.12.2002 № 1908 (зі змінами та доповненнями). У табл. 5.1 зведено граничні строки прохідного митного транзиту товарів через митну територію України відповідно до цієї постанови.

Засади організації та здійснення транзиту товарів авіаційним, автомобільним, залізничним, морським і річковим транс-

Таблиця 5.1. Граничні строки прохідного митного транзиту товарів

№ з/п	Вид транспорту	Граничний строк транзиту
1	Автомобільний	до 10 діб
2	Залізничний	до 28 діб
3	Авіаційний	до 5 діб
4	Морський та річковий	до 20 діб
5	Трубопровідний	до 31 доби

¹¹ Виняток становлять транзитні переміщення окремих підакцизних товарів, маршрути переміщення яких встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.96 № 484.

портом через територію України визначено Законом України “Про транзит вантажів” від 20.10.99 № 1172-XIV¹².

Під *транзитом* у цьому Законі розуміється перевезення транспортними засобами транзитних вантажів під митним контролем через територію України між двома пунктами або в межах одного пункту пропуску через державний кордон України.

Законом установлено, що транзит товарів супроводжується товарно-транспортною накладною, складеною мовою міжнародного спілкування. Залежно від обраного виду транспорту такою накладною може бути:

- авіаційна вантажна накладна (Air Waybill);
- міжнародна автомобільна накладна (CMR);
- накладна CMFC;
- коносамент (Bill of Lading).

Крім цього, транзит товарів може супроводжуватися (за наявності):

- рахунком-фактурою (invoice) або іншим документом, у якому позначено вартість товару;
- пакувальним листком (специфікацією);
- вантажною відомістю (Cargo Manifest);
- книжкою МДП (Carnet TIR).

При декларуванні транзитних товарів відповідно до митного законодавства України митним органам подається ВМД. Декларування ж транзитних товарів, що переміщуються авіаційним транспортом, здійснюється за авіаційною вантажною накладною (Air Waybill) та/або вантажною відомістю (Cargo

¹² Цей Закон не поширюється на транзит пошти, багажу, зброї, наркотичних засобів, психотропних речовин, небезпечних і шкідливих відходів, продукції подвійного призначення, експорт та імпорт товарів, переміщення товарів з використанням трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Manifest) з поданням митним органам ВМД. У разі транзиту товару в межах одного пункту пропуску ВМД не подається.

Службовим особам спеціально вповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють контроль транзитних товарів, законом заборонено вимагати від учасників транзиту іншу документацію на транзитні товари, крім визначеної цим Законом та міжнародними договорами України.

Порядок контролю транзитних товарів встановлюється виключно законами і міжнародними договорами України та здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України. Контроль транзитних товарів та обробка супровідної документації здійснюються за технологічними схемами пропуску через державний кордон України відповідних транспортних засобів, якими визначено строки проведення контролю та регламентовано дії службових осіб спеціально вповноважених органів виконавчої влади.

5.4. Тимчасове ввезення (вивезення)

Тимчасове ввезення (вивезення) — митний режим, відповідно до якого товари можуть увозитися на митну територію України (вивозитися за межі митної території України) з обов'язковим наступним поверненням цих товарів без будь-яких змін, крім природного зношення чи втрат за нормальних умов транспортування (стаття 204 Митного кодексу України).

Переміщення товарів у митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) передбачає:

1) подання митному органу документів на такі товари з обґрунтуванням підстав їх тимчасового ввезення на митну територію України (вивезення за межі митної території України);

2) надання митному органу, що здійснює митне оформлення товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться), зобов'язання про їх зворотнє вивезення (увезення) у строки, обумовлені ме-

тою тимчасового ввезення (вивезення), але не перевищують строків, установлених Митним кодексом України;

3) подання митному органу, що здійснює митне оформлення товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться), дозволу компетентного органу на тимчасове ввезення (вивезення) цих товарів, якщо подання такого дозволу передбачено законодавством України.

Загальний строк тимчасового ввезення (вивезення) товарів становить один рік з дня ввезення їх на митну територію України (вивезення за межі митної території України). Законодавство України передбачає можливість продовження за заявою суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності строку перебування товарів у митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) з урахуванням тривалості господарської, наукової, гуманітарної та інших видів діяльності, яка здійснюється з використанням цих товарів.

До закінчення строку тимчасового ввезення (вивезення) особа, яка надала зобов'язання про зворотнє вивезення (ввезення) товарів, що перебувають у митному режимі тимчасового ввезення (вивезення), повинна:

1) вивезти (увезти) ці товари згідно із зобов'язанням, наданим митному органу;

2) або заявити про зміну митного режиму, що допускається щодо цих товарів, з додержанням вимог Митного кодексу України та інших законодавчих актів України.

З метою недопущення ухилення від сплати податків та зборів шляхом використання митного режиму тимчасового ввезення, згідно з міжнародною практикою й нормами, закріпленими в Конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Брюссель, 1999), стаття 206 Митного кодексу України визначає вичерпний перелік товарів, щодо яких допускається надання дозволу на тимчасове ввезення (вивезення) з умовним повним звільненням від оподаткування. Дозвіл на тимча-

сове ввезення на митну територію України (тимчасове вивезення за межі митної території України) під зобов'язання про зворотне вивезення (увезення) може бути наданий щодо:

- товарів, призначених для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях чи інших подібних заходах;
- професійного обладнання, необхідного особам, що прибувають в Україну (виїжджають з України), для підготовки репортажів, здійснення записів або передач для засобів масової інформації чи зйомки фільмів;
- контейнерів, піддонів, упаковки, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться (вивозяться) у зв'язку з якою-небудь комерційною операцією, але ввезення яких саме по собі не є комерційною операцією;
- зразків товарів і предметів та рекламних фільмів за умови, що вони залишаються власністю особи, яка перебуває або проживає за межами території тимчасового ввезення, і їх використання на території України не має комерційного характеру;
- товарів, що ввозяться з освітніми, науковими чи культурними цілями, тобто наукового та навчального обладнання, обладнання для поліпшення дозвілля моряків, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться з метою навчальної, наукової або культурної діяльності;
- особистих речей пасажирів, а також товарів, що ввозяться для спортивних цілей;
- матеріалів для реклами й туризму;
- транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

У разі тимчасового ввезення (вивезення) окремих видів товарів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, митне оформлення їх у митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) здійснюється митними органами за умови гарантування відповідно до закону додержання цього режиму. На виконання статей 207 і 211 Митного кодексу України Кабінетом Міністрів України прийнято постанову "Про допу-

щення товарів до переміщення через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення)” від 12.12.2002 № 1855, якою встановлено, що митне оформлення в митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) товарів за умови гарантування додержання цього митного режиму здійснюється митними органами щодо товарів, які:

- класифікуються згідно з 01—24 групами УКТЗЕД;
- обкладаються акцизним збором;
- обкладаються вивізним митом.

Особливості застосування цього митного режиму показано на рис. 5.1.

Прийняття рішення про допущення товарів до переміщення через митний кордон України в митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) здійснюється керівником митного органу (уповноваженою ним посадовою особою) на підставі заяви, яка подається суб’єктом зовнішньоекономічної діяльності у двох примірниках. Рішення про допущення товарів до переміщення оформлюється шляхом накладення на обох примірниках заяви резолюції такого змісту: “Тимчасове ввезення дозволено” або “Тимчасове вивезення дозволено”. Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою уповноваженої посадової особи. У разі прийняття рішення про відмову в допущенні товарів до переміщення керівник митного органу або уповноважена ним посадова особа накладає на обох примірниках заяви резолюцію такого змісту: “Тимчасове ввезення заборонено” або “Тимчасове вивезення заборонено” із зазначенням причин відмови. Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою уповноваженої посадової особи.

Порядок застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення) затверджено наказом Держмитслужби України від 26.12.2003 № 918. Дія Порядку поширюється на товари, що переміщуються через митний кордон України підприємствами із застосуванням митного режиму тимчасового ввезення (вивезення).

ТОВАРИ

Товари, що можуть тимчасово ввозитися (вивозитися) з умовним повним звільненням від оподаткування:

- призначені для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях або інших подібних заходах;
- професійне обладнання, необхідне особам, які прибувають в Україну (виїжджають з України), для підготовки репортажів, здійснення записів або передач для засобів масової інформації чи зйомки фільмів;
- контейнери, піддони, упаковка, інші товари, що ввозяться (вивозяться) у зв'язку комерційною операцією, але ввезення яких саме по собі не є комерційною операцією;
- зразки товарів та рекламні фільми за умови, що вони залишаються власністю особи, яка перебуває або проживає за межами території тимчасового ввезення, і їх використання в Україні не має комерційного характеру;
- товари, що ввозяться з освітніми, науковими чи культурними цілями (наукове та навчальне обладнання, обладнання для поліпшення дозвілля моряків, а також будь-які інші товари, що ввозяться в рамках навчальної, наукової або культурної діяльності);
- особисті речі пасажирів та товари, що ввозяться для спортивних цілей;

Товари, що можуть тимчасово ввозитися (вивозитися) за умови гарантування додержання митного режиму тимчасового ввезення (вивезення):

- класифікуються згідно з 01—24 групами УКТЗЕД;
- обкладаються акцизним збором;
- обкладаються вивізним митом

— матеріали для реклами та туризму;

— транспортні засоби, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України;

— морські і повітряні судна, які ввозяться з метою ремонту;

— устаткування та матеріали, призначені нерезидентами для будівництва та ремонту морських і повітряних суден

Умови розміщення товарів у режим тимчасового ввезення (вивезення)

1. Подання митному органу документів на товари з об'рунтуванням підстав їх тимчасового ввезення на митну територію України (вивезення за межі митної території України).
2. Надання митному органу зобов'язання про їх зворотне вивезення (увезення) у строки, обумовлені метою тимчасового ввезення (вивезення), але не перевищують строків, установлених Митним кодексом.
3. Подання митному органу дозволу відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення (вивезення) товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законом

Рис. 5.1. Особливості застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення)

5.5. Митний склад

Митний склад — митний режим, відповідно до якого ввезені з-за меж митної території України товари зберігаються під митним контролем без справляння податків і зборів та без застосування заходів нетарифного регулювання та інших обмежень у період зберігання, а товари, що вивозяться за межі митної території України, зберігаються під митним контролем після митного оформлення митними органами до фактичного вивезення за межі митної території України (стаття 212 Митного кодексу України).

Для зберігання товарів у митному режимі митного складу використовуються спеціально обладнані приміщення, резервуари, майданчики — митні ліцензійні склади. Такі склади належать суб'єктам господарської діяльності, що надають послуги зі зберігання товарів, які перебувають під митним контролем, і мають на те відповідну ліцензію відповідно до Закону України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” та Ліцензійних умов.

Розміщення товарів на митний ліцензійний склад здійснюється на підставі договору зберігання, укладеного між суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності й власником складу, а також зовнішньоекономічного договору, товаросупровідних та інших необхідних документів. Позитивним моментом у використанні митних ліцензійних складів є те, що імпортні товари зберігаються на них без стягнення мита, інших податків, без застосування до цих товарів заходів нетарифного регулювання й інших обмежень. Товари (крім підакцизних), увезені на митну територію України, можуть зберігатися на митному ліцензійному складі строком до *трьох років*. Строк зберігання підакцизних товарів, увезених із-за меж митної території України (крім товарів, заборонених до розміщення на митних ліцензійних складах), не може перевищувати *трьох місяців* з дати поміщення їх у цей митний режим.

По закінченні строку зберігання ввезених із-за меж митної території України товарів на митному ліцензійному складі вони повинні бути заявлені до іншого митного режиму.

Товари, що вивозяться за межі України та розміщуються на митному ліцензійному складі, можуть зберігатися в митному режимі митного складу протягом *трьох місяців* з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення цього строку такі товари повинні бути вивезені за межі митної території України.

На виконання частини першої статті 213 та частини другої статті 215 Митного кодексу України Урядом затверджено перелік товарів, які не можуть поміщатися в митний режим митного складу, та перелік і порядок проведення операцій з товарами, які перебувають у митному режимі митного складу (постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання застосування режиму митного складу” від 12.12.2002 № 186). До цих товарів належать:

- товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України;
- товари, строк або використання яких закінчився;
- транзитні підакцизні товари;
- товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога;
- живі тварини;
- електроенергія та газ;
- товари, що надходять на адресу приватних осіб;
- спирт і алкогольні напої за кодами 2203 00, 2204—2208 згідно з УКТЗЕД;
- тютюнові вироби за кодами 2402 10 0000, 2402 20 1000, 2402 20 90, 2403 10 1000, 2403 10 9000, 2403 99 1000 згідно з УКТЗЕД;
- давальницька сировина, закуплена на митній території України.

Щодо операцій, які можуть здійснюватися з товарами, які перебувають у митному режимі митного складу, то цією постановою передбачено проведення таких операцій:

1) для забезпечення збереження цих товарів: переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення; чищення; провітрювання; створення оптимального темпера-

турного режиму зберігання; сушіння (у тому числі зі створенням потоку тепла); фарбування; захист від корозії; боротьба із шкідниками; інвентаризація;

2) за окремим (разовим) дозволом митного органу: подібнення партій; формування відправлень; сортування; пакування; перепакування; маркування; навантаження; вивантаження; перевантаження; тестування.

Зазначені операції можуть бути включені до Процедури організації митного режиму — митний склад, що розробляється власником митного ліцензійного складу та затверджується митним органом.

На проведення операцій, зазначених у пункті 2, начальником митного органу або вповноваженою ним посадовою особою на підставі заяви власника товару або вповноваженої ним особи, у тому числі власника митного ліцензійного складу за відповідним дорученням, надається окремий (разовий) дозвіл. На проведення операцій з товарами, які перебувають у митному режимі митного складу, окремий (разовий) дозвіл оформлюється як резолюція “Дозволено”, що накладається начальником митного органу або вповноваженою ним посадовою особою на обох примірниках заяви. Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою відповідної посадової особи. У разі прийняття рішення про відмову в проведенні операцій начальник митного органу або вповноважена ним посадова особа накладає на обох примірниках заяви резолюцію “Заборонено” із зазначенням причин відмови відповідно до законодавства. Резолюція скріплюється печаткою митного органу або особистою номерною печаткою відповідної посадової особи. Перший примірник заяви з резолюцією начальника митного органу або вповноваженої ним посадової особи зберігається в митному органі, другий — видається заявникові (уповноваженому представнику заявника) або надсилається йому поштою (з повідомленням про вручення).

Необхідність присутності вповноважених посадових осіб митного органу під час проведення операцій з товарами, які перебувають у митному режимі митного складу, визначається

начальником митного органу або вповноваженою ним посадовою особою. Усі операції, що проводяться з товарами, які перебувають у митному режимі митного складу, не повинні змінювати характеристик, за якими товари були класифіковані згідно з УКТЗЕД. Сформована на митному ліцензійному складі партія товарів декларується відповідно до Основних правил інтерпретації УКТЗЕД.

5.6. Реімпорт

Реімпорт — митний режим, відповідно до якого товари, що походять з України та вивезені за межі митної території України згідно з митним режимом експорту не пізніше ніж у встановлений законодавством строк, увозяться на митну територію України для вільного обігу на цій території (стаття 190 Митного кодексу України).

Товари можуть переміщуватися через митний кордон України в митному режимі реімпорту якщо вони:

- походять з митної території України;
- увозяться на митну територію України не пізніше ніж через 1 рік після їх вивезення (експорту) за межі митної території України;
- не використовувалися за межами України з метою одержання прибутку;
- увозяться у тому ж стані, у якому вони перебували на момент вивезення (експорту), крім змін унаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання, а також інших випадків, що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Оформлення митним органом товарів у митному режимі реімпорту можливе лише за умови, що товари, заявлені в митний режим реімпорту, можуть бути ідентифіковані як такі, що були раніше експортованими товарами. У разі реімпорту то-

варів протягом одного року стаття 193 Митного кодексу України передбачає повернення власникам товарів або вповноваженим ними особам сум вивізного мита, сплачених при експорті товарів, за їх заявою. Повернення зазначених сум здійснюється за рахунок Держбюджету України органами Державного казначейства України за поданням відповідних митних органів. Особа, що переміщує товари в митному режимі реімпорту, сплачує суми, одержані експортером як виплати або за рахунок інших пільг, наданих під час вивезення (експорту) цих товарів, а також проценти з цих сум, нараховані за обліковою ставкою Національного банку України.

Постановою Кабінету Міністрів України “Про переміщення товарів через митний кордон України у режимі реімпорту” від 12.12.2002 № 1881 встановлено, що митний режим реімпорту може застосовуватися до товарів:

- стан яких змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили в установленому Держмитслужбою України порядку;
- щодо яких проводилися операції з передпродажної підготовки (захист від корозії, боротьби зі шкідниками, сортування, пакування, маркування, тестування) чи які були піддані дрібному ремонту, за умови, що такі дії не змінили їх вартості, визначеної на момент вивезення (експорту), та кодів згідно з УКТЗЕД.

Порядком застосування митного режиму реімпорту до товарів, що переміщуються через митний кордон України (затверджено наказом Держмитслужби України від 07.10.2003 № 662), встановлено, що товари можуть бути розміщені в митний режим реімпорту якщо вони:

- 1) походять з митної території України;
- 2) ввозяться на митну територію України не пізніше ніж через один рік з дати їх вивезення за межі митної території України;

3) не використовувалися за межами митної території України з метою одержання прибутку;

4) ввозяться в тому стані¹³, у якому вони перебували на момент вивезення (експорту), крім змін унаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання.

Цим Порядком також встановлено, що митний режим реімпорту може бути застосований до товарів, що були після ввезення на митну територію України розміщені в інший митний режим, якщо забезпечується дотримання умов переміщення товарів у митному режимі реімпорту.

Товари, що реімпортуються, підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю, контролю за переміщенням культурних цінностей тощо. Заходи нетарифного регулювання імпорту до товарів, що реімпортуються, не застосовуються, якщо інше не передбачено законодавством.

Порядком встановлено, що митний орган відмовляє в митному оформленні та пропуску через митний кордон України товарів, які переміщуються з метою реімпорту, якщо:

- не подано документи, потрібні для здійснення митного контролю й митного оформлення товарів, або такі документи оформлено з порушенням встановленого порядку чи вони не містять необхідних відомостей;
- на момент пред'явлення до митного оформлення товарів, що реімпортуються, не може бути встановлена відповідність їх

¹³ Незмінність стану товарів визначається відповідністю:

- найменувань товарів, що ввозяться, і їх кодів згідно з УКТЗЕД найменуванням і кодам товарів на момент їх вивезення (експорту);
- технічних характеристик та інших параметрів товарів технічним характеристикам та іншим параметрам, встановленим чинними в Україні нормативними актами (міжнародними, національними, галузевими стандартами, технічними умовами та іншими прирівняними до них нормативними документами), а в разі відсутності таких нормативних актів — іншими документами, що містять ці відомості.

стану станові цих товарів на момент вивезення (експорту) за межі митної території України;

- встановлено невідповідність стану пред'явлених до митного оформлення товарів, що реімпортуються, їх станові на момент вивезення (експорту) за межі митної території України, крім випадків, коли зміна стану сталася внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування й зберігання, аварії чи дії обставин непереборної сили, проведення операцій з передпродажної підготовки (захисту від корозії, боротьби зі шкідниками, сортування, пакування, маркування, тестування) або дрібного ремонту;

- строк перебування товарів за межами митної території України перевищує один рік з дати їх вивезення;

- не підтверджено в установленому законодавством порядку українське походження товарів.

5.7. Реекспорт

Реекспорт — митний режим, відповідно до якого товари, що походять з інших країн, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк з моменту їх увезення на митну територію України вивозяться з цієї території в митному режимі експорту (стаття 196 Митного кодексу України).

При застосуванні митного режиму реекспорту необхідно звернути увагу на те, що цей митний режим застосовується виключно до товарів, що походять з інших країн. Митним кодексом України встановлено, що товари можуть вивозитися за межі митної території України в митному режимі реекспорту якщо:

- 1) митному органу подано дозвіл уповноваженого Кабінетом Міністрів України органу чи органу, визначеного міжнародним договором України, укладеним у встановленому законом порядку, на реекспорт товарів;

- 2) товари, що реекспортуються, перебувають у тому ж стані, у якому вони перебували на момент увезення на митну тери-

торію України, крім змін унаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання;

3) товари, що реекспортуються, не використовувалися на території України з метою одержання прибутку;

4) товари, що реекспортуються, вивозяться не пізніше ніж через один рік з дня їх увезення на митну територію України.

Звільнення від оподаткування товарів, що реекспортуються, регулюється виключно податковими законами України. До таких товарів також не застосовуються заходи нетарифного регулювання, крім випадків, визначених законом.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України “Деякі питання реекспорту товарів” від 06.08.2003 № 1211¹⁴ Мінекономіки України вповноважено видавати дозволи на реекспорт товарів, переліки яких оприлюднюються цим Міністерством, а саме товарів:

- походженням з України, що здійснюється з території інших країн відповідно до міжнародних договорів України;
- походженням з інших країн, що здійснюється за межі митної території України.

Порядком застосування митного режиму реімпорту до товарів, що переміщуються через митний кордон України (затверджено наказом Держмитслужби України від 07.10.2003 № 661), встановлено, що товари, увезені на митну територію України та розміщені у відповідний митний режим, можуть вивозитися за межі митної території України в митному режимі реекспорту, якщо дотримано такі умови:

- товари, що реекспортуються, перебувають у тому самому стані¹⁵, у якому вони перебували на момент увезення на митну

¹⁴ Дія цієї постанови не поширюється на товари, реекспорт яких здійснюється відповідно до Указу Президента України “Про Положення про державний експортний контроль в Україні” від 13.02.98 № 117.

¹⁵ Незмінність товарів визначається аналогічно визначенню незмінності товарів при розміщенні у митний режим реімпорту.

територію України, крім змін унаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання;

- товари, що реекспортуються, не використовувалися на території України з метою одержання прибутку;
- товари, що реекспортуються, вивозяться не пізніше ніж через один рік з дати їх увезення на митну територію України;
- митному органу подано дозвіл Мінекономіки України на реекспорт товарів, що входять до визначених відповідно до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2003 № 1211 переліків;
- митному органу подано дозвіл Державної служби експортного контролю України на реекспорт товарів, що підлягають державному експортному контролю;
- у випадках, визначених статтею 30 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91 № 959-ХІІ, митному органу подано відповідний дозвіл.

Порядком застосування митного режиму реімпорту до товарів, які переміщуються через митний кордон України, установлено, що товари, які реекспортуються, підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю, контролю за переміщенням культурних цінностей тощо. До товарів, що реекспортуються, також не застосовуються заходи нетарифного регулювання, крім випадків, визначених законодавством України.

Митний орган відмовляє в митному оформленні та пропуску через митний кордон України товарів, які переміщуються з метою реекспорту, якщо:

- не подано документи, потрібні відповідно до законодавства України для здійснення митного контролю й митного оформлення товарів, або такі документи оформлено з порушенням встановленого порядку чи вони не містять необхідних відомостей;
- на момент пред’явлення до митного оформлення товарів, що реекспортуються, не може бути встановлена відповідність їх стану станові цих товарів на момент увезення на митну територію України;

- встановлено невідповідність стану пред'явлених до митного оформлення товарів, що реекспортуються, їх станові на момент увезення на митну територію України, крім випадків, коли зміна стану сталася внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування й зберігання;
- строк перебування товарів на митній території України перевищує один рік з дати їх увезення;
- не підтверджено в установленому законодавством порядку іноземне походження товарів.

5.8. Спеціальна митна зона

Спеціальна митна зона — це митний режим, відповідно до якого до товарів, які ввозяться на території відповідних типів спеціальних (вільних) економічних зон із-за меж митної території України, а також до товарів, які вивозяться з територій таких зон за межі митної території України, не застосовуються заходи тарифного й нетарифного регулювання, якщо інше не передбачено законом (стаття 217 Митного кодексу України).

Спеціальними митними зонами є частини території України, на яких запроваджено митний режим спеціальної митної зони. Для цілей оподаткування товари, ввезені на території спеціальних митних зон, розглядаються як такі, що перебувають за межами митної території України. Створюються спеціальні митні зони шляхом прийняття окремого закону для кожної спеціальної митної зони з визначенням її статусу, території, строку, на який вона створюється, та особливостей застосування законодавства України на її території. Законом встановлюються вимоги щодо створення спеціальної митної зони, види товарів, дозволених до ввезення в таку зону, та характер операцій, що здійснюються з товарами в межах зони. У законі також визначаються вимоги щодо організації роботи спеціальної митної зони та обов'язки органів управління зони з виконання вимог митного законодавства під час здійснення митного контролю.

Митний орган, у зоні діяльності якого розташовано спеціальну митну зону, з метою належної організації митного контролю може вимагати від органів управління цієї зони вжиття таких заходів:

- 1) спорудження огорожі по периметру зони;
- 2) установлення обмежень щодо порядку доступу в зону в певні години роботи;
- 3) інших заходів, що не перешкоджають нормальному функціонуванню зони відповідно до закону про таку зону.

Забороняється будь-яке будівництво в межах спеціальних митних зон без попереднього погодження з митницею, у зоні діяльності якої розташовано спеціальна митна зона.

З метою забезпечення належного митного контролю в спеціальних митних зонах митні органи мають право:

- 1) здійснювати постійний контроль та нагляд за кордонами спеціальних митних зон, а також за доступом на їх територію;
- 2) вимагати від осіб, які переміщують товари через кордон спеціальної митної зони, ведення обліку руху таких товарів з метою їх контролю;
- 3) проводити перевірку товарів, що переміщуються через кордон спеціальної митної зони, з метою забезпечення здійснення передбачених Митним кодексом України операцій та недопущення переміщення заборонених товарів;
- 4) здійснювати перевірки товарів, що перебувають у спеціальних митних зонах;
- 5) здійснювати інші передбачені законом заходи, спрямовані на забезпечення надійності митного контролю.

У спеціальних митних зонах допускається здійснення виробничих та інших комерційних операцій з товарами за умови дотримання положень Митного кодексу України. Перелік видів товарів та операцій, що з ними здійснюються, визначається в законі про конкретну спеціальну митну зону.

З метою забезпечення виконання законів і з урахуванням характеру товарів можуть запроваджуватися окремі заборони та обмеження щодо здійснення операцій з товарами в спеціальних митних зонах. Такі заборони та обмеження встановлюються законами України. Кабінет Міністрів України може обмежувати або забороняти ввезення окремих товарів у спеціальні митні зони. Товари, дозволені до ввезення на територію спеціальних митних зон, можуть перебувати в них протягом усього часу функціонування таких зон.

Особи, які здійснюють операції з товарами в спеціальних митних зонах, ведуть облік товарів, що ввозяться, вивозяться, зберігаються, виробляються, переробляються, закупаються та реалізуються, і подають митним органам звітність про такі операції в порядку, що встановлюється Держмитслужбою України. Будь-які зміни, що відбуваються з товарами в межах спеціальних митних зон, повинні відображатися в облікових документах.

У разі ліквідації спеціальної митної зони власники товарів, що перебувають у цій зоні, або уповноважені ними особи зобов'язані розпорядитися зазначеними товарами до моменту остаточного вирішення всіх питань, пов'язаних з ліквідацією спеціальної митної зони. Якщо до моменту остаточного вирішення всіх питань, пов'язаних з ліквідацією спеціальної митної зони, власник товарів, що перебувають у цій зоні, або вповноважена ним особа не розпорядиться товарами, то такі товари підлягають декларуванню в інший митний режим.

5.9. Магазин безмитної торгівлі

Магазин безмитної торгівлі — митний режим, відповідно до якого товари, а також супутні товарам роботи, не призначені для споживання на митній території України, перебувають та реалізуються під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, інших зонах митного контролю, визначених митними органами України, без справляння мита, податків,

установлених на експорт та імпорт таких товарів, і без застосування заходів нетарифного регулювання (стаття 225 Митного кодексу України).

Товари, а також супутні товарам роботи, у митному режимі магазину безмитної торгівлі реалізуються лише в спеціальних торговельних закладах — магазинах безмитної торгівлі. При цьому розташування магазинів безмитної торгівлі та умови реалізації в них товарів повинні виключати можливість безпосереднього ввезення цих товарів для споживання на митну територію України. Приміщення магазину безмитної торгівлі може мати:

- 1) торговельний зал (зали), у тому числі бари та пункти громадського харчування;
- 2) допоміжні приміщення;
- 3) склад магазину.

Строк перебування товарів у митному режимі магазину безмитної торгівлі не може перевищувати трьох років з дня їх поміщення в цей режим. Після закінчення або впродовж цього строку товари можуть бути заявлені митному органу:

- для вільного обігу на митній території України;
- для вільного обігу за межами митної території України;
- для поміщення в митний режим митного складу;
- для знищення під митним контролем.

Власники магазинів безмитної торгівлі можуть мати митні склади для зберігання та наступного постачання у магазини всіх видів товарів, у тому числі підакцизних.

Магазини безмитної торгівлі здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів вітчизняного (на умовах експорту) та іноземного походження, крім товарів, які заборонені відповідно до законодавства до ввезення в Україну, вивезення за її межі та транзиту через територію України.

Власником магазину безмитної торгівлі може бути лише підприємство — резидент України, яке зобов'язано:

1) своєчасно декларувати митному органу товари, що надходять до магазину чи вибувають з магазину, і подавати всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення;

2) виключити можливість надходження до магазину та вилучення з магазину товарів поза митним контролем;

3) дотримувати положень Митного кодексу України та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі;

4) вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і подавати митному органу, у зоні діяльності якого розташовано магазин безмитної торгівлі, звіт про рух товарів у магазині за формою, установленю Держмитслужбою України.

У разі набрання чинності рішенням про ліквідацію магазину безмитної торгівлі розміщення нових партій товарів, а також реалізація товарів у магазині не дозволяються. Товари, що перебувають у магазині безмитної торгівлі, підлягають негайному переміщенню на склад магазину та декларуванню власником магазину в інший митний режим.

Порядок відкриття й ліквідації магазинів безмитної торгівлі та Правила продажу товарів магазинами безмитної торгівлі затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1089. Цим порядком встановлено, що магазин безмитної торгівлі відкривається на підставі дозволу, який видається відповідно до Порядку суб'єктові підприємницької діяльності — власникові чи орендареві приміщення, призначеного для магазину або суб'єктові, що має намір спорудити відповідне приміщення в пункті пропуску через державний кордон України, в інших зонах митного контролю, визначених митним органом.

Робота магазину безмитної торгівлі організується таким чином, щоб забезпечити надходження, зберігання та продаж товарів відповідно до вимог Митного кодексу України, законодавства з питань оподаткування й митного оформлення, інших нормативно-правових актів. Магазин безмитної торгівлі здій-

снює реалізацію товарів за готівку в національній або іноземній валюті, кредитними картками та чеками фізичним особам, а також у безготівковій формі — юридичним особам, які обслуговують пасажирів міжнародних рейсів після проходження ними паспортного й митного контролю.

Магазини безмитної торгівлі мають право реалізовувати в установленому порядку продовольчі й непродовольчі товари всіх видів вітчизняного та іноземного виробництва, крім товарів, зазначених у пункті 8 цих Правил, та проводити підготовку товарів до продажу, їх пакування, демонстрацію, перепакування.

Магазинами безмитної торгівлі реалізуються товари в пунктах пропуску через державний кордон України або на транспортних засобах, що виконують міжнародні рейси, фізичним особам, які від'їжджають за кордон, за умови пред'явлення останніми документа, що посвідчує особу, з відміткою про проходження паспортного й митного контролю або належного їм проїзного документа на транспортний засіб, який прямує за межі України.

Факт продажу товару підтверджується касовим або товарним чеком з послідовною нумерацією (у двох примірниках), у якому повинні бути зазначені номер рейсу або реквізити документа, який посвідчує особу, з відміткою про проходження паспортного й митного контролю, ідентифікаційний код товару та його вартість. Оригінал чека видається пасажирові, який придбав товар, а копія зберігається в магазині безмитної торгівлі протягом не менш як трьох років. Заміна та обмін товарів, придбаних фізичною особою в магазині безмитної торгівлі, здійснюються згідно із законодавством.

Магазинам безмитної торгівлі забороняється реалізовувати:

- товари, заборонені законодавством до ввезення в Україну, вивезення за межі України та транзиту через територію України;
- товари за кодами 2701—2716 згідно з УКТЗЕД.

Власник (керівник) магазину безмитної торгівлі завчасно інформує відповідну посадову особу митного органу про запланований час надходження товарів.

Якщо між переліком товарів, наведеним у документах, що подаються митному органу при декларуванні, і кількістю товарів, що фактично надійшли на склад магазину безмитної торгівлі, виявлено розбіжність, то власник (керівник) магазину безмитної торгівлі:

- разом з посадовою особою митного органу проводить опис товарів, яких не вистачає або кількість яких виявилася більшою, ніж зазначено в документах;
- складає відповідний акт, який підписується власником (керівником) магазину та посадовою особою митного органу;
- виконує інші дії, передбачені митним законодавством.

Товари, що реалізуються магазином безмитної торгівлі, повинні мати відповідне маркування, яке дає змогу їх легко ідентифікувати. Вид і метод маркування товарів затверджуються керівником митного органу, у зоні діяльності якого відкрито магазин. Посадові особи митного органу під час виконання службових обов'язків мають право доступу до приміщень магазину безмитної торгівлі в будь-який час.

Маркування товарів проводиться на складі магазину безмитної торгівлі у триденний строк після їх надходження та митного оформлення. На складі магазину безмитної торгівлі дозволяється здійснювати розпакування, пакування, перепакування товарів та проводити операції, пов'язані із забезпеченням їх зберігання й підготовкою до продажу.

Товари повинні зберігатися на складі магазину безмитної торгівлі таким чином, щоб посадова особа митного органу могла провести їх перевірку. Продаж товарів з допоміжних приміщень та зі складу, за зразками, попереднім замовленням і в розстрочку, а також використання приміщень магазину безмитної торгівлі для зберігання та реалізації товарів, що не пройшли митного оформлення, не дозволяється.

Усі надходження товарів зі складу до торговельного залу магазину безмитної торгівлі реєструються за формою, погодженою з митним органом.

Приміщення магазину безмитної торгівлі повинно відповідати вимогам, установленим статтею 226 Митного кодексу України та іншими нормативно-правовими актами щодо регулювання питань роздрібною торгівлі, а також бути обладнане засобами, які дають змогу забезпечити:

- накладення митного забезпечення на всі місця доступу в приміщення магазину;
- неможливість надходження або продажу товарів поза митним контролем;
- надійне функціонування охоронної та пожежної сигналізації;
- телефонний зв'язок посадовій особі митного органу, яка здійснює митний контроль у магазині.

У неробочий час магазину безмитної торгівлі товари зберігаються в приміщенні магазину з обов'язковим накладенням митного забезпечення на двері та інші місця доступу. При цьому наявність в місцях доступу в магазин пломб, печаток та інших видів забезпечень з реквізитами власника є обов'язковою поряд із забезпеченнями митного органу. Магазин безмитної торгівлі відчиняється та зачиняється в присутності посадової особи митного органу.

Власник (керівник) магазину безмитної торгівлі зобов'язаний щомісяця проводити декларування товарів, реалізованих у магазині, шляхом заповнення ВМД, порядок заповнення якої встановлюється Держмитслужбою України.

У магазинах безмитної торгівлі повинні розміщуватися на видному місці оголошення (рекламні листки) про те, що:

- продаж товарів здійснюється лише за умови подання громадянами встановлених документів;
- заборонено продаж алкогольних напоїв пасажиром віком

до 21 року та тютюнових виробів — пасажиром віком до 18 років;

- касові чеки на товари повинні обов'язково зберігатися разом з проїзним документом до відправлення транспортного засобу в рейс або до виїзду з пункту пропуску через державний кордон України.

Власником (керівником) магазину безмитної торгівлі один раз на квартал проводиться інвентаризація. Митний орган у разі потреби має право проводити інвентаризацію товарів у приміщенні магазину в будь-який час його роботи.

Рахунки (бухгалтерські книги) магазину безмитної торгівлі повинні бути доступними для ревізії в будь-який час роботи бухгалтерії магазину. Власник (керівник) магазину безмитної торгівлі забезпечує ведення бухгалтерського обліку й звітності відповідно до законодавства.

Форму дозволу на відкриття магазину безмитної торгівлі, форму заяви про надання такого дозволу та рішення про зупинення дії дозволу затверджено наказом Держмитслужби України та Адміністрації державної прикордонної служби України від 22.01.2004 № 35/68.

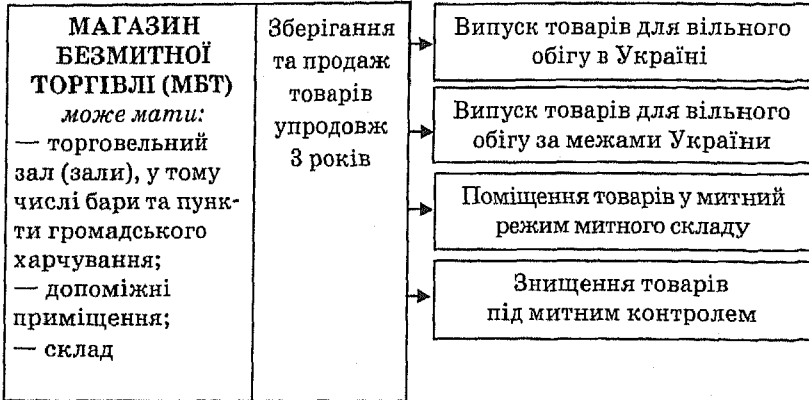
Особливості застосування митного режиму магазину безмитної торгівлі показано на рис. 5.2.

5.10. Переробка на митній території України

Переробка на митній території України — митний режим, відповідно до якого ввезені на митну територію України товари, що походять з інших країн, піддаються в установленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання за умови вивезення за межі митної території України продуктів переробки відповідно до митного режиму експорту (стаття 229 Митного кодексу України).

Увезення та переробка на митній території України товарів, що походять з інших країн, здійснюються з дозволу митного

Усі види продовольчих і непродовольчих товарів вітчизняного (на умовах експорту) та іноземного походження (крім товарів, які заборонені відповідно до законодавства до ввезення в Україну, вивезення за її межі та транзиту через територію України, і товарів за кодами 2701—2716 згідно з УКТЗЕД)

Обов'язки власника МБТ

1. Своєчасно декларувати товари, що надходять до МБТ чи вибувають з нього, і подавати митному органу всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення.

2. Виключити можливість надходження до МБТ та вилучення з нього товарів поза митним контролем.

3. Дотримувати положень Митного кодексу України та інших законів щодо умов діяльності МБТ.

4. Вести облік товарів, що надходять до МБТ і реалізуються ним, і подавати митному органу звіт про рух товарів у магазині за формою, установленю Держмитслужбою України

Рис. 5.2. Особливості розміщення товарів у митний режим магазину безмитної торгівлі

органу відповідно до положень Митного кодексу України та інших законів України. Дозвіл на переробку товарів на митній території України може бути скасований митним органом, якщо його надано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення, або якщо підприємство — резидент України, якому надано такий дозвіл, не дотримує положень Митного кодексу України та інших законодавчих актів України.

Кількість операцій з переробки товарів у митному режимі переробки на митній території України не обмежується, а операції з переробки товарів можуть включати:

- 1) власне переробку товарів;
- 2) обробку товарів — монтаж, збирання, монтування та налагодження, унаслідок чого одержуються інші товари;
- 3) ремонт товарів, у тому числі відновлення та регулювання;
- 4) використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються.

Обмеження на окремі операції з переробки товарів, порядок виконання операцій з переробки товарів, включаючи можливість та умови використання українських товарів у процесі переробки, визначаються Митним кодексом України та іншими законами України. Окремі операції з переробки товарів за дорученням підприємства — резидента України, якому надано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу митного органу можуть здійснюватися іншим підприємством. При цьому відповідальність перед митними органами за дотримання визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому надано дозвіл на проведення операцій з переробки товарів на митній території України. Якщо умовами переробки товарів на митній території України передбачається виконання кількох операцій з їх переробки кількома підприємствами, то кожне з підприємств, яке бере участь у

процесі переробки, повинно одержати дозвіл митного органу на переробку товарів на митній території України. Переміщення товарів між підприємствами, що беруть участь у їх переробці, здійснюється з дозволу й під контролем митного органу.

Строк переробки товарів на митній території України обчислюється з дня завершення митного оформлення товарів, що ввозяться для переробки. Строк переробки товарів на митній території України встановлюється митним органом під час надання дозволу підприємству — резидентові України виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продукцією їх переробки, але, як правило, не може перевищувати 90 днів. Виходячи з технологічних особливостей переробки Кабінет Міністрів України за поданням відповідного міністерства або іншого центрального органу виконавчої влади може встановлювати інші строки переробки товарів.

Митні органи можуть проводити перевірку товарів, увезених для переробки на митній території України, а також продуктів їх переробки в будь-якої особи, яка здійснює операції з переробки таких товарів. Митні органи також здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів на митній території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) про переробку товарів на митній території України.

У разі вивезення за межі митної території України товарів, увезених для переробки на митній території України, чи продуктів їх переробки вони підлягають декларуванню митним органам з поданням окремого документа — митної декларації, у якій зазначаються кількість і вартість українських товарів, витрачених при здійсненні операцій з переробки товарів, що ввозилися для переробки. Митне оформлення українських товарів, використаних під час переробки товарів, що походять з інших країн, здійснюється в порядку, установленому Митним кодексом України та іншими законами України для митного оформлення експорту товарів українського походження.

Якщо умовами переробки на митній території України товарів, що походять з інших країн, передбачено проведення роз-

рахунків частиною продуктів їх переробки, то такі продукти повинні бути оформлені як ввезені на митну територію України в митному режимі імпорту зі справлянням усіх належних податків і зборів та застосуванням відповідних заходів нетарифного регулювання згідно із законодавством.

Порядок застосування митного режиму переробки на митній території України затверджено наказом Держмитслужби України від 13.09.2003 № 609. Порядком встановлено, що для отримання дозволу на розміщення товарів у митний режим переробки на митній території України підприємство подає митному органу за місцем державної реєстрації підприємства письмову заяву. Разом із заявою митному органу подаються:

- зовнішньоекономічний договір про переробку товарів, який, зокрема, містить відомості про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки, конкретний обсяг робіт і строк їх виконання;
- додаток до договору про переробку товарів, у якому наводиться технологічна схема переробки, що відображає всі основні етапи переробки й процес перетворення товарів, розміщених у цей режим, у продукти переробки, а також кількісні показники товарів, розміщених у режим переробки на митній території України, та інших товарів, що витрачаються підприємством на здійснення операцій з переробки, на кожному етапі переробки з обґрунтуванням виробничих утрат товарів, і втрат виконавця.

Підприємствам, які здійснюють регулярні операції з переробки, за зазначеною письмовою заявою може надаватися письмовий дозвіл на проведення операцій у кількості, визначеній зовнішньоекономічним договором (контрактом) про переробку. Строк дії дозволу не повинен перевищувати одного року. Порядком передбачено, що товар може бути розміщений у митний режим переробки на митній території України митницею поза місцем обліку підприємства в митному органі. Для цього дозвіл надається митним органом, що безпосередньо здійснюватиме оформлення ВМД, після подання йому листа-

узгодження про проведення митного оформлення товарів у митному органі поза місцем обліку підприємства.

Для прийняття рішення про надання дозволу на розміщення товарів у цей митний режим митним органом розглядається можливість дотримання підприємством установлених законодавством умов переробки, у тому числі технологічні особливості процесу переробки та можливість ідентифікації перероблених товарів у продуктах переробки. Для цього митний орган може використовувати:

- рішення митної лабораторії;
- довідки та рішення митних органів про вартість товару чи його відповідність кодові за УКТЗЕД;
- висновки Мінекономіки України стосовно визначення операцій як таких, що належать до операцій з давальницькою сировиною, у разі здійснення операцій з переробки (у тому числі виконання кількох операцій з переробки кількома підприємствами) відповідно до Закону України “Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах”.

Переробка на митній території України не обмежується товарами, безпосередньо ввезеними на митну територію України, а також допускається щодо товарів, які попередньо ввезені та розміщені в інший митний режим.

Відповідальність за дотримання митного режиму переробки товарів на митній території України несе підприємство, що отримало дозвіл митного органу на розміщення товарів у цей режим. Дозвіл на розміщення товарів у митний режим переробки на митній території України може бути скасований митним органом, якщо його надано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення про надання дозволу, або якщо підприємство, якому надано такий дозвіл, не дотримує положень Митного кодексу й інших актів законодавства України. Митний орган письмово повідомляє підприємство про скасування дозволу на розміщення товарів у цей митний режим із зазначенням причини його скасування.

У разі скасування дозволу на розміщення товарів у режимі переробки на митній території України, підприємство зобов’я-

зане в строк, що не перевищує десяти календарних днів з дня скасування, заявити про зміну митного режиму з додержанням вимог Митного кодексу та інших актів законодавства України й зі сплатою всіх необхідних платежів, установлених законодавством. У разі зміни умов договору (контракту) про переробку товарів підприємство зобов'язане звернутися до митного органу із заявою про надання нового дозволу на розміщення товарів у митний режим переробки на митній території України.

Особливості застосування митного режиму переробки на митній території України показано на рис. 5.3.

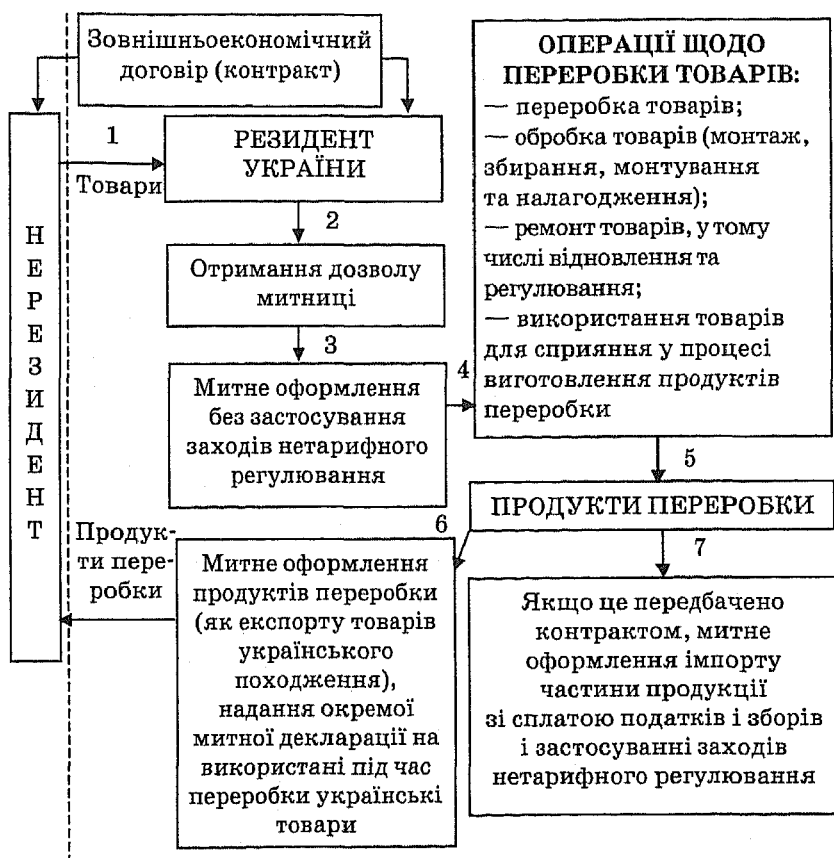

Рис. 5.3. Особливості розміщення товарів у митний режим переробки на митній території України

5.11. Переробка за межами митної території України

Переробка за межами митної території України — митний режим, відповідно до якого товари, що перебувають у вільному обігу на митній території України, вивозяться без застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання з метою їх переробки за межами митної території України та наступного повернення в Україну (стаття 237 Митного кодексу України).

Вивезення товарів для переробки за межами митної території України здійснюється з дозволу митного органу на основі положень Митного кодексу та інших законів України. Дозвіл на вивезення товарів для переробки за межами митної території України може бути скасований митним органом, якщо його надано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення, або якщо підприємство — резидент України, якому надано такий дозвіл, не дотримує положень Митного кодексу та інших законів України.

Строк переробки товарів за межами митної території України обчислюється з дня проведення митним органом митного оформлення товарів, що вивозяться для переробки. Строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється митним органом під час надання дозволу підприємству — резидентові України виходячи з тривалості процесу переробки товарів, але, як правило, не може перевищувати 90 днів. Виходячи з технологічних особливостей переробки Кабінет Міністрів України за поданням відповідного міністерства або іншого центрального органу виконавчої влади може встановлювати інші строки переробки товарів.

Митні органи здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів за межами митної території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) про переробку продукції за межами митної території України.

У разі ввезення на митну територію України товарів, вивезених за її межі для переробки, чи продуктів переробки вони підлягають декларуванню з поданням окремого документа — декларації на товари іноземного походження, які були витрачені в процесі переробки українських товарів. Продукти переробки, що ввозяться на митну територію України, оподатковуються відповідно до закону.

Порядок застосування митного режиму переробки за межами митної території України затверджено наказом Держмитслужби України від 13.09.2003 № 609. Порядком встановлено, що для отримання дозволу на розміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території України підприємство подає митному органу за місцем державної реєстрації підприємства письмову заяву. Разом із заявою митному органу подаються:

- зовнішньоекономічний договір (контракт) про переробку товарів, який, зокрема, містить відомості про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки, конкретний обсяг робіт і строк їх виконання;
- додаток до договору (контракту) про переробку товарів, у якому наводиться технологічна схема переробки, що відображає всі основні етапи переробки й процес перетворення товарів, розміщених у митний режим переробки за межами митної території України, у продукти переробки, а також кількісні показники товарів, розміщених у цей режим, та інших товарів, що витрачаються підприємством при здійсненні операцій з переробки, на кожному етапі переробки з обґрунтуванням виробничих утрат товарів і втрат виконавця.

Підприємствам, які регулярно здійснюють операції з переробки, за їх письмовою заявою може надаватися письмовий дозвіл на проведення операцій з кількості, визначеній зовнішньоекономічним договором (контрактом) про переробку. Строк дії дозволу не повинен перевищувати одного року.

Порядком передбачено, що товар може бути розміщений у митний режим переробки за межами митної території України митницею поза місцем обліку підприємства в митному

органі. Для цього дозвіл надається митним органом, що безпосередньо здійснюватиме оформлення ВМД, після подання йому листа-узгодження про проведення митного оформлення товарів у митному органі поза місцем обліку підприємства.

Для прийняття рішення про надання дозволу на розміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території України митним органом розглядається можливість дотримання підприємством установлених законодавством умов переробки, у тому числі технологічні особливості процесу переробки та можливість ідентифікації перероблених товарів у продуктах переробки. Для цього митний орган може використовувати:

- рішення митної лабораторії;
- довідки та рішення митних органів про вартість товару чи його відповідність кодові за УКТЗЕД;
- висновки Мінекономіки України стосовно визначення операцій як таких, що належать до операцій з давальницькою сировиною, у разі здійснення операцій з переробки (у тому числі виконання кількох операцій з переробки кількома підприємствами) відповідно до Закону України “Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах”.

Відповідальність за дотримання порядку переробки товарів за межами митної території України несе підприємство, що отримало дозвіл митного органу на розміщення товарів у цей митний режим. Дозвіл на розміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території України може бути скасований митним органом, якщо його надано на підставі недостовірних даних, що мали істотне значення для прийняття рішення про надання дозволу, або якщо підприємство, якому надано такий дозвіл, не дотримує положень Митного кодексу й інших законодавчих актів. Митний орган письмово повідомляє підприємство про скасування дозволу на розміщення товарів у митний режим переробки товарів за межами митної території України із зазначенням причини його скасування.

У разі скасування дозволу на розміщення товарів у митному режимі переробки товарів за межами митної території України, підприємство зобов'язане в строк, що не перевищує

десяти календарних днів з дня скасування, заявити про зміну митного режиму з додержанням вимог Митного кодексу та інших актів законодавства України й зі сплатою всіх необхідних платежів, установлених законодавством. У разі зміни умов договору (контракту) про переробку товарів підприємство зобов'язане звернутися до митного органу із заявою про надання нового дозволу на розміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території України.

Користуючись положеннями наказу Держмитслужби України "Про затвердження Порядку застосування митних режимів переробки на митній території України та переробки за межами митної території України" від 09.10.2003 № 609, можна побудувати таку схему (рис. 5.4).

Рис. 5.4. Особливості розміщення товарів у митний режим переробки за межами митної території України

5.12. Знищення або руйнування

Знищення або руйнування — митний режим, відповідно до якого товари, увезені на митну територію України, знищуються під митним контролем чи приводяться в стан, який виключає їх використання, без справляння податків, установлених на імпорт, а також без застосування заходів нетарифного регулювання до товарів, що знищуються або руйнуються (стаття 243 Митного кодексу України).

Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника чи іншої заінтересованої особи й допускається з письмового дозволу митного органу, який надається за умови наявності дозволів інших органів державної влади, що здійснюють відповідно до їхньої компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України. Такий дозвіл митним органом не надається, якщо знищення товарів може завдати істотної шкоди навколишньому природному середовищу, а також в інших випадках, що визначаються Держмитслужбою України спільно з іншими органами державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

Порядок застосування митного режиму знищення або руйнування до товарів, що перебувають під митним контролем¹⁶, затверджено наказом Держмитслужби України від 24.12.2003 № 905. Дія Порядку поширюється на товари, що перебувають під митним контролем на митній території України.

¹⁶ Держмитслужбою України для цілей цього Порядку запроваджено термін “операції зі знищення або руйнування товарів”, який передбачає механічну, фізико-хімічну, біологічну або іншу обробку, яка унеможливує відновлення товару або використання його окремих частин, вузлів і агрегатів за призначенням, а також спалення, захоронення в спеціально визначених місцях (використання товарів не за призначенням, установленим відповідними міжнародними, державними або галузевими стандартами чи технічними умовами, не може вважатися знищенням або руйнуванням).

Цим Порядком передбачено, що методи знищення або руйнування товарів повинні відповідати таким вимогам:

- унеможливлувати подальше відновлення первинних споживчих властивостей товарів або використання їх окремих частин, вузлів і агрегатів за призначенням;
- забезпечувати дотримання законодавства України про захист здоров'я населення й охорону навколишнього природного середовища та не призводити до утворення отруйних, токсичних, шкідливих і потенційно небезпечних речовин та відходів;
- унеможливлувати вилучення поза митним контролем або підміну знищуваних товарів.

Порядком встановлено, що митні органи не визнають як операцію зі знищення або руйнування товарів:

- використання для споживання тваринами товарів, попередньо призначених для споживання людиною;
- проведення з товарами операцій з переробки;
- отримання продуктів переробки, включаючи монтаж, складання, переробку або обробку товарів;
- ремонт товарів, включаючи їх відновлення;
- використання товарів як таких, що полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються;
- тощо.

Дозвіл на знищення або руйнування надається начальником або вповноваженою посадовою особою митного органу, у зоні діяльності якого фактично перебувають товари, на підставі письмової заяви власника товарів. Для розгляду заяви декларант разом з нею подає такі документи:

- що засвідчують право заявника розпоряджатися товарами;
- дозволи на знищення або руйнування, надані іншими органами державної влади, що здійснюють відповідно до їх

компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України;

- копію договору про знищення або руйнування між власником товару та підприємством, що має ліцензію встановленого зразка на провадження такої діяльності (у випадках, визначених у пункті 3.9 цього Порядку);
- товаротранспортні та інші товаросупровідні документи.

Якщо є можливість розміщення товарів у митний режим відмови на користь держави, то митний орган повинен письмово запропонувати декларантові використати цей митний режим. У разі згоди власника товарів з пропозицією митного органу ці товари розміщуються в митний режим відмови на користь держави.

Дозвіл на застосування митного режиму знищення або руйнування оформлюється шляхом накладення начальником або повноваженою посадовою особою митного органу на обох примірниках заяви резолюції “Знищення (руйнування) дозволено”, яка завіряється відбитком печатки митного органу.

Митним органом може бути відмовлено в наданні дозволу на розміщення товару в режим знищення або руйнування в разі:

- неподання належних документів;
- відсутності в зоні діяльності митного органу підприємства, яке має ліцензію на провадження діяльності зі знищення (руйнування) окремих видів товарів, — якщо знищення (руйнування) повинно здійснюватися тільки таким підприємством;
- в інших випадках, що визначаються законодавством України.

Якщо знищення або руйнування товару проводитиметься на підприємстві, що має ліцензію на провадження такої діяльності, то дозвіл надається митним органом, у зоні діяльності якого розташовано таке підприємство. У цьому разі перевезення й митне оформлення товарів здійснюється за умови угодження цього питання між митними органами.

Митний контроль і митне оформлення товарів, що розміщуються в митний режим знищення або руйнування, здійснюються тільки після проведення визначених у статті 27 Митного кодексу України видів контролю, необхідних для цього товару.

Для проведення на підприємстві, що має ліцензію на провадження діяльності зі знищення (руйнування) товарів, операцій зі знищення або руйнування товарів, заявлених у митний режим знищення або руйнування, на території цього підприємства повинна бути створена зона митного контролю, режим якої унеможливилюватиме надходження (вилучення) товарів поза митним контролем. Така зона митного контролю повинна охоплювати спеціально визначену огорожену територію підприємства, на якій здійснюватимуться складування товарів, безпосередньо їх знищення або руйнування, а також складування відходів (залишків). Митний орган має право додатково встановлювати конкретні вимоги до обладнання зони митного контролю на підприємстві, де здійснюються операції зі знищення або руйнування товарів, для забезпечення надійності зберігання таких товарів та їх відходів (залишків).

Під час проведення операцій зі знищення (руйнування) товарів повинні бути присутніми:

- 1) власник товару або вповноважена ним особа;
- 2) у разі здійснення знищення (руйнування) на підприємстві — посадова особа цього підприємства;
- 3) від митного органу, який надав дозвіл на знищення або руйнування, крім посадової особи, що проводить митне оформлення, — представники відділу тарифів та митної вартості, підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил (за погодженням з начальником цього підрозділу), підрозділу власної безпеки (за дорученням Управління власної безпеки або в разі погодження керівництвом митного органу їх участі).

За фактом знищення (руйнування) складається акт¹⁷ про знищення (руйнування) товарів, який є підставою для завершення митного оформлення. Митне оформлення товарів, що ввезені на митну територію України та перебувають під митним контролем, у митному режимі знищення або руйнування здійснюється без справляння податків, установлених на імпорт, і без застосування заходів нетарифного регулювання.

Порядком установлено, що знищення або руйнування таких товарів, як:

- лікарські й наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори;
- неякісна й небезпечна продукція (крім товарів 1—24 груп згідно з УКТЗЕД);
- військова, мисливська, спортивна вогнепальна зброя та боеприпаси до неї;
- холодна й пневматична зброя;
- вибухові речовини;
- спеціальні засоби, заряджені речовинами сльозоточивою та дратівною дією, засоби індивідуального захисту, засоби активної оборони й засоби для виконання спеціальних операцій і оперативно-розшукових заходів.

Здійснюється відповідно до вимог, визначених Кабінетом Міністрів України чи спеціально вповноваженими центральними органами державної влади відповідно до їх компетенції.

Відходи (залишки), якщо такі утворилися в результаті знищення або руйнування товарів, перебувають під митним контролем з моменту їх утворення до моменту поміщення їх у відповідний митний режим у порядку, установленому для товарів,

¹⁷ Цей акт підписується особами (власником товарів або вповноваженою ним особою; посадовою особою підприємства; посадовими особами митного органу, які здійснювали контроль за проведенням операцій зі знищення (руйнування) товарів; посадовими особами органів державної влади, які надали дозвіл на знищення або руйнування товарів), що були присутні під час проведення операцій зі знищення або руйнування.

увезених на митну територію України. Такі відходи (залишки) повинні бути розміщені у відповідний митний режим не пізніше 10 діб з дня підписання акта про знищення (руйнування) товарів. На документах обліку таких відходів (залишків) уповноваженою посадовою особою митного органу проставляється штамп “Під митним контролем”. ВМД на відходи (залишки) подається власником цих відходів (залишків) або вповноваженою ним особою в загальному порядку.

5.13. Відмова на користь держави

Відмова на користь держави — митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від товарів, що перебувають під митним контролем, без будь-яких умов на свою користь. У митному режимі відмови на користь держави на товари не нараховуються податки й збори, до товарів не застосовуються заходи нетарифного регулювання (стаття 246 Митного кодексу України).

Порядок надання митним органом дозволу на відмову на користь держави від товарів, що перебувають під митним контролем, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2003 № 1955. Цей порядок також визначив перелік товарів, що не можуть бути поміщені в митний режим відмови на користь держави. До таких товарів належать:

- товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через її митну територію;
- товари, що не перебувають на митній території України;
- товари, строк зберігання або використання яких закінчився;
- товари, що потребують особливих умов зберігання у разі, — якщо митний орган не має можливості забезпечити такі умови;
- товари, щодо яких не здійснено встановлених у статті 27 Митного кодексу України видів контролю (якщо вони підлягають цим видам контролю);

- товари, вилучені митними органами відповідно до Митного кодексу України;
- ядерні матеріали, радіоактивні та небезпечні відходи, особливо небезпечні хімічні речовини, отруйні речовини;
- товари, витрати на зберігання та реалізацію яких перевищуватимуть суму надходжень від їх продажу.

Товари, щодо яких надано дозвіл, зберігаються на складах митних органів з дати їх оформлення в митному режимі відмови на користь держави до моменту розпорядження цими товарами.

Відповідно до статті 187 Митного кодексу України й з метою реалізації положень статті 246 Митного кодексу України наказом Держмитслужби України від 24.12.2003 № 906 затверджено Порядок застосування митного режиму відмови на користь держави до товарів, що перебувають під митним контролем.

Умовою поміщення товарів у митний режим відмови на користь держави є дозвіл митного органу. У разі прийняття власником товарів, що перебувають під митним контролем на митній території України, рішення про відмову від цих товарів на користь держави дозвіл на поміщення цих товарів у митний режим відмови на користь держави надається начальником або вповноваженою посадовою особою митного органу, у зоні діяльності якого перебувають товари, на підставі письмової заяви власника товарів, поданої за формою, наведеною в додатку до Порядку. Власник подає митному органу разом із заявою копії таких документів:

- що засвідчують право заявника розпоряджатися товарами;
- дозволів, виданих іншими органами державної влади, що здійснюють відповідно до їх компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України;
- товаротранспортних та інших товаросупровідних.

Для здійснення митного контролю й митного оформлення товарів у митному режимі відмови на користь держави їх влас-

ник або вповноважена ним особа доставляє товари на склад митного органу в строк, що не перевищує трьох діб з дня отримання дозволу на поміщення товарів у митний режим відмови на користь держави. Цей дозвіл є підставою для поміщення товарів на склад митного органу. Оформлення ВМД може бути завершено за умови поставлення на облік цих товарів митним органом, який провів їх митне оформлення.

Митне оформлення товарів, що ввезені на митну територію України й перебувають під митним контролем, у митному режимі відмови на користь держави здійснюється без нарахування податків і зборів та без застосування заходів нетарифного регулювання. Товари, у поміщенні яких у митний режим відмови на користь держави було відмовлено, повинні бути оформлені в іншому митному режимі або вивезені за межі митної території України.

Особливості застосування митного режиму відмови на користь держави показано на рис. 5.5.

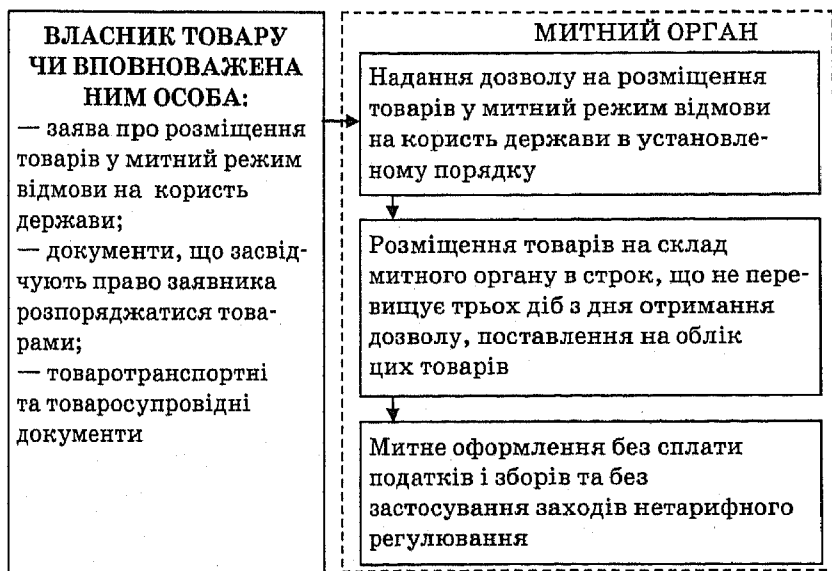

Рис. 5.5. Особливості розміщення товарів у митний режим відмови на користь держави

Глава 6

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ

Як уже зазначалося в попередніх розділах, обраний декларантом митний режим безпосередньо впливає на здійснювані процедури митного контролю та митного оформлення товарів. З урахуванням митного режиму, у який розміщується товар, установлюються порядок та особливості застосування засобів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, перелік необхідних для здійснення митного оформлення товарів документів, порядок заповнення граф ВМД та інші заходи.

Зважаючи на це, доцільно розглянути залежність процедур митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів від митного режиму, у який вони розміщуються.

1. Заповнення ВМД

Митний режим, у який розміщуються товари, безпосередньо впливає на особливості заповнення ВМД. Це обумовлено Порядком заповнення граф ВМД, який затверджено наказом Держмитслужби України від 30.06.98 № 380 (зі змінами та доповненнями) і яким встановлено перелік граф та розділів ВМД, що повинні заповнюватися декларантом, а також кон-

кретизовано особливості заповнення цих граф і розділів залежно від митного режиму, у який розміщуються товари й транспортні засоби, та особливостей переміщення останніх.

На відміну від цього Порядку, Інструкцією про порядок заповнення ВМД, затвердженою наказом Держмитслужби України від 09.07.97 № 307 (зі змінами та доповненнями), встановлено загальний порядок заповнення цифрових граф і літерних розділів ВМД.

2. Застосування засобів митно-тарифного регулювання

Використання економічного інструмента регулювання зовнішньоекономічної діяльності, яким є митно-тарифне регулювання, повною мірою залежить від митного режиму, у який розміщуються товари й транспортні засоби.

До питань митно-тарифного регулювання належать питання справляння мита, визначення митної вартості, класифікації товарів, визначення країни походження їх тощо.

Якщо проаналізуємо статті 188—246 Митного кодексу України, то побачимо, що окремими митними режимами не передбачено застосування заходів митно-тарифного регулювання. Як приклад, до таких митних режимів належать режими митного складу (у частині сплати податків і зборів), спеціальної митної зони, переробки за межами митної території України.

3. Застосування засобів нетарифного регулювання

Аналізуючи законодавство України з питань застосування до товарів, що переміщуються через митний кордон України, заходів нетарифного регулювання та державної дозвільної системи, можна визначити взаємопов'язаність засобів нетарифного регулювання та митних режимів, у які розміщуються товари при їх переміщенні через митний кордон України.

Якщо проаналізуємо статті 188—246 Митного кодексу України, то також можемо впевнитися, що при розміщенні товарів в окремі митні режими заходи нетарифного регулювання не застосовуються. Наприклад, застосування митного режиму митного складу дає можливість суб'єктові зовнішньоекономічної діяльності, з одного боку, задекларувати митному

органу товар, а з іншого боку, створити умови для отримання певних дозвільних документів відповідних органів для митного оформлення товарів. У такому разі контроль за якістю (безпекою) товарів буде проводитися безпосередньо при розміщенні їх на митний ліцензійний склад, а контроль за виконанням кількісних обмежень (з точки зору нетарифного регулювання) у разі розміщення товарів на такий склад не буде важливим, оскільки товари не перебувають у вільному обігу та їх продаж без відповідного митного оформлення виключається.

4. Послідовне застосування до товарів декількох митних режимів

Для цього висновку необхідно розглядати питання, чи є розміщення товарів у визначений декларантом митний режим підставою для закінчення перебування під митним контролем. При цьому слід розуміти, що не завжди митне оформлення товарів є підставою для завершення митного контролю.

Як приклад можна розглянути особливості використання митного режиму тимчасового ввезення товарів. Товар протягом часу тимчасового ввезення перебуває під митним контролем: до моменту його зворотного вивезення або до розміщення в інший митний режим. Якщо ж під час тимчасового ввезення товару українським суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності та його іноземним контрагентом буде укладений договір (контракт) купівлі-продажу цього товару, то для зняття з контролю операції з тимчасового ввезення митне законодавство передбачає декларування товару в митний режим імпорту.

Подібний приклад можна навести й щодо товарів, які зберігаються на митних ліцензійних складах. Один із самих типових прикладів такої зміни митного режиму — розміщення товарів у митний режим митного складу з подальшим випуском їх у митний режим імпорту. Досить часто ця схема використовується, коли на партію товарів, що ввозяться з метою імпорту, відсутній той чи інший дозвільний документ уповноваженого державного органу, а в імпортера відсутні кошти для сплати податків і зборів тощо. Розміщення товарів у митний

режим митного складу дає змогу оформити, наприклад, у державних органах дозвільні документи й після їх отримання — провести подальше митне оформлення імпорту.

Отже, до того самого товару можуть послідовно застосовуватися декілька митних режимів залежно від умов, обраних контрагентами зовнішньоекономічної угоди. Статтею 186 Митного кодексу України встановлено, що зміна митного режиму допускається за умови виконання всіх належних процедур, передбачених заявленим режимом, дотримання вимог законодавства щодо застосування заходів митно-тарифного й нетарифного регулювання, а також подання митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення відповідних документів, що підтверджують заявлений режим.

5. Необхідність одночасного застосування декількох митних режимів до партії товару

Одним з яскравих прикладів одночасного застосування декількох митних режимів до партії товару, є імпорт товарів, що надходять разом зі зворотною тарою. Якщо зовнішньоекономічний договір (контракт) передбачає повернення тари, ця тара не класифікується разом із товаром та її вартість не включено до вартості товару, що продається, то для оформлення партії товару використовуються одночасно дві ВМД: одна — для оформлення імпорту товару, друга — для оформлення тимчасового ввезення тари під зобов'язання про зворотне вивезення. Такі дії повністю відповідають правилу заповнення ВМД на партію товару за умови, що до цієї партії застосовується один і той самий митний режим.

6. Процедури митного контролю та митного оформлення

З урахуванням деяких відмінностей у митному оформленні товарів залежно від умов їх переміщення через митний кордон України й митного режиму, у який розміщуються товари, низкою нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та Держмитслужби України встановлено деякі особливості процедури здійснення митного контролю та митного оформлення.

Так, під час здійснення митного оформлення товарів у митному режимі тимчасового ввезення (вивезення) митними органами застосовуються положення наказу Держмитслужби України від 28.03.2000 № 173 “Про затвердження Порядку застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення)”;
при здійсненні митного оформлення товарів у митному режимі переробки на митній території України чи переробки за межами митної території України — наказу Держмитслужби України “Про затвердження Порядку застосування митних режимів переробки на митній території України та переробки за межами митної території України” від 13.09.2003 № 609 тощо.

7. Строк перебування у митному режимі

Строк перебування товарів в окремих митних режимах може бути обмежений. Це стосується товарів, які після митного оформлення продовжують перебувати під митним контролем. Наприклад, відповідно до положень глави 34 Митного кодексу України товари можуть увозитися в Україну (вивозитися за її межі) тимчасово під зобов'язання про зворотнє вивезення (увезення) строком до одного року. Ще один приклад — застосування режиму митного складу. Згідно з вимогами статті 214 Митного кодексу України строк зберігання товарів, із-за меж митної території України, у режимі митного складу не може перевищувати трьох років з дати поміщення товарів у цей режим, а строк зберігання в режимі митного складу підакцизних товарів, увезених із-за меж митної території України, не може перевищувати трьох місяців з дати поміщення їх у цей режим. Подібні обмеження існують і при застосуванні митних режимів переробки на митній території України, переробки за межами митної території України, магазину безмитної торгівлі тощо.

8. Можливість застосування митного режиму до окремих товарів

Для врегулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема переміщення через митний кордон України окремих

товарів, законодавством України може призупинятись або взагалі заборонятись декларування деяких товарів у певні митні режими. Наприклад, постановою Кабінету Міністрів України “Деякі питання застосування режиму митного складу” від 12.12.2002 № 1867 затверджено перелік товарів, які не можуть поміщатися в режим митного складу. До таких товарів належать:

- товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України;
- товари, строк зберігання або використання яких закінчився;
- транзитні підакцизні товари;
- товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога;
- живі тварини;
- електроенергія та газ;
- товари, що надходять на адресу приватних осіб;
- спирт і алкогольні напої за кодами 2203 00, 2204—2208 згідно з УКТЗЕД;
- тютюнові вироби за кодами 2402 10 0000, 2402 20 1000, 2402 20 90, 2403 10 1000, 2403 10 9000, 2403 99 1000 згідно з УКТЗЕД;
- давальницька сировина, закуплена на митній території України.

Ще один приклад: постановою Кабінету Міністрів України “Про тимчасове обмеження вивезення давальницької сировини для вироблення окремих видів готової продукції” від 30.11.96 № 1429 призупинено використання митного режиму *переробки за межами митної території України* для давальницької сировини, якщо готова продукція, для отримання якої вивозиться ця давальницька сировина, входить до переліку, визначеного цією постановою (у переліку зазначено деякі продукти харчування, аудіо-, відеотехніка, підакцизні товари).

Отже, вибір митного режиму при переміщенні товарів через митний кордон України необхідно здійснювати з урахуванням того, що розміщення окремих товарів у той чи інший

митний режим може бути заборонене законодавчим чи нормативно-правовим актом.

9. Документи, необхідні для декларування

Перелік документів, необхідних для здійснення декларування та митного оформлення товарів і транспортних засобів, визначено залежно від митного режиму, у який розміщуються товари. Наприклад, при тимчасовому ввезенні (вивезенні) товарів додатковою підставою для митного оформлення є подання письмового зобов'язання про зворотнє вивезення (увезення) товарів. Під час розміщення товарів на митний ліцензійний склад відповідно до режиму митного складу підставою для митного оформлення їх є подані додатково митному органу договір про зберігання товару, укладений між суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності та власником митного ліцензійного складу, заява власника складу про надання дозволу на розміщення товару тощо.

Отже, розглянуто залежність застосовуваних процедур митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів від митного режиму, у який останні розміщуються. Це дає можливість дійти висновку, що застосовувані заходи державного регулювання, технологічні процеси здійснення митного контролю та митного оформлення товарів тощо цілком залежать від митного режиму, у який розміщуються товари й транспортні засоби.

Глава 7

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СКЛАДІВ ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ

Митним кодексом України встановлено, що товари та транспортні засоби з моменту пред'явлення митному органу й до випуску їх відповідно до обраного митного режиму можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Товари розміщуються до завершення митного оформлення з дозволу відповідного митного органу на *складах тимчасового зберігання* (далі — СТЗ), діяльність яких регулюється статтями 99—109 Митного кодексу України.

Митний режим щодо зазначених товарів і транспортних засобів обирається під час їх передання на тимчасове зберігання й не може змінюватися їх власником або вповноваженою ним особою без погодження з відповідним митним органом до закінчення строку тимчасового зберігання. Митним кодексом України встановлено, що для розміщення товарів на СТЗ митному органу подаються лише документи, що дають змогу ідентифікувати ці товари та підтверджують законні підстави перебування цих товарів в особи, яка бажає користуватися послугами складу (стаття 103 Митного кодексу України).

Взаємовідносини власника СТЗ з особами, які розміщують товари на складі, визначаються договором зберігання, а строк

тимчасового зберігання товарів на СТЗ не може перевищувати *трьох місяців*. При цьому Кабінет Міністрів України може встановлювати для товарів окремих категорій менші строки зберігання (на цей час постанови Кабінету Міністрів України з цього питання не існує). Статтею 108 Митного кодексу України також встановлено, що “строк тимчасового зберігання товарів, за заявою декларанта може бути додатково продовжений, але не більше ніж на один місяць, митним органом, якому підпорядкований митний орган, за дозволом якого товари були розміщені на складі”.

До закінчення строку зберігання товари, що тимчасово зберігаються під митним контролем, повинні бути задекларовані їх власником або вповноваженою ним особою в обраний митний режим або передані для зберігання відповідному митному органу.

Розглянемо деякі положення, що стосуються організації СТЗ. Як СТЗ можуть використовуватись облаштовані складські приміщення, резервуари, криті чи відкриті майданчики, призначені для зберігання товарів і транспортних засобів.

СТЗ можуть бути *закритого типу* (призначатися виключно для зберігання власником складу товарів, що належать йому) та *відкритого типу* (призначатися для використання будь-якими особами).

Обов'язковою умовою отримання дозволу на використання приміщення, резервуара, майданчика як СТЗ відкритого типу є наявність у підприємства ліцензії на провадження діяльності митного брокера або митного перевізника. Керуючися тим, що митним брокером може бути тільки підприємство — резидент України (стаття 176 Митного кодексу України), можна дійти висновку, що власником СТЗ теж може бути виключно підприємство — резидент України.

Незалежно від типу СТЗ його власник зобов'язаний:

- облаштувати склад і створити всі необхідні умови для забезпечення митного контролю;
- виключити можливість вилучення зі складу поза митним контролем товарів і транспортних засобів, які зберігаються на складі;

- не перешкоджати здійсненню митного контролю;
- вести облік і подавати митному органу звітність про товари й транспортні засоби, які зберігаються на складі, у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України або вповноваженим ним органом¹⁸;
- унеможливити проникнення сторонніх осіб на склад;
- обладнати склад не менше ніж двома засобами забезпечення (ідентифікації), один з яких повинен перебувати у віданні митного органу;
- виконувати умови дозволу на використання приміщення, резервуару, майданчика як СТЗ та вимоги митного органу, в тому числі забезпечувати доступ посадових осіб митного органу до товарів і транспортних засобів, що зберігаються на складі, у будь-який час надавати митним органам на їх вимогу приміщення, обладнання й засоби зв'язку для здійснення та забезпечення митного контролю й митного оформлення.

Якщо власник СТЗ не виконує своїх додаткових вимог або обмежень, установлених до СТЗ, то дозвіл може бути анульований митним органом, який його видав, а оскарження анулювання дозволу власник СТЗ здійснює згідно із законодавством України.

На СТЗ можуть розміщуватися будь-які товари. Товари, які можуть завдати шкоди іншим товарам або потребують особливих умов зберігання, повинні розміщуватися в спеціально пристосованих приміщеннях СТЗ. При цьому не підлягають передачі на тимчасове зберігання підприємствам товари, що зберігаються виключно митним органом. Відповідальним перед митним органом за втрату чи пошкодження товарів і транспортних засобів, розміщених на СТЗ, а також за видачу товарів без дозволу митного органу, є власник СТЗ. Відповідальність за це передбачено Митним кодексом України.

¹⁸ Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 700-р Держмитслужбі України надано повноваження на затвердження нормативно-правових актів з питань, що стосуються порядку розгляду заяви і видачі дозволу на використання приміщення, резервуару, майданчика як СТЗ, а також порядку ведення обліку та подання митним органам звітності щодо товарів і транспортних засобів на СТЗ.

Статтею 109 Митного кодексу України визначено операції, які можуть проводитися з товарами і транспортними засобами, що перебувають на СТЗ. Зокрема, такі товари й транспортні засоби можуть бути з дозволу митного органу піддані:

- оглядові та вимірюванню власником складу, особою, яка розмістила ці товари на складі, або її представником;
- операціям, необхідним для забезпечення збереження цих товарів у незмінному стані.

Крім того, з дозволу митного органу можуть також братися проби та зразки товарів, що зберігаються на складі. Якщо товари не були задекларовані власником або вповноваженою ним особою у відповідний митний режим, то до закінчення встановлених строків тимчасового зберігання товарів підприємствами вони підлягають обов'язковому переданню митному органу для зберігання (на склад митного органу).

Статтею 25 Митного кодексу України встановлено, що в разі, якщо митне оформлення товарів здійснюється митним органом безпосередньо на території або в приміщенні підприємства, це підприємство зобов'язане надавати митному органу в тимчасове користування відповідні службові та побутові приміщення, а також необхідні обладнання та засоби зв'язку на договірних засадах; додатковою підставою для створення СТЗ є договір між власником складу та відповідним митним органом.

Положення про склади тимчасового зберігання затверджено наказом Держмитслужби України від 07.10.2003 № 674. Дія Положення поширюється на суб'єктів господарської діяльності, у власності, володінні або користуванні яких перебуває складське приміщення, резервуар чи майданчик і які отримали дозвіл митного органу. Положенням встановлено, що такий дозвіл видається на одне або декілька складських приміщень, резервуарів, майданчиків митним органом, у зоні діяльності якого вони розташовані.

Суб'єкт господарської діяльності, який має намір використати складське приміщення, резервуар або майданчик як СТЗ,

подає митному органу, у зоні діяльності якого розташовано складське приміщення, резервуар чи майданчик, заяву про видачу дозволу, форму якої затверджено наказом Держмитслужби України від 07.10.2003 № 674. До заяви додаються:

- економічне обґрунтування доцільності організації СТЗ (для СТЗ відкритого типу);
- нотаріально завірених копії установчих і реєстраційних документів (статуту, установчого договору, свідоцтва про державну реєстрацію) суб'єкта господарської діяльності;
- копія ліцензії на провадження посередницької діяльності митного брокера (у разі наміру заявника організувати СТЗ відкритого типу);
- документи, що підтверджують право власності (володіння, користування) на складське приміщення, резервуар, майданчик;
- плани складських приміщень, резервуарів, майданчиків, що використовуватимуться як СТЗ, і розміщення їх на території, а також для СТЗ відкритого типу — плани приміщень для посадових осіб митного органу;
- плани (схеми) охоронної та протипожежної сигналізації, погоджені відповідними службами;
- перелік осіб, що матимуть право доступу на територію СТЗ.

При вирішенні питання про видачу дозволу митний орган ураховує такі фактори:

- розташування складських приміщень, резервуарів, майданчиків, що використовуватимуться як СТЗ, в аеропорту, порту, на аеродромі, залізничній станції, у безпосередній близькості до пункту пропуску через державний кордон України, на території підприємства, у промисловій зоні;
- віддаленість складського приміщення, резервуара, майданчика, що використовуватимуться як СТЗ відкритого типу, від інших СТЗ відкритого типу;
- кількість та спеціалізацію СТЗ, що діють у зоні діяльності митного органу, і заснованого СТЗ відкритого типу.

Виданий митним органом дозвіл¹⁹ діє безстроково за умови виконання власником СТЗ вимог митного законодавства, а власник СТЗ повинен забезпечувати:

- функціонування охоронної та протипожежної сигналізації (крім функціонування такої сигналізації на майданчиках);
- цілодобову охорону СТЗ та наявність засобів пожежегасіння, якщо товари й транспортні засоби зберігаються на майданчику;
- обладнання робочих місць для посадових осіб митних органів, які здійснюють митний контроль на СТЗ;
- обов'язкове обладнання вікон (за наявності їх у приміщенні) з внутрішнього боку металевими ґратами;
- наявність у достатній для забезпечення діяльності СТЗ кількості, а також функціонування навантажувально-розвантажувальних машин і механізмів;
- наявність складського устаткування;
- освітлення згідно із санітарними нормами й правилами;
- наявність спеціального сертифікованого обладнання для зважування товарів, а на СТЗ, призначеному для зберігання наливних чи насипних товарів, — сертифікованих засобів обліку й контролю таких товарів;
- обладнання СТЗ не менше ніж двома засобами забезпечення (ідентифікації), один з яких повинен перебувати у віданні митного органу, у зоні діяльності якого розташовано СТЗ, другий — у віданні власника СТЗ.

Особливості використання СТЗ відкритого типу представлено на рис. 7.1.

На рис. 7.1 умовно позначено:

1. Ввезення товарів в Україну.

¹⁹ Дозвіл на право використання складського приміщення, резервуара, майданчика як складу тимчасового зберігання видається митним органом на підставі наказу.

2. Розміщення товарів на склад тимчасового зберігання.

3. Вивезення товарів зі складу тимчасового зберігання з метою розміщення у митний режим або для зберігання на складі митного органу.

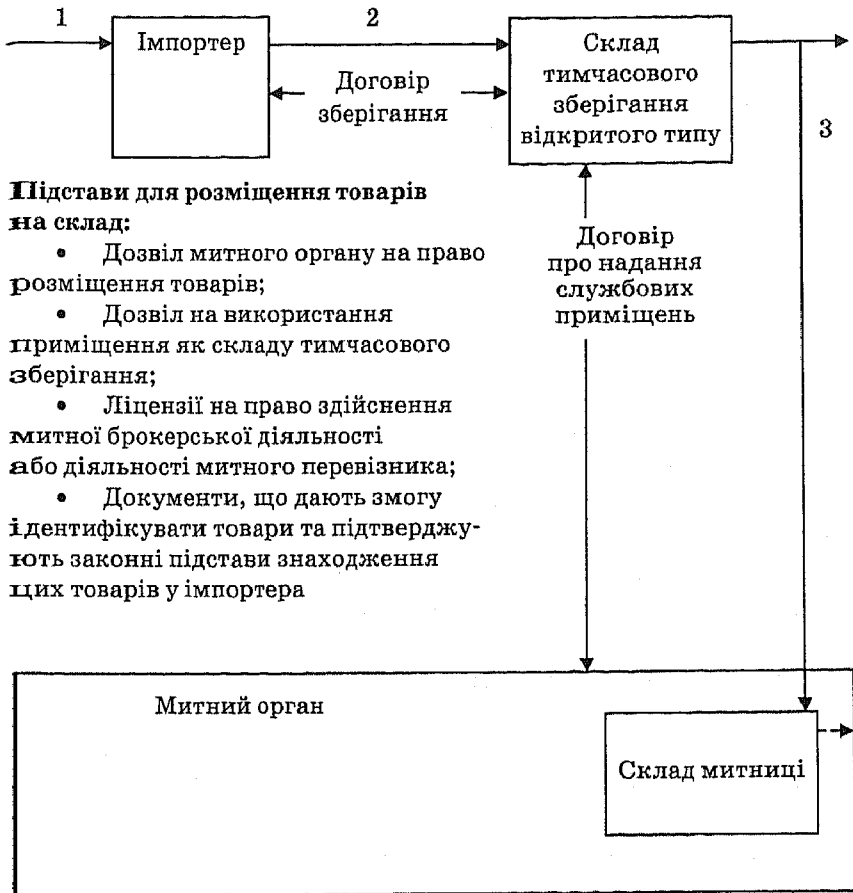

Рис. 7.1. Особливості використання складу тимчасового зберігання відкритого типу

Глава 8

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВАНТАЖНОЇ МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Для організації митного контролю, забезпечення справляння обов'язкових податків і зборів, ефективної боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, виконання інших завдань Держмитслужба України розробляє відповідні порядки здійснення митного контролю й митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Ці документи є невід'ємною частиною цілісної системи митної справи та ґрунтуються на законодавчих і нормативно-правових актах, що регламентують зовнішньоекономічну діяльність, діяльність митних органів, порядок їх взаємодії між собою та з іншими державними службами тощо. Вони призначені для виконання митними органами таких основних завдань:

- дотримання єдиного порядку здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів на всій митній території України;
- установа послідовності застосування посадовими особами митних органів митних процедур у процесі здійснення ними митного контролю за переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України;

- прискорення процедур митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;
- взаємодії посадових осіб митних органів між собою та з іншими державними органами й декларантами.

8.1. Порядок здійснення митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації

Відповідно до Митного кодексу України, Положення про вантажну митну декларацію й з метою визначення послідовності дій посадових осіб митних органів України при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням ВМД застосовується Порядок здійснення митного контролю й митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації (далі — Порядок), затверджений наказом Держмитслужби України від 20.04.2005 № 314.

Цей Порядок застосовується при здійсненні митного контролю й митного оформлення товарів у всіх митних режимах.

Блок-схему митного оформлення товарів із застосуванням ВМД наведено на рис. 8.1.

8.2. Особливості здійснення митного контролю та митного оформлення товарів

Розглянемо контрольні операції (дії) під час застосування Порядку митного оформлення товарів із застосуванням ВМД, затвердженого наказом Держмитслужби України від 20.04.2005 № 314. Вони представлені в таблиці 8.1 (див. с. 141).

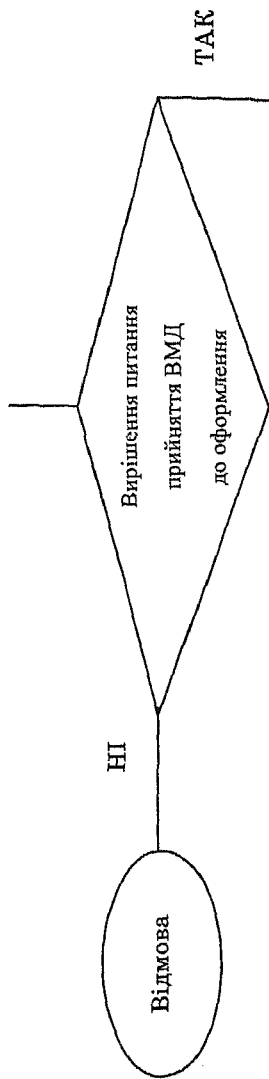
Прийняття ВМД до оформлення

Згідно зі статтею 86 Митного кодексу України ВМД приймається та реєструється митним органом у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України або вповноваженим ним органом, а подання ВМД супроводжується поданням митному

Прийняття ВМД до оформлення

Перевірка:

- 1) повноважень декларанта;
- 2) дотримання строків подання ВМД митному органу призначення;
- 3) виконання особою, що здійснює перевезення, зобов'язання щодо доставки товарів у митний орган призначення;
- 4) наявності вірусів на магнітному носії;
- 5) за допомогою програмного забезпечення правильності заповнення декларантом ВМД;
- 6) відповідності відомостей, унесених до всіх граф електронної копії ВМД, відомостям, що містяться у відповідних графах ВМД на паперовому носії;
- 7) комплексності отриманих від декларанта документів і їх відповідності даним, зазначеним у графах 40 і 44 ВМД;
- 8) наявності документів, що видаються вповноваженими органами державної влади на окремі товари, щодо переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження, — з урахуванням заявленого декларантом коду товару згідно з товарною номенклатурою Митного тарифу України;
- 9) наявності фактів застосування до суб'єкта ЗЕД і/або іноземного суб'єкта господарської діяльності санкцій Міністерства економіки України, а також фактів порушення суб'єктом ЗЕД митних правил;
- 10) відповідності зазначених у ВМД даних про товари даним, зазначеним у дозвільних документах уповноважених державних органів, що підтверджують проведення інших видів контролю, якщо товари підлягають цим видам контролю (у встановлених законодавством випадках — наявності відповідних відміток у товаросупровідних документах).

- 11) прийняття ВМД до оформлення (відбиток штампів "Під митним контролем" у гр. D ВМД, підпис інспектора митниці та присвоєння ВМД реєстраційного номера), проставлення в установлених випадках часу прийняття ВМД до оформлення на першому основному аркуші ВМД, відбитка штампів "Під митним контролем" на товаросупровідних і товаротранспортних документах; присвоєння номера реєстру документів; у встановлених випадках зазначення дати, з якої товари перебувають під митним контролем; присвоєння ВМД реєстраційного номера в установленому порядку; проставлення в установлених випадках відбитка штампів ПМК на товаросупровідних документах; присвоєння ДМВ (за наявності) та Інформаційному аркушу номера, що відповідає реєстраційному номеру ВМД;
- 12) унесення до електронної копії ВМД її реєстраційного номера, номера штампів ПМК, а також електронних копій ВМД і ДМВ (за наявності) до бази даних митного органу;
- 13) надсилання електронної копії ВМД до Єдиної автоматизованої інформаційної системи Держмитслужби України (далі — ЄАІС) у випадках і в строки, визначені законодавством України

Рис. 8.1. Блок-схема процедури здійснення митного оформлення товарів із застосуванням ВМД

Митний контроль

- 14) перевірка правильності застосування валютного курсу;
- 15) перевірка відповідності даних про банківські реквізити підприємства (графа 28), зазначених в електронній копії ВМД, даним, які містяться в поданих документах і в переліку вповноважених банків України, що надсилається Держмитслужбою України митним органам;
- 16) перевірка наявності задекларованих товарів у реєстрі товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, який ведеється Держмитслужбою України;
- 17) перевірка правильності класифікації та кодування товарів (згідно з поданими документами);
- 18) перевірка правильності визначення митної вартості товарів. За наявності ДМВ — зазначення в ній у встановленому порядку рішення, прийнятого за результатами такої перевірки;
- 19) перевірка надходження коштів суб'єкта ЗЕД на спеціальний рахунок митного органу та перевірка правильності заповнення графи В ВМД;
- 20) перевірка правильності визначення країни походження товарів (згідно з поданими документами);
- 21) перевірка правильності нарачування податків і зборів (обов'язкових платежів) за ВМД та застосування пільг у їх сплаті відповідно до законодавства;
- 22) контроль своєчасності й повноти сплати податків і зборів;
- 23) контроль та облік векселів, поданих суб'єктами ЗЕД під час митного оформлення товарів за ВМД;
- 24) за відсутності зауважень:
— списання (справляння) сум податків і зборів (обов'язкових платежів) у порядку, встановленому законодавством України;

- заповнення графи С ВМД, засвідчення записів у ній проставленням відбитка номерного штампка “Сплачено” (прямокутнього штампка, що складається з двох полів і містить у лівому полі номер штампка, а в правому — назву митного органу, напис “Сплачено”, місце для підпису й дати) на всіх аркушах ВМД і заповненням його;
- унесення відомостей до електронної копії ВМД;
- 25) ініціювання проведення митного огляду, якщо документів, поданих декларантом, недостатньо для прийняття рішення про повноту та/або достовірність відомостей, що перевіряються, або результати перевірки правильності класифікації та кодування товарів, визначення країни походження тощо потребують проведення такого огляду (в установлених випадках складання Акта про проведення митного огляду товарів);
- 26) оформлення запиту за встановленою формою

Рис. 8.1. Блок-схема процедури здійснення митного оформлення товарів із застосуванням ВМД (продовження)

Завершення митного оформлення

27) нарахування збору за митне оформлення товарів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі товари, чи поза робочим часом, установленим для митного органу (у разі здійснення такого оформлення); доповнення записів у графі 47 ВМД;

28) списання (справляння) збору за митне оформлення товарів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі товари, чи поза робочим часом, установленим для митного органу (у разі здійснення такого оформлення); доповнення записів у графах В і С ВМД;

29) завершення митного оформлення шляхом:

— представлення своїх підпису й прізвища та відбитка особистої номерної печатки в графі D усіх аркушів ВМД;

— проставлення відбитка особистої номерної печатки на товаросупровідних документах;

30) розподіл аркушів ВМД і примірників ДМВ у порядку, встановленому законодавством України;

31) видача декларанту відповідного аркуша (аркушів) ВМД, магнітного носія з електронною копією ВМД і комплекту документів (крім документів, що повинні зберігатися в митному органі) під його підпис в Інформаційному аркуші

**Право суб'єкта
зовнішньоекономічної
діяльності на розміщення
товарів
в обраний митний режим**

Статистичний контроль

— приведення відомостей граф електронної копії ВМД у відповідність до відомостей граф оформленої ВМД (унесення відомостей, що належать до компетенції митних органів);

— передання в установленій строк електронної копії ВМД до ЄАІС; проставлення на першому аркуші ВМД своїх підпису, ініціалів, прізвища й відбитка номерного аркуша "Статистичний контроль проведено" і заповнення цього штампа, що свідчить про завершення статистичного контролю

Рис. 8.1. Блок-схема процедури здійснення митного оформлення товарів із застосуванням ВМД (закінчення)

органу комерційних, супровідних та інших документів, необхідних для митного оформлення товарів і транспортних засобів. При цьому ВМД приймається митним органом, якщо встановлено, що в ній містяться всі потрібні відомості, і до неї додано всі необхідні документи. Дата й час прийняття ВМД фіксуються посадовою особою митного органу, що її прийняла, представленням відбитка штампа ПМК²⁰ у розділі D, прізвища та особистого підпису, а ВМД присвоюється реєстраційний номер. З моменту прийняття ВМД вона отримує статус документа, що засвідчує факти, які мають юридичне значення.

На цьому етапі посадовою особою митного органу, уповноваженою на прийняття ВМД до оформлення, здійснюється так зване “фільтрування” ВМД, що неправильно оформлені або для оформлення яких декларантом не подано необхідні документи. У зв’язку з цим цій операції приділяється особлива увага, а якість проведення контролю цілком залежить від фахової підготовки посадових осіб митниці, що здійснюють відповідні контрольні функції.

Необхідно також пам’ятати, що відповідно до статті 90 Митного кодексу України зміна, доповнення даних ВМД чи їх відкликання можуть бути здійснені лише до моменту прийняття її митним органом до оформлення. При цьому внесення

Таблиця 8.1. Контрольні операції (дії) на етапах контролю під час застосування Порядку митного оформлення товарів із застосуванням ВМД

№ з/п	Контрольні операції (дії) на етапах контролю
1	Прийняття ВМД до оформлення
2	Митний контроль
3	Завершення митного контролю й митного оформлення. Видача оформлених документів декларанту
4	Статистичний контроль

²⁰Штамп ПМК — штамп “Під митним контролем” (Прим. авт.)

до ВМД змін чи доповнень, які мають *істотне значення* для застосування процедур митного контролю до товарів і транспортних засобів або впливають на умови оподаткування товарів чи застосування до них заходів нетарифного регулювання, здійснюється шляхом подання митному органу нової ВМД. Митним кодексом України встановлено, що декларація приймається митним органом, якщо встановлено, що в ній містяться всі потрібні відомості й до неї додано всі необхідні документи.

Аналізуючи Положення про вантажну митну декларацію, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.97 № 574, можна зробити висновок, що істотне значення для застосування процедур митного контролю до товарів, які впливають, зокрема, на умови оподаткування товарів чи застосування до них заходів нетарифного регулювання, мають дані, що містяться в графах 12, 22, 24, 36, 38, 42, 45, 46, 47 ВМД. Саме в цих графах не допускаються виправлення. Що стосується інших граф, то виправлення можуть бути зроблені шляхом перекреслення помилкових та внесення правильних відомостей.

У ВМД допускається до трьох виправлень (без урахування виправлень, що дублюються (повторюються) на додаткових аркушах ВМД (форма МД-3) унаслідок унесення виправлень до основного аркуша). Кожне виправлення повинно бути засвідчене печаткою декларанта.

Стаття 80 Митного кодексу України передбачає, що в разі відмови в митному оформленні та пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів митний орган зобов'язаний видавати заінтересованим особам письмове повідомлення із зазначенням причин відмови й вичерпним роз'ясненням вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення та пропуску цих товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Отже, при неможливості прийняття ВМД до оформлення²¹ митний орган відмовляє в митному оформленні товарів і транс-

²¹У разі прийняття ВМД до оформлення, але за наявності достатніх підстав уповноваженою посадовою особою також може бути відмовлено в митному оформленні на кожному з етапів митного оформлення ВМД.

портних засобів. Як письмове повідомлення митними органами сьогодні використовується Картка відмови в митному оформленні, форму й порядок використання якої затверджено наказом Держмитслужби України від 24.04.99 № 239 “Про затвердження Порядку заповнення й використання Картки відмови”.

Статтею 86 Митного кодексу України встановлено, що митний орган не має права відмовити в прийнятті митної декларації, якщо декларантом виконано всі умови, установлені цим Кодексом. Відмова митного органу в прийнятті митної декларації повинна бути вмотивованою, а в Картці відмови в митному оформленні митний орган повинен обов’язково зазначити причину такої відмови з обов’язковим посиланням на законодавчий чи нормативно-правовий акт, норми якого порушено. На підставі оформленого митним органом талона відмови декларант має право оскаржити дії митного органу до митного органу вищого рівня й суду (арбітражного суду).

Контроль за відповідністю даних електронної копії ВМД даним, зазначеним у ВМД на паперовому носії, дає можливість виявити та виключити помилки декларанта, що були допущені при заповненні ВМД. Митний орган проводить так званий форматно-логічний контроль ВМД, який полягає у здійсненні за допомогою програмного забезпечення аналізу повноти заповнення граф ВМД (відповідно до визначеного декларантом митного режиму), аналізі правильності застосування класифікаторів і взаємопов’язаності граф ВМД.

Статтею 90 Митного кодексу України встановлено, що посадові особи митних органів не мають права заповнювати митну декларацію, змінювати чи доповнювати відомості, зазначені в митній декларації, за винятком внесення до неї відомостей, що належать до компетенції митних органів. Як правило, до таких відомостей належать відомості про митне забезпечення, накладене на транспортний засіб за підсумками митного оформлення, про номер особистої номерної печатки посадової особи митного органу, яка провела митне оформлення товарів і транспортних засобів із застосуванням ВМД тощо.

Одним із заходів, здійснюваних уповноваженою посадовою особою митного органу на цьому етапі, є перевірка наявності фактів застосування до суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності спеціальних санкцій. Спеціальні санкції застосовуються Мінекономіки України до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що порушили Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" і пов'язані з ним закони України (мова йде про порушення валютного, митного, податкового, іншого законодавства, що регламентує зовнішньоекономічну діяльність підприємств та організацій), і в разі проведення ними дій, які можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки. До суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності чи іноземних суб'єктів господарської діяльності можуть бути застосовані такі спеціальні санкції: *індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності* українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності й іноземних суб'єктів господарської діяльності²² та *тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності* українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності й іноземних суб'єктів господарської діяльності²³.

Спеціальні санкції застосовуються Мінекономіки України до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за рішеннями судових органів України або за поданням органів державної податкової та контрольно-ревізійної служб, митних, правоохо-

²²Застосування санкції "*індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності*" передбачає здійснення Мінекономіки України індивідуального ліцензування кожної зовнішньоекономічної операції певного виду зовнішньоекономічної діяльності.

²³Застосування санкції "*тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності*" означає позбавлення права займатися всіма видами зовнішньоекономічної діяльності, за винятком завершення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, при яких українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності або іноземними суб'єктами господарської діяльності були перераховані кошти до застосування цієї санкції, а також за винятком завершення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями за продукцію, що була відправлена за межі України українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності або відправлена в Україну іноземними суб'єктами господарської діяльності до застосування цієї санкції (для завершення таких операцій українському суб'єктові зовнішньоекономічної діяльності слід у встановленому порядку отримати разову (індивідуальну) ліцензію Мінекономіки України.

ронних органів, комісії з питань повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно перебувають за її межами, та Національного банку України.

Дія спеціальних санкцій поширюється на всі види зовнішньоекономічної діяльності, операції за якою здійснюються українськими суб'єктами й іноземними суб'єктами господарської діяльності. Установлено, що санкції застосовуються на строк до вжиття суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності практичних заходів для усунення порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічних відносин та для приведення їх зовнішньоекономічної діяльності у відповідність до законодавчих і нормативних актів України.

Операції на цьому етапі контролю передбачають також проведення перевірки правильності заповнення декларантом граф ВМД. Логічний контроль полягає в перевірці правильності заповнення граф ВМД згідно з Інструкцією про порядок заповнення вантажної митної декларації, затвердженою наказом Держмитслужби України від 09.07.97 № 307 (зі змінами та доповненнями), класифікаторами, та іншими нормативно-правовими актами й відповідності відомостей, зазначених у ВМД, відомостям, зазначеним у поданих документах.

Не менш важливим на цьому етапі контролю є перевірка правильності застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також дозвільної системи України. Контрольні операції на цьому етапі передбачають проведення перевірки відповідності даних про товари, зазначених у ВМД, даним, зазначеним у дозвільних документах уповноважених державних органів, що підтверджують проведення встановлених видів контролю, якщо товари підлягають цим видам контролю.

Оскільки заходи нетарифного регулювання та дозвільна система України безпосередньо пов'язані з кодом товару згідно з УКТЗЕД, особливу увагу посадова особа митного органу звертає на правильність класифікації товарів; у разі виникнення сумнівів ВМД та відповідні документи передаються посадовій особі, до компетенції якої належить контроль за виконанням

вимог товарної номенклатури Митного тарифу України при класифікації товарів, для прийняття остаточного рішення про правильність класифікації товарів. У разі потреби готується запит до митної лабораторії щодо проведення обов'язкових лабораторних досліджень (для виявлення товарів подвійного призначення, небезпечних, отруйних чи наркотичних речовин; уточнення хімічного складу тощо).

Для спрощення розгляду матеріалу в таблиці 8.2 зведено відомості про види контролю, яким найчастіше підлягають товари, що переміщуються через митний кордон України.

Таблиця 8.2. Основні види контролю, яким підлягають товари, що переміщуються через митний кордон України

Вид контролю	Суть контролю
Ліцензування	Здійснюється Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України або його вповноваженими підрозділами. Для митного оформлення товарів, що підлягають ліцензуванню, митному органу подається ліцензія
Реєстрація (облік) зовнішньоекономічних договорів (контрактів)	Передбачає оформлення в Мінекономіки України та подання митному органу примірника картки реєстрації обліку зовнішньоекономічного контракту
Санітарно-епідеміологічний контроль	Здійснюється підрозділами Міністерства охорони здоров'я. Залежно від виду товару, що ввозиться, митному органу подається санітарно-гігієнічний висновок або товаросупровідні документи з відмітками контрольного органу.
Обов'язкова сертифікація імпортих товарів	Митне оформлення підконтрольного товару передбачає подання митному органу сертифіката відповідності або свідоцтва про визнання іноземного сертифіката (видається Держстандартом України або вповноваженим ним органом). Сертифікація не здійснюється при ввезенні товарів груп 25—97 згідно з УКТЗЕД, що ввозяться: як подарунки; у режимі тимчасового ввезення; як гуманітарна та технічна допомога; як інвестиції

Вид контролю	Суть контролю
	гуманітарна та технічна допомога; як інвестиції до статутного фонду суб'єктів підприємницької діяльності або на підставі договорів про спільну інвестиційну діяльність; для проведення виставок; у режимі реімпорту; на митні ліцензійні склади; у режимі імпорту для подальшого реекспорту
Фітосанітарний контроль	Здійснюється органами, уповноваженими на здійснення фітосанітарного контролю. Митний контроль і митне оформлення здійснюються після проведення фітосанітарного контролю. Фітосанітарний сертифікат повинен супроводжувати товари, що підлягають фітосанітарному контролю
Ветеринарний контроль	Здійснюється підрозділами Держдепартаменту ветеринарної медицини. Товар повинен супроводжуватися ветеринарним сертифікатом, який видається вповноваженими в країні експортера органами (з обов'язковим зазначенням конкретного одержувача товару). Митний контроль і митне оформлення товару здійснюються після проведення ветеринарного контролю як у пункті пропуску, так і за місцем митного оформлення
Екологічний контроль	Здійснюється уповноваженими підрозділами Міністерства екології та природних ресурсів України. Проведення екологічного контролю підтверджується виданням дозвільного документа або проставленням відповідних відміток та штампів у товаросупровідних документах
Радіологічний контроль	Здійснюється уповноваженими підрозділами Міністерства екології та природних ресурсів України. Проведення екологічного контролю підтверджується проставленням відміток та штампів у товаросупровідних документах
Експортний контроль	Здійснюється Державною службою експортного контролю України. Для митного оформлення товару, який зазначено в підконтрольних списках митниці подається дозвіл/висновок Держслужби експортного контролю України

Продовження табл. 8.2

Вид контролю	Суть контролю
Експертиза гемологічного центру	Державний гемологічний центр здійснює експертизу та контроль якості сировини й виробів із дорогоцінного/напівдорогоцінного каміння, оцінку вартості природного каміння та видачу свідоцтва про його оцінку. Висновок Державного гемологічного центру може вимагатися митними органами як одна з підстав для митного оформлення імпорту дорогоцінного, напівдорогоцінного та декоративного каміння
Державна реєстрація імунобіологічних препаратів	Пропуск імунобіологічних препаратів на митну територію України здійснюється в разі їх державної реєстрації в Державному департаменті з контролю за якістю, безпекою та виробництвом лікарських засобів і виробів медичного призначення. Митне оформлення діагностичних імунобіологічних препаратів здійснюється за умови подання імпортерами сертифіката про державну реєстрацію імунобіологічного препарату
Експертиза з енергозбереження	Здійснюється Державним комітетом з енергозбереження України, дозвіл якого є підставою для митного оформлення імпорту підконтрольного товару, придбаного за кордоном. Така експертиза здійснюється з метою запобігання впровадженню неефективних технологій, виготовленню неефективної техніки, обладнання, приладів, пов'язаних з використанням паливно-енергетичних ресурсів
Контроль Служби безпеки України	При здійсненні митного контролю за ввезенням в Україну спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації митні органи перевіряють наявність у суб'єктів, що переміщують такі товари, ліцензії СБУ на право їх реалізації в Україні. У разі відсутності дозвільного документа підконтрольний товар затримується, про що повідомляється Служба безпеки України. При виникненні спірних питань щодо належності конкретного технічного засобу до переліку підконтрольних товарів митницям необхідно звертатися до відповідних регіональних органів Служби безпеки України з письмовим запитом

Вид контролю	Суть контролю
Контроль за дотриманням прав інтелектуальної власності	Митне оформлення підконтрольного товару передбачає перевірку наявності заявленого товару в реєстрі товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності (ведеться Держмитслужбою). За наявності підстав вважати, що переміщення товару, здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності, митниця протягом доби надсилає повідомлення правовласнику або його представникові, декларанту й Держмитслужбі про зупинення митного оформлення на 15 календарних днів. Товари, митне оформлення яких зупинено митними органами з метою встановлення, чи дотримано права інтелектуальної власності, підлягають переданню митниці для зберігання

Митний контроль

Правильне визначення коду товару є важливим етапом на шляху декларування товарів, основою системи заходів регулювання зовнішньоторговельної торгівлі й дає можливість у подальшому вірно визначити ставку мита в цілях митного оформлення, потребу надання митниці тих або інших дозволів уповноважених державних органів тощо. Тому посадовими особами митних органів надається важливе значення контролю за виконанням вимог товарної номенклатури Митного тарифу України при класифікації товарів для цілей митного оформлення.

На цьому етапі вповноважена посадова особа митного органу здійснює перевірку правильності класифікації та кодування товарів. До митного оформлення на цьому етапі можуть залучатися посадові особи підрозділу номенклатури митного органу, діяльність яких регулюється наказом Держмитслужби України від 01.10.2003 № 646 "Про затвердження Порядку роботи відділу номенклатури та класифікації товарів регіональної митниці, відділу контролю митної вартості та номенклатури митниці при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України". Посадова особа відділу номенклатури та класифікації товарів, а в опера-

тивних підрозділах митних органів, у яких не передбачено присутність представника такого відділу на постійній основі, — уповноважена посадова особа іншого підрозділу, яка пройшла відповідну підготовку та/або стажування, приймає рішення про правильність визначення коду товару та здійснює контроль за правильністю класифікації товарів.

Митна вартість товарів є найважливішою категорією, яка використовується під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. На сучасному етапі митними органами головна увага приділяється правильності визначення митної вартості, яка використовується з метою:

- обкладення товарів і транспортних засобів ввізним або вивізним митом;
- обкладення товарів іншими податками та зборами;
- ведення митної статистики та статистики зовнішньої торгівлі;
- застосування заходів нетарифного регулювання.

До митного оформлення на цьому етапі можуть залучатися посадові особи підрозділу контролю митної вартості, діяльність яких регулюється наказом Держмитслужби України від 13.10.2003 № 685. На цей підрозділ покладено контроль за правильністю визначення митної вартості як бази митного оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України за угодами купівлі-продажу, міни (бартерні угоди) й на безоплатній основі та обкладаються податками й зборами (обов'язковими платежами). До таких зборів не належать збори за митне оформлення товарів, а також податки та збори, нараховані умовно. В інших випадках визначення митної вартості здійснюється вповноваженою посадовою особою іншого підрозділу, яка пройшла відповідну підготовку та/або стажування.

Під час контролю за надходженням коштів, перевірки правильності нарахування податків і зборів, правильності визна-

чення країни походження товарів вповноважена посадова особа митного органу здійснює перевірку надходження коштів суб'єкта господарської діяльності на рахунок митного органу.

Цією посадовою особою проставляються на платіжному дорученні або іншому встановленому документі відповідні відмітки про факт надходження коштів. Далі проводяться заходи, пов'язані з перевіркою повноти сплати податків і зборів до Державного бюджету України. Зокрема, контролюються:

- правильність застосування валютного курсу;
- правильність визначення країни походження товарів;
- підстави для надання пільг, а також правильності їх застосування;
- правильність нарахування податків і зборів;
- надання відстрочень та розстрочень у сплаті податків і зборів.

У разі потреби проведення перевірки даних, що містяться в поданих декларантом документах, ініціюється проведення митного огляду товарів. Також на цьому етапі може бути підготовлений запит до спеціалізованого підрозділу або до митного органу вищого рівня щодо визначення країни походження товарів, верифікації сертифіката про походження товару (у випадках, установлених Держмитслужбою України, або в разі неможливості самостійно прийняти відповідне рішення на підставі поданих декларантом документів).

Митний огляд як форма митного контролю здійснюється з метою перевірки законності переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів. Огляд товарів і транспортних засобів здійснюється тільки в присутності особи, яка їх переміщує через митний кордон України чи зберігає під митним контролем. Як уже зазначалося в попередніх розділах цього посібника, серед інших форм митного контролю митний огляд є найбільш ефективною формою. Разом з тим застосування цієї форми потребує раціонального підходу з боку мит-

них органів, оцінки різноманітних факторів, які можуть указати на необхідність застосування саме цієї форми митного контролю. Це обумовлено тим, що митний огляд потребує певних часових і фінансових витрат, наявності умов для здійснення навантажувально-розвантажувальних робіт.

Порядком здійснення митного контролю й митного оформлення товарів із застосуванням ВМД встановлено форму акта про проведення митного огляду й визначено випадки, за яких він повинен складатися, а саме в разі:

- вирішення спірних і складних питань класифікації та кодування товарів;
- вирішення спірних і складних питань визначення митної вартості товарів;
- вирішення спірних питань визначення країни походження товарів;
- прохання декларанта;
- виявлення невідповідності пред'явлених до митного огляду товарів заявленим відомостям про них, виявлення контрабанди чи порушень митних правил.

Акт заповнюється посадовою особою митного органу від руки або з використанням засобів комп'ютерної техніки.

При виявленні невідповідності оглянутих товарів відомостям, заявленим про них у ВМД, у пункті 7.3 "Опис, кількість і країна походження товарів (за маркуванням)" Акта зазначаються всі відомості, передбачені формою Акта. В інших випадках до пункту 7.3 Акта вносяться виключно відомості, обумовлені метою проведення митного огляду.

В разі проведення декларантом ідентифікаційного огляду²⁴ товарів митний огляд потрібно здійснювати за наявності до-

²⁴ *Ідентифікаційний огляд* — сукупність заходів, що здійснюються декларантом з метою визначення відомостей про товари, які дають змогу зробити висновок про країну походження їх, класифікацію згідно з УКТЗЕД, кількісні та якісні характеристики, а також однозначно ідентифікувати їх тощо.

статніх підстав вважати, що ці товари переміщуються з порушенням чинного законодавства України, або якщо відомостей, занесених до акта про проведення ідентифікаційного огляду товарів, не достатньо для прийняття відповідних рішень на етапі 1. З іншого боку, здійснення за погодженням з митним органом у зручний для декларанта час ідентифікаційного огляду товарів до їх митного оформлення, а також отримання при огляді необхідних відомостей для складення ВМД суттєво спрощують процедуру декларування товарів.

Відповідно до статті 63 Митного кодексу України з дозволу митного органу може здійснюватися навантаження, вивантаження, перевантаження товарів, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, упакування, перепакування товарів, митне оформлення яких не закінчено, зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах або їх упаковці, а також заміна транспортного засобу. Ці операції здійснюються за рахунок власників товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, або вповноважених ними осіб. Митні органи з власної ініціативи або з ініціативи правоохоронних органів мають право вимагати від осіб, що переміщують товари й транспортні засоби через митний кордон України, проведення згаданих операцій. У таких випадках витрати на проведення цих операцій відшкодовуються органом, з ініціативи якого вони проводилися. Якщо в результаті проведення цих операцій виявлено порушення законодавства України, то витрати на проведення операцій відшкодовуються власниками товарів, транспортних засобів або вповноваженими ними особами.

Митним кодексом України встановлено, що за результатами митного огляду товари, що перебувають під митним контролем, транспортні засоби, приміщення, де містяться чи можуть міститися товари, які підлягають митному контролю, можуть ідентифікуватися митними органами. Ідентифікація здійснюється шляхом накладення митних забезпечень.

Завершення митного контролю й митного оформлення. Видача оформлених документів декларанту

Завершення митного оформлення товарів здійснюється з урахуванням результатів контролю (контрольних операцій) на попередніх етапах. За необхідності ВМД може бути направлена на попередні етапи для проведення повторної перевірки правильності класифікації та кодування товарів та/або правильності визначення митної вартості. В інших випадках і за відсутності зауважень посадова особа митниці завершує оформлення ВМД.

Нарахування і стягнення збору за митне оформлення товарів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі товари, чи поза робочим часом, установленим для митного органу, здійснюються посадовою особою, що проводила контроль за надходженням коштів, перевірку правильності нарахування податків і зборів та правильності визначення країни походження товарів. Ця контрольна операція здійснюється митним органом виключно в установлених законодавством випадках.

Видача оформлених документів декларантові здійснюється в установленому порядку. Декларант під його підпис у реєстрі документів отримує оформлені п'ятий і четвертий (при ввезенні) примірники ВМД, комплект оформлених митницею документів, магнітний носій з електронною копією ВМД.

Статистичний контроль

Оскільки статистичний контроль здійснюється митним органом без участі декларанта, то статистичний контроль є завершальним для декларанта. Статистичний контроль полягає в приведенні відомостей граф електронної копії ВМД у відповідність до відомостей граф оформленої ВМД на паперовому носії (унесення відомостей про номери штамп ПМК і особистої номерної печатки та про дати проставлення відбитків останніх, а також про здійснені доповнення та виправлення). Ще одним з основних елементів статистичного контролю є передання електронної копії ВМД до Єдиної автоматизованої інформаційної системи Держмитслужби України в установленний строк.

Глава 9

КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ

Як уже зазначалося в попередніх розділах цього посібника, правильне визначення коду товару є важливим етапом на шляху декларування товарів, основою системи державних заходів регулювання зовнішньоторговельної політики й дає можливість у подальшому вірно визначити ставку мита в цілях митного оформлення, потребу подання митниці тих або інших дозволів уповноважених державних органів тощо.

Митні органи України для цілей класифікації (кодування) товарів при митному оформленні використовують УКТЗЕД — товарну номенклатуру Митного тарифу України, затвердженого Законом України “Про Митний тариф України” від 05.04.2001 № 2371-III. В основу товарної номенклатури Митного тарифу України покладено Гармонізовану систему (далі — ГС) (перші шість знаків товарного коду) і Комбіновану номенклатуру Європейського Співтовариства (далі — КН ЄС) (сьомий та восьмий знаки товарного коду).

Товарний код за ГС побудовано на шести знаках, тому всі коди товарних номенклатур, які базуються на ГС, збігаються на рівні перших шести знаків.

Товарна номенклатура як ГС, так і КН ЄС та Митного тарифу України включає опис усіх фізичних (рухомих) товарів, у тому числі й електричний струм, але не поширюється на послуги. Кожний вид реально рухомого товару може бути віднесений до певного класифікаційного угруповання товарної номенклатури. Товарів, які не піддаються класифікації, не існує.

Товарна номенклатура є систематизованим переліком товарів, що підлягають класифікації, з допомогою якого можна знайти місце кожного товару й після цього присвоїти йому певне умовне позначення у вигляді групи цифр — товарного коду.

Кодування (класифікація) товарів здійснюється згідно з вимогами товарної номенклатури та є технічним прийомом, який дає змогу представити товар, що класифікується, у вигляді групи знаків — коду товару, установленого класифікатором.

Для уникнення неправильної класифікації (присвоєння товарові класифікаційного коду, який не відповідає цьому товару й суперечить вимогам товарної номенклатури) необхідно враховувати той факт, що товарна номенклатура складається з трьох частин — з Основних правил інтерпретації класифікації товарів, з приміток до розділів та груп і безпосередньо з номенклатури товарів (текстового опису угруповань (розділу, групи, позиції, підпозиції, категорії, підкатегорії) товарної номенклатури та їх цифрових позначень — кодів товарів).

Товари в товарній номенклатурі згруповано за кількома рівнями — з урахуванням їх інформаційного значення: починаючи від рівнів, що містять найбільш загальний опис видів товарів, та закінчуючи рівнями з описом конкретних товарів. Розподіл товарів на угруповання базується на конкретних даних. Відсутній розподіл товарів на угруповання, зумовлений лише теоретичними ознаками (наприклад, різниця між кінсьми гнідими та чорними), який є даремним для цілей зовнішньоекономічного регулювання. Угруповання товарної номенклатури не повинні перехрещуватися за змістом, інакше класифікація товарів буде вільною та ненадійною.

Товарна номенклатура містить 21 розділ (нумеруються римськими цифрами й не відображаються в коді товару) та

97 груп (нумеруються арабськими цифрами). Група 77 не використовується.

Товарна номенклатура Митного тарифу України має такі рівні деталізації.

1. Розділи, що нумеруються римськими цифрами, незначаються у товарному коді й містять примітки, які мають юридичну силу при класифікації товарів (перше основне правило інтерпретації).

На рівні розділів товари згруповано відповідно до галузей промисловості за сукупністю різних ознак товарів, а саме за:

- походженням (розділи I, II, V);
- функціональним призначенням (розділи IV, XI, XII, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI);
- хімічним складом (розділи III, VI, VII);
- матеріалом, з якого виготовлено товар (розділи VIII, IX, X, XIII, XIV, XV).

2. Групи, що мають двозначну нумерацію арабськими цифрами, яка не пов'язана з нумерацією розділів, — містять примітки, які мають юридичну силу при класифікації товарів (перше основне правило інтерпретації).

Перші два знаки товарного коду відповідають номеру групи, у якій цей товар класифікується. На рівні груп товари деталізовано в залежності від матеріалу, з якого їх виготовлено; від функцій, які вони виконують; від ступеня обробки. 77-му групі зарезервовано й вона не містить текстового опису.

Деякі групи містять додатковий рівень класифікації — підгрупи, які пронумеровано римськими цифрами та які не відображено в структурі коду. Наприклад, група 39 складається з двох підгруп:

“I. Первинні форми” (товарні позиції 3901—3914) та “II. Відходи, обрізки та скрап; напівфабрикати; вироби” (товарні позиції 3915—3926).

При розподілі товарів за групами в товарній номенклатурі використано принцип послідовності обробки товару — від сировини до отримання напівфабрикатів та готових виробів (сировина — напівфабрикати — готові вироби). Наприклад, живі корови класифікуються в товарній позиції 0102, їх м'ясо — у товарній позиції 0201, а готові харчові продукти, виготовлені з цього м'яса, — у товарних позиціях 1601—1602.

3. Позиції, що мають чотиризначну нумерацію, у якій перші два знаки відповідають номеру групи, яка включає цю позицію. Текстовий опис товарних позицій має юридичну силу для класифікації товарів (перше правило основних правил інтерпретації).

Деталізація товарів на рівні товарних позицій здійснюється за більш різноманітними та специфічними ознаками ніж на рівні груп.

4. Підпозиції, що є найнижчим рівнем деталізації товарів, на якому код та текстовий опис товару відповідають ГС, і мають шестизначну нумерацію, у якій перші чотири знаки відповідають товарній позиції, у якій міститься ця товарна підпозиція.

Для деталізації товару використовуються додаткові його ознаки в доповнення до вищезазначених.

5. Товарні категорії, що мають восьмизначну нумерацію, у якій перші шість знаків відповідають номеру товарної підпозиції, яка включає цю товарну категорію. Деталізація товарів відповідає їх деталізації в КН ЄС.

6. Товарні підкатегорії, що містять опис товару та його десятизначний код.

У товарній номенклатурі мають місце випадки, коли текстовий опис товарної позиції, товарної підпозиції, товарної категорії і товарної підкатегорії збігаються. Тобто товари в товарній позиції не деталізовано. Наприклад, "0503 00 00 00 — Кінський волос та його відходи..."

У Товарній номенклатурі окреме значення має спеціальна система пунктуації (кома — “,”; крапка з комою — “;” та дві крапки — “:”), яка застосовується в текстовому описі товарних угруповань (товарних позицій, товарних підпозицій, товарних категорій і товарних підкатегорій).

Кома між двома частинами текстового опису угруповання свідчить про те, що будь-який товар, який зазначено до коми, може бути виготовлений з будь-якого матеріалу.

Крапка з комою розмежовує товари з різними ознаками (характеристиками), об’єднані в одній товарній позиції чи товарній підпозиції. Тобто, будь-які визначення в текстовому описі товарного угруповання, що містяться після крапки з комою, не можуть застосовуватися до товарів, зазначених до крапки з комою. Після крапки з комою починається опис іншого товару.

Дві крапки означають продовження деталізації товарів у цьому товарному угрупованні на іншому рівні.

Однією з важливих особливостей товарної номенклатури є наявність так званої дефісної системи, яка передбачає проставлення певної кількості дефісів перед текстовим описом товарів, деталізованих у конкретному угрупованні товарної номенклатури (товарної підпозиції, товарної категорії, товарної підкатегорії). Кількість дефісів відповідає рівню угруповання: різна кількість дефісів показує глибину деталізації та полегшує пошук товару з відповідним текстовим описом за певним алгоритмом — від меншої кількості дефісів до більшої.

У деяких угрупованнях (товарних позиціях та товарних підпозиціях) присутні додаткові рівні деталізації, які не передбачають окремого коду товару. Вони позначені символами “—” або “— —”, проставленими перед текстовим описом. Без урахування такого рівня деталізації (за його наявності) товар класифікувати не можна. Наприклад, над товарною підпозицією 0408 11 з текстовим описом “— — сушені” розташовано текстовий опис “— ячні жовтки”, навпроти якого відсутній код. Отже, текстовий опис товарної підпозиції 0408 11 слід читати як “ячні жовтки, сушені”.

Як правило, у товарній номенклатурі на рівні угруповань (товарних позицій, товарних підпозицій, товарних категорій і

товарних підкатегорій) виділено один або кілька видів товарів, які найбільше обертаються у світовій торгівлі; інші види товарів конкретного угруповання мають текстовий опис “інші”. Це так зване “кошикове” угруповання. Завдяки “кошиковим” угрупованням, товари які мають текстовий опис “інші”, до товарної номенклатури включено всі без винятку товари.

Деякі товари можуть бути класифіковані відповідно до матеріалу, з якого їх виготовлено, інші — залежно від функції, яку ці товари виконуватимуть. Товарна номенклатура містить чіткі визначення та правила (основні правила інтерпретації, примітки до розділів і груп), які регулюють випадки часткового збігу змісту угруповань товарної номенклатури або неможливості вибору відповідного угруповання. Це дає можливість уникнення часткових накладень, за умови що товар призначено для виконання декількох функцій або виготовлено з декількох матеріалів.

Примітки до розділів і груп дають можливість провести чіткий розподіл між товарами різних товарних позицій та визначити пріоритети при класифікації товарів. Окремі примітки виключають конкретні товари з конкретних розділів, груп і товарних угруповань. Наприклад, примітка 1(a) до групи 02 визначає, що до цієї групи не включаються продукти, які не можуть використовуватися для вживання людиною, типу зазначених у товарних позиціях 0201—0208 або 0210. Тобто, якщо свиняча туша (товарна підпозиція 0203 11) з якихось причин не придатна для використання як їжа людини (м'ясо зіпсувалося під час зберігання або була забита хвора тварина), то вона не може класифікуватися в групі 02, а повинна класифікуватися в групі 05 (код 0511 99 80 00).

У примітках дається визначення термінів. Терміни застосовуються з метою спрощення текстового опису товарів. Наприклад, значення терміну “трактор” (примітка 2 до групи 87) включає також автомобільні сідельні тягачі та інші автомобілі, призначені для буксування причепів. Значення цього терміна поширюється лише на групу 87. Разом з тим товарна номенклатура містить і терміни, які поширюються на декілька груп

або на всю товарну номенклатуру. Виходячи з цього не завжди достатньо ознайомитися з примітками до певних розділів і груп, а потрібно ознайомитися і з примітками до інших розділів та груп, що стосуються подібних товарів, матеріалів, з яких вони виготовлені, та функцій, які вони виконують. Примітки в деяких випадках визначають особливості класифікації певних товарів, наприклад:

- товарів, представлених у наборах (примітка 3 до розділу VI);
- товарів, виготовлених з кількох матеріалів (примітка 5 до розділу XV);
- сумішей різних продуктів (примітка 1 до групи 9);
- частин товарів (примітка 3 до групи 94);
- приладдя (примітка 3 до групи 95).

Невід'ємна складова товарної номенклатури — Основні правила інтерпретації класифікації товарів, які є комплексним керівництвом для віднесення товару до певного класифікаційного угруповання. Таких правил шість. Перші чотири регламентують порядок визначення товарної позиції (перші чотири знаки коду), визначають порядок віднесення товару до певної товарної позиції. П'яте правило стосується класифікації упаковки, футлярів, тари тощо. Шосте правило застосовується після того, як визначено товарну позицію.

Вказані правила застосовуються послідовно. Згідно з вимогами товарної номенклатури класифікація товару здійснюється таким чином. Згідно з першим правилом Основних правил інтерпретації класифікації товарів спочатку визначається відповідна товарна позиція (перші чотири знаки товарного коду), у якій описано товар, що класифікується. При цьому необхідно перевірити, чи не існує примітка до відповідних розділу або групи, яка регламентує класифікацію цього товару. Після визначення товарної позиції визначаються послідовно товарна підпозиція, товарна категорія та товарна підкатегорія, текстовий опис у яких відповідає товару. Класифікація товару здійснюється у такому порядку:

1. Визначається товарна позиція в товарній номенклатурі Митного тарифу України, текстовому опису якої відповідає товар, що класифікується. При цьому необхідно визначити, чи не існує приміток до відповідних розділу або групи, які регламентують класифікацію такого товару.

2. Після визначення відповідної товарної позиції визначаються послідовно товарна підпозиція, товарна категорія та товарна підкатегорія, текстовий опис яких відповідає товару.

3. Якщо не існує товарної позиції, у якій конкретно описано товар, то послідовно застосовуються Основні правила інтерпретації класифікації товарів (від другого до четвертого).

4. Правила застосовуються послідовно й лише у випадку неможливості застосування попереднього правила при класифікації товару допускається застосування наступного. Шосте правило може бути застосовано при потребі визначення угруповання в рамках визначеної товарної позиції.

Також при класифікації товару необхідно мати відповіді на такі запитання:

1. Що це за товар?
2. З якого матеріалу чи речовини його виготовлено?
3. Для чого використовується товар?
4. У якому вигляді товар використовується?
5. Чи це угруповання єдине, в якому описаний товар?

Шість Правил інтерпретації класифікації товарів, наведених у Законі України “Про Митний тариф України” від 05.04.2001 № 2371-III, зведено в табл. 9.1.

Таблиця 9.1. Шість Правил інтерпретації класифікації товару

Правило	Суть правила
Правило 1	<p>Назви розділів, груп та підгруп наводяться лише для зручності користування. Для юридичних цілей класифікація товарів проводиться виходячи з найменувань товарних позицій і відповідних приміток до розділів чи груп і, якщо такі тексти, найменування та примітки не вимагають іншого, відповідно до таких положень</p>
Правило 2	<p>а) будь-яке посилання в найменуванні товарної позиції на будь-який товар стосується також некомплектних чи незавершених товарів, за умови, що вони мають основні характеристики комплектних чи завершених товарів. Це Правило застосовується при посиланні на комплектний чи завершений товар (чи такий, що класифікується як комплектний чи завершений згідно з цим Правилем), поданий незібраним чи розібраним;</p> <p>б) будь-яке посилання в найменуванні товарної позиції на будь-який матеріал чи сировину стосується також сумішей або сполучень цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами. Будь-яке посилання на товар з певного матеріалу чи сировини розглядається як посилання на товари, які повністю або частково складаються з цього матеріалу чи речовини. Класифікація товарів, які складаються більше ніж з одного матеріалу чи речовини, проводиться відповідно до Правила 3</p>
Правило 3	<p>Якщо згідно з Правилем 2 “б)” або з будь-яких інших причин товари на перший погляд можна віднести до двох або більше товарних позицій, класифікація таких товарів проводиться таким чином:</p> <p>а) перевага надається тій товарній позиції, яка більш конкретно описує товар у порівнянні з найменуваннями товарних позицій, що дають більш загальний опис. Однак, коли кожна з двох або більше товарних позицій стосується лише частини матеріалів чи речовин, які входять до складу суміші чи багатокomпонентного товару, або лише до окремих частин товарів, що надходять у продаж у наборі, призначеному для роздрібної</p>

Продовження табл. 9.1

Правило	Суть правила
	<p>дрібної торгівлі, тоді ці товарні позиції розглядаються рівнозначними щодо цього товару, навіть якщо одна з них має повніший або більш точний опис товару;</p> <p>б) суміші, багатокомпонентні вироби, які складаються з різних матеріалів або вироблені з різних компонентів, і товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібною торгівлі, класифікація яких не може проводитися відповідно до Правила 3 "а)", класифікуються відповідно до матеріалу чи складових, які визначають основний характер цих товарів, за умови, що цей критерій можна застосувати;</p> <p>в) товари, класифікацію яких не можна провести відповідно до Правила 3 "а)" або 3 "б)", класифікуються в товарній позиції з найбільшим порядковим номером серед товарних позицій, які розглядаються</p>
Правило 4	Товари, які не можуть бути класифіковані згідно з наведеними вище Правилами, класифікуються в товарній позиції, яка відповідає найбільш подібним товарам, що розглядаються
Правило 5	<p>На додаток до наведених Правил до зазначених нижче товарів застосовуються такі правила:</p> <p>а) футляри для фотоапаратів, музичних інструментів, зброї, креслярського приладдя, прикрас, а також подібна тара (упаковка), яка має особливу форму й призначена для зберігання відповідних виробів або наборів виробів, придатних для довгострокового використання, і подана разом з виробами, для яких вона призначена, класифікуються разом з упакованими в них виробами. Однак ця вимога не поширюється на тару (упаковку), яка становить разом з виробами одне ціле і надає останньому істотно інший характер;</p> <p>б) відповідно до зазначеного вище Правила 5 "а)" пакувальний матеріал та пакувальні контейнери, що поставляються разом з товарами, слід класифікувати разом, якщо вони відносяться до такого типу упаковки, яка використовується для упакування цих товарів. Однак це положення є необв'язковим у разі, коли ці пакувальні матеріали або контейнери придатні для повторного використання</p>

Правило	Суть правила
Правило 6	Для юридичних цілей класифікація товарів у підпозиціях будь-якої товарної позиції проводиться відповідно до назви підпозицій і приміток, які стосуються підпозицій, а також вищезазначених Правил, за умови, що порівнювати можна лише підпозиції одного рівня. У цілях цього Правила також можуть застосовуватися відповідні примітки до розділів та груп, якщо не обумовлено інше

Глава 10

МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Митна вартість товарів є найважливішою категорією, яка використовується під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, з метою:

- обкладення товарів і транспортних засобів ввізним або вивізним митом;
- обкладення товарів іншими податками та зборами;
- ведення митної статистики та статистики зовнішньої торгівлі;
- застосування заходів нетарифного регулювання.

На сучасному етапі більшість країн світу при визначенні митної вартості керується положеннями Генеральної угоди з тарифів та торгівлі (стаття VII цієї Угоди стосується визначення митної вартості для митних цілей) та Угоди про застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 року (м. Марракеші, 15 квітня 1994 р.).

Українське законодавство врахувало відповідні домовленості в рамках Генеральної угоди з тарифів та торгівлі, що дало можливість Україні підключитися до процесу міжнарод-

но-правової уніфікації правил визначення митної вартості товарів. Систему методів визначення митної вартості закріплено в главі 47 розділу XI Митного кодексу України.

10.1. Визначення митної вартості імпортованих товарів

Згідно зі статтею 259 Митного кодексу України митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є їх ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, обчислена відповідно до положень Митного кодексу України.

Методи визначення митної вартості імпортованих товарів, передбачені новим Митним кодексом України, зображено на рис. 10.1.

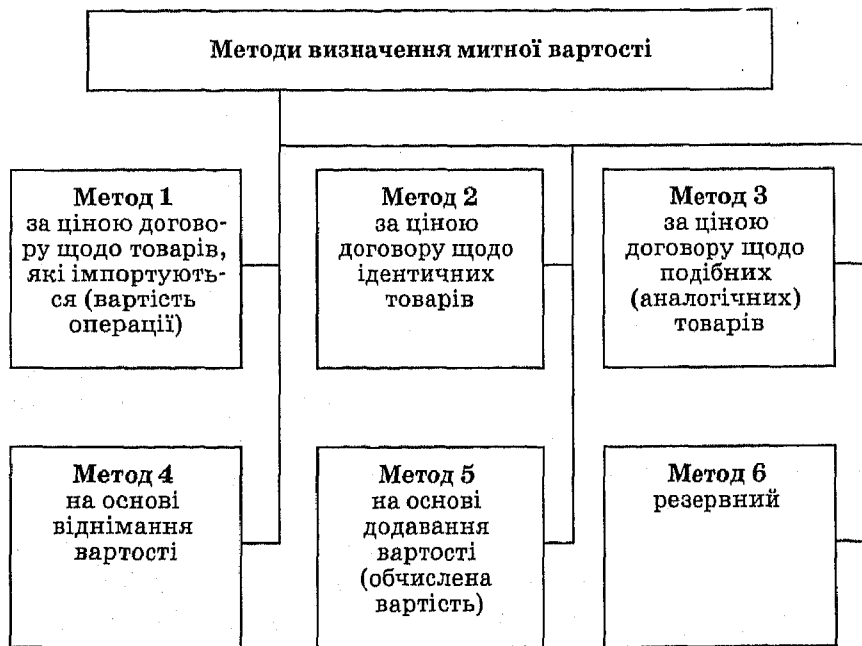

Рис. 10.1. Методи визначення митної вартості імпортованих товарів

Методи визначення митної вартості наведено в Митному кодексі України в порядку послідовного застосування. Першим методом є метод за ціною договору, і імпортовані товари повинні оцінюватися за цим методом щоразу, коли виконуються запропоновані в Митному кодексі України умови. Цей метод є основним методом визначення митної вартості, і тільки у випадках, коли митна вартість не може бути визначена за ціною договору, вона підлягає визначенню шляхом послідовного перегляду наступних методів.

Якщо митна вартість не може бути визначена за ціною договору, звичайно повинні проводитися консультації між митницею і декларантом з метою обґрунтованого вибору підстав для визначення митної вартості відповідно до методів визначення митної вартості за ціною договору щодо ідентичних товарів чи за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів. Може так статися, наприклад, що імпортер має інформацію про митну вартість ідентичних чи аналогічних ввезених товарів, якої немає в цей момент у митниці. З іншого боку, митниця може мати інформацію про митну вартість ідентичних чи аналогічних товарів, якої немає в цей момент в імпортера. Проведення консультацій між двома сторонами дасть змогу обмінятися, за умов дотримання конфіденційності, інформацією з метою визначення для митних цілей належної основи для розрахунку митної вартості.

Метод 4 (на основі віднімання вартості) й метод 5 (на основі додавання вартості) передбачають принципово іншу базу розрахунку митної вартості. Метод віднімання вартості базується на ціні, за якою товари продаються в незмінному вигляді (або в переробленому вигляді, якщо можна визначити вплив цієї переробки на ціну товару). Метод додавання вартості базується на даних про витрати на виробництво товару. Обидва методи застосовуються при визначенні митної вартості, якщо вона не може бути визначена за ціною угоди товарів, що імпортуються, або за ціною угоди щодо ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів. Застосування цих методів пов'язане з певними труднощами, і тому імпортеру надається право самостійно обрати порядок застосування цих двох методів. Якщо імпор-

тер не просить, щоб порядок застосування методів 4 і 5 був змінений на зворотний, то повинна дотримуватися звичайна послідовність. Якщо імпортер бажає змінити послідовність застосування цих методів, але потім з'ясується, що митна вартість не може бути визначена відповідно до методу 5, то митна вартість повинна визначатися за методом 4, якщо це можливо²⁶.

Якщо митна вартість не може бути визначена за попередніми методами, то вона підлягає визначенню згідно з останнім методом. Митний орган має право упевнитися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи декларації, поданої для цілей визначення митної вартості. Якщо митний орган дійшов висновку, що визначена декларантом митна вартість нижча, ніж прямі витрати на виробництво цього товару, в тому числі сировини, матеріалів та/або комплектуючих, які входять до складу товару, митний орган має право зобов'язати декларанта визначити митну вартість іншим способом, ніж він використав для її визначення.

10.2. Процедура контролю за правильністю визначення митної вартості товарів

Статтями 264 і 265 Митного кодексу України встановлено права та обов'язки декларанта, який заявляє митну вартість товарів, а також права й обов'язки митного органу під час здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів. Проаналізуємо положення цих статей.

Декларант, виходячи з принципу, що заявлена ним митна вартість товарів і подані відомості про її визначення повинні базуватися на достовірній, документально підтвердженій інформації, що надається в кількісному вираженні:

- зобов'язаний на вимогу митного органу надати йому необхідні відомості для підтвердження заявленої митної вартості товарів та забезпечити можливість їх перевірки відповідно

²⁶ Практика застосування цих методів не набула значного поширення.

до порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України;

- має право або звернутися до митного органу з проханням надати йому товари, що декларуються, у вільний обіг під гарантію вповноваженого банку, або сплатити податки й збори згідно з митною оцінкою цих товарів, здійсненою митним органом, — у разі виникнення потреби в уточненні заявленої митної вартості товарів або в разі незгоди з митною вартістю, визначеною митним органом;

- на письмову вимогу має право на надання йому в тижневий строк з дня звернення письмового пояснення стосовно того, як митним органом було визначено митну вартість оцінюваних товарів;

- сплачує додаткові витрати, що виникли у зв'язку з уточненням заявленої митної вартості або наданням митному органу додаткової інформації;

- має право оскаржити рішення митного органу щодо визначення митної вартості оцінюваних товарів до митного органу вищого рівня та/або до суду.

Митний орган, що здійснює контроль за правильністю визначення митної вартості, має право:

- упевнитися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи декларації, поданої з метою визначення митної вартості;

- зобов'язати декларанта визначити митну вартість іншим способом, ніж він використав для її визначення (якщо митний орган дійшов висновку, що визначена декларантом митна вартість нижча за прямі витрати на виробництво цього товару, в тому числі сировини, матеріалів та/або комплектуючих, які входять до складу товару);

- на підставі статті 264 Митного кодексу України самостійно визначити митну вартість оцінюваних товарів²⁶, що дек-

²⁶ Рішення митного органу про митну вартість товарів розглядається як митна оцінка й може бути оскаржене в порядку, установленому законом.

ларуються, послідовно застосовуючи методи визначення митної вартості, на підставі наявних у нього відомостей, у тому числі цінової інформації щодо ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів, з коригуванням згідно з Митним кодексом України.

Ураховуючи положення законодавчих та нормативно-правових актів і права та обов'язки декларанта й митного органу, побудуємо процедуру заявлення митної вартості імпортованих товарів та контролю за правильністю її визначення (рис. 10.2). Процедура контролю митної вартості митним органом здійснюється таким чином. Якщо декларантом правильно заповнено декларацію митної вартості, обрано та застосовано метод визначення митної вартості й документально підтверджено заявлені відповідно до встановлених вимог відомості, то в графі "Для відміток митного органу" декларації митної вартості робиться відмітка "Митну вартість визнано", яка засвідчується підписом та особистою номерною печаткою посадової особи, що здійснила перевірку декларації митної вартості.

При виникненні в митного органу сумнівів у достовірності наданих відомостей декларант має право довести таку достовірність шляхом надання необхідних документів та відомостей. У такому разі в основному аркуші № 1 декларації митної вартості посадовою особою вчиняється запис: "Необхідне подання додатково документів, що підтверджують митну вартість (відповідно до пунктів 14, 15 постанови Кабінету Міністрів України від 28.08.2003 № 1375)". На час, необхідний для подання таких документів, товар може бути розміщений на тимчасове зберігання під митним контролем (глава 14 Митного кодексу України) або на митному ліцензійному складі (наказ Держмитслужби України від 31.12.96 № 592 "Про затвердження Положення про відкриття та експлуатацію митних ліцензійних складів").

Якщо митна вартість товарів, які імпортуються, не може бути визначена за ціною договору, повинна бути проведена процедура консультацій між декларантом і митним органом, щоб з дотриманням вимог законодавства визначити базу опо-

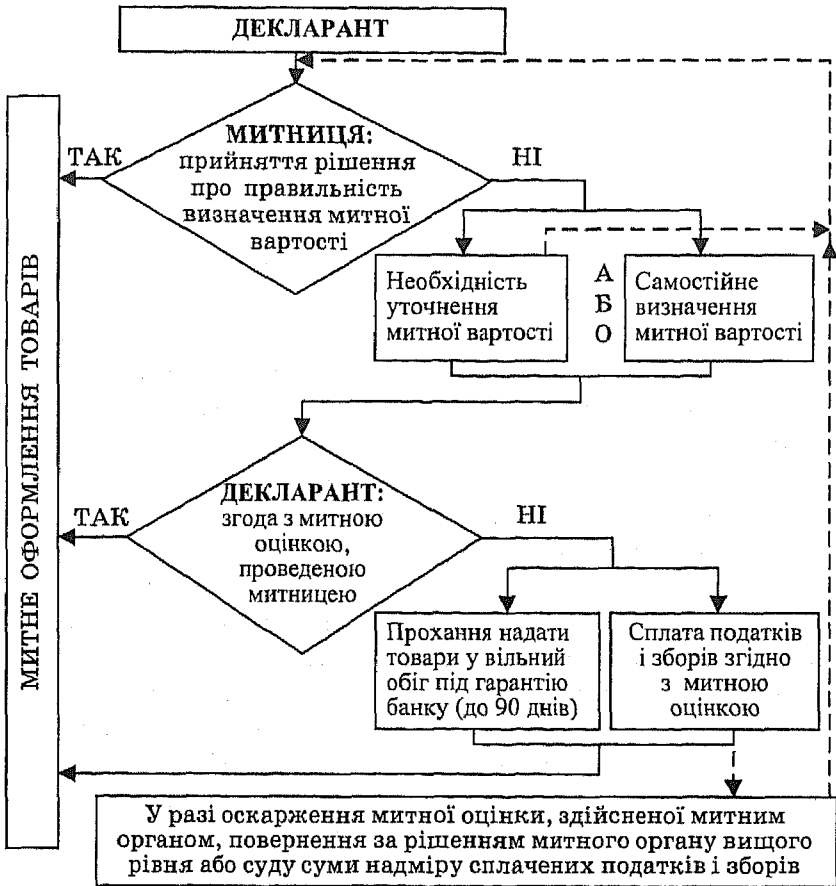

Рис. 10.2. Процедура заявлення митної вартості та контролю за правильністю її визначення

даткування для митних цілей. У такому разі декларант може подати інформацію²⁷ про вартість раніше ввезених ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів, чи про їх вартість на внутрішньому ринку або калькуляцію та преїскуранти ви-

²⁷ Використання такої інформації можливе, якщо для її підтвердження подано відповідні документи, наприклад комерційні, митні й платіжні документи, що стосуються угод щодо ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів, рахунки, накладні тощо.

робника, відсутні в митного органу, що здійснює митне оформлення товару, але наявні в декларанта.

Зі свого боку, митний орган, що здійснює митне оформлення товару, може мати у своєму розпорядженні інформацію, відсутню в декларанта, у тому числі довідкові ціни на товари, які обертаються в зовнішній торгівлі, а також дані щодо ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів, митне оформлення яких проводилося раніше. При цьому декларантові можуть бути надані за їх наявності в митному органі або середньоконтрактні²⁸ ціни, або інформація про митну вартість за окремою угодою тільки у знеособленому вигляді для забезпечення конфіденційності інформації (тобто без зазначення даних про продавця, покупця, декларанта та інших даних, за якими можна ідентифікувати угоду). Із застосуванням такої інформації декларантом може бути оформлена декларація митної вартості з урахуванням загальних вимог до методів оцінки.

За недостатності відомостей та даних (некомплектності документів), що підтверджують достовірність заявленої декларантом митної вартості, або за наявності підстав вважати, що надані декларантом відомості не є достовірними чи достатніми, митний орган відповідно до положень статей 264 і 265 Митного кодексу України має право прийняти рішення про неможливість застосування обраного декларантом методу оцінки митної вартості та самостійно визначити митну вартість декларованого товару, послідовно застосовуючи методи визначення митної вартості, установлені статтею 266 Митного кодексу України, на підставі наявних у нього відомостей (у тому числі цінової інформації щодо ідентичних або подібних товарів) з проведенням необхідних коригувань з урахуванням положень частин третьої — шостої статті 268 Митного кодексу України. Такі розрахунки здійснюються відповідно до наказу Держмитслужби України від 02.12.2003 № 828 “Про затвердження Порядку заповнення декларації митної вартості”. При

²⁸ Передбачається, що інформація щодо середньоконтрактних цін може застосовуватися для попереднього аналізу та визначення порядку цифр при контролі рівнів митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України.

цьому в графі “Для відміток митного органу” робиться запис: *“Здійснено митну оцінку із застосуванням методу ___ на підставі документа від ___ № ___”*.

Зважаючи на митну оцінку товарів, здійснену митним органом відповідно до вимог статті 265 Митного кодексу України, і необхідність у зв’язку з цим внести зміни до граф 12, 45, 46 вантажної митної декларації, в яких зазначається митна та статистична вартість товарів, проводяться розрахунки митних платежів (графа 47) і в разі згоди декларанта з митною оцінкою митного органу номер поданої до оформлення вантажної митної декларації анулюється.

У такому разі відповідно до розрахунків митного органу, яким визначено митну вартість шляхом послідовного застосування методів оцінки, декларантом заповнюється новий бланк декларації митної вартості та подається нова вантажна митна декларація, заповнена з урахуванням результатів митної оцінки. Обидві декларації митної вартості (стара, з неправильно розрахованою митною вартістю, і нова, з уточненою митною вартістю) разом з вантажною митною декларацією, за якою здійснено митне оформлення товару, зберігаються в митному органі. У новій декларації митної вартості (“примірник митниці”), заповненій декларантом, посадова особа митного органу зверху робить запис: *“Митна оцінка товарів”*, який завіряється особистою номерною печаткою та підписом посадової особи митного органу, і зазначається дата проведення розрахунків.

10.3. Документи, що використовуються для підтвердження митної вартості товарів

Митним кодексом України та Порядком декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2003 № 1375, встановлено, що заявлена декларантом митна вартість товарів та подані ним відомості повинні ґрунтуватися на достовірній, документально підтвердженій інформації та надаватися в кількісному вираженні.

Пунктом 14 Порядку встановлено, що для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів, що переміщуються підприємствами через митний кордон України, *декларант подає*:

- угоду (договір, контракт), на підставі якої здійснюється поставка товарів, і додатки до неї;
- рахунок-фактуру (інвойс) і банківські платіжні документи (якщо рахунок сплачено) або рахунок-проформу для умовно-вартісних угод (договорів, контрактів), а також інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару;
- угоду (договір, контракт) про перевезення, транспортні та страхові документи;
- рахунок про сплату наданих транспортно-експедиційних послуг або офіційно завірену керівником і головним бухгалтером підприємства калькуляцію транспортних витрат у разі, коли транспортні витрати не були включені до рахунка-фактури (інвойсу);
- пакувальні листи;
- ліцензію на ввезення (вивезення) товарів, імпорт (експорт) яких підлягає ліцензуванню;
- сертифікат про походження товару, сертифікат якості, безпеки тощо.

Пунктом 15 цього ж Порядку встановлено, що для підтвердження заявленої декларантом митної вартості товарів у разі потреби на вимогу митного органу *можуть додатково подаватися* такі документи:

- установчі документи підприємства, що переміщує товари;
- угода з третіми особами, що пов'язана з угодою (контрактом) поставки товарів, митна вартість яких визначається;
- митна декларація країни відправлення (у разі ввезення на митну територію України товарів, які в країні відправлення не були поміщені в митні режими, що не передбачають сплату податків);

- рахунки про здійснення платежів третім особам на користь продавця;
- рахунки про сплату комісійних, брокерських послуг, пов'язаних з виконанням умов угоди щодо товарів, митна вартість яких визначається;
 - відповідна бухгалтерська документація;
 - ліцензійні чи авторські угоди;
 - замовлення на поставку товарів;
 - каталоги, специфікації, прейскуранти (прайс-листи) фірми-виробника;
 - калькуляція фірми-виробника на товари, митна вартість яких визначається;
 - інші документи, що можуть бути використані для підтвердження відомостей, заявлених у декларації митної вартості.

Існує велика різниця між документами, які визначено пунктом 14, та документами, визначеними пунктом 15 Порядку декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України. Перші подаються митному органу в обов'язковому порядку (при можливості їх надання, з урахуванням характеристик самих товарів, особливостей державного регулювання їх переміщення через митний кордон України, особливостей ввезення товарів, базису поставки тощо), другі — можуть подаватися декларантом, якщо митний орган вважає, що поданих до оформлення документів не достатньо для прийняття рішення про правильність визначення митної вартості, або якщо ці документи потрібні для переходу до іншого методу визначення митної вартості.

Згідно з пунктом 17 Порядку декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України достовірність відомостей, зазначених у декларації митної вартості, може бути встановлена шляхом проведення митними органами на підприємствах перевірки щодо відповідності документів на товари і транспортні засоби, поданих для підтвердження митної вартості товарів, даним бухгалтерського обліку та іншої документації підприємства.

10.4. Методи визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну

10.4.1. Метод оцінки за ціною договору щодо товарів, які імпортуються

Розглянемо статтю 267 Митного кодексу України.

“Стаття 267. Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)

Митною вартістю за ціною договору щодо товарів, які імпортуються, є вартість операції, тобто ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт в Україну, скоригована в разі потреби відповідно до частини другої цієї статті. Ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, — це загальна сума всіх платежів, які були здійснені або які повинні бути здійснені покупцем оцінюваних товарів на користь продавця та/або на користь продавця через третіх осіб, та/або пов'язаних з продавцем осіб. Такі платежі можуть бути здійснені прямо або опосередковано шляхом переказу грошей, акредитиву, інкасування або за допомогою інших розрахунків (вексель, передача цінних документів тощо). Термін “ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті” стосується тільки ціни оцінюваних товарів. Дивіденди або інші платежі покупця на користь продавця, не пов'язані з оцінюваними товарами, не є частиною митної вартості. Додавання до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, згідно з цією статтею робляться лише на основі об'єктивних даних, що підтверджуються документально та піддаються обчисленню.

При визначенні митної вартості до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються подальші витрати, якщо вони не включалися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, зокрема:

1) витрати, понесені покупцем:

а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю, які є платою покупця своєму агентові за надання послуг, пов'язаних з представництвом його інтересів за кордоном для закупівлі оцінюваних товарів;

б) вартість контейнерів, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;

в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних з пакуванням;

2) належним чином розподілена вартість нижченаведених товарів та послуг, якщо вони поставляються прямо чи опосередковано покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт в Україну оцінюваних товарів, якщо така вартість не включена до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо, які увійшли до складу оцінюваних товарів;

б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;

в) матеріалів, витрачених у процесі виробництва оцінюваних товарів (мастильні матеріали, паливо тощо);

г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України і безпосередньо необхідних для виробництва оцінюваних товарів;

3) роялті та ліцензійні платежі, які стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не включаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті. Зазначені платежі можуть включати платежі, які стосуються патентів, знаків для товарів і послуг та авторських прав. Витрати на право відтворення (тиражування) оцінюваних товарів в Україні не повинні додавати-

ся до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари;

4) відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, передачі чи використання товарів, що оцінюються, на митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця;

5) витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

6) витрати на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

7) витрати на страхування цих товарів.

При визначенні митної вартості до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, не допускається включення ніяких інших витрат, крім тих, що передбачені у цій статті. До митної вартості не включаються нижченаведені витрати або кошти за умови виділення їх з ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, які документально підтверджено та які піддаються обчисленню:

а) плата за будівництво, спорудження, складення, технічне обслуговування або технічну допомогу, здійснені після ввезення імпортованих товарів, таких як промислова установка, машини або обладнання;

б) витрати на транспортування після ввезення;

в) податки та збори (обов'язкові платежі), які справляються в Україні.

Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартості операції), використовується в разі, якщо:

1) немає жодних обмежень щодо прав покупця (імпортера) на використання оцінюваних товарів, за винятком тих, що:

а) встановлюються законом чи запроваджуються органами державної влади в Україні;

б) обмежують географічний регіон, у якому товари можуть бути перепродані (відчужені повторно);

в) не впливають значною мірою на вартість товару;

2) стосовно продажу оцінюваних товарів або їх ціни відсутні будь-які умови або застереження, що унеможливають визначення вартості цих товарів;

3) жодна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, розпорядження або використання товарів покупцем не надійде прямо чи опосередковано продавцеві, якщо тільки не може бути зроблене відповідне коригування відповідно до положень частини другої цієї статті;

4) покупець і продавець не є пов'язаними між собою особами або хоч і є пов'язаними між собою особами, але ці відносини не вплинули на ціну товарів. За наявності достатніх підстав вважати, що зазначені відносини вплинули на ціну оцінюваних товарів, митний орган повинен повідомити про це декларантові та надати йому можливість для відповіді та доказу відсутності впливу взаємозв'язку продавця і покупця на ціну, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари. На вимогу декларанта таке повідомлення здійснюється у письмовій формі.

Для цілей цього Кодексу особи вважаються пов'язаними між собою тільки в разі, якщо:

1) вони є посадовими особами або керівниками підприємств один у одного;

2) вони є партнерами у спільній підприємницькій або іншій діяльності, яку не заборонено законодавством;

3) вони є роботодавцем і найманим працівником;

4) будь-яка особа прямо чи опосередковано володіє, контролює або утримує 5 чи більше відсотків випущених акцій, що дають право голосу, або акцій обох з них;

5) один з них прямо або опосередковано контролює іншого;

6) обидва вони прямо або опосередковано контролюються третьою особою;

7) разом вони прямо або опосередковано контролюють третю особу;

8) вони є членами однієї сім'ї.

Особи, одна з яких є одноосібним агентом, одноосібним дистриб'ютором чи одноосібним концесіонером іншої, як би це не називалося, вважаються пов'язаними для цілей цього Кодексу, якщо вони підпадають хоча б під один з критеріїв частини п'ятої цієї статті.

При продажу товарів між пов'язаними особами вартість операції береться за основу для визначення митної вартості оцінюваних товарів за першим методом, якщо декларант доведе, що така вартість є максимально наближеною до вартості однієї з нижченаведених операцій, яка здійснювалася одночасно з оцінюваними товарами або майже в той же час:

1) вартості операції при продажу непов'язаним покупцям ідентичних або подібних (аналогічних) товарів для експорту в Україну;

2) митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, визначеної згідно з положеннями статті 271 цього Кодексу;

3) митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, визначеної згідно з положеннями статті 272 цього Кодексу.

У разі застосування вимог частини сьомої цієї статті належним чином враховується наявна у митного органу та подана декларантом інформація щодо різниці в комерційних умо-

вах продажу, кількісних показників, елементах і витратах, зазначених у частині другій цієї статті, та витратах, які звичайно понесені продавцем при продажу, коли продавець і покупець не пов'язані між собою, і не понесені продавцем при продажу, коли продавець і покупець пов'язані між собою.

Визначення вартості операцій, зазначених у пунктах 1—3 частини сьомої цієї статті, здійснюється за ініціативою декларанта і тільки з метою порівняння. Вартість цих операцій не може використовуватися замість вартості операцій з оцінюваними товарами.

Використані декларантом відомості повинні бути об'єктивними, піддаватися обчисленню та підтверджуватися документально”.

Основу для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 1, представлено на рис. 10.3.

Митною вартістю за ціною договору щодо товарів, які імпортуються, є вартість операції, тобто ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт в Україну, скоригована в разі потреби відповідно до частини другої цієї статті. Ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, — це загальна сума всіх платежів, які були здійснені або які повинні бути здійснені покупцем оцінюваних товарів на користь продавця та/або на користь продавця через третіх осіб, та/або на пов'язаних з продавцем осіб. Такі платежі можуть бути здійснені прямо або опосередковано шляхом переказу грошей, акредитиву, інкасування або за допомогою інших розрахунків (вексель, передача цінних документів тощо). Термін “ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті” стосується тільки ціни оцінюваних товарів. Дивіденди або інші платежі покупця на користь продавця, не пов'язані з оцінюваними товарами, не є частиною митної вартості. Додавання до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, згідно з цією статтею робляться лише на основі об'єктивних даних, що підтверджуються документально та піддаються обчисленню.

Розглянемо умови використання цього методу.

Перша умова — відсутність обмежень щодо прав покупця (імпортера) на використання товарів, що оцінюються, за винятком тих, які:

- встановлюються законом чи запроваджуються органами державної влади в Україні (наприклад, існує заборона на вільний продаж товарів, що підлягають експортному контролю);
- обмежують географічний регіон, у якому товари можуть бути перепродані (відчужені повторно) (обмеження географічного регіону досить часто зустрічається в зовнішньоторговельній практиці);
- не впливають значною мірою на вартість товару.

У зовнішньоторговельній практиці існує багато прикладів, коли умовами зовнішньоекономічної угоди передбачено обмеження прав покупця при здійсненні операцій купівлі-продажу товарів. Наприклад, продавець може продати товар виключно для виробничих цілей і обмежити покупця продавати імпортовані товари.

До числа обмежень, які не зробили б ціну, фактично сплачену чи таку, що підлягає сплаті, неприйнятною, можуть належати обмеження, які істотно не впливають на вартість товарів. Приклад такого обмеження: продавець вимагає від покупця автомобілів не продавати чи не демонструвати їх до визначеної дати, що являє собою початок року випуску моделі.

Друга умова — відсутність будь-яких умов або застережень стосовно продажу оцінюваних товарів або їх ціни, що унеможливають визначення вартості товарів.

У зовнішньоторговельній практиці існують приклади залежності продажу (відчуження) та ціни угоди від дотримання умов, вплив яких неможливо врахувати, а саме:

- продавець установлює ціну імпортованих товарів, яка залежить від того, чи придбає покупець також інші товари у визначених кількостях (цей приклад характерний для зовнішньоекономічних операцій, які здійснюються на підставі угод про зустрічну торгівлю);

**ОСНОВА ДЛЯ РОЗРАХУНКУ МИТНОЇ ВАРТОСТІ
ЗА МЕТОДОМ 1**

**ЦІНА ДОГОВОРУ НА МОМЕНТ ПЕРЕТИНУ МИТНОГО
КОРДОНУ**

**ВИТРАТИ, НЕ ВКЛЮЧЕНІ ДО ЦІНИ ДОГОВОРУ
НА МОМЕНТ ПЕРЕТИНУ МИТНОГО КОРДОНУ**

**Витрати на доставку
товарів
у місце ввезення
в Україну**

- транспортування;
- вантажні роботи;
- страхові суми

Витрати покупця

- комісійні та брокерські (крім комісійних за закупівлю товару);
- вартість контейнерів, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;
- вартість упаковки або пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних з пакуванням

Належним чином розподілена частина вартості таких товарів і послуг, які прямо чи побічно поставляються покупцем безоплатно або за зниженою ціною для використання у зв'язку з виробництвом або продажем на експорт оцінюваних товарів

— сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, які є складовою частиною товарів;
— інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;
— матеріалів (мастильних, палива тощо), витрачених при виробництві товарів;
— інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів, креслень, виконаних за межами України й потрібних для виробництва товарів

Ліцензійні, інші платежі за використання об'єктів інтелектуальної власності, які покупець (імпортер) прямо чи побічно повинен сплатити як умову продажу (відчуження) товарів

Відповідна частина прибутку від перепродажу, передання чи використання товарів в Україні, яка прямо чи побічно йде на користь продавця

Рис. 10.3. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 1

- ціна імпортованих товарів залежить від цін, за якими покупець імпортованих товарів продає інші товари продавцю імпортованих товарів;

- ціна встановлюється на основі форми платежу, не пов'язаної з імпортованими товарами, наприклад: імпортовані товари є напівфабрикатами, що надаються продавцем за умови, що він одержить певну кількість оброблених товарів (наприклад, продавець є замовником готової продукції і для її отримання (виготовлення) передає виконавцеві давальницьку сировину для переробки в готову продукцію).

Разом з тим виконання умов, що стосуються виробництва або збуту імпортованих товарів, не приводить до відмови у використанні цього методу. Наприклад, той факт, що покупець надає продавцю проектну документацію й плани, виконані в країні імпорту, не може бути підставою для відмови у використанні ціни угоди за цим методом. Також якщо покупець провадить за свій власний рахунок (навіть незважаючи на домовленість з продавцем) діяльність зі збуту імпортованих товарів, вартість цієї діяльності не є частиною митної вартості, і така діяльність не приводить до відмови у використанні методу оцінки за ціною угоди.

Третя умова — відсутність прямого чи побічного надходження на користь продавця будь-якої частини прибутку від будь-яких наступних перепродажу, реалізації чи використання товарів покупцем.

Метод митної оцінки за ціною угоди використовується за умови, що жодна частина виручки від будь-яких наступних перепродажу, реалізації або використання товарів покупцем не перейде прямо чи побічно продавцю, якщо тільки не може бути зроблене належне коригування.

Четверта умова — відсутність взаємозалежності учасників угоди (експортера та імпортера), за винятком випадків, установлених Митним кодексом України.

За наявності достатніх підстав вважати, що зазначені відносини вплинули на ціну оцінюваних товарів, митний орган повинен повідомити про це декларантові та надати йому можливість

для відповіді та доказу відсутності впливу взаємозв'язку продавця і покупця на ціну, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари.

Згідно з Митним кодексом України учасники зовнішньоторговельної угоди вважаються взаємозалежними, якщо вони відповідають хоча б одній з ознак, перелічених у статті 267 цього Кодексу. Що стосується застосування цієї статті, то доцільно звернути увагу на те, що Угодою передбачено, що одна особа вважається такою, що контролює іншу особу, якщо перша особа юридично або практично спроможна обмежувати чи направляти дії другої особи.

П'ята умова певним чином пов'язана з четвертою: цією умовою конкретизується, що особи, асоційовані в бізнесі одна з одною, з яких одна є виключним *агентом, дистриб'ютором або єдиним концесіонером*, вважаються взаємозалежними особами лише в разі, якщо підпадають під дію критеріїв, зазначених у четвертій умові.

Шоста умова: при торговельній угоді між взаємозалежними особами ціна угоди повинна прийматися для цілей митної оцінки, якщо декларант доведе, що така вартість є максимально наближеною до вартості однієї з нижченаведених операцій, яка здійснювалася одночасно з оцінюваними товарами або майже в той же час:

- 1) вартості операції при продажу непов'язаним покупцям ідентичних або подібних (аналогічних) товарів для експорту в Україну;
- 2) митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, визначеної згідно з положеннями статті 271 Митного кодексу України;
- 3) митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, визначеної згідно з положеннями статті 272 Митного кодексу України.

Існують різні способи встановлення прийнятності вартості угоди. Наприклад, якщо покупець і продавець пов'язані між собою, то вивчаються обставини, за яких здійснюється продаж,

і ціна угоди приймається як митна вартість за умови, що зв'язок не вплинув на ціну. Не передбачається, що обставини повинні вивчатися у всіх випадках, коли покупець і продавець пов'язані між собою. Таке вивчення проводиться лише тоді, коли є сумнів у прийнятності ціни. Якщо митниця не має сумнівів у прийнятності ціни, то остання повинна прийматися без запиту додаткової інформації від імпортера. Наприклад, митниця може заздалегідь вивчити взаємозв'язок або вже мати докладну інформацію про покупця й продавця і на основі цього дійти висновку, що взаємозв'язок не вплинув на ціну.

Якщо митниця не в змозі прийняти ціну угоди без подальшої перевірки, то вона повинна дати імпортереві можливість надати таку додаткову докладну інформацію, яка може дозволити їй вивчити обставини, за яких здійснюється продаж. У цьому контексті митниця повинна бути готова вивчити аспекти угоди, що стосуються справи, зокрема те, як покупець і продавець організують свої комерційні відносини, і те, як була встановлена ціна угоди, для того щоб визначити, чи вплинув взаємозв'язок на цю ціну. Якщо може бути показано, що покупець і продавець, хоча вони й пов'язані між собою, взаємно купують і продають таким чином, ніби вони не взаємозалежні, то це доводило б, що взаємозв'язок не вплинув на ціну угоди. Як приклад тому: якщо ціна угоди була встановлена таким способом, який узгоджується з нормальною ціною практикою галузі, що розглядається, або з тим, як продавець установлює ціни угод для продажу товарів покупцям, не пов'язаним з продавцем, то це доводило б, що взаємозв'язок не вплинув на ціну угоди. Також, якщо показано, що ціна угоди адекватна для того, щоб забезпечити покриття всіх витрат і прибутку, який відповідає звичайному прибутку фірми, отриманому за представницький відрізок часу (наприклад рік) при продажу товарів того самого класу чи виду, то це доводило б, що ціна угоди не зазнала впливу.

Застосування статті 267 Митного кодексу України дає можливість імпортеру довести, що ціна угоди близька до "перевірочної" вартості, раніше прийнятої митницею, і тому є прийнятною відповідно до положень методу 1. Угода не передбачає

розгляду питання про неприйнятність ціни для цілей митної оцінки, якщо імпортером доведено, що ціна угоди близька до “перевірочної” вартості. Отже, якщо митниця вже має інформацію, достатню для того, щоб без подальших розслідувань упевнитися в тому, що ціна наближена до однієї з митних вартостей, визначених відповідно до статей 268, 269, 271 і 272 Митного кодексу України, то в неї немає підстав вимагати від імпортера доказів і здійснювати ретельну перевірку.

При з’ясуванні того, чи дійсно одна митна вартість близька до іншої митної вартості, до уваги повинен братися ряд факторів, до числа яких належать характер імпортованих товарів, характер галузі, сезон, у який імпортуються товари, а також чи є розбіжності в митній вартості істотними в комерційному відношенні. Оскільки ці фактори можуть бути різними, то для кожного конкретного випадку неможливо застосовувати один стандарт, як, наприклад, фіксований відсоток.

Після того як можливість використання методу 1 встановлено, відбувається визначення ціни угоди та її коригування, яке полягає в урахуванні витрат, якщо раніше вони не були включені до ціни угоди.

Розглянемо компоненти, які повинні враховуватися при коригуванні ціни угоди.

Першим компонентом є витрати на доставку товарів в аеропорт, порт чи інше місце ввезення товарів на митну територію України.

Витрати на доставку товарів складаються з вартості транспортування, з витрат на навантаження, вивантаження, перевантаження й перевалку товарів і зі страхових сум.

Інструкцією про порядок заповнення вантажної митної декларації, затвердженою наказом Держмитслужби України від 09.07.97 № 307 (зі змінами та доповненнями), передбачено, що при ввезенні товарів на митну територію України їх митна вартість визначається шляхом приведення фактурної вартості у відповідність до бази цін СІФ-український порт, СІР-пункт призначення на кордоні України, СРТ-пункт призна-

чення на кордоні України чи DAF-кордон України. При цьому, якщо товари куплено на умовах, які свідчать, що поставка здійснюється до пункту призначення, розташованого поза митною територією України (наприклад, EXW-Будапешт, FOB-Токіо, CIF-Рига, DAF-Брест), то до фактурної вартості додаються витрати на доставку товарів до моменту перетину митного кордону України, що не входять до вартості товару на зазначених умовах. Якщо ж умовами поставки передбачено пункт призначення, розташований на митній території України (наприклад, CIF-Миколаїв, DDP-Львів), то з фактурної вартості відраховуються витрати, що мали місце після моменту перетину митного кордону України й підтверджені належним чином.

У багатьох країнах світу витрати на транспортування після доставки товарів у місце призначення виключаються з ціни угоди, якщо їх окремо визначено в рахунку-фактурі (інвойсі, рахунку-проформі). Якщо в рахунку-фактурі (інвойсі, рахунку-проформі) відсутнє роздільне зазначення витрат на різних етапах транспортування, то транспортні витрати на ділянці “місце ввезення — пункт призначення” можна відняти із загальної вартості витрат на транспортування лише за умови, що митному органу буде документально доведено, що ціна, визначена з розрахунку “франко-кордон”, була б значно нижчою за ціну, визначену з розрахунку “франко-місце призначення”.

Другим компонентом є понесені покупцем витрати, до яких належать: комісійні та брокерські винагороди, за винятком комісійних за закупівлю²⁹ товару, які є платою покупця своєму агенту за надання послуг, пов'язаних з представництвом його інтересів за кордоном для закупівлі оцінюваних товарів; вартість контейнерів та іншої багатооборотної тари, якщо відповідно до товарної номенклатури вони розглядаються як одне ціле з товарами, що оцінюються; вартість упаковки,

²⁹ Відповідно до пунктів 1(а), 1(і) Примітки до статті 8 Угоди термін “комісійні за закупівлю” означає винагороду, сплачену імпортером агенту імпортера за послугу з представлення імпортера за кордоном при покупці оцінюваних товарів.

включаючи вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних з пакуванням.

Слід зазначити, що до митної вартості включаються тільки комісійні витрати на продаж товару, тобто витрати, понесені для знаходження покупця й продажу йому товару. Як правило, вони вже містяться в ціні. Однак, якщо з якої-небудь причини вони не були включені до ціни угоди, застосування методу 1 передбачає їх донарахування, яке здійснюється на підставі відповідних рахунків. Комісійні витрати на продаж товару слід відрізнити від комісійних за закупівлю товару, які несе покупець і які не обкладаються митом.

Окремо слід розглянути питання використання контейнерів та багатооборотної тари. У контексті цього компоненту під контейнером розуміється контейнер як вид тари, а не контейнер, який використовуються для транспортування товару. Під такою тарою може також розумітися тара, яка використовується для багаторазового переміщення товарів. Така тара, як правило, багаторазово використовується при поставці товарів, унаслідок чого псується. У світовій практиці вартість такої тари розподіляється пропорційно кількості товарів у кожній партії. Пропорційний розподіл витрат на тару (тобто перенесення її вартості частками на кожну партію) приймається митним органом за умови, що це положення знайшло відображення в зовнішньоекономічному договорі (контракті) або підтверджено будь-яким іншим документом.

Третім компонентом є належним чином розподілена вартість нижченаведених товарів та послуг, якщо вони поставляються прямо чи опосередковано покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт в Україну оцінюваних товарів, якщо така вартість не включена до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо, які увійшли до складу оцінюваних товарів;

б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;

в) матеріалів, витрачених у процесі виробництва оцінюваних товарів (мастильні матеріали, паливо тощо);

г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України і безпосередньо необхідних для виробництва оцінюваних товарів.

Вартістю сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів та інших комплектуючих виробів, які є складовою частиною товарів і які були надані покупцем продавцю безкоштовно чи за зниженою ціною для використання при виробництві чи продажу на вивезення оцінюваних товарів, є *їх ціна, сплачена покупцем при їх закупівлі в третіх осіб*. Якщо ж ці товари виготовлено самим покупцем або взаємопов'язаною з ним особою, то як їх митна вартість приймається вартість виготовлення, підтверджена відповідною бухгалтерською документацією покупця.

У разі надання продавцю покупцем товарів, що були в користуванні, їх вартість визначається у світовій практиці *з урахуванням ступеня зношення* за даними бухгалтерського обліку покупця. Нарешті, якщо покупцем були зроблені продавцю які-небудь послуги з обробки сировини, матеріалів і комплектуючих виробів, їх доставки, зберігання тощо, то при розрахунку митної вартості ці послуги враховуються за тією ціною, за якою вони були виготовлені чи придбані покупцем.

Четвертим компонентом визначено роялті та ліцензійні платежі, які стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не включаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті. Зазначені платежі можуть включати платежі, які стосуються патентів, знаків для товарів і послуг та авторських прав. Витрати на право відтворення (тиражування) оцінюваних товарів в

Україні не повинні додаватися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари.

Ліцензійними й іншими платежами вважається винагорода, виплачувана за користування правами:

- на виготовлення ввезених товарів, у тому числі промислових зразків, “ноу-хау” тощо;
- продаж на експорт ввезених товарів, у тому числі товарних знаків, промислових зразків;
- використання чи перепродаж ввезених товарів, у тому числі патентів, авторських прав на літературні, художні чи наукові здобутки, а також технологій виробництва, що є одним цілим з імпортованим товаром.

Додавання ліцензійних й аналогічних платежів до ціни угоди здійснюється тільки тоді, коли ці платежі, по-перше, стосуються товару, що оцінюється, і, по-друге, передбачено умовами укладеної між продавцем і покупцем угоди. При цьому підлягають обліку ліцензійні платежі, які покупець повинен виплатити безпосередньо продавцю або на його користь третій особі.

П'ятим компонентом є відповідна частина прибутку від будь-якого подальшого перепродажу, передання чи використання товарів, що оцінюються, на митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця.

Як правило, ця частина прибутку продавця обумовлюється в зовнішньоекономічному договорі (контракті). Так, якщо договором (контрактом) передбачено, що певний відсоток прибутку, який одержить покупець, буде повернутий продавцю, то сума, що відповідає цій частині прибутку, включається до складу митної вартості. Якщо на момент митного оформлення сума прибутку не відома, то зазначається попередня (очікувана) сума. Величина очікуваного прибутку повинна бути підтверджена митним органом. Якщо встановлення суми прибутку не мож-

ливе, то митна вартість не може бути визначена за методом 1, і тоді застосовуються інші методи.

У світовій практиці суми витрат на монтаж, складання, налагодження устаткування, на подання іншої технічної допомоги, зроблених після ввезення товарів, віднімаються від ціни угоди тільки в тому разі, якщо ці роботи передбачено договором (контрактом) і відповідні суми виокремлено в рахунку-фактурі (інвойсі).

10.4.2. Метод оцінки за ціною договору щодо ідентичних товарів

Розглянемо статтю 268 Митного кодексу України.

“У разі якщо митна вартість імпортованих товарів не може бути визначена згідно з положеннями статті 267 цього Кодексу, за митну вартість береться вартість операції з ідентичними товарами, які продаються на експорт в Україну з тієї ж країни і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.

При застосуванні цього методу визначення митної вартості за основу береться вартість операції з ідентичними товарами з дотриманням умов, зазначених у цій статті. При цьому під ідентичними розуміються товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у тому числі за такими, як:

- 1) фізичні характеристики;
- 2) якість та репутація на ринку;
- 3) країна походження;
- 4) виробник.

Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови у розгляді товарів як ідентичних, якщо в цілому такі товари відповідають вимогам частини другої цієї статті.

Ціна договору щодо ідентичних товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезе-

но приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних умовах, що й оцінювані товари.

У разі відсутності такого продажу використовується вартість операції з ідентичними товарами, які продавалися в Україну в іншій кількості та/або на інших комерційних умовах. При цьому їх ціна коригується з урахуванням зазначених розбіжностей незалежно від того, чи веде це до збільшення або зменшення вартості. Інформація, що використовується при здійсненні коригування, повинна бути документально підтверджена.

У разі якщо кошти та витрати, зазначені в пунктах 5—7 частини другої статті 267 цього Кодексу, включаються у вартість операції, здійснюється коригування для врахування значної різниці в таких коштах і витратах між оцінюваними товарами та відповідними ідентичними товарами, що зумовлено різницею у відстанях і способах транспортування.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більше, ніж одна вартість операції з ідентичними товарами, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується найменша така вартість”.

Основу для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 2, представлено на рис. 10.4.

При застосуванні цього методу митної оцінки митниці, наскільки це можливо, використовує дані про продаж ідентичних товарів на тому ж комерційному рівні й в основному в тих же кількостях, що й оцінювані товари.

Якщо таких продажів не виявлено, то можуть бути використані дані про продаж ідентичних товарів, що здійснюється за однієї з таких трьох умов:

- на тому самому комерційному рівні, але в інших кількостях;
- на іншому комерційному рівні, але в основному в тих же кількостях;
- на іншому комерційному рівні та в інших кількостях.

**ОСНОВА ДЛЯ РОЗРАХУНКУ МИТНОЇ ВАРТОСТІ
ЗА МЕТОДОМ 2**

**НАЙНИЖЧА ЦІНА УГОДИ
ЩОДО ІДЕНТИЧНИХ ТОВАРІВ**

**ВИТРАТИ, НЕ ВКЛЮЧЕНІ ДО ЦІНИ УГОДИ
НА МОМЕНТ ПЕРЕТИНУ МИТНОГО
КОРДОНУ**

**Витрати на доставку товарів
у місце ввезення в Україну**

- транспортування;
- вантажні роботи;
- страхові суми

Витрати покупця

- комісійні та брокерські (крім комісійних за закупівлю товару);
- вартість контейнерів, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;
- вартість упаковки або пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних з пакуванням

Належним чином розподілена частина вартості таких товарів і послуг, які прямо чи побічно поставляються покупцем безоплатно або за зниженою ціною для використання у зв'язку з виробництвом або продажем на експорт оцінюваних товарів

— сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, які є складовою частиною товарів;
— інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;
— матеріалів (мастильних, палива тощо), витрачених при виробництві товарів;
— інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів, креслень, виконаних за межами України й потрібних для виробництва товарів

Ліцензійні, інші платежі за використання об'єктів інтелектуальної власності, які покупець (імпортер) прямо чи побічно повинен сплачувати як умову продажу (відчуження) товарів

Відповідна частина прибутку від перепродажу, передання чи використання товарів в Україні, яка прямо чи побічно йде на користь продавця

Рис. 10.4. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 2

Після виявлення продажу, що здійснювався при виконанні якої-небудь однієї з перелічених умов, проводяться відповідні коригування, що стосуються:

- лише кількості;
- лише комерційного рівня;
- або і комерційного рівня, і кількості.

Умовою для коригування з урахуванням різних комерційних рівнів чи різних кількостей незалежно від того, веде воно до збільшення чи зменшення вартості, є наявність доказів, які ясно свідчать про розумність і точність коригування (таким доказом, наприклад, може бути каталог, який містить ціни, що належать до різних рівнів або стосуються різних кількостей). Так, якщо при ввезенні 10 одиниць товару й за наявності ціни договору на ідентичні товари в кількості 500 одиниць визнано, що продавець надає знижки за кількість, то потрібне коригування можна зробити з використанням каталогу цін продавця, з якого вибирається ціна, що застосовується при продажу 10 одиниць товару. Це не потребує, щоб був здійснений продаж 10 одиниць товару, якщо тільки каталог цін складався сумлінно щодо продажів товару в інших кількостях. Однак за відсутності такого об'єктивного засобу визначення митної вартості за методом 2 не здійснюється.

При використанні цього методу визначення митної вартості слід також урахувувати, що стаття 270 Митного кодексу України містить застереження щодо умов використання цього методу в таких випадках:

- товари не вважаються ідентичними оцінюваним, якщо вони не були вироблені в тій же країні, що й оцінювані товари;
- товари, виготовлені не виробником оцінюваних товарів, а іншою особою, беруться до уваги лише в разі, якщо немає ні ідентичних, ні подібних (аналогічних) товарів, виготовлених особою — виробником оцінюваних товарів;

• товари не вважаються ідентичними, якщо для їх виробництва проектування дослідно-конструкторські роботи, художнє оформлення, дизайн, ескізи, креслення, а також інші аналогічні роботи виконано в Україні.

10.4.3. Метод оцінки за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів

Розглянемо статтю 269 Митного кодексу України

“У разі якщо митна вартість імпортованих товарів не може бути визначена згідно з положеннями статей 267 та 268 цього Кодексу, за митну вартість береться вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, які продаються на експорт в Україну, і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.

Під подібними (аналогічними) розуміються товари, які хоч і не є однаковими за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються із схожих компонентів, завдяки чому виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними.

Для визначення, чи є товари подібними (аналогічними), враховуються такі ознаки:

- 1) якість, наявність торгової марки та їх репутація на ринку;
- 2) країна походження;
- 3) виробник.

Ціна договору щодо подібних (аналогічних) товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості і на тих же комерційних умовах, що й оцінювані товари.

У разі якщо такого продажу не виявлено, використовується вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, які продавалися в Україну в іншій кількості та/або на інших комерційних умовах. При цьому їх ціна коригується з урахуванням зазначених розбіжностей незалежно від того, веде це

до збільшення чи зменшення вартості. Інформація, що використовується при здійсненні коригування, повинна бути документально підтверджена.

У разі якщо кошти та витрати, зазначені в пунктах 5—7 частини другої статті 267 цього Кодексу, включаються у вартість операції, здійснюється коригування для врахування значної різниці у таких коштах і витратах між оцінюваними товарами та відповідними подібними (аналогічними) товарами, що зумовлено різницею у відстанях і способах транспортування.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більше, ніж одна вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується найменша така вартість”.

Основу для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 3, представлено на рис. 10.5.

При застосуванні цього методу митниця повинна, наскільки це можливо, використовувати дані про продаж подібних (аналогічних) товарів на тому ж комерційному рівні й в основному в тих же кількостях, що й оцінювані товари. Якщо таких продажів не виявлено, то можуть бути використані дані про продаж подібних (аналогічних) товарів, який здійснювався при виконанні однієї з таких трьох умов:

- на тому самому комерційному рівні, але в інших кількостях;
- на іншому комерційному рівні, але в основному в тих же кількостях;
- на іншому комерційному рівні й в інших кількостях.

Після виявлення продажу, що здійснювався при виконанні якої-небудь однієї з перелічених умов, проводяться відповідні коригування, що стосуються:

- лише кількості;
- лише комерційного рівня;
- і комерційного рівня, і кількості.

Умовою для коригування з урахуванням різних комерційних рівнів чи різних кількостей незалежно від того, веде воно до збільшення чи зменшення вартості, є наявність доказів, які ясно свідчать про розумність і точність коригування (таким доказом, наприклад, може бути каталог, який містить ціни, що належать до різних рівнів або стосуються різних кількостей).

Так, якщо при ввезенні 10 одиниць товару й за наявності ціни угоди на подібні (аналогічні) товари в кількості 500 одиниць визнано, що продавець надає знижки за кількість, то потрібне коригування можна зробити з використанням каталогу цін продавця, з якого вибирається ціна, що застосовується при продажу 10 одиниць товару. Це не потребує, щоб був здійснений продаж 10 одиниць товару, якщо тільки каталог цін складався сумлінно щодо продажів товару в інших кількостях. Однак за відсутності такого об'єктивного засобу митної оцінки товару метод 3 не може використовуватися.

Як і при використанні попереднього методу визначення митної вартості, потрібно враховувати визначені статтею 270 Митного кодексу України застереження щодо умов використання цього методу в таких випадках:

- товари не вважаються подібними (аналогічними) оцінюваним, якщо вони не були вироблені в тій же країні, що й оцінювані товари;
- товари, виготовлені не виробником оцінюваних товарів, а іншою особою, беруться до уваги лише в разі, якщо немає ні ідентичних, ні подібних (аналогічних) товарів, виготовлених особою — виробником оцінюваних товарів;
- товари не вважаються подібними (аналогічними), якщо для їх виробництва, проектування дослідно-конструкторські роботи, художнє оформлення, дизайн, ескізи, креслення, а також інші аналогічні роботи виконано в Україні.

**ОСНОВА ДЛЯ РОЗРАХУНКУ МИТНОЇ ВАРТОСТІ
ЗА МЕТОДОМ 3**

**НАЙНИЖЧА ЦІНА УГОДИ
ЩОДО ПОДІБНИХ (АНАЛОГІЧНИХ) ТОВАРІВ**

**ВИТРАТИ, НЕ ВКЛЮЧЕНІ ДО ЦІНИ УГОДИ
НА МОМЕНТ ПЕРЕГІНУ МИТНОГО БОРДОНУ**

**Витрати на доставку товарів
у місце ввезення в Україну**

- транспортування;
- вантажні роботи;
- страхові суми

Витрати покупця

- комісійні та брокерські (крім комісійних за закупівлю товару);
- вартість контейнерів, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;
- вартість упаковки або пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних з пакуванням

Належним чином розподілена частина вартості таких товарів і послуг, які прямо чи побічно поставляються покупцем безоплатно або за зниженою ціною для використання у зв'язку з виробництвом або продажем на експорт оцінюваних товарів

— сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, які є складовою частиною товарів;

— інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;

— матеріалів (мастильних, палива тощо), витрачених при виробництві товарів;

— інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів, креслень, виконаних за межами України й потрібних для виробництва товарів

Ліцензійні, інші платежі за використання об'єктів інтелектуальної власності, які покупець (імпортер) прямо чи побічно повинен сплатити як умову продажу (відчуження) товарів

Відповідна частина прибутку від перепродажу, передавання чи використання товарів в Україні, яка прямо чи побічно йде на користь продавця

Рис. 10.5. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 3

10.4.4. Метод оцінки на основі віднімання вартості

Розглянемо статтю 271 Митного кодексу України.

“У разі якщо митна вартість імпортованих товарів не може бути визначена відповідно до положень статей 267—270 цього Кодексу, їх митна вартість визначається згідно з положеннями цієї статті на основі віднімання вартості, крім випадків, коли на вимогу декларанта порядок застосування цієї статті та статті 272 може бути зворотним.

У разі якщо оцінювані, ідентичні чи подібні (аналогічні) товари продаються (відчужуються) на митній території України у незмінному стані, для визначення митної вартості товарів за цим методом за основу береться ціна одиниці товару, за якою найбільша партія оцінюваних, ідентичних чи подібних (аналогічних) імпортованих товарів продається на території України покупцю, що не є пов’язаною з продавцем особою, одночасно або у час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, за умови вирахування, якщо вони можуть бути виділені, таких компонентів:

1) витрат на виплату комісійних, що були фактично сплачені або підлягають сплаті, чи звичайних торговельних надбавок, які робляться для одержання прибутку та покриття загальних витрат у зв’язку з продажем на митній території України товарів того ж класу та виду. Товарами одного класу та виду є товари, які підпадають під групу або спектр товарів, що виробляються конкретною галуззю чи сектором промисловості та включають ідентичні або подібні (аналогічні) товари. Поняття “товари того ж класу або виду” включає товари, імпортовані з тієї ж країни, що й оцінювані товари, а також товари, ввезені з інших країн.

Сума прибутку та загальних витрат, до яких належать прямі та непрямі витрати, пов’язані із збутом зазначених товарів, повинна братися в цілому. Числове значення витрат для цілей вирахування цієї суми визначається на основі інформації, по-

даної декларантом, якщо тільки цифри декларанта не є несумісними з даними, одержаними при продажу в Україні ввезених (імпортних) товарів того ж класу або виду. Якщо дані декларанта несумісні з такими даними, сума для обчислення прибутку та загальних витрат може ґрунтуватися на іншій відповідній інформації, а не тій, що надана декларантом.

При визначенні комісійних або звичайних прибутків та загальних витрат віднесення товарів до “товарів того ж класу або виду” повинно здійснюватися в кожному конкретному випадку з посиланням на відповідні обставини;

2) звичайних витрат, понесених в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування, та інших пов’язаних з такими операціями витрат;

3) сум ввізного (імпортного) мита, податків, зборів та інших обов’язкових платежів, що підлягають сплаті в Україні у зв’язку з ввезенням (імпортом) чи продажем (відчуженням) товарів.

У разі якщо ні оцінювані, ні ідентичні чи подібні (аналогічні) товари не продаються в Україні одночасно або в час, максимально наблизений до дати ввезення оцінюваних товарів в Україну, митна вартість таких товарів визначається на основі ціни одиниці товару, за якою відповідно оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) з оцінюваними товари продаються в Україні в кількості, достатній для встановлення ціни за одиницю такого товару, в тому ж стані, в якому вони були ввезені, на найбільш ранню дату після ввезення товарів, які оцінюються, але до закінчення 90 днів після їх ввезення.

У разі відсутності випадків продажу оцінюваних, ідентичних чи подібних (аналогічних) товарів у такому ж стані, в якому вони перебували на момент ввезення в Україну, на вимогу декларанта митна вартість таких товарів визначається на основі ціни одиниці товару, за якою зазначені товари продаються в Україні після подальшої обробки (переробки) найбільшою партією особам, не пов’язаним з особами, в яких вони купують такі товари. При цьому робляться відповідні поправки на вартість, додану такою обробкою (переробкою), та виражування, передбачені пунктами 1—3 частини другої цієї статті.

Вирахування вартості, доданої подальшою обробкою (переробкою), повинні ґрунтуватися на даних, які є об'єктивними, підтверджуються документально, піддаються обчисленню та належать до вартості такої роботи. За основу для обчислень беруться прийняті промислові формули, рецепти, методи будівництва та інша галузева практика.

Положення частини четвертої цієї статті не застосовуються в разі, якщо:

1) у результаті подальшої обробки ввезені товари втрачають свою ідентичність, крім випадків, коли, незважаючи на втрату ідентичності ввезених товарів, величина вартості, доданої обробкою, може бути точно визначена;

2) ввезені товари зберігають свою ідентичність, але становлять настільки незначний відсоток продажу їх в Україні, що використання цього методу оцінювання буде невиправданим.

Можливість застосування положень частини четвертої цієї статті визначається в кожному конкретному випадку залежно від конкретних обставин”.

Основу для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 4, представлено на рис. 10.6.

Для визначення митної вартості за цим методом в Угоді використовується поняття “ціна одиниці продукції, за якою... товари продаються в найбільшій сукупній кількості” (фактично мова йде про продаж товарів найбільшою партією, як це зазначено в Митному кодексі України), яке означає ціну, за якою *найбільшу кількість одиниць товару продано особам, що не пов'язані з особами, у яких вони купують цей товар, на першому після імпорту комерційному рівні, на якому мають місце такі продажі.*

Наприклад, товари продаються за каталогом цін, який передбачає менші ціни одиниці продукції при оптових покупках (див. табл. 10.1).

Як видно з таблиці 10.1, найбільша кількість проданих одиниць продукції — 80, тому ціна одиниці продукції для найбільшої сукупної кількості — 90.

**ОСНОВА ДЛЯ РОЗРАХУНКУ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ЗА
МЕТОДОМ 4**

**ЦІНА ОДИНИЦІ
ТОВАРУ,**

за якою найбільша партія оцінюваних, ідентичних чи подібних (аналогічних) імпортованих товарів продається в Україні покупцю, що не є пов'язаною з продавцем особою, одночасно або у час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, але до закінчення 90 днів після їх ввезення

**А
Б
О**

**ЦІНА ОДИНИЦІ
ТОВАРУ,**

за якою зазначені товари продаються в Україні після подальшої обробки (переробки) найбільшою партією особам, не пов'язаним з особами, в яких вони купують такі товари

МІНУС КОМПОНЕНТИ

(якщо вони можуть бути виділені)

Витрати на виплату комісійних винагород, звичайні торгові надбавки на прибуток та покриття загальних витрат у зв'язку з продажем на митній території України товарів того самого класу та виду

Звичайні витрати, понесені в Україні, на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування, та інших пов'язаних з такими операціями витрат

Суми ввізного (імпортованого) мита, податків, зборів та інших обов'язкових платежів, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з ввезенням (імпортом) чи продажем (відчуженням) товарів

Рис. 10.6. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 4

Таблиця 10.1. Приклад продажу товарів за меншими цінами

Кількість товарів, що продаються	Ціна одиниці продукції	Кількість продажів	Загальна кількість товарів, проданих за кожною ціною
1 — 10 одиниць	100	10 продажів по 5 одиниць, 5 продажів по 3 одиниці	65
11 — 25 одиниць	95	5 продажів по 11 одиниць	55
Понад 25 одиниць	90	1 продаж по 30 одиниць, 1 продаж по 50 одиниць	80

Як інший приклад можна розглянути два продажі: при першому продажі 500 одиниць продукції продаються за ціною 95 грошових одиниць кожна; при другому — 400 одиниць продукції продаються за ціною 90 грошових одиниць кожна. У цьому прикладі найбільша кількість одиниць продукції, проданої за визначеною ціною — 500, тому ціна одиниці продукції в найбільшій сукупній кількості — 95 грошових одиниць.

Третім прикладом є ситуація, коли різні кількості товарів продаються за різними цінами (табл. 10.2).

Будь-який продаж у країні імпорту особі, яка прямо чи побічно або безкоштовно чи за зниженою ціною поставляє для використання у зв'язку з виробництвом і поставкою на експорт імпортованих товарів, будь-яких з товарів, які прямо чи побічно поставляються покупцем безоплатно або за зниженою ціною (для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт імпортованих товарів), не повинен братися в розрахунок при встановленні ціни одиниці продукції для цілей використання цього методу.

Слід зазначити, що прибуток і загальні витрати повинні розглядатись як єдине ціле. Обчислення цієї суми має здійс-

Таблиця 10.2. Приклад продажу товарів за різними цінами

(a) Продажі	
Обсяг продажу	Ціна одиниці продукції
40 одиниць	100
30 одиниць	90
15 одиниць	100
50 одиниць	95
25 одиниць	105
35 одиниць	90
5 одиниць	100
(b) Усього	
Загальна продана кількість	Ціна одиниці продукції
65	90
50	95
60	100
25	105

нюватися на основі інформації, наданої імпортером або від його імені, якщо дані імпортера узгоджуються з даними, отриманими при продажах у країні імпорту імпортованих товарів того самого класу чи виду. Якщо дані імпортера не узгоджуються з такими даними, то обсяг прибутку й загальних витрат може обчислюватися за іншою придатною інформацією, ніж надана імпортером або від його імені. Загальні витрати включають прямі й непрямі витрати у зв'язку зі збутом таких товарів. У цьому прикладі найбільша кількість одиниць товару, проданого за визначеною ціною, — 65, тому ціна одиниці товару для найбільшої сукупної кількості — 90.

При визначенні або комісійних, або звичайного прибутку та загальних витрат питання, чи є оцінювані товари товарами “того самого класу чи виду”, що й інші товари, повинне вирішуватися окремо в кожному випадку з урахуванням обставин. Потрібно вивчати дані продажів у країні імпорту найбільш вузької групи чи ряду імпортованих товарів того самого класу чи виду, за яким включають оцінювані товари, для яких може бути надана необхідна інформація. Термін “товари того самого класу чи виду” означає товари, імпортовані з тієї самої країни,

що й оцінювані товари, а також товари, імпортовані з інших країн.

Під часом, максимально наближеним до часу ввезення товарів, в Угоді розуміється дата, до якої продажі імпортованих товарів або ідентичних чи подібних (аналогічних) імпортованих товарів здійснюються в достатній кількості, щоб установити ціну одиниці продукції.

Якщо при визначенні митної вартості за цим методом за основу береться ціна одиниці товару, що пройшов переробку, з поправкою на додану вартість, то віднімання вартості, доданої в результаті подальшої переробки, ґрунтується на об'єктивних даних, що піддаються кількісному вираженню (відповідна калькуляція). Основою для розрахунків служать прийняті промислові формули, рецептури, методи будівництва й інші види промислової практики.

10.4.5. Метод оцінки на основі додавання вартості

Розглянемо статтю 272 Митного кодексу України.

“Для визначення митної вартості товарів на основі додавання вартості (обчислена вартість) за основу береться надана виробником товарів, які оцінюються, або від його імені інформація про їх вартість, яка повинна складатися із сум:

1) вартості матеріалів та витрат, понесених виробником при виробництві оцінюваних товарів. Така інформація повинна базуватися на комерційних рахунках виробника за умови, що такі рахунки сумісні із загально визначеними принципами бухгалтерського обліку, які застосовуються в країні, де ці товари виробляються;

2) обсягу прибутку та загальних витрат, що дорівнює сумі, яка звичайно відображається при продажу товарів того ж класу або виду, що й оцінювані товари, які виготовляються виробниками у країні експорту для експорту в Україну;

3) загальних витрат при продажу в Україну з країни вивезення товарів того ж класу або виду, тобто витрат на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів, їх транспорту-

вання до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України, витрат на страхування цих товарів та інших витрат, пов'язаних із ввезенням цих товарів в Україну.

Посадова особа митного органу не може вимагати або примушувати будь-яку особу, яка не є резидентом, надавати для вивчення або дозволяти одержувати доступ до будь-якого рахунка чи інших записів для цілей визначення обчисленої вартості. Інформація, подана виробником товарів для цілей визначення митної вартості згідно з положеннями цієї статті, може бути перевірена в країні — виробника товарів органами влади України за згодою виробника і за умови повідомлення заздалегідь уряду країни — виробника товарів та за відсутності заперечень проти такої перевірки”.

Основу для розрахунку митної вартості⁸⁰, яка визначається за цим методом, подано на рис. 10.7.

Вартість матеріалів та витрат, понесених виробником у зв'язку з виробництвом оцінюваних товарів, повинна визначатися на основі інформації про виробництво оцінюваних товарів, наданої виробником чи від його імені іншою вповноваженою особою. Така інформація повинна ґрунтуватися на комерційних рахунках виробника за умови, що такі рахунки відповідають загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку, які застосовуються в країні, у якій вироблено товари.

Обсяг загальних витрат і прибутку визначається на основі інформації, наданої виробником чи від його імені іншою вповноваженою особою, якщо дані виробника узгоджуються з даними, що звичайно виходять при продажах товарів того самого класу чи виду, що й оцінювані товари, які вироблено виробником у країні експорту для експорту в країну імпорту. У цьому контексті слід зазначити, що обсяг загальних витрат і

⁸⁰ Витрати, не включені до ціни угоди на момент перетину митного кордону, додаються до ціни товару виключно в разі, якщо вони не були враховані при розрахунку ціни товару, як це передбачено абзацами першим — четвертим статті 272 Митного кодексу України.

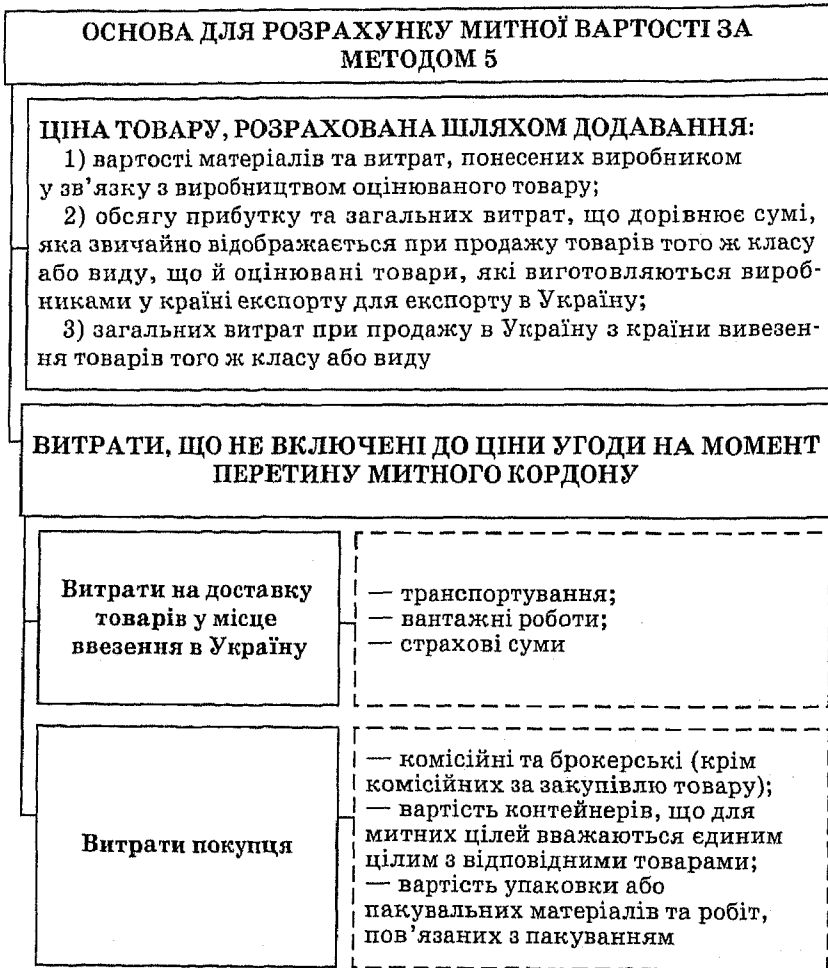

Рис. 10.7. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 5

обсяг прибутку повинні розглядатись як єдине ціле. Звідси випливає: якщо в якому-небудь визначеному випадку показники прибутку виробника низькі, а загальні витрати його високі, то прибуток і загальні витрати виробника в цілому можуть, проте, узгоджуватися з даними, що звичайно виходять при продажах товарів того самого класу чи виду. Така ситуа-

ція могла б мати місце, наприклад, якби товар уперше надійшов до країни імпорту й виробник задовольнився б нульовим чи низьким прибутком, щоб покрити високі загальні витрати, пов'язані з початком збуту. Якщо виробник може підтвердити низький прибуток при продажах імпортних товарів, зумовлений особливими комерційними обставинами, то дані про фактичний прибуток виробника повинні бути взяті в розрахунок за умови, що виробник має вагомі комерційні підстави підтвердити їх, а цінова політика виробника виражає звичайну цінову політику у відповідній галузі промисловості.

Така ситуація може мати місце, наприклад, якщо виробник був змушений тимчасово знизити ціни внаслідок непередбаченого падіння попиту чи продавати товари, щоб доповнити ряд товарів, вироблених у країні імпорту, і задовольняється низьким прибутком, щоб зберегти конкурентоспроможність.

Якщо власні дані виробника про прибуток і загальні витрати не узгоджуються з даними, які звичайно виходять при продажах товарів того самого класу чи виду, що й оцінювані товари (які виробляються в країні, що експортує, для експорту в країну імпорту), обсяг прибутку і загальних витрат може ґрунтуватися на іншій інформації, ніж та, яку представлено виробником товарів або іншою вповноваженою особою від його імені.

10.4.6. Резервний метод

Розглянемо статтю 273 Митного кодексу України

“У разі якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом послідовного використання методів, зазначених у статтях 267—272 цього Кодексу, митна вартість оцінюваних товарів визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ).

Митна вартість, визначена згідно з положеннями цієї статті, повинна щонайбільшою мірою ґрунтуватися на раніше визна-

ченій за методами 1—6 митній вартості, однак при визначенні митної вартості відповідно до цієї статті допускається гнучкість при застосуванні цих методів.

Митна вартість імпортованих товарів не визначається згідно з положеннями цієї статті на підставі:

- 1) ціни товарів українського походження на внутрішньому ринку України;
- 2) системи, яка передбачає прийняття для митних цілей вищої з двох альтернативних вартостей;
- 3) ціни товарів на внутрішньому ринку країни-експортера;
- 4) вартості виробництва, іншої, ніж обчислена вартість, визначена для ідентичних або подібних (аналогічних) товарів відповідно до положень статті 272 цього Кодексу;
- 5) ціни товарів, що поставляються з країни-експортера до третіх країн;
- 6) мінімальної митної вартості;
- 7) довільної чи фіктивної вартості.

Якщо ця стаття застосовується митним органом, на вимогу декларанта, митний орган зобов'язаний письмово поінформувати його про митну вартість, визначену відповідно до положень цієї статті, та про використаний при цьому метод”.

Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 6, представлено на рис. 10.8.

Згідно з Угодою митна вартість, визначена за цим методом, повинна максимально ґрунтуватися на раніше визначених митних вартостях. Для митної оцінки товарів за резервним методом повинні гнучко використовуватися попередні п'ять методів. Розглянемо приклади “розумної гнучкості:

- вимога про те, що ідентичні товари повинні експортуватися в той самий час чи майже в той же час, що й оцінювані товари, може тлумачитися гнучко; основою для митної оцінки можуть бути ідентичні імпортовані товари, вироблені в іншій країні, ніж країна експорту оцінюваних товарів; може використо-

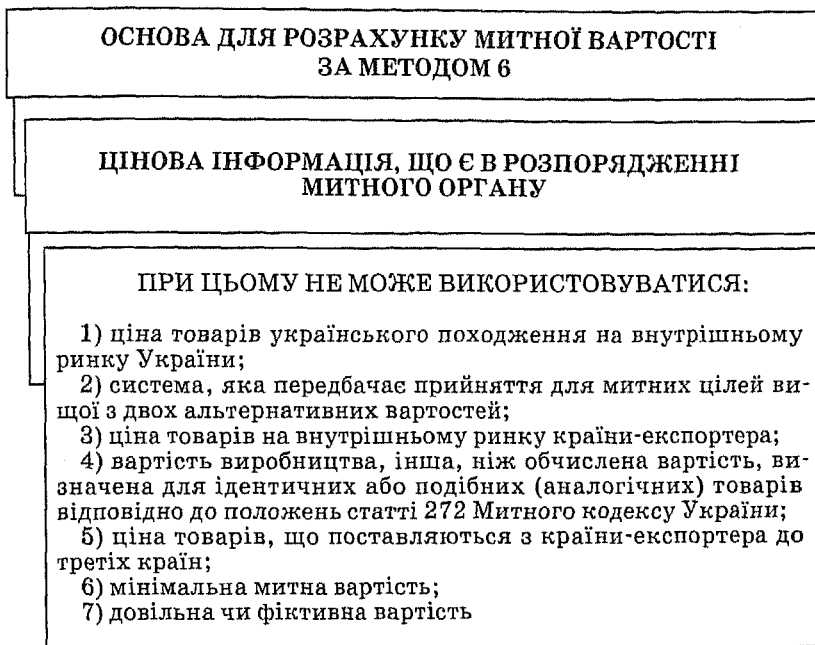

Рис. 10.8. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається за методом 6

уватися митна вартість ідентичних імпорتنих товарів, визначена за попередніми двома методами митної оцінки;

- вимога про те, що подібні (аналогічні) товари повинні експортуватися одночасно чи майже одночасно з оцінюваними товарами, може тлумачитися гнучко; основою для митної оцінки можуть бути подібні (аналогічні) імпорتنі товари, вироблені в іншій країні, ніж країна експорту оцінюваних товарів; може використовуватися митна вартість подібних (аналогічних) імпорتنих товарів, визначена за попередніми двома методами митної оцінки;

- дедуктивний метод: вимога про те, що товари повинні бути продані “у тому стані, у якому вони були імпортовані”, при використанні методу 4 може тлумачитися гнучко.

- Митним кодексом України визначене коло цін, які не можуть застосовуватися при використанні методу 6. Це поло-

ження захищає декларантів від неправомірних дій з боку митних органів, а заборона використовувати довільно встановлену чи фіктивну вартість товарів дає можливість декларантові запитувати в митниці джерело, згідно з яким нею визначено митну вартість товарів.

Отже, розглянуто методи визначення митної вартості товарів, які повинні використовуватися згідно з Митним кодексом України.

Як свідчить практика використання методів визначення митної вартості в країнах пострадянського простору, митними органами цих країн найчастіше застосовуються методи 1 і 6. Складність використання методів 2—5 полягає у відсутності в митних органах технічних можливостей для здійснення постійного моніторингу цін на світовому ринку.

10.5. Визначення митної вартості товарів, що експортуються за межі митної території України

Розглянемо статтю 274 Митного кодексу України.

“Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору купівлі-продажу або міни, визначається на основі ціни, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за ці товари на момент перетинання митного кордону України.

До митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються), також включаються фактичні витрати, якщо вони не були раніше до неї включені:

а) на навантаження, вивантаження, перевантаження, транспортування та страхування до пункту перетинання митного кордону України;

б) комісійні та брокерські винагороди;

в) ліцензійні та інші платежі за використання об'єктів права інтелектуальної власності, які покупець повинен прямо чи побічно здійснити як умову продажу (експорту) товарів, які оцінюються.

Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору, відмінного від договорів купівлі-продажу чи міни, визначається на основі ціни, підтвердженої комерційними, транспортними, банківськими, бухгалтерськими та іншими документами, що містять відомості про вартість товарів, які оцінюються, з урахуванням витрат на транспортування та страхування товарів до пункту перетинання митного кордону України.

У разі встановлення цінових обмежень під час вивезення (експорту) окремих товарів (індикативні ціни, граничні рівні цін, ціни, встановлені в результаті антидемпінгових розслідувань тощо) митна вартість таких товарів у разі вивезення (експорту) їх з України визначається з урахуванням положень, що визначають порядок застосування зазначених обмежень”.

Оснoву для розрахунку митної вартості, яка визначається при вивезенні товарів за межі митної території України, представлено на рис. 10.9.

Статтею 274 Митного кодексу України встановлено, що митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору купівлі-продажу або міни, визначається на основі ціни, яка була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари на момент перетинання митного кордону України. Статтею 274 також встановлено, що митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору, відмінного від договору купівлі-продажу чи міни, визначається на основі ціни, підтвердженої комерційними, транспортними, банківськими, бухгалтерськими та іншими документами, що містять відомості про вартість товарів, які оцінюються, з урахуванням витрат на транспортування та страхування товарів до пункту перетинання митного кордону України.

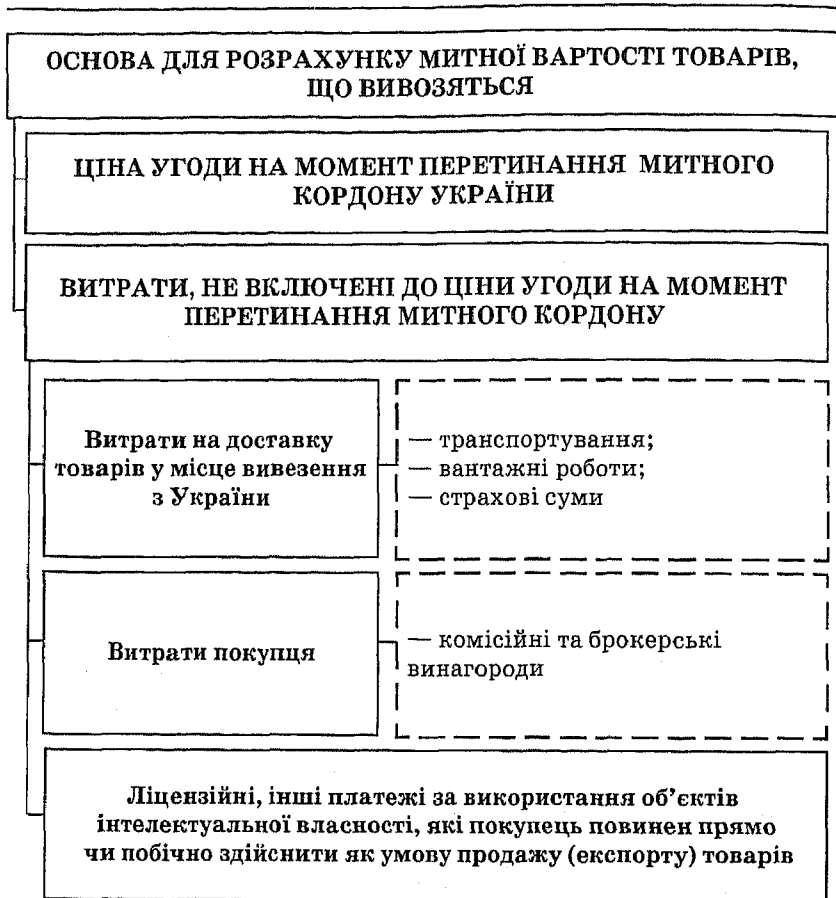

Рис. 10.9. Основа для розрахунку митної вартості, яка визначається при вивезенні товарів за межі митної території України

У разі встановлення цінових обмежень (індикативних цін, граничних рівнів цін, цін, установлених у результаті антидемпінгових розслідувань тощо) під час вивезення (експорту) окремих товарів митна вартість останніх визначається з урахуванням положень, що визначають порядок застосування таких обмежень.

Основою для розрахунку митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються), є ціна угоди, яка фактично сплачена

чи підлягає сплаті за ці товари, якщо на неї не вплинули такі фактори:

1) обмеження щодо прав продавця (експортера) на товари, що оцінюються, за винятком:

- а) обмежень, установлених законами;
- б) обмежень, що істотно не впливають на ціну товарів;

2) залежність продажу (відчуження) та ціни угоди від дотримання умов, вплив яких неможливо врахувати;

3) відомості, використані декларантом для визначення митної вартості товарів, не підтверджено документально або вони не є кількісно вираженими та достовірними;

4) взаємозалежність учасників угоди (експортера та імпортера), за винятком випадків, коли їх взаємозалежність не вплинула на ціну угоди, що має бути доведено декларантом. Ці особи вважаються взаємозалежними, якщо має місце хоча б одна з таких умов:

а) один з учасників угоди — фізична особа чи посадова особа одного з підприємств — учасників угоди є одночасно посадовою особою іншого підприємства — учасника угоди;

б) учасники угоди є співвласниками підприємства;

в) учасники угоди пов'язані трудовими відносинами;

г) один з учасників угоди володіє вкладом (паєм) чи акціями з правом голосу в статутному капіталі іншого учасника угоди, які становлять не менше п'яти відсотків статутного капіталу;

г) обидва учасники угоди перебувають під прямим чи непрямим контролем третьої особи;

д) учасники угоди спільно, прямо чи непрямо контролюють третю особу;

е) один з учасників угоди прямо чи непрямо контролює іншого учасника угоди;

є) учасники угоди — фізичні особи чи посадові особи підприємств — учасників угоди — є родичами.

Отже, порядок визначення митної вартості товарів, що ввозяться (експортуються) за межі митної території України, має багато спільного з порядком визначення митної вартості імпортованих товарів з використанням методу 1.

10.6. Декларування митної вартості

Відповідно до статті 262 Митного кодексу України митна вартість товарів і метод її визначення заявляються декларантом митному органу під час переміщення товарів через митний кордон України шляхом подання декларації митної вартості.

Декларація митної вартості — це заява особи митному органу за встановленою формою відомостей щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України чи щодо яких змінюється митний режим.

Умови та форми декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначено постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2003 № 1375 “Про затвердження Порядку декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України” (далі — Порядок).

Цим Порядком встановлено, що в разі переміщення підприємствами через митний кордон України товарів, які підлягають обкладенню податками й зборами та/або митна вартість яких у партії перевищує суму, еквівалентну 5000 євро, за умови, що така партія не є частиною поставки за однією угодою (договором, контрактом), а також поставок того самого товару, що здійснюються кількома партіями одним відправником на адресу одного одержувача за різними угодами (договорами, контрактами), крім вантажної митної декларації подається декларація митної вартості встановленої форми³¹.

³¹ Обов'язковість подання декларації митної вартості в інших випадках жодним нормативно-правовим актом України не встановлено.

Для декларування митної вартості використовуються такі декларації митної вартості: ДМВ-1, ДМВ-2, ДМВ-3. З урахуванням положень Порядку розглянемо випадки застосування декларації митної вартості.

Декларація митної вартості за формою ДМВ-1 подається при заявленні митної вартості товарів, визначеної шляхом використання методу оцінки за ціною угоди щодо товарів (метод 1) відповідно до статі 267 Митного кодексу України.

Декларація митної вартості за формою ДМВ-2 подається при заявленні митної вартості товарів, визначеної шляхом використання одного з передбачених статтями 268 — 273 Митного кодексу України методів оцінки: за ціною угоди щодо ідентичних товарів (метод 2); за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів (метод 3); на основі віднімання вартості (метод 4); на основі додавання вартості (метод 5); резервного (метод 6).

Декларація митної вартості за формою ДМВ-3 подається при заявленні митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються) підприємствами з України й на які встановлено вивізне, антидемпінгове, компенсаційне чи спеціальні види мита.

Митний орган під час митного оформлення товарів здійснює контроль за правильністю визначення їх митної вартості, у тому числі за правильністю обрання та використання методу такого визначення, за комплектністю поданих документів та їх відповідністю вимогам, установленим законодавством, за повнотою даних, наведених у цих документах.

У разі коригування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, та відповідно податків і зборів, що підлягають справлянню, усі розрахунки проводяться відповідно до законодавства, чинного на день прийняття митним органом документів для митного оформлення товарів. Коригування митної вартості товарів, у тому числі випущених у вільний обіг, здійснюється з урахуванням курсу валюти, установленого Національним банком України на день прийняття митним органом документів для митного оформлення товарів.

Порядком також встановлено, що після прийняття документів для митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, коригування митної вартості цих товарів, здійснене митним органом, розглядається як митна оцінка товарів і може бути оскаржене декларантом у встановленому порядку. Разом з тим, оскарження декларантом прийнятого митним органом рішення про митну оцінку товарів або подання письмового запиту до митного органу не звільняє декларанта від сплати податків і зборів відповідно до визначеної митним органом митної вартості товарів.

Загальні правила заповнення декларації митної вартості (далі — ДМВ) затверджено наказом Держмитслужби України від 02.12.2003 № 828 “Про затвердження Порядку заповнення декларації митної вартості”.

ДМВ заповнюється українською мовою із застосуванням комп'ютера. Бланки цієї декларації друкуються декларантом на білому папері формату А4.

Декларант самостійно заповнює ДМВ, за винятком граф, призначених для відміток митниці. Посадова особа митного органу, що проводить перевірку заповнення ДМВ, не має права з власної ініціативи або за дорученням чи на прохання декларанта вписувати будь-які дані до граф декларації, які повинні заповнюватися декларантом, або вносити до них зміни, доповнення чи виправлення.

ДМВ подається в одному примірнику одночасно з вантажною митною декларацією та іншими потрібними для митного оформлення товарів документами. За бажанням декларанта ДМВ може подаватися у двох примірниках, один з яких з відповідними відмітками митного органу повертається декларанту.

ДМВ будь-якої форми складається з двох основних аркушів (№ 1 і № 2) і може містити додаткові. Кожний аркуш ДМВ має бути підписаний декларантом.

Основні аркуші ДМВ заповнюються на товари одного — трьох найменувань. За наявності в партії товарів більше трьох найменувань використовуються додаткові аркуші, кожний з яких може заповнюватися на товари одного — трьох найменувань. Усі аркуші ДМВ, починаючи з третього, є додатковими.

ми. Додаткові аркуші можуть бути використані тільки в тому разі, якщо всі дані, заявлені в аркуші № 1 ДМВ, повною мірою стосуються й товарів, зазначених у додаткових аркушах цієї декларації. Форма додаткового аркуша ідентична формі основного аркуша № 2 ДМВ.

Отже, при митному оформленні товарів, що переміщуються підприємствами через митний кордон України, митна вартість заявляється (декларується) митному органу України у вантажній митній декларації, а в передбачених випадках — додатково в ДМВ установленної форми. За недостовірність відомостей, зазначених у вантажній митній декларації, ДМВ та інших документах, поданих митному органу, декларант несе відповідальність згідно із законодавством.

10.7. Використання Правил ІНКОТЕРМС для визначення митної вартості

Метою встановлення умов поставки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій є визначення способу поставки товару, а також численних витрат, пов'язаних із переміщенням товару в зазначене місце, зокрема з підготовкою товару, перевіркою його якісних характеристик, упакуванням, навантаженням, транспортуванням, страхуванням, збереженням і здійсненням інших операцій.

Ризик втрати чи пошкодження товару, а також обов'язок несення витрат, пов'язаних із товаром, переходять від продавця до покупця в конкретно визначеному місці, у зв'язку з чим установлення базисних умов поставки повинно обов'язково передбачати посилання на географічний пункт, у який здійснюється поставка товарів.

Указом Президента України "Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів" від 04.10.94 № 567/94 встановлено обов'язковість застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів із метою однозначного тлумачення цих термінів суб'єктами підприємниць-

кої діяльності України при укладанні зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Після опублікування в газеті “Урядовий кур’єр” правил тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (ІНКОТЕРМС) у редакції 2000 року українські суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності повинні застосовувати ці правила при укладанні зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Редакція ІНКОТЕРМС-2000 містить 13 термінів — базисів поставки, які можна поділити на чотири відмінні між собою по суті групи: Е, F, С, D (табл. 10.3).

Особливості групування термінів ІНКОТЕРМС-2000 залежно від способу перевезення товарів наведено в табл. 10.4.

“Е”-терміни покладають на продавця мінімальні зобов’язання: продавець повинен лише надати товар у розпорядження покупця в узгодженому місці — звичайно на власних площах продавця. З іншого боку, продавець може допомагати покупцю завантажити товар на транспортний засіб, наданий останнім. Якщо покупець бажає покласти на продавця ці додаткові обов’язки, це має бути обумовлено в договорі купівлі-продажу.

“F”-терміни вимагають від продавця доставки товару для перевезення відповідно до вказівок покупця. Товар може бути завантажений на транспортний засіб, надісланий покупцем, щоб забрати товар із площ продавця; в іншому випадку товар може потребувати відвантаження з транспортного засобу, наданого продавцем для доставки товару на термінал, названий покупцем. ІНКОТЕРМС-2000 враховують ці варіанти, передбачаючи, що у випадку, коли місцем, названим у договорі як місце доставки, є площі продавця, поставка є завершеною, коли товар завантажений на транспортний засіб, наданий покупцем, а в інших випадках — коли товар наданий у розпорядження покупця без розвантаження з транспортного засобу продавця.

“С”-терміни вимагають від продавця укласти договір перевезення на звичайних умовах за свій власний рахунок. Тому пункт, до якого він повинен оплачувати транспортні витрати,

Таблиця 10.3. Групування термінів поставки за Правилами ІНКОТЕРМС-2000

Терміни ІНКОТЕРМС-2000				
Літерне позначення				
Е		ґ	С	Д
Суть термінів у групі	Відправлення (покладення на продавця мінімальних зобов'язань)	Основне перевезення не оплачено (покладення на продавця обов'язків з доставки товару для перевезення згідно з вказівками покупця)	Основне перевезення оплачено (покладення на продавця обов'язків з укладення договору перевезення на звичайних умовах за власний рахунок)	Прибуття (покладення на продавця обов'язків з несення всіх ризиків і витрат на доставку товару в узгоджене місце)
	ЕХW франко-завод (... назва місця)	ґСА франко-перевізник (... назва місця призначення)	СґR вартість і фрахт (... назва порту призначення)	ДАґ поставка до кордону (... назва місця поставки)
		ґAS франко вздовж борту судна (... назва порту відвантаження)	СІґ вартість, страхування та фрахт (... назва порту призначення)	DES поставка у судна (... назва порту призначення)
Торговельні терміни		ґOB франко-борт (... назва порту відвантаження)	СPT фрахт/перевезення оплачено до (... назва місця призначення)	DEQ поставка з причалу (... назва порту призначення)

Закінчення табл. 10.3

Терміни ІНКОТЕРМС-2000				
Торговельні терміни			CIP фрахт/перевезення та страхування оплачено до (... назва місця призначення)	DDU поставка без сплати мита (... назва місця призначення)
				DDP поставка зі сплатою мита (... назва місця призначення)

Таблиця 10.4. Особливості групування термінів ІНКОТЕРМС-2000

Вид транспорту	Торговельний термін
Будь-який вид транспорту	EXW
	FCA
	CPT
	CIP
	DDU
	DDP
Виключно морський і внутрішній водний транспорт	FAS
	FOB
	CFR
	CIF
	DES
	DEQ
Залізничний, автомобільний транспорт	DAF

обов'язково має бути зазначений після відповідного "С"-терміна. За умовами термінів CIF і CIP продавець також повинен застрахувати товар і нести витрати щодо страхування. Оскільки точка розподілу витрат фіксована в країні призначення, договори з "С"-термінами часто помилково вважаються договорами прибуття, за якими продавець несе всі ризики та витрати до моменту фактичного прибуття товару до погодженого пункту. Однак, слід зазначити, що "С"-терміни мають ту ж природу, що і "F"-терміни, тому що продавець здійснює виконання договору в країні відвантаження або відправлення. Таким чином, договори купівлі-продажу на умовах "С"-термінів, як і договори на умовах "F"-термінів, належать до категорії договорів відправлення.

"D"-терміни відрізняються за своєю природою від "С"-термінів, тому що відповідно до "D"-термінів продавець відповідає за прибуття товару в узгоджене місце чи пункт призначення на кордоні чи то всередині країни імпорту. Продавець зобов'язаний нести всі ризики й витрати щодо доставки товару до цього місця (пункту). Таким чином, "D"-терміни позначають договори прибуття, тоді як "С"-терміни вказують на договори відвантаження (відправлення).

Для визначення митної вартості товарів, що переміщуються за договорами (контрактами) купівлі-продажу, доцільно використовувати інформацію, наведену в табл. 10.5 і 10.6, які побудовано на підставі умов поставки товарів, що застосовуються в міжнародній практиці, з урахуванням витрат продавця й покупця при здійсненні поставки товарів із місця відправлення в місце призначення.

Отже, базисні умови поставки використовуються для калькуляції вартості товару й відіграють важливу роль у визначенні його митної вартості. При розрахунку митної вартості, якщо вантажна митна декларація заповнюється на товари декількох найменувань, то *витрати на транспортування* до кордону України розподіляються пропорційно вазі товарів різних найменувань, *витрати на страхування* — пропорційно вартості товарів.

Таблиця 10.5. Визначення митної вартості товарів залежно від умов їх поставки при імпорті в Україну

	Торговельні терміни											
	EXW	FCA	FAS	FOB	CFR	CIF	CPT	DAF	DES	DEQ	DDU	DDP
1. Пакування												
2. Навантаження на транспортний засіб	+											
3. Доставка основному перевізникові	+	+										
4. Вивізне мито												
5. Страхування перевезення	+	+	+	+								
6. Навантаження на основний транспорт	+	+	+									
7. Оплата основного транспорту*	+	+	+	+								
8. Розвантаження												
9. Імпортне мито												
10. Доставка від основного транспорту												
11. Розвантаження на склад підприємства												

Примітки:

- У рядках 1—7 враховуються витрати, понесені до моменту перетину митного кордону України.
- У рядках 8—11 враховуються витрати, понесені на території України.
- * Витрати тільки до моменту перетину митного кордону України.
- Витрати, що включаються до ціни товару згідно з правилами ІНКОТЕРМС-2000.
- “+” При визначенні митної вартості витрати додаються.
- ▨ При визначенні митної вартості витрати віднімаються незалежно від того, хто їх несе.

Таблиця 10.6. Визначення митної вартості товарів залежно від умов їх поставки при експорті з України

Торговельні терміни													
	EXW	FCA	FAS	FOB	CFR	CIF	CPT	CIP	DAF	DES	DEQ	DDU	DDP
1. Пакування													
2. Навантаження на транспортний засіб	+												
3. Доставка основному перевізникові	+	+											
4. Вивізне мито													
5. Страхування перевезення	+	+											
6. Навантаження на основний транспорт	+	+	+										
7. Оплата основного транспорту*	+	+											
8. Розвантаження													
9. Імпордне мито													
10. Доставка від основного транспорту													
11. Розвантаження на склад підприємства													

Примітки:

- У рядках 1—7 враховуються витрати, понесені на території України.
- У рядках 8—11 враховуються витрати, понесені на території країни-імпортера.
- * Витрати до моменту перегину митного кордону України.
- Витрати, які включаються до ціни товару згідно з Правилами ІНКОТЕРМС-2000.
- “+” При визначенні митної вартості витрати додаються незалежно від того, хто їх несе.
- Витрати, які не включаються до ціни товару згідно з Правилами ІНКОТЕРМС-2000.
- При визначенні митної вартості витрати віднімаються незалежно від того, хто їх несе.

При ввезенні товарів на митну територію України їх митна вартість визначається шляхом приведення фактурної вартості у відповідність до бази цін CIF-український порт, СІР-пункт призначення на кордоні України, СРТ-пункт призначення на кордоні України чи DAF-кордон України. Якщо товари куплено на умовах, які свідчать, що поставка здійснюється в пункт призначення, розташований поза митною територією України (наприклад, EXW-Будапешт, FOB-Токіо, CIF-Рига, DAF-Брест), то до фактурної вартості додаються витрати на доставку товарів до моменту перетину державного кордону України, що не входять до вартості товару на зазначених умовах.

Якщо умовами передбачено поставку в пункт призначення, розташований на митній території України (наприклад, СІР-Миколаїв, DDP-Львів), то від фактурної вартості віднімаються витрати, що мали місце після моменту перетину митного кордону України й підтвержені належним чином.

При вивезенні товарів із митної території України їх митна вартість визначається шляхом приведення фактурної вартості у відповідність до бази цін FOB-український порт, DAF-кордон України (пункт призначення на митному кордоні України) або СІР-пункт призначення на митному кордоні України.

При цьому, якщо товари продано на умовах, які свідчать, що поставка здійснюється в пункт відвантаження, розташований на митній території України (наприклад, EXW-Київ або FCA-Чернігів), то до фактурної вартості додаються витрати на доставку товару до моменту перетину державного кордону України.

Якщо умовами передбачено поставку в пункт призначення, розташований за межами митної території України (наприклад, CIF-Стамбул, DAF-польсько-німецький кордон), то від фактурної вартості віднімаються належним чином підтвержені витрати на доставку товару після моменту перетину митного кордону України.

Як вже зазначалося у цьому розділі, для визначення митної вартості товару встановлюється момент перетину митного кордону, а саме:

а) *при авіап перевезеннях*: при експорті — здійснення або завершення митного оформлення в аеропорту, де відбувається навантаження; при імпорті — початок або здійснення митного оформлення в першому аеропорту на території України, у якому відбувається вивантаження чи перевантаження товару, якщо факт перевантаження підтверджено митним органом цього аеропорту;

б) *при морських і річкових перевезеннях*: при експорті — здійснення або завершення митного оформлення в порту навантаження на території України; при імпорті — початок або здійснення митного оформлення в першому порту вивантаження чи перевантаження на території України, якщо факт перевантаження підтверджено митним органом цього порту;

в) *для товару, що доставляється поштою*, — здійснення митного оформлення в пункті міжнародного поштового обміну;

г) *для товару, що переміщується трубопровідним транспортом чи лініями електропередачі*, — завершення переміщення партії товару;

г) *при перевезеннях іншими видами транспорту* (у тому числі залізничним та автомобільним): при експорті — здійснення або завершення митного оформлення в пункті пропуску через митний кордон України на шляху переміщення товару; при імпорті — початок або здійснення митного оформлення в пункті пропуску через митний кордон України на шляху переміщення товару.

Отже, розглянуто вплив обраних контрагентами умов поставки на визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Глава 11

ПОДАТКИ Й ЗБОРИ, ЩО СПРАВЛЯЮТЬСЯ ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

11.1. Мито

Мито являє собою податок на товари та предмети, що переміщуються через митний кордон України. Згідно із Законом України “Про Єдиний митний тариф” від 05.02.92 № 2097-ХІІ розрізняють вивізне і увізне мито.

Вивізне мито нараховується на товари при вивезенні їх за межі митної території України. Це мито встановлено на обмежену кількість товарів і головною метою, якою керується держава при встановленні ставок вивізного мита, є, у першу чергу, обмеження вивезення окремих товарів за межі України шляхом підвищення їх вартості після здійснення експорту. Сьогодні вивізне мито встановлено на живих тварин, шкірсировину, насіння олійних культур окремих видів, відходи металів.

Згідно з цим Законом **увізне мито** нараховується на товари при їх увезенні на митну територію України. Увізне мито є диференційованим:

- до товарів, що походять з країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, який означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності

цих країн або союзів мають пільги в сплаті мит, за винятком випадків, коли зазначені мита та пільги в їх сплаті встановлюються в рамках спеціального преференційного митного режиму, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України;

- до товарів, що походять з держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України застосовуються преференційні ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України (у цей час ці ставки не використовуються);

- до решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України.

Сьогодні в Україні розрізняють і застосовують такі *види* мит:

- адвалерне — основний вид мита й нараховується у відсотках митної вартості товарів, які обкладаються митом;
- специфічне, що нараховується в установленому грошовому розмірі на одиницю товарів, які обкладаються цим митом;
- комбіноване, що поєднує обидва попередні види мит.

На товари може встановлюватися також *сезонне мито* на строк не більше чотирьох місяців. До особливих видів мит віднесено компенсаційне, антидемпінгове та спеціальне мита.

Закон України “Про Митний тариф України” від 05.04.2001 № 2371-III, яким користується Україна з 01.07.2001 містить Митний тариф України — звід ставок ввізного мита, які прямо впливають на ціни товарів, що імпортуються, і на рівень внутрішніх цін у країні, що безпосередньо відображається на результатах господарської діяльності суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Питання визначення країни походження товару частково були врегульовані Кіотською конвенцією, якою були встановлені три основні критерії визначення країни походження:

критерій переробки, критерій відсоткового вмісту, а також перелік товарів, країною походження яких буде вважатися та держава, у якій товар був цілком зроблений. Згідно зі статтею 282 Митного кодексу України у разі ввезення товару на митну територію України сертифікат про походження товару надається обов'язково:

1) на товари, що походять з країн, яким Україна надає преференції за Митним тарифом України³²;

2) на товари, увезення яких з відповідної країни регулюється кількісними обмеженнями (квотами) чи іншими заходами регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

3) якщо це передбачено міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, а також законодавством України в галузі охорони довкілля, здоров'я населення, захисту прав споживачів, громадського порядку, державної безпеки та інших життєво важливих інтересів України;

4) якщо в документах, які подаються до оформлення, відсутні відомості про походження товарів або в митного органу є достатні підстави вважати, що декларуються недостовірні відомості про походження товарів.

Сертифікат про походження товару повинен однозначно свідчити, що цей товар походить з відповідної країни, і містити:

1) письмову заяву експортера про країну походження товару;

2) письмове посвідчення компетентного органу країни ввезення, який видав сертифікат, про те, що наведені в сертифікаті відомості відповідають дійсності.

³² У Митному кодексі України термін "преференція" відсутній. Статтею 302 визначено термін "тарифні пільги (тарифні преференції)", під якими розуміються такі пільги, що надаються Україною в процесі реалізації її зовнішньоекономічної політики на умовах взаємності чи в односторонньому порядку щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України, як звільнення від справляння мита, зниження ставок мита або встановлення тарифних квот на ввезення товарів. Тарифні пільги (тарифні преференції) застосовуються виключно на основі податкового законодавства України, Митного кодексу України й законів України, а також міжнародних договорів.

Сертифікат про походження товару подається разом з вантажною митною декларацією, декларацією митної вартості та іншими документами. У разі втрати сертифіката приймається його офіційно завірених дублікат.

У разі виникнення сумнівів з приводу достовірності сертифіката чи відомостей, що в ньому містяться, у тому числі відомостей про країну походження товару, митний орган може звернутися до органу, що видав сертифікат, або до компетентних організацій країни, зазначеної як країна походження товару, з проханням про надання додаткових відомостей.

Товар не вважається таким, що походить з відповідної країни, доти, доки митні органи у випадках, установлених Митним кодексом України, не одержать належним чином оформлений сертифікат про походження товару або затребувані ними додаткові відомості.

Товари, походження яких достовірно не встановлено, оформлюються митним органом за умови сплати мита за повними ставками. Разом з тим, до товарів може застосовуватися (відновлюватися) режим найбільшого сприяння або преференційний режим за умови одержання належним чином оформленого посвідчення про їх походження не пізніше ніж через один рік з дати здійснення митного оформлення.

Отже, підтвердження країни походження товарів шляхом надання сертифіката про походження товару встановленої форми впливає на розмір зараховуваного мита в частині зменшення ставок мита або взагалі звільняє суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності від його сплати. Крім того, наявність сертифіката про походження товару безпосередньо впливає на застосування певних заходів нетарифного регулювання, установлених законодавством України (наприклад, сертифікати широко використовуються при здійсненні державою кількісних обмежень експортно-імпорتنих операцій). Якщо подання митниці сертифіката про походження товару необхідно, то він подається разом з ВМД та іншими документами, потрібними для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів.

Статтею 282 Митного кодексу України також встановлено, що в разі вивезення товарів з митної території України сертифікат про походження товару в тих випадках, коли він необхідний і це відображено в національних правилах країни ввезення чи передбачено міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, видається органом, уповноваженим на це Кабінетом Міністрів України. Постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2003 № 255 на видачу сертифікатів уповноважено Торгово-промислово палату та регіональні торгово-промислові палати. Оплата послуг, пов'язаних з видачею сертифікатів про походження товару, провадиться за єдиним тарифом на умовах, визначених Торгово-промисловою палатою за погодженням з Мінекономіки України й Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва, а додаткових послуг, що надаються лише на прохання замовників, — виходячи з фактичної собівартості таких послуг.

Порядок визначення країни походження товару, що переміщується через митний кордон України, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1864, яку розроблено на виконання статті 277 Митного кодексу України. Постановою встановлено, що відомості про країну походження товару, що переміщується через митний кордон України, зазначаються в митній декларації, яка подається митному органу у визначеному законодавством порядку та випадках під час здійснення митного оформлення. Декларант визначає країну походження товару, що переміщується через митний кордон України, на підставі *сертифіката про походження товару* чи *декларації про походження товару*, що подається митному органу для підтвердження цих відомостей. Подання сертифіката є обов'язковим у випадках, передбачених Митним кодексом України.

Декларація про походження товару являє собою заяву (на комерційному рахунку або іншому товаросупровідному документі) про країну походження товару, зроблену виробником або експортером і засвідчену ними або органом, уповноваженим видавати сертифікати.

Якщо в декларації про походження товару та в інших документах, що подаються митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, є розбіжності у відомостях про країну походження товару або митним органом встановлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначено в декларації, то декларант має право надати митному органу для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару сертифікат або додаткові відомості, на підставі яких відповідно до положень Митного кодексу України щодо визначення країни походження та порядку, встановленого Держмитслужбою України, митним органом визначається країна походження товару.

Додатковими відомостями про країну походження є відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації країни експорту, якими супроводжується товар, а також у паспортах, технічній документації, висновках-експертизах митних та інших уповноважених органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження відомостей про країну походження товару.

Визначення країни походження товару під час вирішення спірних питань здійснюється митним органом у строк, що не перевищує 10 календарних днів. У виняткових випадках цей строк може бути продовжений за рішенням керівника митного органу, але не більше ніж на 5 календарних днів. При цьому продовження строку митного оформлення, зумовлене необхідністю визначення країни походження товару, не може використовуватися декларантом для одержання фактичної відстрочки у сплаті мита та інших податків і зборів.

Якщо є достатні підстави вважати, що мають місце порушення законодавства України чи міжнародного договору у частині визначення країни походження товару, то митний контроль може здійснюватися на підставі письмового розпорядження керівника митного органу або особи, яка його заміщує, незалежно від закінчення операцій митного контролю, оформлення та пропуску товарів.

За відсутності належним чином оформленого сертифіката чи додаткових відомостей про походження товару або в разі неможливості достовірно визначити країну походження товару така країна визнається невідомою. Товари, країна походження яких невідома, пропускаються митним органом через митний кордон України за умови сплати мита за повними ставками.

Блок-схему перевірки правильності визначення країни походження товарів з урахуванням положень постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку визначення країни походження товару, що переміщується через митний кордон України” від 12.12.2002 № 1864 наведено на рис. 11.1.

З урахуванням положень листів Держмитслужби України від 28.05.2003 № 11/2-14-8224-ЕП і від 29.10.2003 № 14/14-3207-ЕП у табл. 11.1 зведено узагальнену інформацію про порядок видачі сертифікатів про походження товару в зарубіжних країнах.

11.2. Податок на додану вартість

Операції з ввезення (пересилання) товарів на митну територію України, у тому числі майна за договорами оренди (лізингу), застави та іпотеки, є об'єктами обкладення податком на додану вартість (далі — ПДВ).

Згідно із Законом України “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 № 168/97-ВР (зі змінами та доповненнями) *базою обкладення ПДВ* є контрактна вартість товару. Крім того, до бази оподаткування входять увізні мито та акцизний збір.

Порядок нарахування та стягнення ПДВ при ввезенні в Україну товарів суб'єктами підприємницької діяльності визначається Держмитслужбою України. Сьогодні встановлено, що ПДВ сплачується одночасно зі сплатою мита й митних зборів (до або на день подання ВМД до оформлення).

Сума ПДВ обчислюється за формулами:

а) на товари, що обкладаються митом та акцизним збором:

$$C_{\text{пдв}} = (C_{\text{т}} + C_{\text{п}} + C_{\text{а}}) \cdot H : 100,$$

де $C_{\text{пдв}}$ — сума ПДВ;

$C_{\text{а}}$ — сума акцизного збору;

$C_{\text{т}}$ — митна вартість;

$C_{\text{п}}$ — сума ввізного мита;

H — ставка ПДВ;

б) на товари, що обкладаються тільки митом:

$$C_{\text{пдв}} = (C_{\text{т}} + C_{\text{п}}) \cdot H : 100;$$

в) на товари, що обкладаються тільки акцизним збором:

$$C_{\text{пдв}} = (C_{\text{т}} + C_{\text{а}}) \cdot H : 100;$$

г) на товари, що не підлягають обкладенню митом і акцизним збором:

$$C_{\text{пдв}} = C_{\text{т}} \cdot H : 100.$$

При розрахунку ПДВ необхідно враховувати, що коли митна вартість менша, ніж договірна (контрактна) вартість, для нарахування ПДВ застосовується договірна (контрактна) вартість відповідно до статті 4 Закону України “Про податок на додану вартість”.

11.3. Акцизний збір

Відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України “Про акцизний збір” від 26.12.92 № 18-92 *акцизний збір* — це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції).

Об’єктом обкладення акцизним збором є обороти з продажу (інших видів відчуження) підакцизних товарів (продукції),

ІМПОРТНИЙ ТОВАР

(походять з країн, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння)

**СЕРТИФІКАТ
ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ**

**ДЕКЛАРАЦІЯ
ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ**
(заява на комерційному рахунку або інших товаросупровідних документах про країну походження виробника чи експортера, завірена ним або органом, уповноваженим видавати сертифікати)

Ні

Розбіжності в даних декларації про походження й інших документах або встановлення інших відомостей

Так

ДОДАТКОВІ ВІДОМОСТІ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ

(містяться в товарних накладних, пакувальних аркушах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фіто-, вет- тощо), експортній митній декларації, якими супроводжується товар, а також у паспортах, технідокументації, висновках експертизи митних та інших органів, інших матеріалах, які можуть використовуватися для підтвердження країни походження)

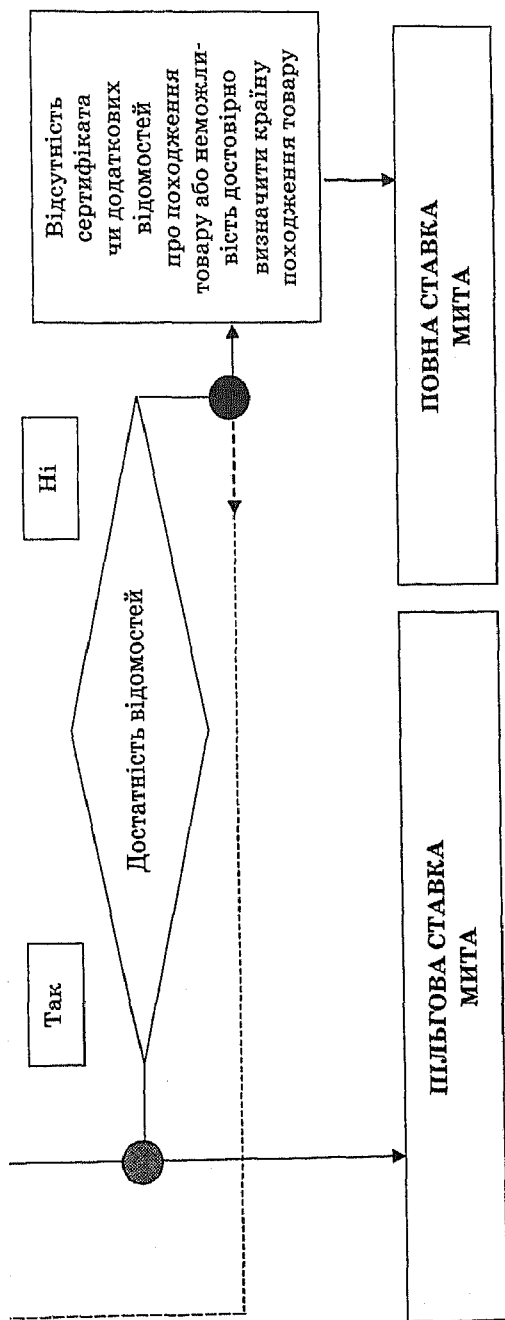

Рис. 11.1. Алгоритм визначення країни походження товару та застосування ставок мита

Таблиця 11.1. Узагальнена інформація щодо сертифікатів про походження товару, виданих у зарубіжних країнах

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Австрія	Земельні палати економіки	
Аргентина	Торгова палата (Camara Argentina de Comercio); Палата експортерів (Camara de Exportadores de la Republica Argentina); Торговельно-промислова палата (Camara de Comercio, Industria y Produccion de la Republica Argentina); Асоціація експортерів та імпортерів (Asociacion de Importadores y Exportadores de la Republica Argentina)	Найбільш поширеною є практика видачі сертифікатів Торговельною палатою Аргентини
Бангладеш	Експортне бюро	
Бельгія	Торгово-промислові палати провінцій	
Болгарія	Торгово-промислова палата, Промислова асоціація	

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії	Торгово-промислові палати	Сертифікат повинен бути оформлений на офіційному бланку, який можна отримати в будь-якому відділенні будь-якої торгово-промислової палати Великобританії. Він повинен містити таку інформацію: відправник вантажу; одержувач вантажу; країна походження; дані про транспортування (необов'язково); особливі відмітки; опис вантажу (кількість місць, вид упаковки, маркування); відомості про обсяг товару, що експортується; письмове підтвердження торгово-промислової палати про країну походження товару (місце й дату видачі сертифіката; ім'я й підпис особи, уповноваженої засвідчувати такі сертифікати; печатку торгово-промислової палати)
Гвінея	Генеральна дирекція національної служби стандартизації та якості (DIRECTION GENERALE DU SERVICE NATIONAL DE CONTROLE DE QUALITE ET NORMES) при Міністерстві торгівлі, промисловості, малих та середніх підприємств Гвінейської Республіки (MINISTERE DU COMMERCE,	

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Гвінея	DU COMMERCE, INDUSTRIE, PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES)	
Ємен	Торгово-промислові палати	
Ізраїль	Як правило, це Федерація торгово-промислових палат Ізраїлю. Право на видачу сертифіката мають митні органи, Об'єднання промисловців Ізраїлю та Інститут експорту Ізраїлю	<p>При отриманні сертифіката про походження товару експортер повинен заповнити оригінал сертифіката й дві—три його копії, подати інвойс і сплатити відповідні платежі.</p> <p>Порядок оформлення сертифікатів про походження товару визначається, регламентується та контролюється безпосередньо Федерацією торгово-промислових палат Ізраїлю.</p> <p>З 2000 року видачу сертифіката про походження товару, який експортується в Україну, здійснює Федерація торгово-промислових палат Держави Ізраїль</p>
Індія	Асоціація Торгово-промислових палат	
Ісламська Республіка Іран	Торгово-промислові палати	
Канада	Засвідчується вповноваженим представником компанії-експор-	Сертифікат про походження товару, виданий канадською регіональною торговельною палатою, засвідчується підписом уповноваженої особи та печаткою торговельної палати.

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Канада	<p>тера на основі власних даних або документів, поданих компанією-виробником, тобто фактично сертифікат про походження товару є декларацією експортера про походження товару з тієї чи іншої країни. У той же час сертифікат про походження товару може видаватися незалежним від експортера (виробника) продукції органом. Перелік таких уповноважених органів законодавчо не регламентується. На практиці таку діяльність у Канаді здійснюють регіональні торговельні палати (Boards of Trade, Chambers of Commerce), кожна з яких має власну форму сертифіката про походження товару.</p> <p>У Канаді налічується майже 100 регіональних торговельних палат. Найбільша торговельна палата країни — Торговельна палата Торонто</p>	<p>Торговельні палати Канади керуються при видачі сертифікатів про походження товару виключно отриманою від експортера інформацією (ніяка експертиза продукції або контроль виробничого процесу не здійснюються).</p> <p>Згідно з національним законодавством Канади й міжнародними угодами про вільну торгівлю сертифікат про походження товару є обов'язковим документом, що подається канадським експортером митним органам країни-імпортера.</p> <p>Форму сертифіката про походження товару національним законодавством Канади не встановлено. Сертифікат містить назви та юридичні адреси виробника й експортера продукції, партія якої експортується, а також короткий опис цієї партії товарів (кількість контейнерів, опис товару, загальну вагу, номер товарної накладної тощо)</p>

Продовження табл. 11.1

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Кенія	Торгово-промислові палати	
Китай	Генеральна адміністрація з якісного контролю, інспекції та карантину	
Корейська Народно-Демократична Республіка	Торгово-промислові палати, митниці, митні філії, адміністративні агенції зон вільної торгівлі	
Німеччина	Регіональні торгово-промислові палати за місцем юридичної адреси підприємства	Сертифікат про походження товару видається підприємству на підставі поданої торгово-промисловій палаті заявки встановленого зразка, яка підписується вповноваженою особою підприємства. Як правило, один раз на рік фірми надають торгово-промисловій палаті, у зоні діяльності якої вони розташовані, зразки підписів уповноважених осіб фірми, які мають право на оформлення зовнішньоекономічних документів
Польща	Митні органи	
Румунія	Торгово-промислові палати	
Словаччина	Торгово-промислові палати	

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Словенія	Торгово-промислова палата Словенії. Сертифікат про походження товару з третіх країн також видає Торгово-промислова палата Словенії (за основу береться сертифікат, виданий у країні походження товару)	Для одержання сертифіката про походження товару заявник повинен правильно заповнити форму й додати до неї експортну фактуру та документи, що підтверджують походження товару. Сертифікат про походження складається з трьох примірників: оригіналу та двох його копій (для заявника та Торгово-промислової палати Словенії). Сертифікат про походження товару видається, якщо виконано всі необхідні процедури подання заявки Торгово-промисловій палаті Словенії та якщо товар, на який видається сертифікат, відповідає критеріям походження товару зі Словенії
Тайвань	Регіональні торгово-економічні органи	
Туреччина	Регіональні директори	
Угорщина	Бюро при Торгово-промисловій палаті Угорщини	
Фінляндія	Торгово-промислова палата Фінляндії	

Продовження табл. 11.1

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Франція	<p>Регулювання питань сертифікації походження товарів у Франції покладено на Генеральну дирекцію митниць та непрямих податків, яка входить до складу Міністерства економіки, фінансів та промисловості Франції.</p> <p>Право на видачу сертифікатів про походження надано торгово-промисловим палатам. Регіональних, департаментальних та місцевих палат налічується майже 160. При цьому точно визначається географічна зона діяльності кожної торгово-промислової палати</p>	<p>Усі торгово-промислові палати мають свою печатку уніфікованої конфігурації: кругла, діаметром 25 мм, по зовнішньому колу назва торгово-промислової палати (наприклад, "Chambre de Commerce et d Industrie de Paris"), а у внутрішньому колі — один із символів Франції — Маріанна</p>
Хорватія	Торгово-промислові палати	
Чеська Республіка	Право на видачу сертифікатів мають:	Згідно із законодавством Чеської Республіки Економічній палаті підпорядковуються регіональні палати, які також мають право видавати такі сертифікати.

Країна	Орган, уповноважений на видачу сертифіката	Особливості видачі сертифіката
Чеська Республіка	<p>— Митна служба, підпорядкована Міністерству фінансів Чеської Республіки;</p> <p>— Економічна палата Чеської Республіки та Аграрна палата Чеської Республіки</p>	<p>Економічна палата та її регіональні палати оформлюють непреференційні сертифікати про походження товару, що експортується в Україну</p>
Швейцарія	Торгово-промислові палати	
Швеція	Торгово-промислові палати	
Югославія	Торгово-промислова палата	
Японія	Торгово-промислові палати	<p>Кожна регіональна торгово-промислова палата має право встановлювати свої критерії щодо надання таких документів. Вони базуються на рекомендаціях Міністерства економіки, торгівлі та промисловості Японії.</p> <p>Сертифікат про походження товару видається або відповідно до нормативних актів країни-імпортера, або відповідно до особливостей укладеного контракту на поставку товару</p>

вироблених на митній території України, або при імпортуванні (ввезенні, пересиланні) підакцизних товарів (продукції) на митну територію України.

Перелік підакцизних товарів, а також ставки акцизного збору встановлюються Верховною Радою України. У цей час підакцизними товарами є:

- деякі алкогольні напої;
- деякі тютюнові вироби;
- деякі легкові автотранспортні засоби;
- причепа й напівпричепа житлові масою більш як 3500 кг;
- деякі продукти нафтопереробки;
- деякі інші товари.

Акцизний збір сплачується одночасно зі сплатою мита й митних зборів. Класифікатор пільг в обкладенні товарів акцизним збором затверджується Держмитслужбою України.

Ставка акцизного збору може бути встановлена у відсотках митної вартості товару або в грошовому еквіваленті фізичної одиниці виміру товару.

Якщо ставку встановлено у відсотках митної вартості, то базою обкладення акцизним збором є вартість цих товарів за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на них без урахування податку на додану вартість і акцизного збору (але не менше митної вартості таких товарів з урахуванням сум увізного мита без податку на додану вартість і акцизного збору).

Якщо ж ставку встановлено в грошовому розмірі, то акцизний збір розраховується за формулою

$$C_a = H \cdot A,$$

де C_a — сума акцизного збору;

H — кількість товару у фізичних одиницях виміру;

A — ставка акцизного збору.

11.4. Митні збори

Митний кодекс України введено в дію з 1 січня 2004 р. До моменту набуття Україною членства в Світовій організації торгівлі залишаються чинними статті 47, 85, 86, 87, а також глава “Митні збори” Митного кодексу України в редакції 1991 року.

Отже, у 2006 р. митні органи при нарахуванні та стягненні митних зборів керуються постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.97 № 65 “Про ставки митних зборів” (зі змінами та доповненнями).

З моменту набуття Україною членства у Світовій організації торгівлі передбачається відміна практично всіх митних зборів, які нараховувалися та стягувалися із суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Єдиним видом оплати, яка буде запроваджена, при здійсненні митного контролю та митного оформлення буде плата за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митного органу.

Статтею 71 Митного кодексу України встановлено, що за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митного органу, митним органом із заінтересованих осіб справляється плата в порядку та в розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України. При цьому розмір такої плати не може перевищувати вартості фактичних витрат митних органів на вчинення зазначених дій.

Розмір плати за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митного органу, визначено постановою Кабінету Міністрів України “Про справляння плати за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів” від 18.01.2003 № 93. Уста-

новлено, що плата за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митних органів (далі — плата), справляється з осіб, що переміщують товари й транспортні засоби через митний кордон України, на підставі їх письмового звернення до керівника відповідного митного органу щодо проведення такого оформлення. Плата справляється в національній валюті України за офіційним (обмінним) курсом, установленим Національним банком України на дату внесення плати. Розмір плати подано у табл. 11.2.

Таблиця 11.2. Розмір плати за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митного органу

№ з/п	Назва операції	За 1 годину роботи посадової особи митного органу під час митного оформлення однієї партії товару або одного транспортного засобу, дол. США
1	Митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу:	
	— у робочий час	20
	— у надурочний, нічний час і вихідні дні	40
	— у святкові та неробочі дні	50
2	Митне оформлення товарів і транспортних засобів у місці розташування митного органу поза робочим часом, установленим для митного органу:	
	— у надурочний, нічний час і вихідні дні	40
	— у святкові та неробочі дні	50

Статтею 30 Митного кодексу України встановлено, що митні органи зобов'язані інформувати заінтересованих осіб про митні правила, норми та умови переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Інформація про нормативно-правові акти з питань митної справи (назву акта, його основні положення, дату й місце опублікування) безоплатно надається митними органами заінтересованим особам за їх запитом. Стислі довідки про основні положення законодавства України з питань митної справи розміщуються для загального ознайомлення в місцях розташування митних органів.

Крім того, статтею 32 Митного кодексу України передбачено, що митні органи, спеціалізовані митні установи та організації можуть надавати заінтересованим особам, у тому числі на платній основі, консультації з питань митної справи, а також тексти опублікованих нормативно-правових актів із зазначених питань. Види консультацій, у тому числі платних, що можуть надаватися митними органами, а також розміри плати за їх надання встановлюються Кабінетом Міністрів України, а за недостовірність наданої інформації з питань митної справи посадові особи митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій несуть відповідальність, передбачену законом.

Перелік платних послуг, що можуть надаватися митними органами, визначено постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1952. Це, зокрема, такі послуги:

1. Надання консультацій з питань:

- поміщення товарів у відповідні митні режими;
- митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в частині митного оформлення товарів (робіт, послуг);
- дослідження (аналізу, експертизи) проб і зразків товарів у митних лабораторіях;

- класифікації товарів згідно з УКТЗЕД;
 - належності товарів до контрольних списків (наркотики, отруйні та вибухові речовини, товари подвійного використання тощо);
 - митного законодавства та його застосування.
2. Надання консультацій митним брокерам і митним перевізникам з питань посередницької діяльності.
3. Надання текстів опублікованих нормативно-правових актів з питань митної справи.
4. Надання відомостей з ліцензійних реєстрів митних брокерів, митних перевізників, митних ліцензійних складів.
5. Копіювання документів, пов'язаних із митним оформленням товарів (робіт, послуг).

11.5. Оподаткування товарів відповідно до заявленого митного режиму

З урахуванням Митного кодексу України та законодавчих актів з питань оподаткування у табл. 11.3 подано інформацію, яка стосується оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, відповідно до заявленого митного режиму.

Таблиця 11.3. Оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, відповідно до заявленого митного режиму

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ЦДВ
1	Імпорт	Сплачується на загальних підставах за ставками Митного тарифу України	—	Сплачується на загальних підставах за ставками, установленими відповідними законами для підкацизних товарів, що імпортуються в Україну	Сплачується на загальних підставах відповідно до ЗУ “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 № 168/97-ВР
2	Реімпорт	Не сплачується на підставі п. “є” ст. 19 ЗУ “Про Єдиний митний тариф” від 05.02.92 № 2097-ХІІ за умови підтвердження українського походження товару	—	Сплачується на загальних підставах за ставками, установленими відповідними законами України як для підкацизних товарів, що імпортуються	Сплачується на загальних підставах відповідно до ЗУ “Про податок на додану вартість”
3	Експорт	—	Сплачується на загальних підставах за ставками, установленими на експорт відповідними законами України	Не сплачується відповідно до ст. 5 Декрету КМУ “Про акцизний збір” від 26.12.92 № 18-92	Не сплачується відповідно до п/п 6.2.1 підпункту 6.2 ст. 6 ЗУ “Про податок на додану вартість”

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
4	Реекспорт	—	Сплачується на загальних підставах за ставками, установленими на експорт відповідними законами України	Відповідно до ст. 5 Декрету КМУ “Про акцизний збір” не сплачується як при експорті товарів.	Не сплачується відповідно до підпункту 6.2.1 п. 6.2 ст. 6 ЗУ “Про податок на додану вартість”
5	Транзит		При дотриманні умов, передбачених ст. 201 МКУ, відповідно до ст. 3 ЗУ “Про транзит вантажів” від 20.10.99 № 1172-XIV і ст. 4 розділу V ЗУ “Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2003 рік” від 22.05.2003 № 849-IV та деяких інших законодавчих актів” товари звільняються від обкладення митом, акцизним збором та ПДВ		
6	Тимчасове ввезення (вивезення)		Тимчасове ввезення товарів, не зазначених у ст. 206 МКУ, у тому числі майна за угодами оренди (лізингу), застава та іпотеки, здійснюється зі сплатою мита, ПДВ і акцизного збору на загальних підставах		
	Тимчасове ввезення	Не сплачується при тимчасовому ввезенні товарів, зазначених у ст. 206 МКУ, на підставі ст. 23 ЗУ “Про Єдиний митний тариф”	—	Не сплачується при тимчасовому ввезенні товарів, зазначених у ст. 206 Кодексу, відповідно до Декрету КМУ “Про акцизний збір”	Не сплачується при тимчасовому ввезенні товарів, зазначених у ст. 206 МКУ, відповідно до ЗУ “Про податок на додану вартість”

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
	Зворотнє вивезення		Не сплачується	Не сплачується	Не сплачується
	Тимчасове вивезення	—	Не сплачується при тимчасовому вивезенні товарів, зазначених у ст. 206 МКУ, на підставі ст. 23 ЗУ “Про Єдиний митний тариф”	Не сплачується відповідно до Декрету КМУ “Про акцизний збір”	Не сплачується відповідно до ЗУ “Про податок на додану вартість”
	Повернення після тимчасового вивезення	Не справляється з товарів, які походять з митної території України й увозяться назад на цю територію без обробки або переробки (п. “є” ст. 19 ЗУ “Про Єдиний митний тариф”); Не справляється з товарів, що знову ввозяться на митну	—	Не сплачується відповідно до Декрету КМУ “Про акцизний збір”	Не сплачується відповідно до ЗУ “Про податок на додану вартість”

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний ре- жим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
		територію України і походять з іншої території, які були оплачені митом при первинному ввезенні в Україну (п. "ж" ст. 19 ЗУ "Про Єдиний митний тариф")			
7	Митний склад	Не справляється відповідно до ст. 7 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні" від 07.08.98 № 857/98	Не справляється відповідно до ст. 7 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні"	Не справляється відповідно до ст. 7 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні"	Не сплачується відповідно до ст. 6 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні". Не сплачується при здійсненні операцій з вивезення товарів з митної території України на території митних складів

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
8	Спеціальна митна зона	З урахуванням особливостей, установлених законодавчими актами для кожної спеціальної митної зони, та положень ЗУ "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування під-акцизних та деяких інших товарів" від 24.12.2002 № 347-IV	З урахуванням особливостей, установлених законодавчими актами для кожної спеціальної митної зони, та положень ЗУ "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування під-акцизних та деяких інших товарів"	З урахуванням особливостей, установлених законодавчими актами для кожної спеціальної митної зони, та положень ЗУ "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування під-акцизних та деяких інших товарів"	З урахуванням особливостей, установлених законодавчими актами для кожної спеціальної митної зони, та положень п. 11.36 ст. 11 ЗУ "Про податок на додану вартість"
9	Магазин безмитної торгівлі	Не справляється відповідно до ст. 7 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні" від 07.08.98 № 857/98	Не справляється відповідно до ст. 7 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні"	Не справляється відповідно до ст. 7 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні"	Не сплачується відповідно до ст. 6 Указу Президента України "Про деякі зміни в оподаткуванні" при ввезенні товарів з-за меж митної території України на користь магазинів безмитної торгівлі.

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
					Не сплачується при здійсненні операцій з вивезення товарів з митної території України на користь магазинів безмитної торгівлі
10	Переробка на митній території України				
	Увезення товарів для переробки: давальницька сировина	Справляється в порядку, установленому ст. 2 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах" від 15.09.95 № 327/95-ВР	—	Справляється в порядку, установленому ст. 2 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"	Справляється в порядку, установленому ст. 2 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ЦДВ
	<p>Ввезення товарів для переробки: монтаж, збирання, монтування та налагодження товарів, а також переробка товарів, яка не підпадає під дію ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у звнішньоекономічних відносинах"</p> <p>від 15.09.95 № 327/95-ВР</p>	<p>Сплачується на загальних підставах</p>	<p>—</p>	<p>Сплачується на загальних підставах</p>	<p>Сплачується на загальних підставах відповідно до ЗУ "Про податок на додану вартість"</p>

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ЦДВ
	Увезення товарів для переробки: ремонт, відновлення та регулювання товарів	Не сплачується на підставі ст. 23 ЗУ "Про Єдиний митний тариф"	—	Сплачується на загальних підставах	Сплачується на загальних підставах (з можливістю оформлення податкового векселя на строк до 360 днів згідно з ПКМУ від 19.01.2004 № 47)
	Ввезення товарів для переробки: використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес	Сплачується на загальних підставах	—	Сплачується на загальних підставах	Сплачується на загальних підставах відповідно до ЗУ "Про податок на додану вартість"

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ЦДВ
	<p>виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повинні витрачаються</p>	<p>—</p>	<p>Сплачується у порядку, установленому ст. 2 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"</p>	<p>Сплачується в порядку, установленому ст. 2 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"</p>	<p>Сплачується в порядку, установленому ст. 2 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"</p>
	<p>Вивезення продуктів переробки: готова продукція, вироблена з давальницької сировини</p>	<p>—</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>
	<p>Вивезення інших продуктів переробки</p>	<p>—</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПЦВ
	<p>Реалізація на митній території України продуктів переробки</p>	<p>Сплачується у порядку, установленому ст. 3 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах". Оподаткування інших продуктів переробки здійснюється як при імпорті товарів. У разі сплати податків та зборів при ввезенні товарів для переробки за попередньою ВМД сплата додаткових сум цих податків і зборів унаслідок зміни ставок податків і зборів, курсу валюти тощо повинна здійснюватися в порядку, визначеному листом ДМСУ від 02.04.2003 № 11/2-15-4961-ЕП</p>	<p>—</p>	<p>Сплачується у порядку, установленому ст. 3 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах". Оподаткування інших продуктів переробки здійснюється як при імпорті товарів. У разі сплати податків та зборів при ввезенні товарів для переробки за попередньою ВМД сплата додаткових сум цих податків і зборів унаслідок зміни ставок податків і зборів, курсу валюти тощо повинна здійснюватися в порядку, визначеному листом ДМСУ від 02.04.2003 № 11/2-15-4961-ЕП</p>	<p>Сплачується у порядку, установленому ст. 3 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах". Оподаткування інших продуктів переробки здійснюється як при імпорті товарів. У разі сплати податків та зборів при ввезенні товарів для переробки за попередньою ВМД сплата додаткових сум цих податків і зборів унаслідок зміни ставок податків і зборів, курсу валюти тощо повинна здійснюватися в порядку,</p>

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ЦДВ
					визначеному листом ДМСУ від 02.04.2008 № 11/2-15-4961-ЕП
11	Переробка за межами митної території України				
	Вивезення товарів для переробки: давальницька сирова вина	—	Сплачується у порядку, установленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"	Сплачується у порядку, установленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"	Сплачується у порядку, установленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"
	Вивезення товарів для переробки: інші товари		Не сплачується	Не сплачується відповідно до ЗУ "Про податок на додану вартість"	Не сплачується відповідно до ЗУ "Про податок на додану вартість"

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
	Повернення продуктів переробки: готова продукція	Сплачується у порядку, установленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"	—	У порядку, встановленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"	У порядку, встановленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"
	Повернення продуктів переробки: інші продукти переробки	Сплачується на загальних підставах як при імпорті товарів. Сплата здійснюється за ВМД на продукти переробки. За окремою ВМД на товари іноземного походження, які були витрачені в процесі переробки українських товарів, здійснюється нарахування з посиленням на сплачені кошти за ВМД на продукти переробки	—	Сплачується на загальних підставах як при імпорті товарів. Сплата здійснюється за ВМД на продукти переробки. За окремою ВМД на товари іноземного походження, які були витрачені в процесі переробки українських товарів, здійснюється нарахування з посиленням на сплачені кошти за ВМД на продукти переробки	Сплачується на загальних підставах як при імпорті товарів. Сплата здійснюється за ВМД на продукти переробки. За окремою ВМД на товари іноземного походження, які були витрачені в процесі переробки українських товарів, здійснюється нарахування з посиленням на сплачені кошти за ВМД на продукти переробки

Продовження табл. 11.3

№ з/п	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
	<p>Реалізація за межами митної території України продуктів переробки: готова продукція, вироблена з давальницької сировини</p>	<p>—</p>	<p>У порядку, встановленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"</p>	<p>У порядку, встановленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"</p>	<p>У порядку, встановленому ст. 5 ЗУ "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах"</p>
	<p>Реалізація за межами митної території України продуктів переробки: інші продукти переробки</p>	<p>—</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>	<p>Сплачується як при експорті товарів</p>

Закінчення табл. 11.3

№ з/д	Митний режим	Ввізне мито	Вивізне мито	Акцизний збір	ПДВ
12	Знищення або руйнування	Не сплачується на підставі п. "д" ст. 19 ЗУ "Про Єдиний митний тариф"	—	Не сплачується відповідно до Декрету КМУ "Про акцизний збір"	Не сплачується відповідно до ЗУ "Про податок на додану вартість"
13	Відмова на користь держави	Не сплачується на підставі п. "г" ст. 19 ЗУ "Про Єдиний митний тариф"	—	Не сплачується відповідно до Декрету КМУ "Про акцизний збір"	Не сплачується відповідно до п/п 5.1.16 п. 5.1 ст. 5 ЗУ "Про податок на додану вартість"

Глава 12

БОРОТЬБА З КОНТРАБАНДОЮ ТА ПОРУШЕННЯМИ МИТНИХ ПРАВИЛ

12.1. Контрабанда. Відповідальність за її вчинення

Контрабанда — це злочинний прояв, відомий людству зі стародавніх часів. Він існує стільки ж, скільки існує держава. Навіть сам термін, що має італійське походження, означає “проти (contra) урядового указу (bando)”. Контрабанда як злочин передбачена законодавством практично всіх країн світу. Вона заподіює збитків економіці держав, установленому порядку у сфері міжнародної торгівлі, порушує державний суверенітет.

У сучасний період переходу економіки України на ринкові відносини змінюються форми та принципи формування зовнішньої торгівлі. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків сприяла появі на ринку нових суб'єктів господарювання всіх форм власності. Але одночасно з розвитком ринкових відносин має місце зростання рівня злочинності в цій сфері. Це зумовлено недосконалістю правової бази, поширенням мережі ввезення та реалізації надприбуткових, високоліквідних підакцизних товарів на внутрішньому ринку держави. Контрабанда є невід'ємною складовою економічної злочинності, пов'язаною з розкраданнями, ухиленням від сплати митних платежів, посадовими злочинами. Вона характеризується високим сту-

пенем організованості, технічного забезпечення, міжнародними зв'язками.

Що ж являє собою контрабанда відповідно до чинного кримінального законодавства нашої держави? Кримінальним кодексом України, який набув чинності з 01.09.2001, передбачено відповідальність за контрабанду (стаття 201) та контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (стаття 305). Для законослухняних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності питання незаконного переміщення наркотиків і сировини для їх виготовлення являє лише абстрактний інтерес. У той же час досконале знання законодавства про контрабанду товарів часто допомагає уникнути несподіваних проблем, бо іноді навіть законослухняний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності може стати заручником недобросовісних партнерів, а його легальні операції можуть бути використані для прикриття контрабанди.

Під контрабандою в кримінальному законодавстві України розуміється переміщення певних предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Стаття 201 Кримінального кодексу України

1. Контрабанда, тобто переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боеприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, — карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди.

2. Ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, — караються позбавленням волі на строк від п'яти до

дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Примітка. Контрабанда товарів вважається вчиненою у великих розмірах, якщо їх вартість у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян

Безпосереднім *об'єктом контрабанди* є порядок переміщення через митний кордон товарів, а також окремих предметів та речовин, щодо вільного обігу яких існують певні обмеження.

Поняття *митного кордону* визначається Митним кодексом України; у статті 6 якого зазначено, що *митний кордон збігається з кордоном державним*.

Предмет злочину безпосередньо визначено у статті 201 Кримінального кодексу України. Він є необхідною ознакою складу цього злочину. Від нього залежать і особливості кваліфікації названого злочинного діяння.

До предметів контрабанди належать товари; історичні й культурні цінності; отруйні, сильнодіючі, радіоактивні, вибухові речовини; зброя та боеприпаси; стратегічно важливі сировинні товари.

Предмети контрабанди можуть бути поділені на дві групи. До першої належать будь-які товари, що мають мінову або споживчу вартість. Їх незаконне переміщення через митний кордон буде контрабандою лише в тому разі, якщо вони переміщуються у великих розмірах. До другої входять особливі категорії предметів. Їх перелік зазначено в статті 201 Кримінального кодексу України та є вичерпним.

Узагалі під *товаром* треба розуміти будь-яку продукцію, що має споживчу вартість, призначена для задоволення потреб людини й вироблена для відчуження шляхом продажу, обміну тощо. Це можуть бути звичайні продовольчі й промислові товари та сировина, ліки (крім отруйних і сильнодіючих), гладкоствольна мисливська зброя та бойові припаси до неї тощо. У пункті 39 статті 1 Митного кодексу України визначено що поняття "товари" включає в себе також валютні цінності, електричну, теплову та інші види енергії, а також транспортні

засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів.

Під великим розміром слід розуміти контрабанду, загальна вартість предметів якої в тисячу й більше разів перевищує офіційно встановлений неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Пунктом 22.5 статті 22 Закону України від 22.05.2003 № 889-IV “Про податок з доходів фізичних осіб” визначено, що коли норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум, то для цілей їх застосування використовується сума у розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства у частині кваліфікації злочинів або правопорушень, для яких сума неоподатковуваного мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 цього Закону для відповідного року (з урахуванням положень пункту 22.4 статті 22 Закону).

Законом України від 07.07.2005 № 2771-IV “Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законів України” була змінена редакція підпункту 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 Закону України “Про податок з доходів фізичних осіб”, а абзац четвертий пункту 22.4 статті 22 цього Закону — виключений. Відповідно до внесених змін з 01.01.2006 податкова соціальна пільга дорівнює 50 відсоткам однієї мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року.

Відповідно до ст. 82 Закону України від 20.12.2005 № 3235-IV “Про Державний бюджет України на 2006 рік” з 1 січня 2006 р. установлений розмір мінімальної заробітної плати 350 грн. Таким чином, розмір податкової соціальної пільги на 2006 р. становить 175 грн. Беручи до уваги викладене, за наявності достатніх даних, які вказують на наявність ознак злочину, як контрабанда повинно кваліфікуватись переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю товарів вартістю 175 000 грн і більше.

Якщо вартість предметів менше зазначеного розміру, то настає адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

При цьому для визначення вартості предметів контрабанди беруться до уваги вільні ринкові ціни на товари, а в разі їх відсутності — висновки товарознавчої експертизи.

Дії осіб, які мають намір незаконно перемістити через митний кордон товари у великому розмірі, але переміщують їх (у тому числі за домовленістю з іншими особами) невеликими частинами, вартість кожної з яких є меншою від тисячі офіційно встановлених неоподаткованих мінімальних доходів громадян, утворюють склад злочину контрабанди. За таких обставин співвиконавцями злочину визнаються особи, які усвідомлювали, що їх дії є складовою всього обсягу дій з переміщення підготованої партії товарів. Якщо намір окремих осіб був спрямований на переміщення лише частини товарів у невеликому розмірі й вони не були обізнані з усією їх кількістю, підготованою для контрабанди, то вони несуть адміністративну відповідальність за відповідними статтями Митного кодексу України як за порушення митних правил.

До другої групи належать предмети, вільний цивільний обіг яких обмежено законодавством. Це історичні й культурні цінності; отруйні, сильнодіючі, радіоактивні, вибухові речовини; зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї). Їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю є злочином незалежно від їх вартості в грошовому вигляді.

Поняття *культурних цінностей* включає в себе цінності релігійного чи світського характеру, що мають значення для мистецтва, археології, історії, літератури, інших галузей у державі. Культурні цінності не завжди є водночас історичними, але історичні — завжди є частиною культурних цінностей народу. Вони підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства країни. Порядок їх переміщення через митний кордон України регулюється окремо Законом України “Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей” від 21.09.99 № 1068-XIV.

До *отруйних або сильнодіючих засобів* належать ті, що визнані такими Міністерством охорони здоров'я України на

підставі Закону України “Про лікарські засоби” від 04.04.96 123/96-ВР. Перелік отруйних речовин наведено в додатку 5 до наказу Міністерства охорони здоров’я України “Про затвердження нормативних актів — переліків лікарських засобів” від 18.08.95 № 153. Деякі отруйні речовини зазначено в Переліку лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку в аптечних і лікувально-профілактичних закладах, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров’я України від 30.06.94 № 117. У додатку 6 до цього наказу вміщено перелік сильнодіючих речовин.

Отруйними речовинами є отрути та токсини, які, потрапляючи всередину організму людини, здатні викликати її смерть або суттєвий розлад діяльності організму.

До них не можуть бути віднесені речовини, що належать згідно із законодавством до наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, до сильнодіючих речовин, а також загальнодоступні речовини (алкоголь та його сурогати, бензин, керосин, нафталін, хлорофос тощо), які також можуть викликати отруєння організму.

Сильнодіючими вважаються лікарські, побутові, промислові та інші хімічні речовини, що здатні своїм впливом на живий організм заподіяти йому шкоду. Більшість сильнодіючих речовин належить до антибіотиків, хіміотерапевтичних засобів або противірусних препаратів. Зазвичай, вони використовуються для лікування у тому числі в дорозі. При переміщенні через митний кордон України вони підлягають обов’язковому декларуванню, а їх переміщення з приховуванням від митного контролю або поза митним контролем може визначатися як кримінальний злочин.

До *радіоактивних матеріалів* належать джерела іонізуючого випромінювання, радіоактивні речовини природного або штучного походження; ядерні матеріали, що перебувають у будь-якому фізичному стані в установці або у виробі чи в іншому вигляді. Визначення терміна “джерела іонізуючого випромінювання, радіоактивних речовин і ядерних матеріалів” міститься в Законі України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” від 08.02.95 № 39/95-ВР. Під радіоак-

тивними речовинами слід розуміти ядерне паливо, радіоактивні продукти та відходи, речовини природного або штучного походження, що містять у своєму складі радіоактивні ізотопи, здатні до первісного випромінювання.

Визначення терміна "*вибухові речовини, зброя та боєприпаси*" міститься в постанові Пленуму Верховного Суду України "Про судову практику в справах про розкрадання, виготовлення, зберігання та інші незаконні діяння зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами" від 08.07.94 № 6. Зброя поділяється на вогнепальну та холодну. Вибуховими речовинами є порох, динаміт, тротил, нітрогліцерин та інші хімічні речовини, їх сполуки або суміші, здатні вибухнути без доступу кисню.

Бойові припаси — це патрони, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед, інші вироби або вибухові пристрої в зібраному вигляді, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вибуху.

У чинних нормативних документах немає чіткого та вичерпного визначення терміна "*стратегічно важливі сировинні товари*". На думку науковців, до них слід віднести матеріали та енергетичні продукти (нафту, газ), продукти нафтової переробки, рідкісноземельні метали та радіоактивні елементи, коштовне каміння та метали. Але зазначена термінологічна невизначеність не має суттєвого практичного значення, оскільки на практиці контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів нічим не відрізняється від контрабанди звичайних товарів ні з точки зору кваліфікації діяння, ні з точки зору покарання за такий злочин. Тобто, сьогодні цей термін у тексті закону несе скоріше емоційне, ніж правове навантаження.

Об'єктивна сторона контрабанди полягає в активних діях, спрямованих на незаконне переміщення предметів через митний кордон України.

Особливістю об'єктивної сторони цього злочину є те, що способи дій, які можуть бути розцінені як контрабанда, визначено не лише в статті 201 Кримінального кодексу України, а вони містяться й у законах і підзаконних актах інших галузей права. Зокрема, як сказано у пункті 4 постанови Пленуму Верховного Суду України "Про судову практику у справах про контрабанду" від

26.02.99 № 2 способи незаконного переміщення через митний кордон (переміщення з приховуванням від митного контролю або поза митним контролем) були визначені в статтях 115 та 116 Митного кодексу України 1991 року. У Митному кодексі України 2002 року їм відповідають статті 352 та 351.

Приховування можна умовно поділити на два види: *фізичне приховування* та *приховування за документами*.

Об'єктивну сторону контрабанди подано на рис. 12.1.

Під час фізичного приховування предмети контрабанди намагаються сховати від посадової особи митного органу, зокрема за допомогою тайників — спеціально обладнаних або пристосованих сховищ у транспортних засобах, устаткуванні, контейнерах, тарі, предметах одягу чи взуття тощо. Можуть бути використані й інші способи, що утруднюють виявлення предметів: приховування в природних заглибленнях людського тіла чи тварин, у волоссі, у конструктивних порожнинах транспортного засобу тощо. Саме таке примітивне приховування в одязі, продуктах харчування, білизні, взутті, багажі, купе вагонів, салонах автомобілів та автобусів є найбільш поширеним способом вчинення контрабанди окремими фізичними особами. Прихованими в такій спосіб можуть уважатися навіть ті предмети, що містяться в багажу та речах особи, якщо вони яким-небудь чином замасковані. Незамасковані речі, навіть якщо вони не підлягають пропуску через митний кордон, не можуть уважатися контрабандою.

Приховуванням від митного контролю визнається також надання одним предметам вигляду інших — істотна зміна зовнішніх характерних ознак предметів (зафарбування поверхні, поміщення одних речовин у посуд або упаковку від інших тощо), що дає можливість віднести їх до предметів іншого виду.

На відміну від *фізичного приховування*, яке пов'язане, у першу чергу, з фізичними діями правопорушників, *приховування за документами* є більш інтелектуальним способом маскування контрабанди. Воно, зазвичай, використовується під час переміщення значних партій товарів юридичними особами та не передбачає приховування предметів контрабанди від очей посадової особи митного органу: митному органу як підставу для переміщення предметів подаються підроблені документи;

документи, що одержані незаконним шляхом або містять неправдиві дані.

Підставою для переміщення товарів через митний кордон України є визначені в нормативно-правових актах документи, без яких неможливо одержати дозвіл митного органу на їх пропуск: контракти, коносаменти, ліцензії, квоти, товаросупровідні документи, дозволи державних органів, в окремих випадках — митні декларації тощо.

Підробленими слід вважати як фальшиві документи, так і справжні, до яких унесено неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації про факти, ними посвідчені, а також документи з підробленими відбитками печаток, штампів, підписами тощо.

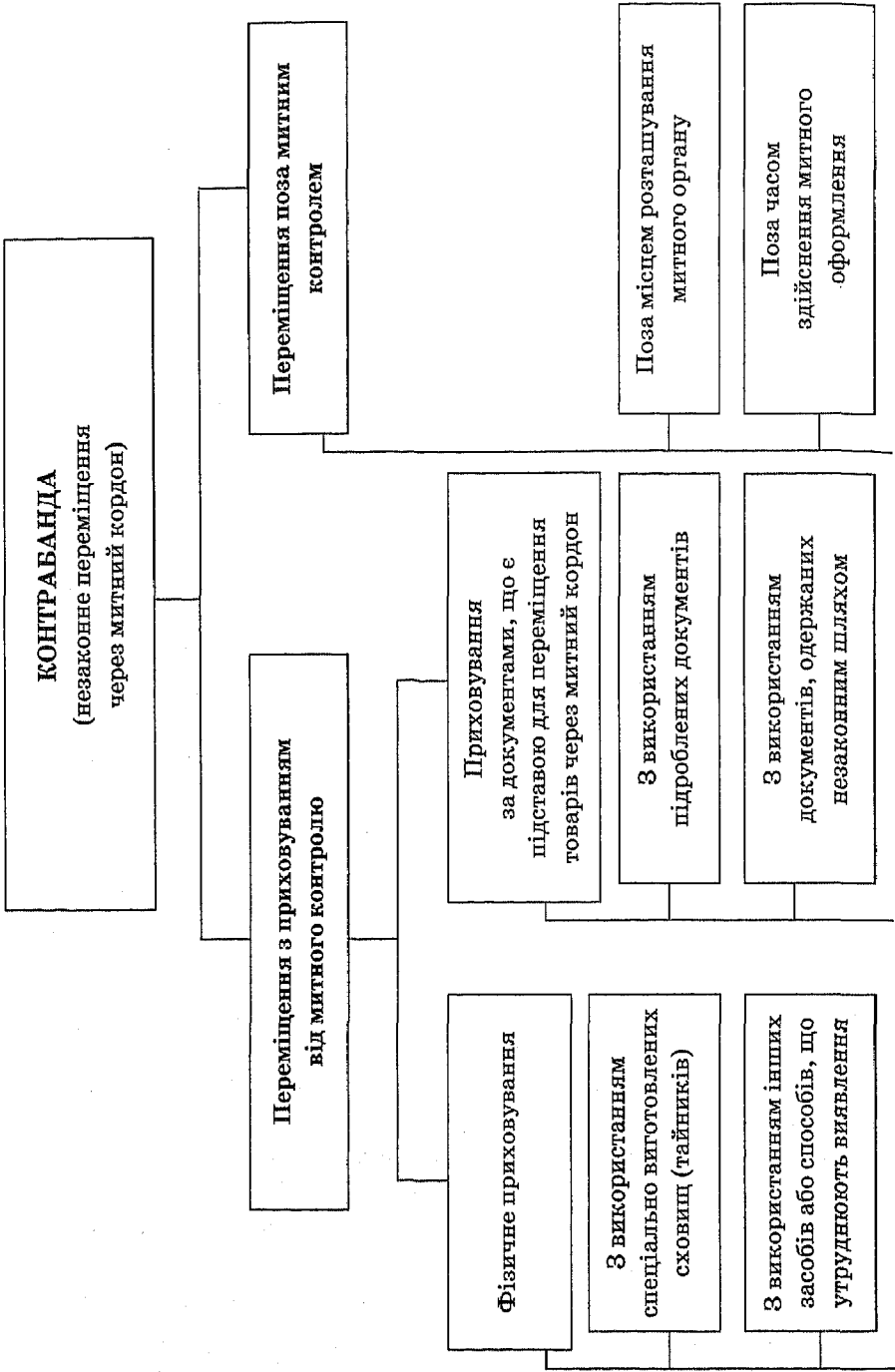
Під *незаконно одержаними* розуміються документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням встановленого порядку.

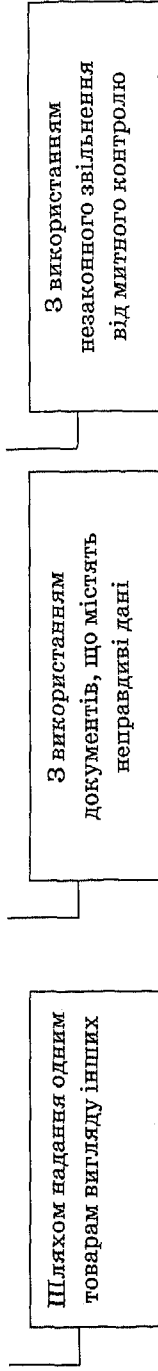
Документами, що містять неправдиві дані, є такі, у яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості предметів, їх відправника чи одержувача, держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності.

Якщо предмети навмисно ввозяться в Україну під виглядом транзиту через її територію, а фактично — з метою їх реалізації в Україні, то такі дії за наявності певних ознак також утворюють склад злочину, передбаченого статтею 201 Кримінального кодексу України, оскільки за таких обставин митному органу як підстава для переміщення предметів подаються документи, що містять неправдиві дані.

Переміщення товарів через митний кордон України *поза митним контролем* може бути здійснене *поза місцем розташування митного органу, поза часом здійснення митного оформлення, з незаконним звільненням від митного контролю* внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами митного органу.

Переміщення *поза місцем розташування митного органу* передбачає фактичний об'їзд або обхід пунктів пропуску, розташованих на державному кордоні України. Такий спосіб є

Переміщення товарів, за винятком історичних і культурних цінностей, отруйних, сильнотоксичних, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та бойових припасів до неї (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, повинно бути вчинене у великих розмірах з приховуванням від митного контролю або поза митним контролем

Рис. 12.1. Об'єктивна сторона контрабанди

досить характерним для “прозорих” кордонів України з країнами СНД — республіками колишнього СРСР: Росією, Білоруссю, Молдовою. При цьому використовується безліч об’їзних шляхів, оскільки лише один відсоток автомобільних доріг між нашими країнами забезпечено належним митним контролем.

Переміщення *поза часом здійснення митного оформлення* відбувається, як правило, до відкриття або після закриття пунктів пропуску в разі, якщо вони працюють не цілодобово.

Незаконне звільнення від митного контролю або від одного з його етапів може бути наслідком незаконних дій посадових осіб митних органів, що здійснюють митний контроль і можуть прийняти рішення про звільнення від нього. У діях такої посадової особи можуть бути наявні ознаки посадових злочинів, передбачених кримінальним законодавством.

Обтяжуючими обставинами при здійсненні контрабанди є вчинення її за попередньою змовою *групою осіб* або *особою, раніше судимою за контрабанду*.

Під *групою осіб* необхідно розуміти двох і більше осіб, які спеціально об’єдналися для вчинення одного чи декількох незаконних переміщень товарів через митний кордон. Характерною ознакою цієї групи є те, що її члени усвідомлюють, що контрабанда вчиняється саме групою, тому кожен із них повинен нести відповідальність як співвиконавець незалежно від ролі, яку він виконував. За відсутності такої ознаки дії осіб, які сприяли вчиненню контрабанди, необхідно розглядати як співучасть у злочині.

Контрабанда є злочином із формальним складом і вважається закінченою з моменту фактичного переміщення предметів контрабанди через митний кордон.

Суб’єктом контрабанди згідно з кримінальним законодавством може бути як громадянин України, так і іноземний громадянин або особа без громадянства, які досягли 16-річного віку. Цей злочин може вчинятися як приватними особами, так і представниками влади та іншими посадовими особами.

Із суб’єктивного погляду провина при вчиненні контрабанди передбачає тільки наявність прямого наміру. Контрабандист, усвідомлюючи обставини й характер незаконності своїх

дій з переміщення товарів через митний кордон, бажає вивезти їх з України або ввезти в Україну саме з порушенням установлених правил.

Слід зазначити, що кримінальна справа про контрабанду може бути порушена як щодо конкретної особи, так і за фактом учинення злочину, якщо конкретну особу на той момент ще не встановлено. Саме в такій ситуації заручником злочинних дій інших осіб — іноземного партнера (зазначив у документах неправдиві відомості), перевізника (для скорочення часу повіз товар поза митним контролем) — може стати добросовісний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності. Звичайно, у разі його непричетності до злочинних дій він не буде притягнутий до відповідальності та покараній, але саме його товар (у разі вже чинного за умовами контракту переходу права власності) може бути затриманий, вилучений і визнаний речовим доказом у справі.

Виявлення факту контрабанди можливе як безпосередньо при спробі переміщення товарів через митний кордон, так і під час вивчення документів або проведення інших перевірочних дій.

За наявності ознак складу злочину вповноважена посадова особа митного органу зобов'язана вирішити питання порушення кримінальної справи відповідно до порядку, встановленого Кримінально-процесуальним кодексом України.

Після порушення кримінальної справи проводяться слідчі дії в ній, найбільш поширеними з яких є допит (свідків, підозрюваного), огляд, обшук та виїмка, призначення різних експертиз тощо.

Свідками в справі можуть бути очевидці виявлення предметів контрабанди: члени екіпажу судна, бригади потяга, перевізники, працівники митних органів та сторонні особи, а також інші особи, які, хоча й не були очевидцями злочину, володіють якимись відомостями, що можуть сприяти встановленню винних.

При обшуку та вилученні їх об'єктами, крім безпосередньо предметів контрабанди, можуть бути засоби їх приховування та упаковки, транспортні засоби, у тому числі й приватні, що використовувалися для переміщення предметів контрабанди. Під

час цих дій слідчий митними органами у фінансових, транспортних, зовнішньоторговельних та інших установах різних форм власності можуть бути вилучені документи, що дають змогу отримати відомості про предмети контрабанди, маршрут, пункти зупинок, місця навантаження й вивантаження, причетних до цього осіб, перевізників, членів екіпажу та пасажирів тощо.

Вилучені під час цих дій предмети або документи оглядаються, після чого можуть бути приєднані до кримінальної справи як речові докази чи документи. В таких випадках вони можуть або зберігатися в державному органі, у провадженні якого перебуває кримінальна справа, або бути передані на відповідальне зберігання до закінчення слідства та суду іншим особам, у тому числі й власникові. У першому випадку у власника предметів або документів залишається завірена понятими копія протоколу обшуку чи вилучення. У протоколі докладно зазначаються всі вилучені предмети й документи та їх індивідуальні ознаки.

Особа, затримана за вчинення контрабанди, може бути піддана особистому обшуку. Також може бути проведений обшук у місці її роботи чи проживання.

При розслідуванні контрабанди часто виникає потреба в призначенні товарознавчої, мистецтвознавчої, технічної або інших видів експертиз.

Право ведення досудового слідства в справах про контрабанду мають слідчі органів прокуратури, Служби безпеки України, а якщо факт контрабанди був викритий під час розслідування податкового злочину, ще й слідчі податкової міліції. Органами дізнання в справах про контрабанду є митні органи та оперативні підрозділи Служби безпеки України.

У разі необхідності під час розслідування справи вповноваженими органами можуть уживатися негласні оперативно-розшукові заходи в межах, передбачених законодавством України.

12.2. Види порушень митних правил, відповідальність за такі правопорушення

Крім боротьби з контрабандою, митні органи України проводять величезну роботу з попередження, виявлення та припинення такого виду адміністративних правопорушень, як порушення митних правил. За “непомітним” терміном криється досить велика кількість (декілька десятків тисяч щороку) заведених митницями справ.

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України та за які митним законодавством України передбачено адміністративну відповідальність. Вона настає, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою відповідальності кримінальної.

Правопорушення вважається вчиненим навмисно, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки й бажала їх або свідомо припускала настання цих наслідків.

При вчиненні правопорушення з необережності особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була й могла їх передбачити.

Види порушень митних правил, санкції за їх вчинення та повноваження митних органів при провадженні в адміністративних справах визначено в Митному кодексі України. Склади порушень митних правил і відповідальність за них визначено статтями 329—355 Кодексу.

Якщо інші питання в ньому не регламентовано, то слід звертатися до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Громадяни підлягають відповідальності за порушення митних правил, якщо на момент учинення правопорушення вони досягли шістнадцятирічного віку.

Посадові особи підприємств підлягають відповідальності за порушення митних правил, якщо до їх службових обов'язків уходило забезпечення виконання вимог митних правил, установлених Митним кодексом України або в його розвиток — іншими нормативними документами. Ці службові обов'язки повинні бути закріплені в трудовому договорі (контракті), укладеному між керівництвом підприємства та особою, зафіксовані в наказі підприємства чи в будь-який інший спосіб.

Перелік видів порушень митних правил, наведений у Митному кодексі України, включає 27 складів правопорушень і є вичерпним.

Учинення деяких з них під час провадження зовнішньоекономічної діяльності зовсім не зустрічається в практиці роботи митних органів. Такими можна вважати *незупинення в зоні митного контролю транспортного засобу* (стаття 333 Митного кодексу України), *відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу* (стаття 334 Митного кодексу України), *причалування до суден, що перебувають під митним контролем без дозволу митного органу* (стаття 335 Митного кодексу України). Тому ми їх аналізувати не будемо.

Інші розглянемо залежно від конкретних дій і ситуацій, з якими доводиться мати справу суб'єктам під час їх практичної діяльності: перебування товарів у зоні митного контролю, їх перевезення, проходження митного контролю та митного оформлення, зберігання товарів під митним контролем.

Стаття 329. Порушення режиму зони митного контролю

“Переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян, у тому числі посадових осіб органів державної влади (крім митних органів), які не перетинають митний кордон України, а також проведення в зоні митного контролю господарських робіт без дозволу митного органу або вчинення інших дій, якими порушується встановлений законодавством режим зони митного

контролю, тягне за собою за відсутності товарів, транспортних засобів — безпосередніх предметів порушення митних правил — накладення штрафу в розмірі до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії за наявності товарів, транспортних засобів — безпосередніх предметів порушення митних правил — тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Зоною митного контролю є визначена на митному кордоні України або в іншому місці територія, у межах якої митні органи здійснюють митний контроль. Зони створюються в пунктах пропуску через державний кордон України, у межах прикордонної смуги на державному кордоні України, у морських і річкових портах, аеропортах, на залізничних станціях, на територіях підприємств, спеціальних митних зон, а також в інших місцях, визначених митними органами. Ними, зокрема, можуть бути місця, на які поширюються дія окремих митних режимів таких як магазин безмитної торгівлі, митний склад тощо.

Під режимом зони митного контролю закон розуміє встановлені законодавством приписи, заборони та обмеження щодо перебування в таких зонах товарів, транспортних засобів і громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт. Забезпечення режиму зони митного контролю покладено на митні органи.

Особи, що перетинають митний кордон України, представники суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які супроводжують, отримують чи відправляють товари, допускаються в зону митного контролю на підставі дійсних для перетину кордону або проведення інших зазначених операцій документів.

Статтею 329 Митного кодексу України передбачено відповідальність за порушення тих правил поведінки, які закон визначає як обов'язкові для зон, де здійснюється митний контроль і митне оформлення. Митні органи можуть затверджувати й додаткові режимні правила, що регламентують порядок допуску в зону осіб, у тому числі тих, які беруть участь у здійсненні контролю, навантажувально-розвантажувальних

робіт, обслуговування осіб і транспортних засобів закордонного прямування.

Зокрема, порушенням буде переміщення через межі зони митного контролю й у межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян без дозволу митного органу. Порушенням уважатиметься також проведення без такого дозволу в зоні митного контролю господарських робіт або вчинення інших дій, якими порушується встановлений законодавством режим зони митного контролю. Посадовим особам підприємств — суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності — слід пам'ятати, що отримання на проведення подібних операцій дозволу керівника відповідного митного органу або його заступника є обов'язковим навіть за умови, що зону митного контролю створено на території їх власного підприємства.

Міра покарання прямо залежить від наявності чи відсутності в правопорушника товарів або транспортних засобів. За їх наявності покарання буде більш суворим.

Стаття 332. Недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, документів

“Недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем і перевозяться з одного митного органу до іншого, а так само прийнятих для передачі митному органу митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Досить поширеним є такий вид порушення як *недоставка в митний орган України в призначений строк товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем і перевозяться з одного митного органу України в інший, а також прийнятих для передання митному органу України митних або інших документів на ці товари.*

У всіх випадках переміщення між митними органами товарів, транспортних засобів та документів останні перебувають під митним контролем. Відповідно до вимог статей 94 і 154 Митного кодексу України особи, що прийняли товари й транс-

портні засоби до перевезення, зобов'язані доставити їх, а також документи на них у митний орган призначення в строк, установлений митним органом відправлення відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів, виходячи з виду транспорту, яким здійснюється перевезення, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення.

Під недоставкою слід розуміти фактичну відсутність у митному органі призначення товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, у визначений митним органом відправлення строк та невручення документів на ці товари й транспортні засоби одночасно з повідомленням про їх прибуття.

Слід мати на увазі, що передбачена цією статтею відповідальність настає в разі недоставки товарів і транспортних засобів, які перевозяться з одного митного органу України в інший, а не з одного структурного підрозділу митниці в інший (наприклад, з пункту пропуску через кордон у вантажний відділ у населеному пункті на певній відстані від кордону).

Відповідальність за таке правопорушення не настає, якщо воно було вчинене внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами.

Суб'єктами правопорушення, передбаченого статтею 332 Митного кодексу України, є лише ті особи, які безпосередньо брали на себе зобов'язання щодо доставки товарів, транспортних засобів та документів на них у митний орган призначення. Ними можуть бути *перевізник* або *митний перевізник*, статус яких закріплено в Митному кодексі України, фізична або посадова особа.

Для притягнення до відповідальності водіїв, що беруть на себе зобов'язання щодо доставки товарів, як посадових осіб підприємства також необхідна наявність письмової угоди (навіть разової) між водієм та фірмою — відправником (одержувачем), інакше будуть відсутні юридичні підстави вважати водія посадовою особою цього підприємства й він може бути притягнутий до відповідальності лише як приватна (фізична) особа.

У разі недоставки товарів, транспортних засобів і документів на них у митний орган таке порушення за певних обставин

може кваліфікуватися також за іншими статтями Митного кодексу України. Наприклад, якщо особа не доставила товари, транспортні засоби у зв'язку з їх утратою, то такі дії можуть потягти за собою й відповідальність за статтею 331 Митного кодексу України.

Стаття 349. *Порушення зобов'язання про транзит*

“Невивезення за митний кордон України товарів, транспортних засобів, ввезених із метою транзиту через територію України, в строки, встановлені митним органом, тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів та транспортних засобів”.

Дуже схожим за характером дій та підставами притягнення до відповідальності є порушення, передбачене статтею 349 Митного кодексу України. Воно стосується несвоєчасної доставки до митного органу призначення (з порушенням строку, встановленого митними органами) для вивезення за межі митної території України товарів і транспортних засобів, увезених з метою транзиту через територію нашої країни.

Як і в разі недоставки товарів, транспортних засобів і документів на них у митний орган, відповідальність за порушення зобов'язання про транзит не настає, якщо воно було вчинене внаслідок *аварії* або дії обставин *непереборної сили*, що підтверджується відповідними документами.

Під *аварією* слід розуміти небезпечну подію техногенного характеру, яка спричинила загибель людей чи створює на об'єкті або території загрозу життю та здоров'ю людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання й транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю (стаття 1 Закону України “Про аварійно-рятувальні служби”).

Непереборною силою є надзвичайна й непереборна за цих умов сила (стихія, дія суспільного ворога, оголошена та неоголошена війна, загроза війни, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська де-

монстрація, блискавка, пожежа, буря, повінь, землетрус, нагромадження снігу або ожеледь, вибух тощо), дію обставин якої громадянин або посадова особа, яка вчинила порушення митних правил, не мала можливості попередити.

Проте в усіх випадках посилення на аварію або дію обставин непереборної сили особа, що брала на себе зобов'язання, повинна вжити заходів, передбачених статтею 159 Митного кодексу України: забезпечити збереження товарів і недопущення будь-якого їх використання; терміново повідомити найближчий митний орган про обставини події та місцезнаходження товарів і транспортних засобів; забезпечити їх перевезення в найближчий митний орган або доставку посадових осіб митного органу до місцезнаходження зазначених товарів і транспортних засобів.

Стаття 341. Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання

“Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання, — тягне за собою конфіскацію цих товарів”.

До набуття чинності новим Митним кодексом України пересилання в міжнародному поштовому відправленні заборонених до пересилання предметів та речей тягло за собою відповідальність за митним законодавством тільки в разі їх недекларування або приховування від митного контролю. Статтею 341 Митного кодексу України передбачено відповідальність за будь-яке пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання. Це порушення тягне за собою конфіскацію таких товарів.

Перелік заборонених для пересилання через митний кордон України товарів включає як визначені в нормативних документах пошти (актах Всесвітнього поштового союзу, Правилах користування послугами поштового зв'язку в Україні тощо),

так і визначені у нормах митного законодавства України товари. Зокрема, статтею 96 Митного кодексу України, серед іншого, забороняється переміщення через митний кордон України в міжнародних поштових відправленнях культурних цінностей.

Стаття 350. *Порушення встановленого маршруту переміщення товарів*

“Ухилення від встановленого Кабінетом Міністрів України маршруту переміщення товарів територією України — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п’ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів”.

Перевезення товарів, що переміщуються територією України між митними органами або їх підрозділами, відбувається згідно з процедурами прохідного та внутрішнього транзиту.

Пунктом 4 статті 201 Митного кодексу України передбачено, що у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, такі товари повинні переміщуватися встановленими маршрутами та шляхами.

Практика жорсткого визначення шляхів перевезення товарів існувала ще в середньовіччя та часто використовувалася державою для створення більш сприятливих умов для своїх купців: вони могли користуватися більш зручними й короткими шляхами на відміну від іноземців, яких змушували перевозити товари манівцями.

У наш час метою встановлення таких маршрутів є потреба уникнення випадків втрати товарів, що переміщуються між митницями. У першу чергу це стосується випадків переміщення підакцизних та інших високоліквідних товарів, ризик використання яких без “митного очищення” найбільший. Оскільки таке порушення може статися з різних причин, статтею 350 Митного кодексу України, якою передбачено відповідальність за ухилення від установленого Кабінетом Міністрів України маршруту переміщення товарів територією України, визначено достатньо гнучку санкцію у вигляді накладення штрафу в розмірі від п’ятдесяти до ста неоподатковуваних

мінімумів доходів громадян або конфіскації товарів, що перевозяться.

Законодавство також припускає звільнення від відповідальності за це правопорушення в разі його вчинення внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами.

Стаття 339. Порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю

“Порушення встановленого відповідно до цього Кодексу порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю, тобто наявність під час проведення митного контролю в особи, яка формою проходження митного контролю обрала проходження через таку зону (коридор), товарів, заборонених або обмежених до переміщення через митний кордон України, або товарів у кількостях, що перевищують неоподатковувану норму переміщення через митний кордон України, — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п’ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів”.

Іноді представникам суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності доводиться переміщувати через кордон невеликі за вагою та розмірами партії товарів, які можуть вміститися в багажу або ручній поклажі окремої особи.

Для прискорення процедури проходження митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон створено так звані “зелені коридори” — зони (коридори) спрощеного митного контролю, що являють собою частину зони митного контролю з належним технічним та інформаційним устаткуванням для здійснення контролю в спрощеному порядку.

На сьогодні порядок проходження встановленого відповідно до статті 68 Митного кодексу України митного контролю в таких зонах в автомобільних пунктах пропуску регламентовано спільним наказом Держприкордонслужби України та Держмитслужби України від 24.11.2003 № 297/793, в авіаційних

пунктах пропуску — наказом Держмитслужби України від 16.08.2001 № 561.

Відповідальність за порушення встановленого порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю передбачено статтею 339 Митного кодексу України. Порушенням буде вважатися наявність під час проведення митного контролю в особи, яка обрала проходження через таку зону (коридор), товарів, заборонених або обмежених до переміщення через митний кордон України, або товарів у кількостях, що перевищують неоподатковувану норму переміщення через митний кордон України.

Кваліфікація правопорушення за цією статтею буде мати місце за відсутності події письмового декларування та ознак приховування. Якщо особі, що обрала проходження через зону (коридор) спрощеного митного контролю, було запропоновано заповнити митну декларацію, у якій вона не заявила точних відомостей про переміщувані товари й транспортні засоби, які підлягають обов'язковому декларуванню, то правопорушення потребуватиме додаткової кваліфікації за статтею 340 Митного кодексу України (недекларування). У разі вчинення дій, спрямованих на переміщення товарів через митний кордон з приховуванням від митного контролю, додатковою буде кваліфікація за статтею 352 Митного кодексу України.

Оскільки товари, що переміщуються представниками суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, практично завжди підлягають обов'язковому письмовому декларуванню, то спокушатися на їх переміщення "зеленим коридором" не варто, тим більше, що при його проходженні посадові особи митного органу не роблять відповідних відміток у документах, що може в подальшому призвести до труднощів при підтвердженні законності переміщення товарів через кордон.

Стаття 338. Пошкодження або втрата митного забезпечення

"Пошкодження або втрата пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупровідних документах, тягне за собою накладення штрафу на громадян у

розмірі до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств — до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Митним забезпеченням є одноразові номерні запірно-пломбувальні пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки й інші засоби ідентифікації, використовувані митними органами для відображення й закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Відповідно до вимог статті 64 Митного кодексу України воно може накладатися на товари, транспортні засоби, приміщення й інші місця, де перебувають товари, які підлягають митному контролю, а також на прилади обліку енергоносіїв, електричної, теплової та інших видів енергії. Відповідальність за зазначене порушення настає як у разі зберігання таких товарів і транспортних засобів, так і при їх перевезенні між митними органами.

Пошкодженням митного забезпечення вважається порушення цілісності пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупроводжувальних документах.

Утратою митного забезпечення є вихід пломби, печатки чи іншого митного забезпечення, зазначеного в товаросупровідних документах, навмисно або проти волі особи, якій вони були довірені, з її володіння.

Само по собі *пошкодження або втрата пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення* начебто є не дуже небезпечним порушенням. Але цим порушується встановлений порядок переміщення товарів між митними органами та оформлення цих товарів. Крім того, виникає можливість доступу до товару з метою вкладення або вилучення товарів, прихованих від митного контролю, у процесі навантаження чи транспортування. Відповідальність за пошкодження чи втрату митного забезпечення передбачено статтею 338 Митного кодексу України.

Стаття 351. Дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем

“Дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем, тобто їх переміщення через митний кордон України поза місцем розташування митного органу або поза часом здійснення митного оформлення, або з використанням незаконного звільнення від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами митного органу — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п’ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, а також конфіскацію транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів — безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України”.

Стаття 352. Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю

“Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві дані, — тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п’ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, а також конфіскацію товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками) та транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів через митний кордон України”.

Статті 351 і 352 Митного кодексу України передбачають відповідальність відповідно за *переміщення товарів і транс-*

портних засобів через митний кордон України поза митним контролем та переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю.

Дії, які вчиняє особа під час таких порушень, повністю збігаються зі способами вчинення кримінально караного контрабанди, що мають такі самі назви та розглядалися нами в розділі 12.1. Зазначимо, що в разі переміщення в такі способи товарів і транспортних засобів єдиною відмінністю порушень митних правил від кримінально караного контрабанди буде відсутність “великого розміру” та (або) прямого наміру вчинити злочин. У разі же переміщення поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю історичних і культурних цінностей, наркотичних засобів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних, вибухових речовин, зброї та бойових припасів до неї (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї) воно буде вважатися контрабандою незалежно від вартості товарів.

Оскільки це найбільш суспільно небезпечні види порушень митних правил, то й відповідальність за них є найбільш суворою.

Стаття 345. Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності

“Ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території з комерційною метою товарів із порушенням охоронюваних законом прав інтелектуальної власності тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від десяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією контрафактних товарів, а на посадових осіб підприємств — від тридцяти до ста п’ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією контрафактних товарів”.

Митним законодавством передбачено ведення Держмитслужбою України реєстру товарів, що містять об’єкти права інтелектуальної власності. Інформація про зареєстровані товари надсилається всім митним органам України.

Після реєстрації такого товару, яка здійснюється на підставі заяви власника права інтелектуальної власності, митні органи України зобов'язані вживати заходів до попередження переміщення через митний кордон контрафактних товарів.

Статтею 345 Митного кодексу України передбачено сувору відповідальність за *переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності*, а саме накладення штрафу з обов'язковою конфіскацією контрафактних товарів.

У разі виявлення подібних товарів у митному органі їх митний контроль та митне оформлення призупиняються на строк до 15 календарних днів із можливістю продовження його на такий же строк для проведення відповідної перевірки, у тому числі з використанням можливостей експертного дослідження. Якщо контрафактність товарів буде доведена, то митним органом заводиться справа про порушення митних правил.

Стаття 330. Неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю

“Неподання митному органу в установлений законодавством строк документів, передбачених відповідно до цього Кодексу для здійснення митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, незалежно від подання письмової декларації, — тягне за собою попередження або накладення штрафу на громадян у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств — до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Стаття 330 Митного кодексу України встановлює відповідальність за неподання митниці документів, необхідних для здійснення митного контролю.

Документи, необхідні для здійснення митного контролю, подаються митному органу здійснення митними органами контрольних функцій при: перетинанні товарами й транспортними засобами митного кордону України; декларуванні товарів і транспортних засобів; повідомленні митного органу про намір

здійснити переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Ними можуть бути документи, які: містять відомості, необхідні для митного контролю й митного оформлення (наприклад, статут підприємства, укладені контракти та договори; фінансові документи, що підтверджують розрахунки цих підприємств тощо); є підставою для переміщення товарів і транспортних засобів (наприклад, експортна або імпортна ліцензія, дозволи, легалізовані в установленому порядку документи на право спадкування тощо). Відповідно до статті 45 Митного кодексу України перелік документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю, і порядок їх подання *визначаються Кабінетом Міністрів України*. Частиною другою статті 86 Митного кодексу України передбачено, що перелік документів, що додаються до митної декларації, *визначається Кабінетом Міністрів України або вповноваженим ним органом*.

Незважаючи на певну суперечність, безспірним є те, що, висуваючи вимогу подати той чи інший документ, працівник митного органу повинен послатися на нормативний акт Уряду чи вповноваженого ним органу, який прямо визначає цей документ як такий, що є необхідним для здійснення митного контролю.

Неподання таких документів може виражатися як у вигляді ігнорування (якщо особі відомо про обов'язок подати їх митному органу у визначений строк), так і у вигляді непокори розпорядженню або вимозі посадової особи митного органу подати документи. Непокора законному розпорядженню або вимозі посадової особи митного органу України при виконанні нею своїх службових обов'язків може виражатися у відкритій відмові від виконання законного розпорядження чи вимоги або в іншому навмисному їх невиконанні. При цьому під невиконанням розуміється нездійснення дій, передбачених розпорядженням чи вимогою, учинення дій, заборонених розпорядженням чи вимогою, або неналежне (несвоєчасне, неповне, неточне) виконання розпорядження чи вимоги.

Подання необхідних документів є обов'язком декларантів (перевізників тощо) та повинно відбуватися в установленій законодавством строк.

Строки подання необхідних для митного контролю та митного оформлення документів визначено в різних статтях Митного кодексу України. Ці строки суттєво різняться (статті 85, 108, 214).

Притягнути до відповідальності за вчинення цього правопорушення можна осіб, на яких покладено обов'язок подання таких документів митному органу. Ними можуть бути посадові особи підприємств, декларанти, митні брокери, перевізники, митні перевізники, громадяни.

Стаття 340. Недекларування товарів, транспортних засобів

“Недекларування товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, — тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів, а на посадових осіб підприємств — від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів”.

Ця стаття є однією з найбільш “працюючих” статей Митного кодексу України. Вона передбачає відповідальність за недекларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом через територію України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей про такі товари та транспортні засоби. Статистика свідчить, що саме цей вид порушень митних правил є найбільш поширеним.

Порядок декларування товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України, установлюється відповідними статтями глави 11 Митного кодексу України.

Перелік товарів, що підлягають обов'язковому декларуванню, установлюється Митним кодексом України й актами Кабінету Міністрів України.

Поняття "товари", наведене в пункті 39 статті 1 Митного кодексу України, включає будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електричну, теплову та інші види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, використовуваних виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

У пункті 40 цієї ж статті наведено визначення транспортних засобів, до яких закон зараховує будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, використувані виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Притягнення до відповідальності за недекларування можливе тільки за умови, що процес декларування мав місце.

Слід також пам'ятати, що склад цього правопорушення матиме місце лише у випадках, коли не було виявлене приховування від митного контролю. За наявності останнього дії правопорушника повинні кваліфікуватися за статтею 352 Митного кодексу України.

Товари й транспортні засоби в разі пред'явлення їх для митного контролю в повному обсязі до початку митного огляду, навіть якщо дані про них не внесено до митної декларації, не можуть уважатися переміщуваними з порушенням митних правил. Такі товари й транспортні засоби, будучи неоформленими належним чином, можуть не підлягати пропуску через митний кордон, але не повинні вважатися предметами порушення митних правил.

Притягуватися до відповідальності можуть як фізичні, так і посадові особи, а також і декларанти, митні брокери, що діють на підставі відповідного доручення.

Стаття 355. Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру

"Заявлення в митній декларації неправдивих відомостей та надання митному органу документів із такими відомостями як

підстави для звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру або несплата податків і зборів у строк, встановлений законодавством, а також інші протиправні дії, що спричинили недобори податків і зборів, за відсутності ознак злочину, — тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств — від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Відповідальність за *вчинення дій, спрямованих на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або на зменшення їх розміру*, встановлено статтею 355 Митного кодексу України.

Під податками й зборами розуміються обов'язкові внески до Державного бюджету, здійснювані платниками в порядку й на умовах, що визначаються законами про оподаткування.

При вчиненні цього правопорушення особа посягає на встановлений законодавством України порядок оподаткування та сплати податків і зборів, що забезпечує формування доходної частини Державного бюджету. Правопорушення полягає в заявленні в митній декларації неправдивих відомостей та поданні митному органу документів з такими відомостями як підстави для звільнення від сплати податків і зборів або для зменшення їх розміру; у несплаті податків і зборів у визначені законодавством строки.

Під заявленням неправдивих відомостей розуміється декларування товарів не своїм найменуванням, тобто класифікація товарів із порушенням основних правил інтерпретації класифікації товарів, встановлених Митним тарифом України, або заявлення неточних відомостей про кількість товарів.

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, у яких відомості про суть угоди (договору, контракту), найменування, асортимент, вагу, кількість чи вартість товарів, а також про їх відправника чи одержувача, державу, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються тощо, не відповідають дійсності.

Винними вважаються також інші неправомірні дії, що спричинили недобори податків і зборів.

Стаття не містить переліку інших подібних дій, тому коло випадків її застосування достатньо широке. Але дії обов'язково повинні бути протиправними, тобто порушувати якусь норму закону чи підзаконного акта. Нерідко дії, наслідком яких став недобір митних податків і зборів, додатково містять інші склади порушень, передбачених Митним кодексом України. Це може бути недекларування, видача товарів без дозволу митного органу, недоставка товарів у митний орган, неподання документів, необхідних для митного контролю товарів. У таких випадках дії порушників кваліфікуються й за іншими, крім статті 355 Митного кодексу України, статтями Кодексу. У разі кваліфікації дій правопорушника більше ніж за однією статтею стягнення накладається в межах санкції, установлені за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. До основного стягнення може бути приєднане одне з додаткових стягнень, передбачених статтями, за якими кваліфікуються дії порушника. Серед справ, заведених за статтею 355 Митного кодексу України, переважну більшість складають справи, заведені за випадками надання у ВМД неточних відомостей про товари. Фізичні особи найчастіше стають порушниками в разі недекларування ними частини товару або заниження його митної вартості. До відповідальності притягається особа, дії якої вже спричинили недобір податків та зборів.

Адміністративна відповідальність за це порушення настає за відсутності ознак злочину. Кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів передбачено статтею 212 Кримінального кодексу України. Вона настає в разі фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах, тобто в сумі, що в тисячу й більше разів перевищує встановлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Оскільки органами дізнання за цим видом злочину є не митні органи, а підрозділи податкової міліції, то Держмитслужба України листом від 19.01.2004 № 11/3-20-449-ЕП запропонувала начальникам митних органів інформувати в разі виявлення таких порушень органи податкової міліції в порядку статті 97 Кримінально-процесуального кодексу України.

Стаття 344. Неподання митному органу документів та зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи)

“Неподання у випадках, передбачених законодавством, на вимогу митного органу відповідних документів та зразків товарів, необхідних для проведення дослідження (аналізу, експертизи), — тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Статтею 75 Митного кодексу України передбачено можливість узяття митними органами проб і зразків товарів з метою здійснення митного контролю та митного оформлення. Зокрема, згідно з частиною першою статті 314 Митного кодексу України під час здійснення класифікації товарів для проведення експертизи можна вимагати від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян зразки товарів і техніко-технологічну документацію на такі товари. Частина перша статті 316 Митного кодексу України дозволяє митним органам брати зразки товарів і документацію при здійсненні верифікації сертифікатів про походження товару з України.

Порядок узяття проб і зразків товарів, строки проведення їх дослідження (аналізу, експертизи), а також розпорядження ними встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Проте потреба в проведенні досліджень, експертиз може виникати не тільки під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а й під час провадження в справі про порушення митних правил у разі виявлення правопорушення. Тому пункт 7 частини другої статті 375 Митного кодексу України відносить узяття проб і зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи) також до одного з видів процесуальних дій, що проводяться під час провадження в справі про порушення митних правил. Порядок узяття проб та зразків у подібному разі окремо регламентується статтею 382 Митного кодексу України.

Отже, дія статті 344 Митного кодексу України, яка встановлює відповідальність за ненадання у випадках, передбачених законодавством, на вимогу митного органу відповідних документів та зразків товарів, необхідних для проведення до-

слідження (аналізу, експертизи), поширюється на всі вищезгадані випадки.

Стаття 342. *Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів*

“Перешкоджання посадовій особі митного органу під час здійснення нею митного контролю або провадження в справах про контрабанду та порушення митних правил у доступі до товарів, транспортних засобів і документів, а також неперед’явлення в установленій законодавством строк без поважних причин таких товарів, транспортних засобів і документів посадовій особі митного органу чи призначеному нею експерту або спеціалісту — тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Не досить часто, але все ще трапляються випадки *перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів* (стаття 342 Митного кодексу України).

Поняття “посадові особи митних органів” визначено статтею 407 Митного кодексу України й включає працівників, на яких покладено обов’язок здійснення митної справи, виконання організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій.

Ця норма закону покликана забезпечити також відповідне право доступу призначених митним органом експертів або спеціалістів до згаданих товарів.

Залучення спеціалістів та експертів до участі в здійсненні митного контролю передбачено статтею 65 Митного кодексу України. Залучення експертів та спеціалістів у справах про контрабанду регламентується кримінально-процесуальним законодавством, а в справах про порушення митних правил — Митним кодексом України.

Порушення полягає в перешкоджанні виконанню посадовою особою митного органу України, експертом, спеціалістом покладених на них обов’язків, а також реалізації передбачених Кодексом прав на здійснення митного контролю або під час провадження в справах про контрабанду та про порушен-

ня митних правил. Протиправним буде також порушення визначених статтею 44 Митного кодексу України строків пред'явлення митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, та порядку надання документів і відомостей, необхідних для здійснення митного контролю.

Перешкоджання може мати місце як у формі дії (приховування ключів від складу, застосування заходів психологічного або навіть фізичного впливу, уведення посадової особи митного органу в оману про місцезнаходження товарів), так і у формі бездіяльності (надання інформації про місцезнаходження товарів). Якщо активні дії містять у собі ознаки складів кримінальних злочинів (погрози, образи, тілесні ушкодження тощо), то винні можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності. Місце вчинення правопорушення ролі не відіграє. Це може бути зона митного контролю, територія митного ліцензійного складу, складу тимчасового зберігання, приміщення підприємства чи установи, яким товари передано на зберігання. Суб'єктами правопорушення можуть бути як фізичні, так і посадові особи, на адресу яких ці товари надійшли або яким їх передано на зберігання чи з метою доставки в митний орган, навіть сторонні особи, які виконують чиїсь завдання.

Стаття 343. Неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон

“Неподання митному органу особами, зазначеними в статті 320 цього Кодексу, передбаченої законодавством звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон і ввозяться, вивозяться, зберігаються, переробляються, виготовляються, купуються та реалізуються без попереднього дозволу митного органу, а також порушення порядку ведення звітності щодо таких товарів — тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від трьох до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств — до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Одним з напрямів гуманізації процедур митного контролю є розширення кола операцій, що можуть без попереднього дозволу митного органу проводитися з товарами, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон, але воно не повинно потягти за собою збільшення кількості митних правопорушень, тому потребує підвищення дієвості контролю за такими товарами, більш оперативного та ефективного проведення профілактичних заходів на цьому напрямі. Проте без систематичного вивчення посадовими особами митних органів відповідної документації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, зокрема поточної звітності, це неможливо.

Установлена статтею 343 Митного кодексу України відповідальність за неподання особами митному органу передбаченої законодавством звітності про товари, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон і ввозяться, вивозяться, зберігаються, переробляються, виготовляються, купуються чи реалізуються без попереднього дозволу митного органу, а також за порушення порядку ведення звітності про такі товари, дає посадовій особі додаткові важелі впливу на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно до статті 223 Митного кодексу України порядок звітності про операції з товарами, що перебувають у спеціальних митних зонах, установлюється Держмитслужбою України. Переліки видів товарів та операцій, що здійснюються з товарами, визначаються у законах про конкретну спеціальну митну зону.

Слід розуміти, що порядок ведення й строки подання звітності визначаються у відповідному нормативно-правовому акті, який завчасно доводиться до відома суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Якщо ж у митного органу виникне необхідність терміново отримати позаплановий звіт, то встановлений для його подання строк повинен бути реальним. У подібному разі притягнення до відповідальності неможливе, якщо суб'єкт, зобов'язаний надати звіт, доведе, що він уживав усіх можливих заходів для виконання вимоги в установленний строк, але з об'єктивних причин не зміг цього зробити.

У разі притягнення до відповідальності за порушення порядку ведення звітності про товари, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон, у протоколі про порушення митних правил повинно бути чітко зазначено, яку саме позицію нормативно-правового акта, який визначає порядок ведення звітності, порушено.

Стаття 331. Видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата

“Видача без дозволу митного органу або втрата товарів, транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п’ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Пошкодження або втрата митного забезпечення часто переду іншим більш тяжким порушенням, таким, наприклад, як *видача товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, без дозволу митного органу України або їх втрата* (стаття 331 Митного кодексу України). Оскільки такі порушення можуть призвести до значних матеріальних збитків державі у вигляді несплачених митних платежів за зниклий товар, то й відповідальність повинна бути достатньо суворою.

Товари й транспортні засоби перебувають під митним контролем з його початку й до закінчення згідно із заявленим митним режимом відповідно до вимог статті 43 Митного кодексу України.

Втрата й видача товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, можуть статися в процесі доставки або під час їх зберігання.

Протиправним діяння є у двох випадках: вчиненні дії — видачі та бездіяльності — утрати товарів і транспортних засобів унаслідок незабезпечення їх зберігання. Відповідати повинна особа, яка видала товари та транспортні засоби без достатніх підстав (дозволу митного органу) або не забезпечила достатній рівень надійності їх зберігання, унаслідок чого вони вийшли з — під контролю та були втрачені. У більшості випадків цими особами є посадові особи підприємств різних форм власності (ліцензійних складів, транспортних організацій тощо).

Але це можуть бути й фізичні особи (сторож, комірник, водій, експедитор), яким згідно з їх обов'язками або за інших обставин (за разовим дорученням, за договором про доставку вантажу тощо) довірено зберігання товарів і транспортних засобів.

Якщо ж утрата товарів і транспортних засобів сталася внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, то відповідальність за таке правопорушення не настає.

Стаття 337. Вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу

“Навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, переупакування товарів, що перебувають під митним контролем, або зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах чи їх упаковці без дозволу митного органу — тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб підприємств — до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Видача товарів, що перебувають під митним контролем, без дозволу митного органу рідко можлива без проведення *вантажних та інших операцій з ними, що також здійснюються без дозволу митного органу України* (стаття 337 Митного кодексу України). Такі операції можуть включати навантаження, вивантаження, перевантаження, виправлення пошкоджень упаковки, розпакування, переупакування товарів, що перебувають під митним контролем, або зміну ідентифікаційних знаків чи маркування, нанесених на ці товари або їх упаковку.

Навантаженням є переміщення на транспортний засіб товарів, що перебувають під митним контролем.

Вивантаження — це переміщення товарів із транспортного засобу в інше сховище, що не є транспортним засобом.

Перевантаженням вважається переміщення товарів, що перебувають під митним контролем, з одного транспортного засобу або приміщення до іншого.

Під *усуненням пошкоджень упаковки* розуміється надання упаковці товару, що перебуває під митним контролем, певного вигляду. Розпакування й переупакування проводяться в разі порушення цілості упаковки товарів. Зміна ідентифікаційних знаків або маркування цих товарів чи заміна їх упаковки може бути частковою або повною та являти собою дописки, підчищення, зміну дати, строку придатності тощо.

Суспільна небезпека таких операцій полягає в тому, що вони можуть проводитися з метою приховання реального вигляду, кількісних чи якісних характеристик товару.

Варто мати на увазі, що відповідальність за подібні операції за статтею 337 Митного кодексу України настає, якщо вони не містять ознак порушень, передбачених іншими статтями Митного кодексу України.

Зокрема, нанесення ідентифікаційних знаків і маркування для зміни головних параметрів виробів (їх роду, вигляду, кількості, ваги), перепакування ще не оглянутих товарів (шляхом їх вкладення в упаковку разом з оглянутими товарами) з метою їх приховування можуть бути розцінені як дії, спрямовані на приховування від митного контролю, та потребувати кваліфікації за статтею 352 Митного кодексу України.

Стаття 336. *Неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними*

“Здійснення операцій з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, а саме: зміна їх стану, користування та розпорядження ними без дозволу митного органу, за винятком операцій, зазначених у статтях 331, 337 цього Кодексу, — тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від п’ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів, а на посадових осіб підприємств — у розмірі від ста до п’ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів, транспортних засобів”.

Крім відповідальності за видачу товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх утрату (стаття 331

Митного кодексу України), за проведення вантажних та інших операцій, що проводяться без дозволу митного органу (стаття 337 Митного кодексу України), митним законодавством передбачено відповідальність за неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем (стаття 336 Митного кодексу України). У ній до переліку неправомірних дій з товарами та транспортними засобами додано зміну їх стану, користування та розпорядження ними без дозволу митного органу (за винятком операцій, зазначених у статтях 331, 337 Митного кодексу України).

Зміною стану товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, є здійснення з ними операцій, у результаті яких змінюються властивості товарів чи транспортних засобів, наприклад: увезення товарів і транспортних засобів, з наступним демонтажем з метою пред'явлення митним органам не цілих агрегатів, а їх комплектуючих для навмисного заниження вартості товарів і транспортних засобів.

Користування — це можливість експлуатації товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, в тому числі з можливістю одержання матеріальних благ.

Розпорядження дає можливість відчуження (дарування, купівлі-продажу, обміну тощо) товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, на користь сторонньої особи без дозволу митних органів.

Стаття 346. Порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами

“Порушення встановленого законодавством порядку розміщення товарів на митних ліцензійних складах для зберігання, недотримання встановлених цим Кодексом строків, умов і порядку зберігання зазначених товарів, а так само проведення операцій з товарами, що зберігаються на митних ліцензійних складах, без дозволу митного органу — тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Посиленню контролю за діями недостатньо дисциплінованих суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, запобіганню незаконному використанню на митній території України товарів, не випущених у вільний обіг, повинно сприяти встановлення відповідальності за порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами без дозволу митного органу (стаття 346 Митного кодексу України).

Митний склад є одним із митних режимів, передбачених митним законодавством. Визначення цього режиму, умови поміщення товарів у митний режим митного складу та строки їх зберігання встановлено в главі 35 Митного кодексу України. Зокрема, у статті 215 зазначено, що конкретні перелік та порядок здійснення операцій, що можуть проводитися з товарами, які перебувають у митному режимі митного складу, встановлюються Кабінетом Міністрів України або вповноваженим ним органом.

Притягнення до відповідальності матиме місце в разі встановлення факту порушення конкретної норми закону (статті 213, 214 Митного кодексу України) чи підзаконного акта (відповідних постанови Кабінету Міністрів України, наказу Держмитслужби України або іншого вповноваженого Кабінетом Міністрів України органу), яка визначає такі умови, строки, види операцій тощо.

Стаття 353. Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю

“Зберігання, перевезення, придбання чи використання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, — тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію цих товарів та транспортних засобів”.

Митний кодекс України передбачає відповідальність не лише тих, хто особисто переміщує товари поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, а й тих, хто сприяє таким небезпечним порушенням. Зокрема, стаття 353 Митного кодексу України встановлює відповідальність за зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, увезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від нього.

Товари та транспортні засоби, про які йдеться в цій статті, уже перебувають на митній території України. Їх переміщення відбулося до моменту виявлення цього порушення. Час переміщення ролі не відіграє. Не має значення також і місце виявлення цих товарів. Їх можуть знайти й у зоні митного контролю, і в будь-якому іншому місці митної території країни.

Під *зберіганням* розуміється перебування товарів, транспортних засобів безпосередньо в конкретної особи — суб'єкта правопорушення, в будь-якому місці, де вони перебувають у розпорядженні та під контролем такої особи.

Перевезенням товарів вважається їх переміщення з використанням будь-яких транспортних засобів.

Придбання товарів, транспортних засобів передбачає їх оплатне або безоплатне отримання суб'єктом правопорушення від іншої особи.

Ввезеними на митну територію України вважаються товари, транспортні засоби, що були переміщені з-за кордону на територію України.

Для кваліфікації дій правопорушника за цією статтею не мають значення мотив і мета їх вчинення, а також чи настали від цього шкідливі наслідки.

Стаття 354. Використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях

“Використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги, — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Незважаючи на суттєве звуження кола пільговиків, досить велика кількість товарів, що потрапляє на наш внутрішній ринок, цілком законно звільняється від обкладення митом. Це спокушає декого до використання товарів, стосовно яких надано пільги в сплаті податків і зборів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано пільги.

Зі змісту цієї статті випливає, що використаний у ній термін “пільги” охоплює не тільки різні види митних пільг, про які йдеться в розділі XIII Митного кодексу України, а й взагалі будь-які пільги, що існують в державі відповідно до законодавства.

Найбільш характерним прикладом такого виду порушення є використання отриманого як гуманітарна допомога товару для одержання комерційного прибутку.

Дія статті поширюється й на товари, які в пільговому режимі перебувають за межами митної території України.

Стаття 347. Порушення встановленого порядку знищення (руйнування) товарів

“Порушення встановленого законодавством порядку знищення (руйнування) товарів, що перебувають під митним контролем, тобто порушення встановлених цим Кодексом та іншими законами України умов, заборон та обмежень щодо знищення (руйнування) таких товарів, — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

Знищення або руйнування товарів, що перебувають під митним контролем, допускається з письмового дозволу митного органу, наданого за умови наявності дозволів інших органів державної влади, що здійснюють відповідно до їх компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України. Тобто, інші органи відповідно до своєї компетенції мають право встановити обмеження щодо умов знищення або руйнування товарів чи заборонити такі дії.

Зокрема, дозвіл не видається, якщо знищення товарів може завдати істотної шкоди навколишньому природному середовищу.

Порушенням вважається невиконання встановлених умов, заборон та обмежень.

Дія цієї статті поширюється й на випадки знищення товарів, подальше використання яких неможливе. Якщо такі товари перебувають під митним контролем, то на їх знищення все одно потрібен дозвіл митного органу. Висновок про знищення можливий лише по підтвердженні відповідними нормативами, експертними висновками, іншими документами. Процес знищення повинен проходити за участю посадової особи митного органу, фіксуватися відповідними актами. Як правило, порушником виступає керівник, посадова або інша вповноважена особа підприємства — учасника зовнішньоекономічної діяльності, на адресу якого надійшли ці товари. Але можливе притягнення як порушника й фізичної особи.

Стаття 348. *Порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення товарів*

“Невивезення за митний кордон України товарів, які були тимчасово ввезені на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення, або не ввезення на митну територію України товарів, які були тимчасово вивезені за митний кордон України під зобов'язання про зворотне ввезення, у строк, зазначений у зобов'язанні про зворотне вивезення (зворотне ввезення) таких товарів, — тягне за собою накладення штрафу у розмірі від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію таких товарів”.

Достатньо суворою є відповідальність за порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення товарів (стаття 348 Митного кодексу України).

Невивезення за кордон товарів, увезених на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення, чи повернення на митну територію України товарів, вивезених за кордон під зобов'язання про зворотне ввезення, у строки, установлені цими зобов'язаннями, тягне за собою відповідальність за наявності реальної можливості виконання такого зобов'я-

зання або за відсутності своєчасного повідомлення про неможливість його виконання. Якщо виконання зобов'язання неможливе з технічних або інших незалежних від особи причин, то митному органу повинні бути подані документи, що підтверджують це. Крім того, строк перебування товарів на території України або за її межами може бути продовжений за рішенням начальника митного органу або центральним апаратом Держмитслужби України на підставі мотивованого звернення заінтересованої особи.

Якщо таке правопорушення було вчинене внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, відповідальність, передбачену Митним кодексом України, таке правопорушення не тягне за умови, що особою були вжиті заходи, передбачені статтею 159 Митного кодексу України.

Як бачимо, за порушення митних правил законодавством передбачено такі види адміністративних стягнень, як попередження; штраф; конфіскація товарів, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Адміністративні стягнення є заходами, спрямованими на покарання правопорушників за вчинені ними порушення. Із цього переліку за конкретне порушення митних правил можуть бути накладені лише ті стягнення, що зазначені в санкції відповідної статті Митного кодексу України.

Попередження полягає в офіційному осудженні протиправного діяння, учиненого правопорушником, та попередженні правопорушника про неприпустимість таких діянь у подальшому.

Накладення стягнення у вигляді попередження можливе при розгляді справ про порушення митних правил, передбачені статтями 330, 335, 344 Митного кодексу України. Засто-

сування стягнення у вигляді попередження можливе як до громадян, так і до посадових осіб підприємств. Стягнення у вигляді попередження може бути накладене виключно у формі письмової постанови керівником митного органу або його заступником, за виключенням випадку накладення такого стягнення суддею в разі скоєння порушення митних правил неповнолітньою особою.

Штраф є грошовим стягненням, що полягає в отриманні з правопорушника певної визначеної Митним кодексом України суми грошових коштів та направленні її в прибуток держави.

Санкції статей Митного кодексу України передбачають верхній та нижній рівні розміру штрафу за порушення митних правил, які є кратними неоподатковуваному мінімуму доходів громадян. Це дає змогу диференціювати відповідальність правопорушників залежно від ступеня суспільної небезпеки вчиненого ними правопорушення.

Максимальним є штраф у сумі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Відповідно до Закону України від 22.05.2003 № 889-IV "Про податок з доходів фізичних осіб", якщо норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум, то для цілей їх застосування використовується сума у розмірі 17 гривень. Отже, за станом на 01.01.2004 такою сумою є 17 000 гривень.

Мінімальною сумою штрафу може бути будь-яка сума, починаючи від 1 копійки й більше.

У багатьох випадках рівень штрафних санкцій за одне і те саме правопорушення буде різним залежно від суб'єкта правопорушення: фізична особа це чи посадова особа підприємства.

Частиною другою статті 377 Митного кодексу України допускається вилучення товарів, транспортних засобів у розмірах, необхідних для забезпечення стягнення штрафу в разі вчинення порушення митних правил особою, яка не має в Україні постійного місця проживання або адреси. Стягнення у вигляді штрафу може бути накладене виключно у формі письмової постанови керівником митного органу або його заступником чи судом (суддею).

Конфіскація полягає в примусовому безоплатному зверненні у власність держави товарів — безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Безпосередніми предметами порушення митних правил слід визначати товари, з метою незаконного переміщення яких через митний кордон України було вчинене порушення митних правил.

Під спеціально виготовленим сховищем (тайником) слід розуміти сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані й пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Державна митна служба України у листі від 12.01.2004 № 11/5-20-97-ЕП повідомила митні органи, що в разі вилучення транспортних засобів, які використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил, слід урахувати, що між переміщенням транспортного засобу та вчиненням порушень митних правил повинен існувати причинний зв'язок. Транспортний засіб повинен бути використаний унаслідок волевиявлення порушника у зв'язку з переміщенням через митний кордон саме безпосередніх предметів порушення митних правил та для забезпечення такого переміщення. Отже, до транспортних засобів, що підлягають конфіскації у зв'язку з використанням для переміщення через митний кордон України товарів із приховуванням від митного контролю або поза митним контролем (а саме санкції статей 351 і 352 Митного кодексу України передбачають конфіскацію таких транспортних засобів), як правило, не можуть бути віднесені ті, що використовуються транспортними компаніями та організаціями для регулярних перевезень пасажирів та вантажів. Сподіваємося, що й судова практика застосування цієї норми закону піде таким шляхом.

На відміну від загальної норми адміністративного законодавства України згідно з якою конфіскованим може бути лише товар, що перебуває в особистій власності правопорушника, Митним кодексом України в частині другій статті 326 передбачено спеціальну норму згідно з якою конфіскація товарів, транспортних засобів застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення.

У разі виникнення вимоги власника конфіскованих товарів до правопорушника щодо відшкодування їх вартості таке питання повинно розглядатися в рамках цивільного судочинства поза межами провадження в справі про порушення митних правил.

Справи про порушення митних правил, передбачені статтями 336, 339—340, 345, 348—353 Митного кодексу України, санкції яких допускають застосування стягнення у вигляді конфіскації, розглядаються місцевими судами (суддями) за місцем розташування митних органів. Тобто, застосування конфіскації за вчинення порушення митних правил можливе виключно за рішенням суду.

Адміністративне стягнення у вигляді попередження або штрафу за порушення митних правил може бути накладене не пізніше двох місяців з дня вчинення порушення, а при триваючому порушенні митних правил — не пізніше двох місяців з дня його виявлення.

Триваючими є такі порушення митних правил, що характеризуються неперервністю їх учинення протягом тривалого часу. Такі порушення митних правил тривають доти, доки вони не будуть виявлені або припинені самим правопорушником.

За певних обставин такими можуть уважатися порушення режиму зони митного контролю шляхом проведення в ній господарських робіт (стаття 329 Митного кодексу України), неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними (стаття 336 Митного кодексу України), вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу (стаття 337 Митного кодексу України), порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами (стаття 346

Митного кодексу України), установленого порядку знищення (руйнування) товарів (стаття 347 Митного кодексу України), установленого маршруту переміщення товарів (стаття 350 Митного кодексу України), зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, увезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю (стаття 353 Митного кодексу України), використання товарів, стосовно яких надано пільги в сплаті податків і зборів (стаття 354 Митного кодексу України).

У разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи правоохоронними органами та передання матеріалів на розгляд митного органу, й за наявності в діях особи ознак порушення митних правил адміністративне стягнення у вигляді попередження чи штрафу за порушення митних правил може бути накладене не пізніше місяця з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або її закриття. Цей строк обчислюється саме з дня прийняття рішення правоохоронним органом, а не з дня отримання митним органом такої постанови.

Тобто отримання митним органом або судом рішення про відмову в порушенні кримінальної справи чи про її закриття в строк, що перевищує місяць з дня прийняття такого рішення, унеможливує застосування попередження або штрафу.

Конфіскація товарів — безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, *проводиться незалежно від часу вчинення або виявлення порушення митних правил.* Це означає, що конфіскація (як основний вид стягнення) може бути застосована й у строк, що перевищує два місяці.

При неможливості конфіскації таких товарів і транспортних засобів з порушника стягується їх вартість. При обчисленні строків накладення адміністративних стягнень у вигляді попередження або штрафу слід брати до уваги норми обчислення процесуальних строків, що установлені цивільно-процесуальним законодавством України.

Коли строки визначаються днями, то їх обчислюють з дня, наступного після того, з якого починається строк. Якщо кінець строку припадає на неробочий день, то останнім днем строку вважається перший після нього робочий день.

Останній день строку триває до 24 години. Якщо ж у цей строк слід було вчинити процесуальну дію в суді, де службова діяльність закінчується раніше, то строк закінчується в момент припинення такої діяльності суду.

Адміністративні стягнення поділяються на *основні* та *додаткові* залежно від того, застосовуються вони як самостійні стягнення або тільки приєднуються до інших додатково.

Попередження та штраф можуть бути лише основним стягненням, тому вони не можуть бути застосовані додатково до стягнень у вигляді конфіскації. Конфіскація ж може бути як основним, так і додатковим видом стягнення.

У переважній більшості статей Митного кодексу України, що передбачають види порушень митних правил, конфіскація застосовується як основний вид стягнення у вигляді альтернативи іншому основному виду стягнення — штрафу.

Лише в разі переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності конфіскація контрафактних товарів виступає як обов'язковий додатковий вид стягнення разом з основним видом стягнення у вигляді штрафу.

Застосування додаткового стягнення без основного не допускається.

12.3. Повноваження митних органів під час провадження в справах про порушення митних правил

Провадження в справах про порушення митних правил здійснюється посадовими особами митних органів України.

Приводом для заведення адміністративної справи та провадження митних розслідувань може бути: безпосереднє виявлення посадовими особами митних органів порушень митних

правил; повідомлення інших органів про вчинення порушення митних правил; повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримане від митних та правоохоронних органів іноземних держав або міжнародних організацій.

Моментом заведення справи та початку митного розслідування вважається складення протоколу про порушення митних правил.

Протокол складається вповноваженою посадовою особою митного органу України. Такими особами можуть бути:

- посадові особи, які згідно зі штатним розписом митного органу вповноважені здійснювати митний контроль, митне оформлення й пропуск через митний кордон України товарів і транспортних засобів і які безпосередньо виявили порушення митних правил;

- посадові особи підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Держмитслужби України, підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил митного органу, які згідно з посадовими обов'язками мають таке право;

- інші посадові особи, уповноважені керівником Держмитслужби України або керівником регіональної митниці³³.

Протокол складається у двох примірниках (другий примірник є копією першого), перший з яких залишається в справах митного органу, копія вручається правопорушнику. Якщо власника предметів порушення митних правил не встановлено, то примірник протоколу може бути вручений іншим заінтересованим особам (капітану судна, начальникові поїзда, представникові підприємства або декларанту тощо).

У протоколі зазначаються: дата й місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові посадової особи, що складала протокол; необхідні для розгляду справи відомості про осо-

³³ До останніх в цей час можна віднести посадових осіб підрозділів митної варти.

бу, яка вчинила порушення митних правил, якщо її встановлено; місце, час учинення та суть порушення митних правил; стаття Митного кодексу України, що передбачає відповідальність за таке порушення; прізвища й адреси свідків, якщо вони є; пояснення особи, яка вчинила порушення митних правил; відомості про вилучені товари та документи; інші відомості, необхідні для вирішення справи.

Протокол підписується посадовою особою, що його склала, а також особою, що вчинила порушення митних правил, якщо її встановлено. За наявності свідків протокол може бути підписаний також і ними.

У разі відмови особи, яка вчинила порушення митних правил, від підписання протоколу в протоколі робиться запис про це. Особа, яка вчинила порушення митних правил, має право подати пояснення та зауваження щодо змісту протоколу, а також пояснити мотиви своєї відмови від його підписання. Пояснення, зауваження, а також відомості про мотиви відмови від підписання протоколу, власноручно складені особою, додаються до протоколу.

При складанні протоколу особі, яка вчинила порушення митних правил, роз'яснюються її права, про що в протоколі робиться відмітка.

Особи, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, під час розгляду справи про порушення митних правил у митному органі або суді мають право знайомитися з матеріалами справи, робити з них витяги, одержувати копії рішень, постанов та інших документів, що є в справі, бути присутніми під час розгляду справи в митному органі й брати участь у судових засіданнях, подавати докази, брати участь у їх дослідженні, заявляти клопотання та відводи, давати усні й письмові пояснення, подавати свої доводи, міркування та заперечення, оскаржувати постанови митного органу, суду (судді), а також користуватись іншими правами, наданими їм законом.

Товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, товари зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного конт-

ролю, і транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, вилучаються.

Вилучення може бути проведене як під час складання протоколу про порушення митних правил, так і в інший час. В останньому випадку воно оформлюється окремим протоколом вилучення. Він складається у двох примірниках, при цьому другий вручається під підпис особі, у якої було проведене вилучення.

У разі вчинення порушення митних правил особою, яка не має в Україні постійного місця проживання або адреси, допускається вилучення товарів, транспортних засобів у розмірах, необхідних для забезпечення стягнення штрафу або вартості товарів, транспортних засобів, які можуть бути конфісковані. Вилучені товари, транспортні засоби та документи повинні бути перелічені в протоколі або в доданому до нього описі з точним зазначенням кількості, міри, ваги та особливих ознак цих товарів, транспортних засобів і документів, а також вартості товарів, транспортних засобів.

Митний орган України проводить оцінку вилучених товарів на підставі роздрібних цін, що діють в Україні, а за відсутності таких цін — на підставі висновків експертів.

Перерахунок вилученої іноземної валюти у валюту України провадиться за курсом, який встановлено Національним банком України на день виявлення порушення митних правил і застосовується для розрахунків за зовнішньоекономічними операціями.

Якщо при складанні протоколу неможливо встановити реальну вартість затриманих товарів, то напроти їх найменувань у графі "Вартість" робиться запис "Оцінка буде проведена додатково".

Протокол, а також вилучені товари та документи доставляються в митний орган України, посадова особа якого веде провадження в справі про порушення митних правил.

Вилучене зберігається при справі про порушення митних правил або в іншому місці, що визначається митним органом,

до набрання чинності постановою митного органу в справі або рішенням суду. Товари та транспортні засоби, що відповідно до рішення суду підлягають конфіскації, конфіскуються в порядку, передбаченому статтею 405 Митного кодексу України. Товари та транспортні засоби, щодо яких не було винесено рішення суду про конфіскацію підлягають поверненню законним власникам зі сплатою заінтересованою особою всіх митних зборів і платежів.

Провадження в справі про порушення митних правил здійснює посадова особа підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил митного органу, у зоні діяльності якого було вчинене або виявлене таке порушення.

Посадова особа підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил регіональної митниці може здійснювати провадження в будь-якій справі про порушення митних правил, порушеній підпорядкованим регіональній митниці митним органом.

Посадові особи підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Держмитслужби України може здійснювати провадження в будь-якій справі про порушення митних правил, порушеній будь-яким митним органом України.

Коло осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил, чітко визначено. Це особи, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил; їх представники (законні представники, представники, що діють на підставі довіреності, доручення); захисники; свідки; експерти; перекладачі; поняті.

Особиста участь у справі не позбавляє особу, яка притягується до відповідальності, права мати в цій справі представника та (або) захисника, що може дати додаткові гарантії забезпечення прав громадянина.

Представниками осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, можуть бути:

- законні представники: батьки, усиновителі, опікуни або піклувальники на підставі документів, що посвідчують їх по-

вноваження, — у справах осіб, які є неповнолітніми або особами, що через свої фізичні чи психічні вади не можуть самі здійснювати свої права в справах про порушення митних правил. Законні представники можуть доручити участь у справі іншій особі, обраній ними як представник;

- інші особи — на підставі нотаріально посвідченої довіреності.

Громадяни можуть також посвідчити довіреність на участь у справі на підприємстві, де вони працюють, або в управлінні будинком, де вони проживають; військовослужбовці — у відповідній військовій частині; особи, які проживають у населених пунктах, де немає нотаріальних контор, — у виконавчому комітеті сільської, селищної, міської ради; особи, які перебувають на лікуванні, — у відповідному лікувальному закладі.

Законні представники користуються під час участі в справі всіма правами, що й особи, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил. Повноваження інших представників на участь у справі дають їм право на вчинення від імені осіб, яких вони представляють, майже всіх таких самих дій, крім передання повноважень іншій особі (передоручення), оскарження постанови митного органу або суду (судді), одержання товарів або грошових сум у разі їх повернення. Повноваження представника на вчинення кожної із зазначених дій повинні бути спеціально обумовлені у виданій йому довіреності.

Не можуть бути представниками осіб, які притягуються до відповідальності, особи, які не досягли повноліття; особи, над якими встановлено опіку, піклування; адвокати, які прийняли доручення про подання юридичної допомоги з порушенням правил, установлених законодавством України про адвокатуру, а також особи, виключені з колегії адвокатів. Посадові особи митної служби України, судді, слідчі й прокурори не можуть бути представниками осіб, які притягуються до відповідальності, крім випадків, коли вони діють як батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники цих осіб.

У розгляді справи про порушення митних правил може брати участь захисник, якого самостійно визначає особа, що

притягується до відповідальності, з числа осіб, які є фахівцями в галузі права й за законом мають право на подання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Захисник має право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; подавати скарги; здійснювати інші права, передбачені законом.

Провадження в справі здійснюється українською мовою або мовою більшості населення конкретної місцевості.

У деяких випадках з метою припинення порушення митних правил, установлення особи, яка вчинила порушення митних правил, складення протоколу про таке порушення при неможливості його складення на місці, допускається адміністративне затримання особи, яка вчинила порушення митних правил, на строк до трьох годин.

Адміністративне затримання особи, яка вчинила порушення митних правил, провадиться посадовими особами митних органів України за рішенням начальника митного органу України чи особи, яка його заміщує; заступника керівника митного органу, керівника підрозділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил; керівника митного поста або його заступника, а в разі їх відсутності (у нічний час, у вихідні та святкові дні тощо) — начальника чергового відділу або старшого чергової зміни. Подавати допомогу посадовим особам митного органу, які здійснюють адміністративне затримання, у разі вчинення опору або спроби втечі з місця події повинні військовослужбовці та працівники органів внутрішніх справ.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення особи, яка вчинила порушення митних правил, у службове приміщення митного органу України чи інше приміщення, де виконання необхідних дій виявиться можливим, а особи, яка була в стані сп'яніння, — з часу її витвердження. Щодо особи, яка перебуває у зазначеному приміщенні у зв'язку зі здійсненням митного контролю, строк адміністративного затримання обчислюється з моменту закінчення такого контролю.

Про адміністративне затримання складається протокол. У протоколі зазначаються: дата й місце складення; дані про по-

садову особу, яка склала протокол; дані про особу затриманого; підстави та мотиви затримання; пояснення порушника; його зауваження з приводу оформлення протоколу, якщо такі є; наявність ручної поклажі. Затриманому повинні бути роз'яснені його права та обов'язки.

З метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення справи про порушення митних правил під час провадження в ній проводяться процесуальні дії, перелік яких наведено в частині другій статті 375 Митного кодексу України.

Хоча в цьому переліку немає посилань на опитування, воно було й залишається найбільш поширеною дією під час митного розслідування.

Посадова особа митного органу України, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, а також посадова особа, яка розглядає таку справу, мають право провадити опитування будь-яких осіб по суті справи. Тобто, як свідок може бути викликаний кожен, про кого є дані, що йому відомі які-небудь обставини, що підлягають установленню в цій справі.

Опитувані особи повинні повідомити все, що їм відомо, про обставини, які стосуються справи про порушення митних правил.

Але слід пам'ятати, що згідно з вимогами статті 63 Конституції України особа не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї родини чи близьких родичів. Про опитування осіб складається протокол за встановленою формою.

На початку опитування, після засвідчення особи очевидця (свідка) і роз'яснення йому його прав та обов'язків, з'ясовуються відношення особи, що опитується, до переміщуваних через митний кордон України товарів і транспортних засобів, інші обставини справи. Опитування по суті справи починається з пропозиції повідомити все, що відомо особі, про обставини справи. Після повідомлення посадова особа митного органу може ставити запитання. Свідчення опитуваного записуються від першої особи і, по можливості, дослівно. У разі необхідності записують поставлені запитання. Свідкові після надання пояснень повинна бути надана можливість на його прохання написати свої свідчення власноручно. Після закінчення опитування

протокол пред'являють опитуваній особі для прочитання або на її прохання зачитують уголос. Особа, яку опитували, має право вимагати доповнення протоколу та внесення до нього поправок. Після того як протокол прочитано, у ньому робиться запис про те, що всі свідчення записані вірно. Якщо протокол написано на кількох аркушах, то опитувана особа та інші присутні, якщо вони були, підписують кожен аркуш окремо.

Якщо особа, яку опитують, не володіє українською мовою, то залучають перекладача. Такими, що не володіють мовою, вважаються особи, які не розуміють або погано розуміють розмовну мову, не можуть вільно розмовляти або читати цією мовою, мають труднощі в розумінні тих чи інших термінів. У протоколі повинні бути наведені дані про перекладача, міститися вказівка про роз'яснення перекладачеві його обов'язків, а особі, що опитується, — її права на відвід перекладача. Перекладач підписує кожен аркуш протоколу та протокол у цілому. Особа, яку опитують, своїм підписом у кінці протоколу підтверджує, що зроблений усно переклад протоколу відповідає її свідченням. Якщо протокол опитування був перекладений на іншу мову письмово, то переклад в цілому та кожен його аркуш окремо повинні бути підписані перекладачем і особою, яка опитувалася. Такі ж вимоги повинні дотримуватися й при проведенні будь-яких інших дій із залученням перекладача під час провадження в справі.

Іноді під час провадження в справі може виникнути потреба щось з'ясувати в іншому населеному пункті, іншому регіоні, ніж той, де розташовано митний орган. У такому разі посадова особа митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, або начальник митного органу чи його заступник мають право доручити провадження окремих дій посадовій особі іншого митного органу України. Тому не слід дивуватися, якщо представника підприємства, яке розташовано, наприклад, у місті Вінниці запросять до Вінницької митниці для опитування про обставини відправлення за кордон товару, затриманого Луганською митницею.

Посадова особа митного органу України, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, може витребувати документи, необхідні для розгляду справи.

Особа, якій адресовано вимогу про подання документів, зобов'язана не пізніше як у п'ятиденний строк надіслати їх службовій особі митного органу України, яка вимагає подати документи.

Не завжди є можливість вилучення предметів порушення митних правил безпосередньо при заведенні справи. Іноді точні відомості про їх місцезнаходження з'являються пізніше, під час провадження. Якщо з'явилися достатні підстави вважати, що на території або в приміщеннях підприємств, чи в транспортних засобах, що їм належать, містяться товари, що є безпосередніми об'єктами порушення митних правил, або предмети зі спеціально виготовленими тайниками, що використовувалися для переміщення через митний кордон України таких товарів із приховуванням, а також документи, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, то посадові особи митного органу можуть провести митне обстеження таких територій, приміщень або транспортних засобів.

Митне обстеження проводиться в присутності посадових осіб підприємства.

Посадові особи митних органів України мають право запросити до участі в митному обстеженні спеціалістів.

Про проведення митного обстеження складається протокол за формою, що встановлюється Держмитслужбою України. За своїм змістом ця дія дуже схожа на огляд, що проводиться в багатьох випадках посадовими особами правоохоронних органів. У протоколі зазначаються місце й дата проведення обстеження; час його початку та закінчення; перелік усіх осіб, які брали участь у процесуальній дії; зміст обстеження й виявлені під час його проведення суттєві для справи обставини. Якщо під час проведення обстеження застосовувалися фотографування, кіно- чи відеозйомка, звукозапис, то в протоколі повинні бути вказані технічні засоби, які були використані, умови та порядок їх використання й отримані результати. У протоколі митного обстеження зазначається, що його учасники були попереджені про використання технічних засобів. Усі учасники обстеження мають право робити зауваження, які підлягають унесенню до протоколу. Протокол підписується

всіма особами, що брали участь у митному обстеженні. До протоколу додаються фотографічні знімки, кіноплівки або відеокасети, діапозитиви, фонограми, плани, схеми, які були зроблені під час проведення обстеження; пломби та печатки, якщо вони були зняті з об'єктів, що підлягали обстеженню. Якщо під час обстеження були виявлені товари, що є безпосередніми об'єктами порушення, а також документи, необхідні для розгляду справи, то вони вилучаються, про що в протоколі також робиться відповідний запис.

Під час проведення митного обстеження посадова особа митного органу має право взяти проби та зразки товарів, що обстежуються, про що в протоколі обстеження робиться відповідний запис, а про взяття проб і зразків складається окремий протокол.

За рішенням посадової особи митного органу України, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, особі, яка вчинила це порушення, а також свідку можуть бути пред'явлені товари, транспортні засоби та документи для впізнання. Це робиться з метою встановлення тотожності об'єкта, виявленого при митному огляді, обстеженні, особистому огляді, вилученні тощо. Особу, яка бере участь у впізнанні, спочатку опитують про обставини, за яких вона бачила ці товари та документи, про ознаки, за якими вона може провести впізнання.

Товари, транспортні засоби та документи пред'являються в групі однорідних товарів і документів. Пред'явлення для впізнання проводиться в присутності понятих. Про пред'явлення товарів, транспортних засобів і документів для впізнання складається протокол за формою, що встановлюється Держмитслужбою України.

Якщо при провадженні в справі про порушення митних правил виникає потреба в спеціальних знаннях, то призначається експертиза. Вона проводиться з метою з'ясування найменувань товарів, складу елементів, що до них входять; способу та умов їх виготовлення; відповідності конкретного товару певним стандартам; вартості; ряду інших питань, а також оцінки художньої, історичної, культурної цінності товарів.

Рішення про призначення експертизи, прийняте посадовою особою митного органу України, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, є обов'язковим для виконання експертом, якому цим рішенням доручено проведення експертизи, або посадовою особою підприємства, якому надіслано рішення про призначення експерта. При цьому посадова особа митного органу зобов'язана на вимогу експерта ознайомити його з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи, поставити особі, яка притягується до відповідальності, свідкові запитання, що стосуються предмета експертизи.

Для забезпечення проведення експертизи посадова особа митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, має право відбирати в осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, зразки підпису, почерку, а також проби та зразки товарів, необхідні для проведення експертизи. У разі потреби взяття проб і зразків може проводитися також і в інших осіб, свідчення та участь яких у вивченні та оцінці обставин порушення митних правил можуть мати істотне значення для провадження й розгляду справи.

Новацією Митного кодексу України 2002 р. є введення норм щодо відшкодування витрат, що мали місце під час провадження в справі та порядку їх відшкодування. Такі витрати складаються з видатків на інвентаризацію, зберігання, перевезення (пересилання) товарів — безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України. До таких витрат належать також інші витрати, понесені митним органом на провадження або розгляд справи, у тому числі кошти, що виплачуються експерту за виконання його обов'язків та за роботу, виконану за дорученням митного органу, виплати добо-

вих, а також компенсації за проїзд у митний орган і у зворотному напрямку та за наймання приміщення.

За робітниками та службовцями, які викликаються до митного органу як свідки, експерти, перекладачі, зберігається середній місячний заробіток за місцем основної роботи. Особи, що не є робітниками та службовцями, отримують у зв'язку з таким викликом грошову компенсацію, яку виплачує митний орган.

У частині четвертій статті 384 Митного кодексу України зазначено, що порядок витрат і розмір сум, що підлягають виплаті, установлюються законодавством України. Але в цей час існує лише один підзаконний акт, який регламентує це питання — постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів” від 01.07.96 № 710.

Витрати в справі про порушення митних правил відшкодовуються особою, щодо якої винесено постанову про накладення стягнення. Витрати на оплату послуг перекладача відшкодовуються за рахунок Державного бюджету України.

Посадова особа митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, а також посадова особа, яка здійснює розгляд цієї справи, зобов'язані зібрати та додати до справи документи про витрати, понесені під час провадження в справі. Суми витрат, що підлягають відшкодуванню, зазначаються в постанові митного органу або суду в справі про порушення митних правил.

Справи про порушення митних правил, передбачені статтями 329—335, 337, 338, 342—344, 346, 347, 354, 355 Митного кодексу України, розглядаються митними органами.

Справи про порушення митних правил, передбачені статтями 336, 339—341, 345, 348—353 Митного кодексу України, а також усі справи про порушення митних правил, учинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, розгляда-

ються місцевими судами (суддями) за місцем розташування митних органів, посадові особи яких здійснювали провадження в цих справах.

Якщо в діях правопорушника є склади декількох митних правопорушень, за одне з яких передбачено конфіскацію його товарів, то суд розглядає справу щодо всіх вчинених правопорушень.

Від імені Держмитслужби України справи про порушення митних правил розглядаються вповноваженою Головою Держмитслужби України посадовою особою підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил; від імені регіональних митниць і митниць України — начальниками цих митних органів чи їх заступниками.

Розгляд повинен відбутися не пізніше ніж у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання вищезазначеною посадовою особою чи суддею матеріалів, необхідних для вирішення справи.

Процедури розгляду справи в митниці та в суді достатньо схожі.

Справа про порушення митних правил розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. У разі відсутності такої особи справа може бути розглянута лише у випадку, коли є дані про своєчасне її повідомлення про місце й час розгляду справи, але від особи не надійшло клопотання про відкладення розгляду або є дані про те, що на час розгляду справи ця особа перебуває поза межами України, а також у разі, якщо особу, яка вчинила порушення митних правил, не встановлено, або порушення митних правил вчинено під час пересилання товарів у міжнародних поштових відправленнях.

Розгляд справи починається з представлення посадової особи, яка справу розглядає. Потім вона оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягується до відповідальності. Особам, які беруть участь у розгляді справи, роз'яснюються їх права та обов'язки. Після цього оголошується протокол про порушення митних правил. Під час розгляду справи заслуховуються особи, досліджуються докази й вирішуються клопотання.

Під час розгляду справи повинно бути з'ясовано: чи було вчинене порушення митних правил; чи винна ця особа в його вчиненні; чи підлягає вона адміністративній відповідальності; чи є обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність; чи заподіяно матеріальні збитки; інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

За результатами розгляду справи про порушення митних правил посадова особа митного органу України чи суддя, приймає одне з таких рішень:

- про накладення адміністративного стягнення;
- про закриття провадження в справі;
- про порушення кримінальної справи й початок дізнання в справі про контрабанду;
- про проведення в справі додаткової перевірки.

У постанові про проведення додаткової перевірки зазначаються конкретні суб'єкти, завдання та строк проведення перевірки. Ці дії не повинні порушувати права особи, шкодити господарській діяльності юридичної особи.

Постанова в справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, або представником такої особи.

Скарга на постанову митного органу регіонального підпорядкування може бути подана до відповідної регіональної митниці або до місцевого суду за місцезнаходженням митного органу, який постанову виніс.

Постанова регіональної митниці за скаргою на постанову підпорядкованого їй митного органу може бути оскаржена до Держмитслужби України або до місцевого суду за місцезнаходженням цієї регіональної митниці.

Постанова регіональної митниці, митниці центрального підпорядкування, може бути оскаржена до Держмитслужби України або до місцевого суду за місцезнаходженням відповідної регіональної митниці.

Якщо постанова митного органу одночасно оскаржується до митного органу вищого рівня та до суду й суд приймає

скаргу до розгляду, то розгляд скарги митним органом вищого рівня припиняється.

Постанова Держмитслужби в справі про порушення митних правил, а також його постанова за скаргою на постанову іншого митного органу в такій справі можуть бути оскаржені до місцевого суду за місцезнаходженням Держмитслужби України³⁴.

Скарга на постанову митного органу подається протягом десяти днів з дати вручення заінтересованій особі копії постанови в справі або повідомлення про прийняте рішення. У разі пропуску цього строку з поважних причин він за заявою заінтересованої особи може бути поновлений відповідно регіональною митницею, Держмитслужбою України або судом.

Порядок оскарження постанови суду (судді) у справі про порушення митних правил і внесення подання прокурором на постанову визначається Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами, зокрема, цивільно-процесуальним законодавством.

Скарга заінтересованої особи й подання прокурора в справі про порушення митних правил розглядаються правомочними посадовими особами в десятиденний строк з дня їх надходження, якщо інше не встановлено законом.

Подання скарги заінтересованої особи або внесення подання прокурором зупиняє виконання постанови митного органу в справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги чи подання.

Під час розгляду скарги заінтересованої особи чи подання прокурора суд або митний орган вищого рівня перевіряє законність та обґрунтованість постанови митного органу у справі про порушення митних правил.

За результатами перевірки приймається одне з таких рішень:

- про залишення постанови без змін, а скарги або подання без задоволення;

³⁴ У цей час таким є Шевченківський місцевий суд міста Києва.

- про скасування постанови й надіслання справи на новий розгляд;
- про скасування постанови та закриття справи;
- про зміну заходу стягнення в межах передбаченої відповідальності за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб стягнення не було посилене.

Підставою для скасування постанови про накладення стягнення або про припинення провадження в справі про порушення митних правил може бути:

- відсутність у діях особи, яка притягується до відповідальності, ознак порушення митних правил;
- необ'єктивність чи неповнота провадження в справі або необ'єктивність її розгляду;
- невідповідність викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи;
- винесення постанови неправомочною особою, безпідставне недопущення до участі в розгляді справи особи, притягнутої до відповідальності, або її представника, а також інше обмеження прав учасників провадження в справі про порушення митних правил та її розгляду, якщо таке обмеження зашкодило всебічному розглядові справи й вплинуло чи могло вплинути на винесення обґрунтованої постанови за результатами її розгляду;
- неправильна або неповна кваліфікація вчиненого правопорушення;
- накладення стягнення, не передбаченого Митним кодексом України.

Підставами для скасування чи зміни постанови про накладення стягнення або про припинення провадження в справі про порушення митних правил можуть бути визнані й інші визначені законом обставини.

Копія рішення за скаргою заінтересованої особи або поданням прокурора на постанову в справі про порушення митних правил протягом трьох днів надсилається особі, стосовно якої

її винесено. Про результати розгляду подання повідомляється прокуророві.

У разі скасування постанови митного органу в справі про порушення митних правил суми штрафів повертаються особам, які притягалися до відповідальності, або вповноваженим ними особам з Державного бюджету України органами Державного казначейства України за поданням митних органів.

У деяких випадках провадження в справі про порушення митних правил не може бути порушене, а заведена справа підлягає закриттю. Це має місце в разі: відсутності події та складу порушення митних правил; недосягнення особою на момент учинення порушення шістнадцятирічного віку; неосудності особи, яка вчинила порушення; учинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони; видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення; скасування акта, який установлює адміністративну відповідальність; впливу на момент розгляду справи строку накладення адміністративного стягнення у вигляді попередження чи штрафу; наявності за тим самим фактом щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови про накладення адміністративного стягнення або не скасованої постанови про закриття адміністративної справи, а також порушення за цим фактом кримінальної справи; смерть особи, щодо якої було розпочате провадження в справі.

Досконале знання видів порушень, повноважень державних органів на їх виявлення, розслідування й розгляд у сукупності зі знанням своїх законних прав та способів їх реалізації повинно стати частиною правової культури будь-якої особи, діяльність якої пов'язано з переміщенням речей, товарів, транспортних засобів через кордон, і допомогти законслухняному суб'єктові зовнішньоекономічної діяльності уникнути проблем та непорозумінь у спілкуванні з митним органом.

ГЛОСАРІЙ

А

Агент — особа, яка надає послуги другій стороні (суб'єкту, якого вона представляє) в укладенні угод чи сприяє їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок.

Б

Багатооборотна тара — тара, що використовується для багаторазового переміщення товару й розглядається як одне ціле з товарами, що оцінюються.

Базисні умови поставки — умови, які визначають взаємні права й обов'язки покупця та продавця товарів, обов'язки продавця щодо доставки товару в зазначене місце й установлюють момент переходу ризику випадкової загибелі або пошкодження товару. Метою встановлення базисних умов є визначення способу поставки товарів, а також витрат (на підготовку товару, перевірку якісних характеристик, пакування, навантаження, транспортування, страхування, зберігання тощо), пов'язаних з переміщенням товару в зазначене місце.

В**Валютні цінності:**

банківські метали — золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів;

валюта України — грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

іноземна валюта — іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

платіжні документи та інші цінні папери (акції, облигації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах.

Вантажна митна декларація — заява, що містить відомості про товари та інші предмети й мету їх переміщення через митний кордон України або про зміну митного режиму щодо цих товарів та інших предметів, а також інформацію, потрібну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків і зборів.

Вартість транспортування — витрати, безпосередньо пов'язані з переміщенням товарів з місця відправлення в місце призначення. При визначенні митної вартості вартість транспортування з місця ввезення на митну територію України в

місце призначення відраховується від ціни угоди, якщо в документах чітко визначено порядок розрахунку вартості транспортування залежно від відстані (дальності перевезення), тобто до митної території та митною територією України. Наприклад, встановлено тарифну ставку на перевезення вантажу за 1 км відповідної ділянки шляху.

Вартості навантаження, розвантаження, перевантаження та перевалки товарів є супутніми транспортними витратами, що не залежать безпосередньо від відстані (дальності перевезення). Витрати на навантаження, розвантаження, перевантаження та перевалку товарів можуть не включатися до митної вартості товарів, що ввозяться на митну територію України, лише в тих випадках, якщо такі вантажні роботи здійснювалися після ввезення товарів на митну територію України. При цьому факт здійснення таких операцій та величина відповідних витрат, а також їх сплата продавцем повинні бути документально підтверджені декларантом митному органу.

Ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України — сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України у відповідному напрямку.

Вільний обіг — розпорядження товарами, пропущеними через митний кордон України без митного контролю.

Внутрішній митний транзит — переміщення товарів під митним контролем:

1) від пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, — пункту ввезення на митну територію України — до митного органу, розташованого на митній території України;

2) від митного органу, розташованого на митній території України, до пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, — пункту вивезення за межі митної території України;

3) від одного митного органу, розташованого на митній території України, до іншого митного органу, розташованого на митній території України.

Г

Громадяни — фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства.

Д

Декларант — юридична чи фізична особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Демпінг — ввезення на митну територію країни імпорту товару за ціною, нижчою від порівнянної ціни на подібний товар у країні експорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару.

Дистриб'ютор — незалежний посередник, який здійснює оптові закупівлі продукції у великих виробників та її збут споживачам.

Довідкова (орієнтовна) ціна — ціна на товари, яка міститься в базах даних митних, інших офіційних органів, каталогах торгових фірм, інших довідниках, а також інформація організацій, які проводили цінову експертизу тощо.

Документальне підтвердження заявленої вартості товару — рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа — для умовно-вартісних угод (договорів, контрактів), банківські платіжні документи, якщо рахунок уже сплачено, угода (договір, контракт) купівлі-продажу або про поставку товару.

Е

Експорт (експорт товарів) — продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в

негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України.

Експорт (імпорт) капіталу — вивезення за межі України (ввезення з-за меж України) капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності.

Експрес-перевізник — транспортна або транспортно-експедиційна компанія, створена відповідно до чинного законодавства України, що здійснює прискорене перевезення міжнародних вантажів та має всесвітню мережу з системою центральних та регіональних сортувальних станцій, комп'ютерну мережу відстеження проходження таких вантажів протягом усього часу доставки від відправника до одержувача.

З

Знижка — зменшення базисної ціни товару, який підлягає продажу відповідно до укладеного контракту, що використовується для стимулювання збуту цього товару або збільшення обсягів продажу.

Розміри знижок залежать від характеру угоди, умов поставки, кон'юнктури ринку, що склалася на момент укладення (виконання) зовнішньоекономічного договору (контракту), та інших факторів. Найчастіше в практиці суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності зустрічаються такі види знижок:

загальна (проста), що надається з преїскурантної або довідкової вартості товару;

оптова, що надається за попередньою домовленістю про придбання серійних замовлень товарів у визначеній контрагентами кількості;

прогресивна, що надається за умови попередньої домовленості про придбання серійної партії виробів;

бонусна, або знижка за обіг, яка надається продавцем своїм постійним агентам за реалізацію певної кількості виробів;

дилерська, що надається виробником своїм постійним представникам або посередникам, які займаються питаннями реалізації товару;

спеціальна, що надається привілейованим покупцям, у замовленнях яких зацікавлений продавець. Такі ж знижки можуть надаватися в разі реалізації пробної партії товару з метою встановлення можливостей ринку;

сезонна, що надається за придбання товару поза сезоном. Розмір знижки залежить від характеру товару;

експортна, що надається продавцем при продажу товарів зарубіжному покупцю понад знижки, що діють для покупців внутрішнього ринку.

Зовнішньоекономічна діяльність — діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) — матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Зона митного контролю — місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через митний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні процедури.

Зона спрощеного митного контролю — частина зони митного контролю з належним технічним та інформаційним обладнанням для здійснення контролю у спрощеному порядку.

I

Ідентичні товари — товари, однакові за всіма ознаками з товарами, що оцінюються, у тому числі за такими як:

- а) фізичні характеристики;
- б) якість та репутація на ринку;
- в) країна походження;
- г) виробник.

Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови в розгляді товарів як ідентичних, якщо в цілому такі товари відповідають вимогам частини першої статті 268 Митного кодексу України.

Імпорт (імпорт товарів) — купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньо-економічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Індикативна ціна — ціна, нижче за яку товар не може бути проданий при експорті. Індикативні ціни встановлюються Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України щомісяця.

ІНКОТЕРМС — виданий Міжнародною торговою палатою збірник міжнародних торговельних термінів, який узагальнює досвід світової комерційної практики.

Іноземні інвестиції — всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними суб'єктами господарської діяльності в Україні, в результаті чого утворюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

К

Квоти (контингенти) глобальні — квоти, що встановлюються по товару (товарам) без зазначення конкретних країн

(груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується.

Квоти (контингенти) групові — квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується.

Квота експортна (імпортна) — граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях.

Квоти (контингенти) індивідуальні — квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватись.

Квоти антидемпінгові — граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом антидемпінгового розслідування та/або антидемпінгових заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру.

Квоти компенсаційні — граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом антисубсидійного розслідування та/або компенсаційних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру.

Квоти спеціальні — граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру.

Комерційні документи — документи, які дають вартісну, якісну та кількісну характеристику товару. Окрім рахунків, до комерційних документів належать специфікація, пакувальний лист, сертифікат якості тощо.

Комісійні за закупівлю — винагорода, сплачена імпортером агенту імпортера за послугу з представлення імпортера за кордоном при покупці оцінюваних товарів.

Контрафактні товари — товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території призводить до порушення прав власника, що захищаються відповідно до чинного законодавства України та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Концесіонер — суб'єкт підприємницької діяльності, який на підставі договору отримав концесію. Під концесією розуміється надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) права на створення (будівництво) та (або) управління (експлуатацію) об'єкта концесії (строкове платне володіння), за умови взяття суб'єктом підприємницької діяльності (концесіонером) на себе зобов'язань по створенню (будівництву) та (або) управлінню (експлуатації) об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику.

Країна походження товару — країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених Митним кодексом України.

Культурні цінності — об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та нау-

кове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Л

Ліцензія антидемпінгова — належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом встановленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом антидемпінгового розслідування та/або антидемпінгових заходів.

Ліцензія компенсаційна — належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом встановленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом антисубсидійного розслідування та/або компенсаційних заходів.

Ліцензія спеціальна — належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом встановленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів.

Ліцензія відкрита (індивідуальна) — дозвіл на експорт (імпорт) товару протягом певного періоду часу (але не менше одного місяця) з визначенням його загального обсягу.

Ліцензія генеральна — відкритий дозвіл на експортні (імпортні) операції по певному товару (товарах) та/або з певною країною (групою країн) протягом періоду дії режиму ліцензування по цьому товару (товарах).

Ліцензія експортна (імпортна) — належним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого строку певних товарів або валютних коштів з метою інвестицій та кредитування.

Ліцензія разова (індивідуальна) — разовий дозвіл, що має іменний характер і видається для здійснення кожної окремої операції конкретним суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності на період не менший, ніж той, що є необхідним для здійснення експортної (імпортної) операції.

М

Митна вартість товарів — заявлена декларантом або визначена митним органом вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, яка обчислюється на момент перетинання товарами митного кордону України відповідно до положень Митного кодексу України.

Митна декларація — письмова заява встановленої форми, яка подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення або переоформлення.

Митна політика — система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі.

Митна служба України — єдина загальнодержавна система, яка складається з митних органів та спеціалізованих митних установ і організацій.

Митне забезпечення — одноразові номерні запірно-пломбувальні пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки та інші засоби ідентифікації, що використовуються митними органами для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Митне оформлення — виконання митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів.

Митне регулювання — регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та митних зборів, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України.

Митний брокер (посередник) — підприємство, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Митним брокером може бути тільки підприємство-резидент. Від імені цього підприємства декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, може здійснювати його відокремлений структурний підрозділ (філія, представництво тощо).

Митний контроль — сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Митний перевізник — підприємство, яке здійснює перевезення між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, без застосування при цьому заходів гарантування доставки товарів до митного органу призначення, передбачених пунктами 1, 2 та 4 частини першої статті 161 Митного кодексу України, і має ліцензію на право здійснення діяльності митного перевізника, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митний режим — сукупність норм, встановлених законодавством України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються.

Митні органи — спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено безпосереднє

здійснення митної справи. Митними органами є Держмитслужба України, регіональні митниці, митниці.

Митні правила — встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Митні процедури — операції, пов'язані із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів і транспортних засобів, а також із справлянням передбачених законом податків і зборів.

Міжнародна кооперація — взаємодія двох або більше суб'єктів господарської діяльності, серед яких хоча б один є іноземним, при якій здійснюється спільна розробка або спільне виробництво, спільна реалізація кінцевої продукції та інших товарів на основі спеціалізації у виробництві проміжної продукції (деталей, вузлів, матеріалів, а також устаткування, що використовується у комплексних поставках) або спеціалізації на окремих технологічних стадіях (функціях) науково-дослідних робіт, виробництва та реалізації з координацією відповідних програм господарської діяльності.

Момент здійснення експортного (імпортного) контракту — момент, на який здійснено всі обов'язки за зазначеним контрактом, включаючи оформлення векселів (трат) або укладення кредитних угод.

Момент здійснення експорту (імпорту) — момент перетину товаром митного кордону України або переходу права власності на зазначений товар, що експортується чи імпортується, від продавця до покупця.

Моральна шкода — шкода, яку заподіяно особистим немайновим правам суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та яка призвела або може призвести до збитків, що мають матеріальне вираження.

Н

Непрямий платіж — платіж покупця на адресу третьої особи на користь продавця, вартість поставки будь-яких товарів покупцем на користь продавця тощо.

Нерезиденти — громадяни, які мають постійне місце проживання за межами України, в тому числі ті, що тимчасово перебувають на території України; юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі юридичні особи та інші суб'єкти підприємницької діяльності з участю юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності України; розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи, торговельні та інші офіційні представництва іноземних держав, міжнародні організації та їх філії, що мають дипломатичні привілеї та імунітет, а також представництва інших іноземних організацій і фірм, які не здійснюють підприємницьку діяльність відповідно до законодавства України.

О

Облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, — це реєстрація митним органом зазначених товарів і транспортних засобів з метою здійснення їх митного контролю. **Форми документів для здійснення обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України**, встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

П**Партія товарів:**

товари, які переміщуються на адресу одного одержувача за одним перевізним документом (транспортною накладною, коносаментом тощо);

товари, які належать юридичним або фізичним особам (суб'єктам підприємницької діяльності) і переміщуються в ручній поклажі однією фізичною особою у пасажирському відділенні (салоні) транспортного засобу, яким прямує ця особа.

Перевізник — особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності, яка в установленому законом порядку, з використанням належних їй або найманих нею транспортних засобів переміщує товари через митний кордон України або здійснює перевезення товарів, що перебувають під митним контролем, між митними органами на території України.

Перевірка системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України — проведення митними органами на підприємствах дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари і транспортні засоби вимогам, встановленим цим Кодексом та іншими законами України.

Переказ валютних коштів за межі України — переказ грошових (валютних) коштів на користь (на рахунок) іноземного суб'єкта господарської діяльності або у банківсько-кредитну установу, що не є суб'єктом господарської діяльності України.

Переміщення товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях — переміщення товарів через митний кордон України при здійсненні експортно-імпорتنих операцій, а також інших операцій, пов'язаних із ввезенням товарів на митну територію України, вивезенням товарів за межі митної території України або переміщенням їх митною територією України транзитом. При переміщенні товарів через митний кордон України у вантажних відправленнях оформляється вантажна митна декларація.

Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях — переміщення товарів

через митний кордон України в упакованих та оформлених відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил користування послугами поштового зв'язку листах, багдеролях, спеціальних мішках з позначкою "М", дрібних пакетах, поштових посилках, відправленнях прискореної пошти з позначкою "EMS", які приймаються до пересилання за межі України, доставляються в Україну або переміщуються територією України транзитом підприємствами поштового зв'язку.

Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях — переміщення товарів та інших предметів, належним чином упакованих, що перевозяться експрес-перевізником будь-яким видом транспорту з метою доставки одержувачу у визначений термін.

Переміщення товарів через митний кордон України у несупроводжуваному багажі — переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, окремо від цих громадян або уповноважених ними осіб з оформленням багажних документів.

Переміщення товарів через митний кордон України у ручній поклажі — переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у пасажирських відділеннях (салонах) транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, без оформлення багажних документів.

Переміщення товарів через митний кордон України у супроводжуваному багажі — переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, з оформленням багажних документів.

Підприємство — будь-яка юридична особа, а також громадянин, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи.

Подібні (аналогічні) товари — товари, які хоч і не є однаковими за всіма ознаками, але мають схожі характеристики й складаються зі схожих компонентів, завдяки чому вони виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними.

Для визначення, чи є товари подібними (аналогічними), ураховуються такі ознаки:

- 1) якість, наявність торговельної марки і репутація на ринку;
- 2) країна походження;
- 3) виробник.

Посадові особи підприємств — керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, встановлених Митним кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку.

Посадові особи представництв іноземних держав та міжнародних організацій — акредитовані в Україні: глави дипломатичних представництв та члени дипломатичного персоналу, посадові особи консульських установ, представники іноземних держав при міжнародних організаціях, посадові особи міжнародних організацій.

Право інтелектуальної власності, суб'єкти права та об'єкти права інтелектуальної власності — розуміються у значенні, визначеному законами з питань інтелектуальної власності.

Предмети — особисті речі, товари, транспортні засоби та окремі номерні вузли до них, що переміщуються через митний кордон України.

Представництво іноземної фірми — акредитована в установленому законодавством порядку в Україні особа, яка на

підставі відповідних належним чином оформлених повноважень представляє в Україні інтереси юридичної особи — не-резидента.

Пропуск товарів і транспортних засобів через митний кордон України — дозвіл митного органу на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення після проведення митних процедур.

Прохідний митний транзит — переміщення товарів під митним контролем від одного пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, — пункту ввезення на митну територію України — до іншого пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, — пункту вивезення за межі митної території України.

Р

Рахунок-проформа — комерційний документ, який містить відомості про ціну товару, але не використовується для здійснення розрахунків за товар (бартер, консигнація, ордерні поставки, давальницька сировина, готова продукція, виставки, ярмарки тощо).

Рахунок-фактура (інвойс) — комерційний розрахунковий документ, який містить відомості про ціну та вартість товарів, вимогу продавця сплатити проданий товар.

Режим зони митного контролю — установлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю.

Резиденти — громадяни, які мають постійне місце проживання на території України, у тому числі ті, що тимчасово перебувають за кордоном; юридичні особи, суб'єкти підприєм-

ницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням на її території; дипломатичні представництва, консульські установи, торговельні та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет, а також філії і представництва підприємств-резидентів за кордоном, що не здійснюють підприємницької діяльності.

С

Спеціально виготовлене сховище (тайник) — сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані і пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Страхова премія — сума, сплачена для страхової компанії відповідно до договору страхування товару від ризиків втрати чи пошкодження в процесі доставки на всьому маршруті перевезення з пункту відправлення в пункт призначення. Вартість страхування залежить від вартості товарів, а не від відстані, у зв'язку з чим витрати на страхування не поділяються на такі, що здійснюються до місця ввезення та після місця ввезення, а отже можуть не виділятися з ціни угоди при визначенні митної вартості.

Судно каботажного плавання — судно, яке, не заходячи до портів інших держав, здійснює каботажні перевезення між портами України, а також судно флоту рибного господарства, яке здійснює рибогосподарську діяльність у межах Азово-Чорноморського басейну.

Т

Тарифні пільги (тарифні преференції) — пільги, що надаються Україною у процесі реалізації її зовнішньоекономічної політики на умовах взаємності чи в односторонньому порядку щодо товарів, які переміщуються через митний кордон Украї-

ни, такі як звільнення від справляння мита, зниження ставок мита або встановлення тарифних квот на ввезення товарів.

Товари — будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електрична, теплова та інші види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Товаротранспортні документи — документи, за якими здійснюється переміщення транспортних засобів, у тому числі в пункт пропуску (при вивезенні товарів) та з пункту пропуску через державний кордон України в місце призначення (при ввезенні товарів).

Товаросупровідні документи — документи, що прямують разом з товарами й містять відомості про товари, що переміщуються через митний кордон України. Товаросупровідними документами є товаротранспортні накладні, рахунки-фактури (інвойси), відвантажувальні специфікації, пакувальні листи, вантажні митні декларації, документи контролю за доставкою товарів тощо.

Транзит вантажів — перевезення транспортними засобами транзиту транзитних вантажів під митним контролем через територію України між двома пунктами або в межах одного пункту пропуску через державний кордон України.

Транспортні витрати — витрати на перевезення товарів.

Транспортні засоби — будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

У

Умови поставки — умови, які визначають взаємні права й обов'язки покупця та продавця товарів, обов'язки продавця щодо доставки товару в зазначене місце й устанавлюють момент переходу ризику випадкової загибелі або пошкодження товару. Метою встановлення умов є визначення способу поставки товарів, а також витрат (на підготовку товару, перевірку якісних характеристик, пакування, навантаження, транспортування, страхування, зберігання тощо), пов'язаних з переміщенням товару в зазначене місце.

Уповноважена особа — особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого власником товарів і транспортних засобів, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з пред'явленням цих товарів і транспортних засобів митним органам для митного контролю та митного оформлення при переміщенні їх через митний кордон України, або іншим чином розпоряджатися зазначеними товарами і транспортними засобами.

Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств при здійсненні митного контролю — отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією.

Ф

Фактурна вартість — вартість товарів, яка фактично сплачена чи підлягає сплаті або повинна компенсуватися зустрічними поставками товарів і зазначається в рахунку-фактурі (рахунку-проформі — для договору міни) відповідно до умов зовнішньоторговельної угоди купівлі-продажу або міни.

Форми митного контролю:

- 1) перевірка документів і відомостей, необхідних для митного контролю;
- 2) митний огляд (та переогляд) товарів, предметів і транспортних засобів, особистий огляду громадян;

3) облік товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

4) усне опитування громадян і посадових осіб підприємств;

5) перевірка системи звітності й обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України;

6) огляд територій і приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі й інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари й транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи законом;

7) інші форми, передбачені Митним кодексом України і законами України з питань митної справи.

Ц

Ціна довідкова — ціна на товари, яка міститься в базах даних митних, інших офіційних органів, каталогах торгових фірм, інших довідниках, а також інформація організацій, які проводили цінову експертизу тощо.

Ціна індикативна — ціна, нижче за яку товар не може бути проданий при експорті. Індикативні ціни встановлюються Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України щомісяця.

Ціна фактурна — ціна, зазначена в рахунку-фактурі (рахунку-проформі) на поставлений товар. Залежно від базису поставки вона може включати видатки на перевезення товару, вантажні роботи, страхування тощо.

ДОДАТКИ

Зразок попередньої вантажної митної декларації

<p>УНІФІКОВАНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОКУМЕНТ (УАД)</p> <p>2. Назва митної території: Renault S.A.</p> <p>38, Quai du Point de Jour, 92106 BOULOGNE-BILLANCOURT, FRANCE</p>		<p>11. Код товару: IM ПД</p> <p>12. Код митної території: 1 1</p> <p>13. Код митної території: 1</p> <p>14. Код митної території: 1</p>		<p>1. Р/Р № 2000201274087 УКРЕЇНСЬКИЙ ФІЛІАЛ в м. Києві МРО 380339</p> <p>2. Р/Р № 2000201274087 УКРЕЇНСЬКИЙ ФІЛІАЛ в м. Києві МРО 380339</p>		
<p>ПРИКЛАДНИЙ ДІЯЧ МІТНИЦІ</p>	<p>5. Ідентифікаційний номер: 193471826865</p> <p>6. Назва митної території: ДП "Автомобільна компанія "Вікінг Моторс" м. Київ, 04107, вул. Нагірна, 22</p>		<p>15. Код митної території: 250</p> <p>16. Код митної території: 250</p> <p>17. Код митної території: 804</p>		<p>8. Код митної території: 193461826592</p> <p>9. Код митної території: ДП "Автомобільна компанія "Вікінг Моторс" м. Київ, 04107, вул. Нагірна, 22</p> <p>10. Код митної території: 5031700 - 80 / 0019348183</p> <p>11. Код митної території: 5031700 - 80 / 0019348183</p>	
	<p>18. Код митної території: 1 RVU2341NV528</p> <p>19. Код митної території: 440 0</p>		<p>20. Код митної території: 02</p> <p>21. Код митної території: РСА Сандовіль</p>		<p>18. Код митної території: 75153.59</p> <p>19. Код митної території: 250</p> <p>20. Код митної території: 804</p>	
	<p>22. Код митної території: 1 RVU241/NV528</p> <p>23. Код митної території: 440 978</p>		<p>24. Код митної території: 72225.28</p> <p>25. Код митної території: 5.824619</p>		<p>26. Код митної території: 21</p> <p>27. Код митної території: 978</p>	
	<p>28. Код митної території: 30</p> <p>29. Код митної території: 30</p>		<p>30. Код митної території: 30</p> <p>31. Код митної території: 30</p>		<p>32. Код митної території: 30</p> <p>33. Код митної території: 30</p>	
<p>34. Код митної території: 20300</p> <p>35. Код митної території: Рева-Рувька</p>		<p>36. Код митної території: 26296587</p> <p>37. Код митної території: УКРЕЇНСЬКИЙ ФІЛІАЛ в м. Києві</p> <p>38. Код митної території: 040533, Київ, вул. Веровського, 11</p> <p>39. Код митної території: 2600201274387 МРО 380339</p>		<p>40. Код митної території: 0</p> <p>41. Код митної території: 1</p> <p>42. Код митної території: 870323191D</p> <p>43. Код митної території: 250</p> <p>44. Код митної території: 1320</p>		
<p>45. Код митної території: Місто 1</p> <p>46. Код митної території: 1</p>		<p>47. Код митної території: 000000</p> <p>48. Код митної території: 1320</p>		<p>49. Код митної території: 796</p> <p>50. Код митної території: 72225.28</p> <p>51. Код митної території: 00</p>		
<p>52. Код митної території: 2 2780 NCO0001239</p> <p>53. Код митної території: 2 2930 SN.37545363</p> <p>54. Код митної території: 3 3380 6/Н</p> <p>55. Код митної території: 4 4010 6/К</p> <p>56. Код митної території: 5 8001 26033892 Шову ДП 345</p> <p>57. Код митної території: 6 8020 0A1.009.426984-02</p> <p>58. Код митної території: 6 8482 5 TO 04475</p> <p>59. Код митної території: 9 8020 10000/37/03/1452</p>		<p>60. Код митної території: 17/03/03</p> <p>61. Код митної території: 17/03/03</p> <p>62. Код митної території: 14/04/03</p> <p>63. Код митної території: 15/03/03</p> <p>64. Код митної території: 08/01/03</p> <p>65. Код митної території: 14/01/03</p> <p>66. Код митної території: 30/08/02</p> <p>67. Код митної території: 23/09/01</p> <p>68. Код митної території: 02/02/03</p>		<p>69. Код митної території: 796</p> <p>70. Код митної території: 72225.28</p> <p>71. Код митної території: 00</p>		
<p>72. Код митної території: 010 76168.59 грн</p> <p>73. Код митної території: 021 1783 см3</p> <p>74. Код митної території: 085 1783 см3</p> <p>75. Код митної території: 028 78307.71 грн</p>		<p>76. Код митної території: 0.2 %</p> <p>77. Код митної території: 0.1 EUR/см3</p> <p>78. Код митної території: 0.3 EUR/см3</p> <p>79. Код митної території: 20 %</p>		<p>80. Код митної території: 150.31 грн</p> <p>81. Код митної території: 1038.53 грн</p> <p>82. Код митної території: 3116.59 грн</p> <p>83. Код митної території: 15861.54 грн</p>		
<p>84. Код митної території: 150.31 грн</p> <p>85. Код митної території: 1038.53 грн</p> <p>86. Код митної території: 3116.59 грн</p> <p>87. Код митної території: 15861.54 грн</p>		<p>88. Код митної території: Київська регіональна митниця Р/Р 2009918 в АПМ "Асоль" МРО 300335</p> <p>89. Код митної території: Київська регіональна митниця Р/Р 2009918 в АПМ "Асоль" МРО 300335</p> <p>90. Код митної території: Київська регіональна митниця Р/Р 2009918 в АПМ "Асоль" МРО 300335</p> <p>91. Код митної території: Київська регіональна митниця Р/Р 2009918 в АПМ "Асоль" МРО 300335</p>		<p>92. Код митної території: 75153.59</p> <p>93. Код митної території: 75</p>		
<p>94. Код митної території: Валюта: гривня В-> 20166.97 грн</p>		<p>95. Код митної території: С.</p>		<p>96. Код митної території: С.</p>		
<p>97. Код митної території: 30/06/2003</p>		<p>98. Код митної території: 10000</p>		<p>99. Код митної території: Київська регіональна митниця</p>		
<p>100. Код митної території: Курс USD: 5.5339, Курс EUR: 5.824619</p>		<p>101. Код митної території: Київ 22/04/2003</p> <p>102. Код митної території: "Вікінг Моторс"</p> <p>103. Код митної території: Петров О.П., 291-27-18</p> <p>104. Код митної території: вул. Нагірна, 22</p> <p>105. Код митної території: Київський р-н</p>		<p>106. Код митної території: 75153.59</p>		

Зразок рахунка-фактури (invoice)

VITA AB

INVOICE		Accounting No.	Kind of Customer No.		
Invoice Date 2003-01-07	Vat order/Our order 574	987	135		
Vat rate/Our rate MAO/PO	E-rate/Our rate				
Delivery address/Address of delivery DELIVERY TO KIEV BY TRUCK TO VIKING MOTORS NAGORNAYA STREET 22 KIEV UKRAINE		Kind of Customer VIKING MOTORS NAGORNAYA STREET 22 KIEV, UKRAINE			
Invoice description/Description of delivery FCA GOTHENBURG		Return period/Terms of payment 30 DAYS			
Invoice description of transport BY TRUCK		Other notes/Additional debitor's address No vat in hand			
Article No.	Description	Unit	Quantity	Price	Amount
1 X 275-39-37-171 VOLVO CAR MODEL XC90 2.5T - ORDER NO 574 DISPLACEMENT 2521 CC CRYSTAL GREEN METALLIC LEATHER ARENA STEREO HP ENGINE NO. B3254T2-2929076 CHASSI NO. YVICZ59G731003292					
TOTAL VALUE					EURO 59 564
EURO THIRTYNINETHOUSANDFIVEHUNDREDSIXTYFOUR WE HEREBY CERTIFY THAT THIS INVOICE IS TRUE AND CORRECT AND THAT THE GOODS SHIPPED ARE OF SWEDISH ORIGIN. GENERAL CONTRACT No 21 FROM 08.08.2002					
GOTHEBURG, AS ABOVE VITA AKTIEBOLAG					
					

Postal address: P.O. Box 418 SE-401 28 Gothenburg Sweden
 Office address: Svängåsen 2 Gothenburg Sweden
 Telephone: 031-707 88 00
 Telefax: 031-707 88 33
 E-mail: vita@tripnet.se
 Bank: Skandinaviska Enskilda Banken
 Account: 3319-5145
 Company reg. No. SE6424-0611
 Postal account: 34 88 49-5

Зразок товаротранспортної накладної (CMR)

АССОЦИАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ АВТОМОБИЛЬНЫХ ПЕРЕВОЗЩИКОВ **ASIMAR** ASSOCIATION OF INTERNATIONAL ROAD CARRIERS OF THE UKRAINE

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ ПЕРЕВОЗЦІВ АВТОМОБІЛЬНИМИ ПЕРЕВОЗКАМИ

INTERNATIONAL CONSIGNMENT NOTE **A NR**

CMR

1. Відправник (найменування, адреса, країна):
 Sender (name, address, country):
 ДП "ІНТЕРСЕРВІС"
 01000, м. Київ, вул. Майданська, 10
 Україна

2. Одержувач (найменування, адреса, країна):
 Consignee (name, address, country):
 ІНТЕРСЕРВІС
 01000, м. Київ, вул. Майданська, 10
 Україна

3. Місце розвантаження вантажу:
 Place of delivery of the goods (place, country):
 м. Київ, вул. Майданська, 10, Україна

4. Місце та дата завантаження вантажу:
 Place and date of taking over the goods (place, country, date):
 м. Київ, Україна

5. Документи, які додаються:
 Documents attached:
 1 копія на 1000 грн

6. Знаки та номери:
 Marks and Nos:
 1000

7. Кількість міських:
 Number of packages:
 400

8. Рід пакування:
 Method of packing:
 картонні коробки

9. Найменування вантажу:
 Nature of the goods:
 400 картонних коробок, кожен вагомості 2,5 кг

10. Статус №:
 Statistical number:
 400000000

11. Вага брутто в кг:
 Gross weight in kg:
 1000

12. Об'єм м³:
 Volume in m³:
 0,001

13. Вказівки вантажника:
 Solides instructions:
 "1000 Євро-Сервіс"
 М. Київ, вул. Майданська, 10
 Зам. №112518056 до 20.12.2007

14. Умови оплати:
 Instructions as to payment for carriage:
 франко / Carriage paid
 не франко / Carriage forward

15. Статус і дата оформлення накладної:
 Status and date:
 200
 18.05.2007

16. Перевізник (найменування, адреса, країна):
 Carrier (name, address, country):
ІВІЛІН С.П.П
 Солотвинка
 Тел/факс 380 372 497339
 Код 2031600131
 УКР/086/31497

17. Інструмент перевезення (найменування, адреса, країна):
 Successive carriage (name, address, country):

18. Звання особи, яка виконує перевезення:
 Capacity of driver:
 19.08.02.12 555
 ІВА КИЇВ НАВІГАТОР

28. Типи змінних вантажів / Types of variable charges	Відсоток / Rate	Валюта / Currency	Отримані / Collected
Служба / Service			
Завантаження / Loading			
Вивантаження / Unloading			
Доплати / Surcharges			
Інші / Other			
TOTAL			

21. Складена:
 Established in:
 ІНТЕРСЕРВІС дата 2007

22. Підпис та штамп відправника:
 Signature and stamp of the sender:

23. Підпис та штамп перевізника:
 Signature and stamp of the carrier:

24. Вантаж одержано / Goods received:
 дата 2007

Підпис та штамп перевізника:
Івільні С.П.П
 Державний регіон, Хмельницька область, Україна, 62360
 Солотвинка
 Тел/факс 380 372 497339
 Код 2031600131
 УКР/086/31497

Зразок книжки МДП (Carnet TIR)

CARNET TIR *

4 volets

xz 35000000

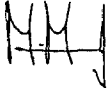
1. Valable pour prise en charge par le bureau de douane de départ jusqu'au _____ Includ
Valid for the acceptance of goods by the Customs office of departure up to and including

2. Délivré par _____
Issued by _____
(nom de l'association émettrice / name of issuing association)

3. Titulaire _____
Holder _____
(nom, adresse, pays / name, address, country)

4. Signature du délégué de l'association émettrice et cachet de cette association:
Signature of authorized official of the issuing association and stamp of that association:

5. Signature du secrétaire de l'organisation internationale:
Signature of the secretary of the international organisation:

LA remplir avant l'utilisation par le titulaire du carnet / To be completed before use by the holder of the carnet

6. Pays de départ
Country/Countries of departure

7. Pays de destination
Country/Countries of destination (1)

8. No(s) d'immatriculation du (des) véhicule(s) routier(s) (1)
Registration No(s), of road vehicle(s) (1)

9. Certificat(s) d'agrément du (des) véhicule(s) routier(s) (No et date) (1)
Certificate(s) of approval of road vehicle(s) (No. and date) (1)

10. No(s) d'identification du (des) conteneur(s) (1)
Identification No(s), of container(s) (1)

11. Observations diverses
Remarks

12. Signature du titulaire du carnet:
Signature of the carnet holder:

(1) Biffer la mention inutile.
Strike out whichever does not apply

IMP. - CHÉNIÈRE - REPRODUCTIONS INTERNETES - IMPRIMÉ EN SUÈDE - PRINTED IN SWITZERLAND

* Voir annexe 1 de la Convention TIR, 1975, élaborée sous les auspices de la Commission économique des Nations Unies pour l'Europe.
* See annex 1 of the TIR Convention, 1975, prepared under the auspices of the United Nations Economic Commission for Europe.

Зразок залізничної накладної

Дорожная ведомость - Дорожня відомість (дополнительный экземпляр) - (додатковий екземпляр)

1 Отправитель, почтовый адрес: **15656579 156061**
ООО «Киевский завод стеклоплатарь»
УКРАИНА г. Киев ул.Мира, 1
ИНН 102831028383 ОКПО 35300530

2 Отправитель № Вложения № (контрольный экземпляр - контрольний зразок): **8275331**

3 Станция отправления: **347**

4 Особые замечания от отправителя: **Особливі зауваги відправника**

5 Получатель, почтовый адрес: **3832**
ООО «СТРЕЛА»
РОССИЯ Московская обл.г. Куково
ул.Мира, 1

6 Отметки, касающиеся груза в отношении дороги: **Всички не об'єктовані статистично**

7 Приращение станции перепада: **Красная Могилка Донецкой ж.д. 500700**

8 Дирна и станция назначения: **20-580404**
г.Куково Северная ж.д.

9 Точка, марки и номера: **ПАКЕТ.**

10 Вид упаковки: **701092**

11 Наименование груза: **Банка стеклянная III-2-82-200 емк 0,2л Груз размещен и закреплен согласно раздела 111 Мастер:**

12 Число мест: **4 286**

13 Масса (в кг) отрезана от отправителя: **36 600**

14 Итого мест прописью: **Четыре тыс. двести восемьдесят шесть**

15 Итого груза прописью: **Результат прописью: Редитить шесть тыс. шестьсот кг.**

16 Подпись отправителя: **Підпис відправника**

17 Обменные пакеты: **Коллекция**

18 Вид: **Категория**

19 Наименование: **Высота, мм**

20 Отправителем приняты платежи и спорушение границей дороги: **Відправником прийняті платежі за перевезення вантажу**

21 Вид отправления: **Рід вправлення**

22 Погрузка - Наименование: **Відвантаження**

23 Документы, приложенные отправителем: **1. Таможенная декларация 2. Провозная ведомость 3. Счет-фактура № 4. Сертификат СТ-1 5. Сертификат качества 6. Сертификат соотв.**

24 Обязательная пометка: **Общая масса груза: **1100****

25 Платежи - Платежи: **Количество Значки - Значки**

26 Платежи - Платежи: **две ЗПУ**

27 Платежи - Платежи: **Отправителя**

28 Способ определения массы: **Способ измерения: **расчетным путем.****

29 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

30 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

31 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

32 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

33 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

34 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

35 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

36 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

37 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

38 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

39 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

40 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

41 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

42 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

43 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

44 Штатный станция: **Штатний станція: **взвешивание, взвешивание, взвешивание, взвешивание.****

Дорожная ведомость 706-30110 9009 1/1

Вразок сертификата про походження товару форми СТ-1

1. Отправитель/экспортёр (наименование и почтовый адрес) ООО "Юривен" 113113, Москва, Космедамианская наб., 3 Российская Федерация		4. №: RU-UA-2002465468		
2. Получатель/импортёр (наименование и почтовый адрес) ООО "Юривен Украина" 01019, г. Киев, ул.Шелуденка, 2 Украина		СЕРТИФИКАТ О ПРОИСХОЖДЕНИИ ТОВАРА форма СТ-1 Выдан в Российской Федерации <small>(наименование страны)</small> Для представления в Украине <small>(наименование страны)</small>		
3. Средства транспорта и маршрут следования <small>(если известно)</small> Автомобильный транспорт Санкт-Петербург — Киев		5. Для служебных отметок Договор № S/1-2002 от 02.01.2002		
/		/		
6. №	7. Количество мест и вид упаковки	8. Описание товара	9. Вис брутто (кг)	10. Номер и дата счета-фактуры
	3279	Косметическая продукция и СМС:	7589,5177	счет
1.	коробок на 32 поддонах	Шампуни "Sunsilk": балансирующий — 880 шт., против перхоти — 368 шт., тонизирующий — 368 шт., защипающий — 368 шт.	6208,964	UKR=12002D от
2.		Шампуни и бальзамы-ополаскиватели "Sunsilk": укрепляющий: 200 мл — 368 шт., 440 шт.		04.12.2002
11. Удостоверение Настоящим удостоверяется, что декларация заявителя соответствует действительности Санкт-Петербургская торгово-промышленная палата 191123, г. Санкт-Петербург, ул. Чайковского, д.46-48		12. Декларация заявителя Нижеподписавшийся заявляет, что вышеприведенные сведения соответствуют действительности, что все товары полностью произведены или подвергнуты достаточной переработке в Российской Федерации <small>(наименование страны)</small> и что все они отличны от товаров происхождения, установленным в соответствии с таможенными		
 Подпись _____ Дата 09.12.02		 Подпись _____ Дата 09.12.02		

Зразок декларації митної вартості (форма ДМВ-1)

ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ

Форма ДМВ-1

1. Продавець ТОВ "Русский Бисквит" 141500, м. Москва Свєра Площа, буд. 2, Росія	Для відкриття митного органу 10000/3/
2. Купувач ТОВ "УКРКОНДИТЕР" 04112 м.Київ, вул. Дегтярівська, 34 Україна 2012200 - 80 / 0031745621	
3. Декларант ТОВ "УКРКОНДИТЕР" 04112 м.Київ, вул. Дегтярівська, 34 20 1200 - 80 / 0031745621	
Увага! Відповідно до законодавства декларант несе відповідальність за достовірність усіх відомостей, зазначених у цій декларації та в документах, поданих ним на підтвердження правильності визначення митної вартості товарів. Під час митного оформлення товарів декларант зобов'язаний своєчасно надати митному органу додаткові відомості, що підтверджують правильність визначення заявленої митної вартості.	3. Умови поставки СІР м. Київ 4. Номер і дата рішення 205874 від 08/01/04 5. Номер і дата укладення угоди (договори, контракту) Б-86/2003 від 01/07/03
6. Номер і дата прийняття митним органом рішення щодо відомостей, зазначених у графах 1-5 (ДМВ 1)	

7(а). Чи є взаємозалежність продавця та покупця?	☐ так ☒ ні
7(б). Чи вплинула взаємозалежність продавця та покупця на ціну ввезеного товару?	☐ так ☒ ні
8(а). Чи є об'єктивні причини для покупця щодо констатування товарів, за винятком: об'єктивних, установлених законодавством об'єктивних географічного регіону, у якому товари були перепродані; об'єктивних, що істотно не впливають на ціну товару?	☐ так ☒ ні
8(б). Чи є будь-які умови угоди, вплив яких на ціну не може бути врахований? (Ліцо «так» то додатково вказати! Ліцо «ні» у відповідності до пункту 1(б) графу 1(б))	☐ так ☒ ні
9(а). Чи передбачено ліцензійні або аналогічні платежі, що покупець безпосередньо чи опосередковано вносить продавцю як умову продажу товарів?	☐ так ☒ ні
9(б). Чи має місце умова, за якої частину доходу від будь-якого наступного перепродажу, передачі або використання товарів, що оцінюється, підлягає поверненню продавцю? (Ліцо «так» і «ні» двома відокремленими «так», то додатково позначити, а в графах 10 і 10(а) вказати перепродаж і відповідну суму)	☐ так ☒ ні

- Особи є взаємозалежними, якщо один з учасників угоди-фізична особа чи посадова особа одного з підприємств - учасників угоди є одночасно посадовою особою іншого підприємства - учасника угоди; учасники угоди є співвласниками підприємства; учасники угоди пов'язані трудовими відносинами; один з учасників угоди володіє вкладом (пайом) чи акціями з правом голосу в статутному капіталі іншого учасника угоди обсягом не менше ніж 5 відсотків статутного капіталу; обидва учасники угоди перебувають під безпосереднім або опосередкованим контролем третьої особи; учасники угоди разом, безпосередньо чи опосередковано контролюють третью особу; один з учасників угоди безпосередньо чи опосередковано контролює іншого учасника угоди; учасники угоди - фізичні особи чи посадові особи підприємств - учасників угоди є родичами	10(а). Кількість податкових архівів до цієї декларації 0 10(б). Місце зазначення м.Київ Дата "12" січня 2004 р. Петроп Т.І., 222-33-44 (прізвище, ім'я та по батькові декларанта) Підпис та печатка декларанта
---	--

Зразок декларації митної вартості (форма ДМВ-1, зворотній бік)

Для відміток митного органу		Аркуш № 2		Форма ДМВ-1		
		Номер товару	Номер товару	Номер товару	Номер товару	
		1	2	1	2	
		Код товару	Код товару	Код товару	Код товару	
		1805806000	1805806000			
А. Підстава для розрахунку	11(а). Ціна угоди у іноземній валюті (квоти, що фактично сплачені або підлягають сплаті продавцем)	2487.25	1243.63			
	Ціна угоди, гривень	13280.04	6630.03			
	Код валюти (840)					
	Курс перерахунку 5.3312					
	11(б). Непрямі платежі, гривень					
	12. Усього 'А', гривень	13280.04	6630.03			
Б. Додаткові нарахування до ціни угоди (грн.), що включені до п. 'А' і підлягають включенню до митної вартості, гривень	13. Витрати покупця на оплату: а) комісійних та інших посередницьких послуг (за винятком комісійних за закупівлю товару) б) контейнерів, тари та пакування					
	14. Вартість товарів і послуг, наданих покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання їх при виробництві та продажу на експорт товарів, що ввозяться, за статтями: а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів та інші комплектуючі виробів б) інструменти та інше подібне обладнання в) матеріали, виграні при виробництві товарів, що експортуються г) дизайн, інженерна та дослідно-конструкторська розроблення, креслення, виконані поза межами території України					
	15. Відсотки та подібні платежі за використання об'єктів інтелектуальної власності (див. графу 9)					
	16. Частинна доходу покупця від будь-якого наступного перепродажу, передавання або використання товарів, що здійснюється на території України, не підлягає поверненню продавцю (див. графу 9)					
	17. Витрати на доставку до у тому числі на: а) транспортування (вказати місце) б) вантаження, розвантаження, обробку в) страхування					
	18. Усього 'Б'					
	В. Списання сум, окремими до розділу 'А', гривень	19. Витрати на монтаж, складання, налагодження обладнання або подання технічної допомоги після ввезення				
		20. Витрати на доставку з пункту пропуску на кордоні до місця призначення	888.53	444.27		
		21. Якіє податки та збори, що сплачуються під час ввезення або продажу товарів				
		22. Усього 'В'	888.53	444.27		
23. Заявлена митна вартість	а) у гривнях	13271.51	6185.76			
	б) у іноземній валюті	2320.50	1160.29			
Г. - Якщо суму сплачено в іноземній валюті, в цьому розділі зазначається сума в іноземній валюті та курс перерахунку за кожним елементом вартості і товарів.				Підпис та печатка декларанта		
Номер позначі з розділів 'Б' і 'В'		Код валюти	Сума	Курс перерахунку		
Товар № 1 20		840	168.87	5.3312		
Товар № 2 20		840	83.33	5.3312		

Зразок довідки про відсутність за межами України валютних цінностей та майна

Формат Т
До акта Національного банку України від 01.01.99 р. № 13-22453-198
Державної податкової адміністрації України від 09.01.99 р. № 2091922-9117.
Державної митниці України від 12.01.99 р. № 110-247

ДОВІДКА ПРО ВІДСУТНІСТЬ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ ВАЛЮТНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА МАЙНА

ТОВ "Таст ЛТД" (код ЄДРПОУ 31414314, адрес: смт Гостомель, вул. Часова 1)

Відповідно до вимог Указів Президента України від 18.08.94 р. № 319/94 "Про невідатчані заходи щодо позбавлення в Україні валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами" зі змінами та доповненнями, внесеними Указом Президента України від 08.11.97р. №1248/97, повідомляємо про відсутність за межами України належних нашому підприємству валютних цінностей та майна станом на 01.10.02. згідно з чинним декларуванням валютних цінностей та майна станом на 01.10.02 нічим не пов'язані.

Про відповідальність згідно статті 16 Декрету Кабінету Міністрів України від 19.02.03 р. "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" попереджені.

[Signature] / Міркович Віктор Едуардович
[Signature] / Романюк Ольга Володимирівна

Дата заповнення
10/10/2002р.

Зареєстрована в обласній державній податковій інспекції № _____ від _____ 2000 р.

Голова (підпис) державної податкової інспекції _____ (підпис, ініціали)
[Signature]

Дата заповнення

від 10.10.2002 р.
У. А. Уман.

Зразок ліцензії на імпорт товарів

РАЗОВА ЛІЦЕНЗІЯ НА ІМПОРТ № 006133200000613
ДІЙСНА ПО 31.12.2002 (ВКЛЮЧНО)

Заява № 4594 від 31.10.2002 р.

1 Організація замовник, юридична адреса ДП "Воретлас" 01039, м. Київ, вул. Освітні 1 Тел. 292-92-92 Факс. 292-92-92 Р/р 260063010301 АБ "Надра" м.Київ, вул. Волоська 5. МФО 300498 В/р 260030120301/840 АБ "Надра" м.Київ, вул. Волоська 5. МФО 300498		ЄДРПОУ 106311306	
2 Вхідний номер 324		Дата реєстрації 01.10.2002 р.	
3 Споживач товару, юридична адреса ДП "Воретлас" 01039, м. Київ, вул. Освітні 1		4 Продавець, юридична адреса "Dovgro" A-115 Wien, Sechstr. 4, Austria	
5 Код УКТЗЕД : 6 Об'єм/лінійна виміру : 7 Кількість : 8 Варт(тис.ам.дол.) : 9 Варт(вал.контр) : 10 Додаткове найменування			
3808 30 11 00 0120 28480 115.200 115 200.000			

11 Країна призначення Україна	804	14 Базис поставки DDU Київ	
12 Країна продавець Австрія	040	15 Валюта контракту Долар США	840
13 Країна походження ДІВІСЬ ДОДАТОК № 1	***	16 Валюта платежу Долар США	840
17 Митниця Північна регіональна митниця	12500	18 Характер угоди 21 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ З РОЗРАХУНКАМИ У ВКВ (СКРІП ДЕРЖАВНОГО КРЕДИТУ І ЙОГО ПОГАЩІ)	
19 Підстава для затримання ліцензії КОНТР №101002-ЕРО ВД 10.10.02 ДОД.1,12. ПОГОДЖ. ГОЛОВДЕРЖАВНОСТУ ВД 26.10.02 №195-05-24/15.		20 Узгоджено П.І.Б. КОЛІСНІЧЕНКО В.С. Посада НАЧ.ІНСПЕКЦІ. Підпис та печатка Існують	Дата 28.10.2002
21 ПІБ керівника організації - замовника Кролевець С.В. Посада Генеральний директор Підпис та печатка Існують		22 Міністерство (відомство), що видає ліцензію 006133 МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ ТА З ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ПІБ Кролевець В.С. Підпис та печатка Існують	Дата 08.11.2002
23 Особливі умови			

Зразок картки реєстрації-обліку зовнішньоекономічного договору (контракту)

КАРТКА РЕЄСТРАЦІЇ - ОБЛІКУ № 00613324003240 ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ДОГОВОРУ (КОНТРАКТУ)

Контракт № 4, ДОД.УТ.1					від 05.02.2002	
1 Організація - експортер, юридична адреса ДП "Воретлоа" 01039, м. Київ, вул. Свєтлицької 1 Тел. 292-92-92					ЄДРПОУ 30631306	
Р/р 260063010301 АБ "Надра" м.Київ, вул. Волоська 5. МФО 300498					Факс. 292-92-92	
Р/р 260030120301840 АБ "Надра" м.Київ, вул. Волоська 5. МФО 300498						
2 Організація - імпортер, юридична адреса ООО "ІМЕЛ" Латвія, г. Рига, ул. Криєса, 211 Тел.					Факс.	
Р/р 801801801 RIETUMU BANKA						
3 Код експортного товару (УКТЗЕД)	4 Одиниця виміру	5 Кількість	6 Вартість у (тис.) валюті контракту	7 Вартість у (тис.) доларах США		
7204 49 99 00	0166	1500000	86.400	142.000		
			РАЗОМ:	86.400	РАЗОМ: 142.000	
8 Країна призначення Дивитись продовження картки реєстрації		***	9 Країна Імпортера Латвія		428	
10 Країна виробника Україна	804	11 Валюта контракту		428	12 Валюта розрахунку	980
13 Базис поставки FCA порт України			14 Характер угоди 10 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ З РОЗРАХУНКАМИ У ВАЛЮТІ УКРАЇНИ			
15 ПІБ керівника організації - експортера Тьшкін Д.Б. Посада Директор Підпис та печатка існують Дата 15.10.2002			16 Міністерство (відомство), що видає картку МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ ТА З ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ПІБ Пос. Ляпуш Керівника департаменту-начальник управління Дата 07.10.2002			
17 Особливі умови						

Зразок дозволу Державної служби експортного контролю України

Україна					
Державна служба експортного контролю України					
Цей дозвіл є складовою для проведення транзитних операцій з метою оформлення вивезення зовнішньої торгівлі згідно з трьома видами міжнародних перевезень, а саме: вчинення операцій з вивезення та всі потрібні документи для вивезення оформлення. Заявник несе відповідальність за вивезення з території України та використання зовнішньої торгівлі. Для цього дозволу може бути призначена будь-яка інша форма експортного держспортконтролю України в випадках, передбачених законодавством.					
1. Дозвіл №	21702170	2. Строк дії дозволу	31.03.2003	3. Тип дозволу: Пасажир	
4. Заявник:	ДП "Харківськ"	4.1. Код за ЄДРПОУ	92679262		
4.2. Адреса:	61139, Харків, вул. Лозка, 5	4.4. Код країни	804		
4.3. Країна:	Україна	5.1. Код за ЄДРПОУ	92679262		
5. Експортер:	ДП "Харківськ"				
5.2. Адреса:	61139, Харків, вул. Лозка, 5				
5.3. Країна(и):	Україна				
5.4. Код(и) країни	804				
6. Імпортер:	ВД-НЦ "Хірева"	6.1. Код за ЄДРПОУ			
6.2. Адреса:	121309, Москва, вул. Новоросія 8				
6.3. Країна(и):	Російська Федерація				
6.4. Код(и) країни	843				
7. Споживач:	ВД-НЦ "Хірева"	7.1. Код за ЄДРПОУ			
7.2. Адреса:	121309, Москва, вул. Новоросія 8				
7.3. Країна:	Російська Федерація	7.4. Код країни	843		
8. Мітниця:	В.1. Оформлення:	8. Код	10. Валюта платежу		
	В.2. На кордоні:	80200 80250	Російський рубль		
9. Код					
11. Характер міжнародної передачі:		12. Код валюти		13. Загальна сартість	
Експорт		810		843570.00	
14. Найменування і повний опис товару (додаткова од. виміру)		15. Код за УКТ ЗЕД	16. Од. вим.	17. Кількість	13.1. Вартість
ПІВ. Датчик: ПІВ. 320.320320.320320.		8549009000	796	90	843670.00
18. Підстава для залучення дозволу					
Договір від 20.10.2001 № 02					
19. Особливі умови дозволу					
Звіг про обсяг використання дозволу надавати до Держспортконтролю України щомісячно.					
20. Посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка підписує дозвіл					
Перший заступник голови Державної служби експортного контролю України					
			М. п.	Дата 02.02.2002	

Зразок ветеринарного свідоцтва форми Ф-1

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ
ПОЛІТИКИ

ФОРМА №1

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВЕТЕРИНАРНО-МЕДИЦИНИ

державна державна підприємства (назва)
на державній території (адреса)

Район ветеринарний привокзалний пункт
державного контролю на кордоні та урядової

№ 2 у м. Київ, вул. Солов'яківська, 1
20020

ВЕТЕРИНАРНЕ СВІДОЦТВО Ю 31 № 026026 *

Видане

411 Суз'я

назва підприємства, організації

або прізвище, ім'я та по батькові підприємця

у тому, що пред'явлені для ветеринарного огляду і підлягають вивезенню

документів, що підтверджують окремий огляд тварин

у кількості 3548 голів тварин і підконтрольних на заході

розповсюдження заразних хворобами не виявлено, і вони виходять (вивозяться) із

Хліборобів та Хліборобів

сільськогосподарського підприємства або підприємця

благополучного щодо заразних хвороб тварин. Тварини перед вивезенням

підлягли огляду і місця профілактичного харезитру, яким піддаються зазначеним

ципляткам, або іншим обробкам, і дотримувалися

Тварини направляються до Хліборобів

пункт, установа, підприємство, організація

для

(любих) видів тварин, проважу, репродуктивної

і направляють залізницею, водним, автомобільним, повітряним транспортом (нерівне під'єднання) маршрутом

Хліборобів та Хліборобів

(указати існуючі пункти, транспортні засоби, станції, порт митного оформлення)

Специфікація (торгова відомість) № 355

р. (додається)

Особливі вимоги: без свідомої Хліборобів та Хліборобів

№ 155 від 25 жовтня 2002р.

та переконувати на розподіл, нових і за спеціальним завданням

вони повинні бути

Вет. Сервіс Хліборобів та Хліборобів

Відомості про місця, вивезення

До ужитку інспекційних, покупців і контролюючих органів
КЕРОВОЇ ВЕТЕРИНАРНИХ СВИДОЦТВ НЕ ЛІДШІ

Додаток 19

Зразок ветеринарного свідоцтва форми Ф-2

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ
ПОЛІТИКИ

ФОРМА №2

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Деснянсько-Дніпровська міськрайонна
в м. Києві департамент ветеринарної медицини

Район (місто) м. Київ, вул. Бальзака, 96
Область Київська
Ідентифікаційний код 25965632

ВЕТЕРИНАРНЕ СВІДОЦТВО КІ 33 № 034034 *

Видане 17.08.2007 р.
(кому — назва підприємства, організації або підприємств, ім'я та по батькові виробника)

у тому, що пред'явлені для огляду і підлягають направленню на експорт
сиринів в асортименті (сирини м'які)
10 днів зберігання в холодильнику 5% жирності
у кількості 10 до міськ (штук) загальною вагою 120,06,48 кг.

(вказати, в якому стані: сире, охолоджене, заморожене, прісносухе)

сирна
макроскопічне: волна — м'яка, брудна та ін., тип упаковки (без упаковки)

походження промислове
(тип боєнське; сиринна — боєнська, збірна від падеку та ін.)

вивозять із Київ, вул. Бальзака 47 д.б. "Телес"
(назва населеного пункту і господарства, підприємства тощо)

благополучного щодо заразних хвороб тварин. Санітарна досліджена (ні) на трихінельоз; коні
перез забос підані малеїнізації; сировина досліджена (ні) на сибірку; пролесініфікована (ні)
(потрібне підкреслити). Продукти, сировина направляються до

ППП ДТД до України
(вказати пункт, станцію призначення)

автомобілем
залізницею, водним, автомобільним, повітряним транспортом (потрібно підкреслити) з наван-
таженням на станції (пристані, порту) до Київ - до України
(або вказати маршрут провадження автотранспорту)

Специфікація № 161 від " " " р. (довісться)

Особливі відмітки: Даніє пов'язані з експортом сиринів
(заповнюється при надрукуванні продукції (сировини))

Від м.к.02 Радіологічної встановлено наявність протекції
до РДР-91. Державна ветеринарна санітарна лабораторія
в м. Києві, вул. Бальзака, 96
(вказати повну назву посади особи, що видала свідоцтво)

До уваги постачальників, покупців і контролюючих органів!
КСЕРОКОПІЇ ВЕТЕРИНАРНИХ СВИДОЦТВ НЕ ДІЯЮТЬ!

Зразок фітосанітарного сертифіката

1. Експортер та його адреса Name and address of exporter АО "Харьковский завод" Харьков 61141, ул. Кочкова, 9		2. Фітосанітарний сертифікат 75-21/ 152152 Phytopsanitary certificate	
3. Імпорттер та його адреса Declared name and address of consignee ООО "ОГО", 384000, Грузія, г. Тбілісі, ул. Ріки, 1		4. В організації карантину та захисту рослин Грузія (країна) To Quarantine and Plant protection Organization of (country)	
3. Пункт ввозу Грузія Declared means point of entry		5. Місце походження Україна Place of origin Харьковская обл.	
7. Контейнер № GERU 000115-11 Спосіб транспортування Declared means of conveyance		 Україна Ukraine Plant Quarantine Department	
8. Маркіровка, найменування продукції, ботанічна назва рослини Disinduating marks; number and description of packages; name produce; botanical name of plants Кислота лимонная пищевая		9. Кількість Quantity declared 20 тонн 800 мест	
10. Цей документ засвідчує, що зазначені вище рослини і рослинна продукція: — були перевірені у відповідності з необхідними процедурами; — вважаються вільними від карантинних об'єктів, і що вони відповідають вимогам по фітосанітарії країни-імпортера. This is to certify that the plant or plant products described above: — have been inspected according to appropriate procedures, and — are considered to be free from quarantine pests and practically free from other injurious pests, and that they — are considered to conform with the current phytosanitary regulations of importing country			
11. Додаткова декларація Additional declaration			
Заходи знзараження Disinfestation and / or disinfection treatment		18. Місце оформлення Place of issue Україна, г. Харьков	
12. Обробка не проводилась Treatment		 4 августа 2002. Дата Ukraine № 1	
13. Хімічна (діюча речовина) chemical (active ingredient)	14. Експозиція та температура Duration and temperature		
15. Концентрація Concentration	16. Дата Date	Шпорова Name and signature: Місце печатки: Organization of authorized officer	
17. Додаткова інформація Additional information			

Зразок висновку Державного гемологічного центру за результатами експертизи декоративних каменів

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ГЕМОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР

м. Київ-119, вул. Дегтярівська, 38-44, тел./факс (044) 213-9415, тел. 211-0685

№ 39639 - Д 2 червня 2002 р.

ВИСНОВОК

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЕКСПЕРТИЗИ ДЕКОРАТИВНИХ КАМЕНІВ

ВИДАНИЙ ТОВ "УКРОНТІП"

до угоди № 1 від 22.02.2002 р.

НАЗВА ВИРОБІВ Плитка облицювальна із мармуру (VOLAKAS)

ПОХОДЖЕННЯ

Греція

КОД ТОВАРУ (ЗГІДНО УКТЗЕД)

6802919000

КОД КРАЇНИ, ЩО ОТРИМУЄ ВАНТАЖ

UKR - 804

РОЗМІР (м²) Площа плити (800x800x30) мм - 388,800 м², згідно invoice № 0283283 від 27.06.2002 р.

ВСТАНОВЛЕНО, що плитка відповідає вимогам ДСТУ Б В.2.7 - 37 - 95.

Вартість товарної партії, на умовах СРТ - м. Харків, становить

388,800 м² x 21,70 \$ / м² = \$8 436,96

ВАРТІСТЬ товарної партії становить \$8 436,96.

ПРЕЙСКУРАНТ Інформаційно - довідкове видання "КДК" № 2 (28) · 2002 р.

ЕКСПЕРТ - ГЕМОЛОГ

О.В. ГОРОБЧИЩИН

В.В. ІНДУТНИЙ

№027105

Зразок одноразового дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих виробів медичного призначення

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
з контролю за якістю, безпекою та виробництвом лікарських засобів і виробів медичного призначення

№ 05 2002р. Одноразовий дозвіл № 1/05
на ввезення на митну територію України незареєстрованих виробів медичного призначення

Назва виробу (продукції) **«Вироби медичного призначення»**
(згідно з переліком на звороті)

(повна назва)

Код УКТ ЗЕД (на звороті)
Дозвіл виданий **«Вишгородська центральна районна лікарня», м. Вишгород**
назва (установи, виробника, розробника, одержувача виробу (продукції)
м. Вишгород, вул. Кургузова, 1.
адреса, провадження господарської діяльності, тел факс Е-тел
01994391
ідентифікаційний код ЄДРПОУ

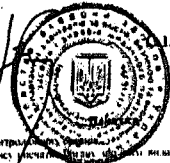
Походження виробу **France, «Association PASSERELLE»**
(продукції)
країна походження, підприємство-виробник (компанія, фірма) адреса тел факс

Серія № XXX Партия № XXX Кількість згідно з переліком (на звороті).

Мета ввезення **Гуманітарна допомога.**

Сфера застосування **Застосування в медичній практиці, без права реалізації.**

Перший заступник Голови **Л. Євтушенко**

До уваги установ/фірми, посадовці та контролюючі органи: Копія одноразового дозволу надіслана без оригіналу тільки на інформаційні цілі.

DD **№007761**

ЛІТЕРАТУРА

1. Генеральної угоди з тарифів та торгівлі.
2. Конвенція ООН 1980 року про договори міжнародної купівлі-продажу товарів.
3. Міжнародна Конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (1986).
4. Міжнародна конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція).
5. Правила "ІНКОТЕРМС-2000". — Міжнародна торгова палата.
6. Результати уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів: Тексти офіційних документів. К.: "Вимір", Секретаріат Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ, 1998. — 520 с.
7. Угода щодо застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 року.
8. Угода про створення зони вільної торгівлі від 15.04.94.
9. Митний кодекс України.
10. Цивільний кодекс України.
11. Господарський кодекс України.

12. Закон України від 16.04.91 № 959-XII “Про зовнішньоекономічну діяльність”.
13. Закон України від 05.04.2001 № 2371-III “Про Митний тариф України”.
14. Закон України від 05.02.92 № 2097-XII “Про Єдиний митний тариф”.
15. Закон України від 03.04.97 № 168/97-ВР “Про податок на додану вартість”.
16. Закон України від 04.11.99 № 1212-XIV “Про Єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України”.
17. Закон України від 15.09.95 № 327/95-ВР “Про операції з давальницькою сировиною в зовнішньоекономічних відносинах”.
18. Закон України від 23.12.98 № 351-XIV “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності”.
19. Закон України від 23.09.94 № 185/94-ВР “Про порядок здійснення взаєморозрахунків в іноземній валюті”.
20. Указ Президента України від 17.05.2002 № 466/2002 “Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів”.
21. Указ Президента України від 04.10.94 № 567/94 “Про застосування Міжнародних правил інтерпретації торгових термінів”.
22. Декрет КМУ від 26.12.92 № 18-92 “Про акцизний збір”.
23. Декрет Кабінету Міністрів України від 10.04.93 № 46-93 “Про стандартизацію і сертифікацію”.
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2002 № 1569 “Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон”.
25. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2000 № 1203 “Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон”.
26. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.96 № 484 “Про затвердження переліку шляхів і напрямків транзиту підакцизних товарів через територію України та пункти на

митному кордоні, через які здійснюється ввезення і вивезення цих товарів, та граничні терміни транзиту підакцизних товарів автомобільним і залізничним транспортом через територію України”.

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.96 № 938 “Про подальше посилення контролю за ввезенням, вивезенням та переміщенням транзитом через територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів, на які встановлено акцизний збір”.

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.97 № 65 “Про ставки митних зборів”.

29. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1855 “Про допущення товарів до переміщення через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення)”.

30. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1861 “Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України”.

31. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1862 “Про затвердження Порядку взяття (надання) проб і зразків товарів, проведення досліджень (аналізу, експертизи) з метою їх митного оформлення, а також розпорядження зразками”.

32. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1863 “Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності”.

33. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2003 № 1864 “Про затвердження Порядку визначення країни походження товару, що переміщується через митний кордон України”.

34. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1865 “Про порядок ведення спеціальної митної статистики”.

35. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1867 “Деякі питання застосування режиму митного складу”.

36. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1876 “Про відомчі класифікатори з питань митної статистики, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій”.

37. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1881 “Про переміщення товарів через митний кордон України у режимі реімпорту”.

38. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1882 “Про встановлення норм ввезення (вивезення) алкогольних напоїв і тютюнових виробів для споживання членами екіпажу та пасажирями на борту транспортного засобу, який здійснює міжнародний рейс і прибуває на митну територію України”.

39. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 1884 “Про надання дозволу на переміщення товарів через митний кордон України через аеропорти, в яких не розташовані митні органи”.

40. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 № 700-р “Про надання повноважень Держмитслужбі на затвердження нормативно-правових актів”.

41. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2002 № 1908 “Про встановлення граничних термінів прохідного митного транзиту товарів”.

42. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2002 № 1911 “Про затвердження переліку товарів промислового призначення, вивезення яких громадянами України, іноземцями та особами без громадянства за межі митної території України не допускається”.

43. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1947 “Про затвердження Порядку створення зон митного контролю та їх функціонування і Порядку надання дозволу на розміщення у зонах митного контролю споруд та об’єктів інфраструктури, що належать іншим, ніж митні, органам державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України”.

44. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1948 “Деякі питання здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон у міжнародних поштових та експрес-відправленнях”.

45. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1950 “Про затвердження переліку пунктів пропуску через митний кордон України, через які дозволяється переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів”.

46. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1952 “Про затвердження переліку платних послуг, що можуть надаватися митними органами”.

47. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1953 “Деякі питання застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби”.

48. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1985 “Деякі питання митного оформлення товарів”.

49. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1986 “Про порядок здійснення митного контролю, оформлення та пропуску через митний кордон України товарів, щодо переміщення яких встановлено обмеження”.

50. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1987 “Про затвердження переліку пунктів пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон України для переміщення громадянами транспортних засобів та шасі і кузовів до них”.

51. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2002 № 1988 “Про затвердження зразків форменого одягу посадових осіб митної служби України, їх опису, норм забезпечення і термінів експлуатації”.

52. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2002 № 2030 “Про перелік виробничих і технологічних операцій для визначення критерію достатньої переробки товару та порядок його встановлення і застосування при визначенні країни походження товару”.

53. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 № 63 “Про затвердження Порядку митного оформлення військової техніки та військових транспортних засобів, які перетинають митний кордон України”.

54. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 № 93 “Про справляння плати за митне оформлення товарів і

транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів”.

55. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.02.2003 № 255 “Про визначення Торгово-промислової палати уповноваженим органом з видачі сертифікатів про походження товару”.

56. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2003 № 377 “Про затвердження Порядку збільшення строку пред’явлення та продовження строків декларування митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України”.

57. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.04.2003 № 476 “Про затвердження вимог, яким повинен відповідати вантажний митний комплекс, автопорт, авто термінал”.

58. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 № 574 “Про затвердження Порядку відшкодування витрат, пов’язаних із залученням митними органами спеціалістів та експертів для участі в здійсненні митного контролю, та у справі про порушення митних правил”.

59. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 № 584 “Про затвердження Порядку визначення місця здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються резидентами та нерезидентами через митний кордон України”.

60. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 607 “Про затвердження Порядку організації митних аукціонів, реалізації товарів і транспортних засобів на митних аукціонах, товарних біржах або через підприємства торгівлі, а також розпорядження окремими видами товарів, що не підлягають реалізації”.

61. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 622 “Про затвердження Програми спрощення формальностей при міжнародних повітряних перевезеннях”.

62. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2003 № 700 “Про порядок вивезення за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам’ятних та ювілейних монет України із до-

рогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів з них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження”.

63. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1089 “Про затвердження Порядку відкриття і ліквідації магазинів безмитної торгівлі та Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі”.

64. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2003 № 1211 “Деякі питання реекспорту товарів”.

65. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.08.2003 № 1375 “Про затвердження Порядку декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України”.

66. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 № 1909 “Про митний контроль і митне оформлення електроенергії, що переміщується через митний кордон України”.

67. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2003 № 1955 “Деякі питання відмови на користь держави від товарів, що перебувають під митним контролем”.

68. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2003 № 1956 “Про затвердження Положення про порядок проведення робочих зустрічей керівника регіональної митниці, керівника митниці та їх заступників з представниками митного органу суміжної іноземної держави”.

69. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2003 № 1958 “Про митний контроль та митне оформлення природного газу, нафти, нафтопродуктів, етилену і аміаку, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом”.

70. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2003 № 1989 “Питання пропуску через митний кордон автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними”.

71. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 № 86 “Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання”.

72. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1119 “Деякі питання ввезення (пересилання) товарів у спеціальні (вільні) економічні зони та вивезення товарів за їх межі”.

73. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 № 201 “Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)”.

74. Наказ Держмитслужби України від 09.08.97 № 307 “Про затвердження Інструкції про порядок заповнення вантажної митної декларації”.

75. Наказ Держмитслужби України від 30.06.98 № 380 “Про затвердження Порядку заповнення граф вантажної митної декларації відповідно до митних режимів експорту, імпорту, транзиту, тимчасового ввезення (вивезення), митного складу, магазину безмитної торгівлі”.

76. Наказ Держмитслужби України від 13.10.2003 № 685 “Про затвердження Порядку роботи відділу контролю митної вартості регіональної митниці, відділу контролю митної вартості та номенклатури митниці при вирішенні питань визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України”.

77. Наказ Держмитслужби України від 01.04.2002 № 174 “Про затвердження Порядку проведення ідентифікаційного огляду товарів та інших предметів декларантом”.

78. Наказ Держмитслужби України від 05.11.2002 № 608 “Про затвердження форми Акта про проведення огляду (перевірки) ручної поклажі та багажу в разі відсутності громадянина чи вповноваженої ним особи”.

79. Наказ Держмитслужби України від 05.11.2002 № 610 “Про визначення переліку виняткових випадків, коли окремі вагони, локомотиви, інші елементи рухомого складу можуть бути виключені зі складу поїзда для проведення митного контролю”.

80. Наказ Держмитслужби України від 18.11.2002 № 630 “Про затвердження форми акта про невідповідність товарів відомостям, зазначеним у потрібних для здійснення митного контролю документах, про пошкодження товарів чи їх упакування або маркування”.

81. Наказ Держмитслужби України від 10.12.2002 № 689 “Про затвердження форм документів адміністративного затримання”.

82. Наказ Держмитслужби України від 23.12.2002 № 719 “Про затвердження Нормативів відбору проб і зразків товарів для проведення досліджень (аналізу, експертизи) митними лабораторіями”.

83. Наказ Держмитслужби України та Міністерства транспорту України від 06.03.2003 № 149/168 “Про затвердження Переліку службових приміщень, якими адміністрації морських і річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій забезпечують на договірних засадах митні органи, а також про встановлення вимог до таких приміщень”.

84. Наказ Держмитслужби України від 21.04.2003 № 261 “Про затвердження форм процесуальних документів у справах про порушення митних правил”.

85. Наказ Держмитслужби України від 21.04.2003 № 262 “Про затвердження форм постанови про проведення особистого огляду та протоколу особистого огляду”.

86. Наказ Держмитслужби України від 06.05.2003 № 289 “Про затвердження Типового положення про митний пост”.

87. Наказ Держмитслужби України від 04.07.2003 № 435 “Про затвердження форми Акта про проведення огляду територій і приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де перебувають або можуть перебувати товари й транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено законом на митні органи”.

88. Наказ Держмитслужби України від 25.07.2003 № 500 “Про затвердження примірних положень”.

89. Наказ Держмитслужби України від 20.08.2003 № 565 “Про затвердження Інструкції про організацію та порядок охорони й супроводження товарів підрозділами митної варті Державної митної служби України”.

90. Наказ Держмитслужби України від 28.08.2003 № 579 “Про встановлення строків зберігання”.

91. Наказ Держмитслужби України від 13.09.2003 № 609 “Про затвердження Порядку застосування митних режимів

переробки на митній території України та переробки за межами митної території України”.

92. Наказ Держмитслужби України від 07.10.2003 № 661 “Про затвердження Порядку застосування митного режиму реекспорту до товарів, що переміщуються через митний кордон України”.

93. Наказ Держмитслужби України від 07.10.2003 № 662 “Про затвердження Порядку застосування митного режиму реімпорту до товарів, що переміщуються через митний кордон України”.

94. Наказ Держмитслужби України від 07.10.2003 № 674 “Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання”.

95. Наказ Держмитслужби України від 20.10.2003 № 703 “Про затвердження Порядку відкриття вантажного митного комплексу, автопорту, автотермінала”.

96. Наказ Держмитслужби України від 20.11.2003 № 776 “Про затвердження Порядку реєстрації кримінальних справ про контрабанду”.

97. Наказ Держмитслужби України від 01.12.2003 № 812 “Про затвердження Порядку митного контролю й митного оформлення військової техніки та військових транспортних засобів, що перетинають державний кордон України з метою використання їх при проведенні заходів оперативно-тактичного характеру”.

98. Наказ Держмитслужби України від 02.12.2003 № 828 “Про затвердження Порядку заповнення декларації митної вартості”.

99. Наказ Держмитслужби України від 04.12.2003 № 833 “Про затвердження Порядку прийняття рішення про здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для митного органу, а також нарахування й унесення плати за таке митне оформлення”.

100. Наказ Держмитслужби України від 09.12.2003 № 847 “Про затвердження Порядку установлення та застосування критерію достатньої переробки товару, якщо цей критерій щодо

конкретного товару або конкретної країни (країн) не обумовлено міжнародним договором”.

101. Наказ Держмитслужби України від 10.12.2003 № 858 “Про затвердження Порядку списання митними лабораторіями проб і зразків товарів після проведення досліджень (аналізу, експертизи)”.

102. Наказ Держмитслужби України від 17.12.2003 № 882 “Про затвердження форми Акта про проведення верифікації сертифіката про походження товару з України”.

103. Наказ Держмитслужби України від 24.12.2003 № 905 “Про затвердження Порядку застосування митного режиму знищення або руйнування до товарів, що перебувають під митним контролем”.

104. Наказ Держмитслужби України від 24.12.2003 № 906 “Про затвердження Порядку застосування митного режиму відмови на користь держави до товарів, що перебувають під митним контролем”.

105. Наказ Держмитслужби України від 24.12.2003 № 908 “Про затвердження Положення про спрощений порядок митного оформлення деяких видів товарів та про внесення зміни до наказу Держмитслужби України від 09.07.97 № 307”.

106. Наказ Держмитслужби України від 24.12.2003 № 909 “Про затвердження Порядку застосування окремої митної декларації”.

107. Наказ Держмитслужби України від 26.12.2003 № 913 “Про Порядок здійснення контролю за ввезенням на митну територію України окремих товарів цільового призначення”.

108. Наказ Держмитслужби України від 30.12.2003 № 931 “Про затвердження форми заяви про надання дозволу на подання періодичної митної декларації та Порядку заповнення граф періодичної митної декларації”.

109. Наказ Держмитслужби України від 26.12.2003 № 918 “Про внесення змін до Порядку застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення)”.

110. Наказ Держмитслужби України від 30.12.2003 № 932 “Про затвердження Порядку застосування тимчасової та не-

повної декларації відповідно до митного режиму імпорту (при випуску у вільний обіг)”.
111. Наказ Держмитслужби України від 31.12.2003 № 942 “Про затвердження Положення про прийняття урочистого зоб’язання працівниками митної служби України”.

112. Наказ Держмитслужби України, Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства культури і мистецтв України, Міністерства аграрної політики України від 26.10.2004 № 763/516/413/735/378 “Про затвердження Переліку випадків, коли дозвіл на розміщення товарів у митний режим знищення або руйнування не видається”.

113. Лист Держмитслужби України від 04.04.2003 № 11/4-13-5205-ЕП.

114. *Егоров О.В.* Митна економіка (Україна→СОТ→ЄС): Посібник. — О.: Пласка ЗАТ, 2005. — 226 с.

115. *Науменко В.* Нові митні правила в блок-схемах: Довід. посіб. — К.: НТФ “Інтес”, 2004. — 144 с.

116. *Науменко В.* Применение таможенных режимов в Украине: теория, практика, рекомендации: Практ. пособие. — К.: Знання, 2005. — 460 с.

117. *Науменко В., Яворський М.* Митна вартість товарів: Теорія та практика: Довідковий посібник. — ТОВ “Ваїте”, 2004. — 144 с.

118. *Науменко В.* Мінімізація ризиків при митному оформленні: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. зал. — К.: ЗАТ “Август”, 2003. — 224 с.

119. Основи митної справи.: Навч. посіб. / П.В. Пашко, В.А. Аргунов, В.П. Батіг та ін; За ред. П.В. Пашка — 2-ге вид., перероб. і допов. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002. — 318 с.: іл. — (Митна справа в Україні).

120. Порядок заповнення вантажної митної декларації / За ред. П.В. Пашка. — К.: Знання, 2005. — 399 с. — (Митна справа в Україні).

121. *Руссков В.А.* Новий Митний кодекс України й боротьба з порушеннями митних правил: узвичаєне та нове законодавство // Юридичний журнал. — 2003. — № 1(7). — С. 26—31.

122. *Руссков В.А.* Новий Митний кодекс України й боротьба з порушеннями митних правил: узвичаєне та нове законодавство // Юридичний журнал. — 2003. — № 2(8). — С. 26—31.

123. *Руссков В.А.* Порушення митних правил. Провадження в справі // Юридичний журнал. — 2003. — № 1(7). — С. 26—31.

124. *Руссков В.А.* Порушення митних правил. Провадження в справі // Юридичний журнал. — 2003. — № 2(8). — С. 26—31.

125. *Руссков В.А.* Питання застосування статті 201 “Контрабанда” Кримінального кодексу України // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Питання застосування нового Кримінального кодексу України” 25—26 жовтня 2004 року. — Х., 2002. — С. 136—140.

126. *Терещенко С.* Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. для студентів вищ. та серед. спец. навч. закл. — К.: АТ “Август”, 2001. — 422 с.

Наукове видання

Серія “Митна справа в Україні”

*НАУМЕНКО Віталій Петрович,
ПАШКО Павло Володимирович,
РУССКОВ Володимир Анатолійович*

**МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Монографія

Підписано до друку 17.03.2006. Формат 60×90 1/16.
Папір офс. Друк офс. Гарнітура SchoolBook.
Ум. друк. арк. 25. Обл.-вид. арк. 22,3. Наклад 1500 прим. Зам. № 6-595

Видавництво “Знання”
01034, м. Київ-34, вул. Стрілецька, 28.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1591 від 03.12.2003.
Тел.: (044) 234-80-43, 234-23-36.
E-mail: sales@znannia.com.ua
<http://www.znannia.com.ua>

ЗАТ “Віпол”. ДК № 15
03151, Київ, вул. Волинська, 60